

LÄÄNEMAA AASTARAAMAT

2012

Haapsalu 2013

SISUKORD

1.	ASEND JA ÜLDISELOOMUSTUS.....	6
2.	RAHVASTIK	7
2.1.	Rahvastikuandmed.....	7
2.2.	Ränne.....	12
3.	LÄÄNEMAA OMAVALITSUSTE LIIT.....	13
4.	LÄÄNEMAA OMAVALITSUSED	18
4.1.	Haapsalu linn	18
4.2.	Hanila vald	23
4.3.	Kullamaa vald	26
4.4.	Lihula vald.....	37
4.5.	Martna vald	42
4.6.	Noarootsi vald	45
4.7.	Nõva vald.....	50
4.8.	Oru vald	53
4.9.	Ridala vald	56
4.10.	Risti vald	60
4.11.	Taebla vald	63
4.12.	Vormsi vald.....	67
5.	RAHANDUS	70
6.	ARENDUSTEGEVUS.....	72
6.1.	Maakonna arengustrateegia	72
6.2.	Saarevahtide töö korraldamine.....	75
6.3.	Projektid	77
6.4.	Maakondliku arendusraha kasutamine 2012. a.....	79
6.5.	Regionaalsete investeeringutoetuste andmise programm.....	82

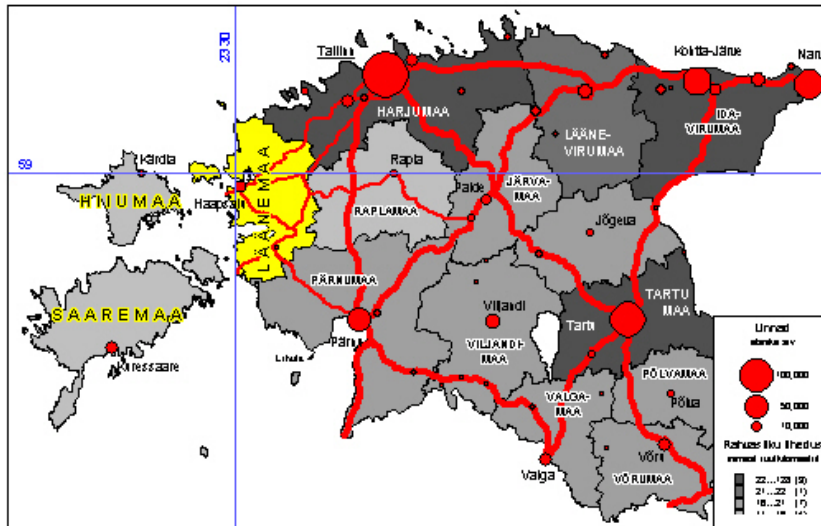
6.6.	Hajaasustuse veeprogramm.....	82
6.7.	Kohaliku omaalgatuse programm	84
7.	LÄÄNEMAA ARENDUSKESKUS	88
7.1.	Tegevused ettevõtlusvaldkonnas.....	88
7.2.	Tegevused mittetulundusühenduste valdkonnas.....	90
7.3.	Tegevused omavalitsuste valdkonnas.....	92
8.	MTÜ KODUKANT LÄÄNEMAA.....	94
9.	MAJANDUS	100
9.1.	Ülevaade Läänemaa ettevõtlusest.....	100
9.2.	Ühistransport.....	105
10.	TURISM	109
11.	NOORSOOTÖÖ	112
12.	KULTUUR	129
12.1.	Aasta 2012 Läänemaa kultuurielus	129
12.2.	Rahvakultuuri tähtsamad sündmused, ettevõtmised Läänemaal	138
12.3.	Raamatukogud	146
12.4.	Läänemaa Muuseum ja tema filiaalid	153
12.5.	Aasta 2012 Rannarootsi muuseumis.....	156
12.6.	Eesti Kodukaunistamise Ühenduse Läänemaa komisjoni konkursi „Eesti kaunis kodu“ 2012. a Läänemaa laureaadid Eesti Vabariigi presidendi vastuvõtul.....	162
13.	SPORT	164
14.	HARIDUS	175
14.1.	Läänemaa koolieelsed lasteasutused.....	175
14.2.	Läänemaa koolid	176
14.3.	Vidruka kool.....	187
14.4.	Haapsalu Sanatoorne Internaatkool (SIK)	198

14.5.	Haapsalu Kutsehariduskeskus (HKHK).....	202
14.6.	Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledž.....	216
15.	MAAREFORM.....	225
16.	PLANEERING	227
17.	MUINSUSKAITSE	229
18.	KESKKONNAAMET	236
18.1.	Keskkonnamõjude strateegiline hindamine.....	236
18.2.	Veemajanduskavade uuendamine.....	236
18.3.	Vee kasutamine	237
18.4.	Jäätmete valdkond	238
18.5.	Looduskaitse planeerimine	238
18.6.	Looduskasutus kaitsealadel.....	239
18.7.	Metsade majandamine	240
18.8.	Poollooduslike koosluste hooldamine	242
18.9.	Keskkonnaharidus	242
19.	KESKKONNAINSPEKTSIOONI LÄÄNEMAA BÜROO.....	245
20.	LÄÄNE REGIONAALNE MAANTEEMET	248
21.1.	Liiklusregistri Haapsalu büroo	255
22.	POLITSEI JA PIIRIVALVE.....	257
22.1.	Lääne maakonna õiguskorra ja tegevuse üldiseloomustus	258
22.2.	Piirivalve	267
22.3.	Turvalisuse teemakoda	271
23.	PÄÄSTEAMET.....	274
24.	KAITSELIIDU LÄÄNE MALEV	280
25.	TÖÖTURG	284
26.	MAKSU- JA TOLLIAMETI HAAPSALU TEENINDUSBÜROO	293

27.	TÖÖINSPEKTSIOON	299
28.	TARBIJAKAITSEAMET	302
29.	TERVISEAMET	305
29.1.	Nakkushaiguste epidemioloogia	305
29.2.	Keskkonnatervis	307
29.3.	Teenuse terviseohutus	309
30.	TERVISHOID	310
31.	SOTSIAALHOOLEKANNE	314
31.1.	SOTSIAALSTATISTIKA (01.01.2013. aasta seisuga)	315
31.2.	RIIKLIKUD SOTSIAALTOETUSED	316
31.3.	SOTSIAALTEENUSTE OSUTAMINE MAAKONNAS	325
31.4.	AASTA SOTSIAALTÖÖTEGIJA 2012	338
32.	KIRIKUD JA KOGUDUSED	339

1. ASEND JA ÜLDISELOOMUSTUS

Lääne maakond asub Lääne-Eesti suhteliselt hõredalt asustatud rannikul. Läänemaa on Eesti mandriosa läänepoolseim maakond ning jääb kõrvale Eestit läbivaist peamistest magistraalteedest. Läänemaa sadamate – Rohuküla ja Virtsu – kaudu käib ühenduse pidamine Hiiu ja Saare maakonna ning Vormsiga. Maakonna asendist Eestis annab ülevaate alljärgnev joonis.

Lääne maakonna ...

... pindala on 2394 km², s.o 5,3% Eesti territooriumist.

... ulatus põhjast lõunasse on 79 km (koos Osmussaarega 85 km).

... ulatus idast läände on 45,5 km (koos Harilaiuga 64 km).

... mandriosa rannajoone pikkus on 399 km (möödetud 1:20000 kaardil) või 365 km (möödetud 1:50000 kaardil). Nimetatud pikkuste oluline erinevus viitab Läänemaa ranniku madalale reljeefile ja rannajoone tugevale liigendatusele. Rannajoone kuju ja pikkus olenevad kohati väga oluliselt merevee tasemest.

... koosseisus on 237 saart (ka laiud, rahud, kared) kogupindalaga 107,7 km² (saarte pindala moodustab 4,5% maakonna pindalast, saared ja järved on loendatud ja arvatud 1:50000 mõõtkavas Eesti baaskaardi alusel). Saarte rannajoone kogupikkus on 266 km. Suuremad saared on Vormsi 92,64 km², Osmussaar 4,92 km², Tauksi 2,91 km², Hobulaiud 0,82 km², Liia 0,66 km² ja Pasilaiud 0,53 km². Alaliselt elatakse Vormsil ja nüüd ka Osmussaarel. Hobulaiul on suvemajad.

... territooriumil asub täies ulatuses või osaliselt 30 üle 25 km² suuruse valgalaga jõge. Neist on valgala ulatuse järgi suuremad Kasari jõgi 3210 km², Vihterpalu jõgi 479 km², Liivi jõgi 257 km², Tuudi jõgi 201 km², Rannamõisa jõgi 186 km², Vanamõisa jõgi 140 km², Taebla jõgi 107 km² ja Nõva jõgi 106 km².

... territooriumil asub 185 järve (ka "mered", augud, laksud, lahed, viigid) summaarse pindalaga 1191 ha (u 0,5% maakonna pindalast). Neist suuremad on Sutlepa meri 298 ha, Veskijärv 186 ha, Võõla meri 69 ha, Kasselaut 67 ha, Hindaste järv 60 ha, Prestvik 37 ha, Karjatsimeri 31 ha ja Lepaauk 25 ha.

Läänemaa ümbritseb enamasti selgekujuline looduslik piirivööde, läänes Väinameri ja põhjas Läänemeri ning Soome laht, kirdes ja kagus vastu Harju- ja Pärnumaad laialdased sooja rabaalad. Maakonna idapiiri keskosas jätkuvad tihedalt asustatud ja teestatud alad samalaadseina Harju ja Rapla maakonnas. Piki seda ala kulgevad ka peamised ühenduste Tallinna ja Kesk-Eesti suunas.

Lääne maakonnas elas 1. jaanuaril 2013. a 26 576 inimest, s.o 304 võrra vähem kui 1. jaanuaril 2012. aastal.

Läänemaal on 2 linna – Haapsalu ja Lihula; 6 alevikku – Palivere, Paralepa, Risti, Taebla, Uuemõisa ja Virtsu – ning 233 küla. Halduslikult jaguneb Läänemaa 12 omavalitsuseks – 11 vallaks ja üheks linnaks.

2. RAHVASTIK

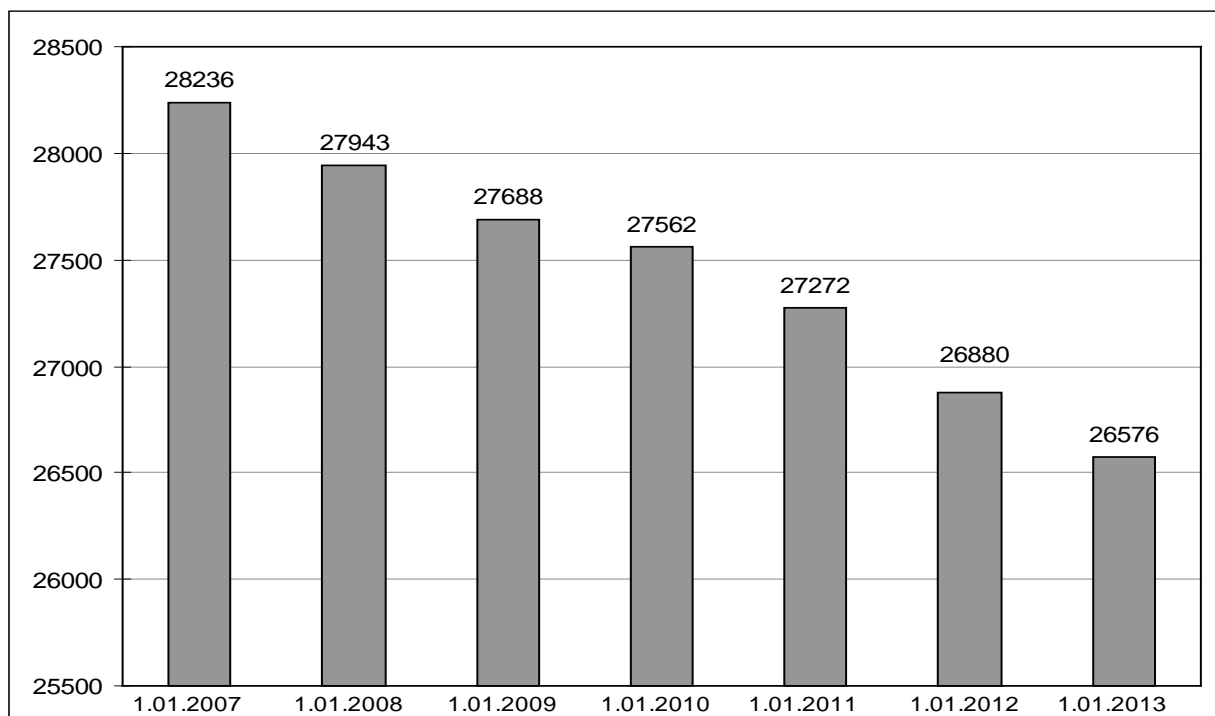
2.1. Rahvastikuandmed

Rahvastiku arvestuse andmebaasi põhjal elas 1. jaanuaril 2013 Läänemaal 26 576 inimest, neist 48% mehi ja 52% naisi. Võrreldes 1. jaanuari 2012. aasta elanike arvuga, milleks oli 26 880, on Läänemaa rahvaarv vähenenud 304 võrra.

Linn, vald	Elanikke 01.01.2012	Elanikke 01.01.2013	Saldo	Mehi	Naisi
Haapsalu linn	11 168	11 078	-90	4 925	6 153
Hanila vald	1 612	1 580	-32	802	778
Kullamaa vald	1 189	1 167	-22	618	549

Lihula vald	2 569	2 510	-59	1 265	1 245
Martna vald	905	881	-24	454	427
Noarootsi vald	876	867	-9	474	393
Nõva vald	396	386	-10	205	181
Oru vald	912	889	-23	470	419
Ridala vald	3 417	3 412	-5	1 736	1 676
Risti vald	890	889	-1	434	455
Taebla vald	2 545	2 510	-35	1 261	1 249
Vormsi vald	401	407	6	241	166
Kokku valdades	15 712	15 498	-214	7 960	7 538
Kokku maakonnas	26 880	26 576	-304	12 885	13 691

Läänemaa rahvaarv 2007–2013

Sündimus

Maakonnas registreeriti 2012. aastal 204 lapse sünd. Poisse sündis 94 ja tüdrukuid 110. Kaksikuid sündis kolm paari – tüdrukud. Enim esitasid vanemad lapse sünni registreerimisel

ühise avalduse isaduse omaksvõtuks: 127 korral. Laste vanemad olid registreeritud abielus 68 juhul. Üksikemasid oli 9 juhul registreeritud sündidest.

Esimesi lapsi sündis perre 79, teisi 75, kolmandaid 30, neljandaid 12, viiendaid 5, kuuendaid 2 ja seitsmendaid 1 laps.

Populaarsemad poiste nimed olid Markus, Kristjan, Andri, Henri, Sander ja Romet ning tüdrukute nimedest Lisandra, Laura, Maria, Hanna, Liisa ja Mia.

Linn, vald	Sündinud lapsi 2012	Sündinud lapsi 2013	Saldo
Haapsalu linn	89	100	11
Hanila vald	11	4	-7
Kullamaa vald	7	8	1
Lihula vald	16	11	-5
Martna vald	5	5	0
Noarootsi vald	4	7	3
Nõva vald	2	1	-1
Oru vald	6	9	3
Ridala vald	28	25	-3
Risti vald	15	8	-7
Taebla vald	21	19	-2
Vormsi vald	2	2	0
Kokku valdades	117	99	-18
Kokku maakonnas	206	199	-7
Mujalt	18	5	-13
Kokku	224	204	-20

Suremus

Maakonnas registreeriti 2012. aastal 307 surmajuhtumit. Maakonnas suri 148 meest ja 159 naist.

Linn, vald	Surmajuhtumeid 2012	Surmajuhtumeid 2013	Saldo
Haapsalu linn	104	110	6
Hanila vald	19	19	0
Kullamaa vald	25	18	-7
Lihula vald	34	30	-4
Martna vald	21	18	-3
Noarootsi vald	13	8	-5
Nõva vald	4	5	1
Oru vald	8	13	5
Ridala vald	33	22	-11
Risti vald	6	14	8
Taebla vald	19	22	3
Vormsi vald	2	7	5
Kokku valdades	184	176	-8
Kokku maakonnas	288	286	-2
Mujalt	20	21	1
Kokku	308	307	-1

Siin ei ole arvestatud neid sünni- ega surmajuhtumeid, mis on registreeritud väljaspool maakonda.

Abielustatistika

Maakonnas registreeriti 2012. aastal 100 abielu, neist 10 asjaomase õiguse saanud vaimuliku poolt. Paare, kus nii pruut kui ka peigmees astusid abiellu esimest korda, registreeriti 57. Noorim peigmees oli 20- ja pruut 18aastane. Vanim peigmees oli 72- ja pruut 71aastane. Mitmendat korda astus abiellu 37 meest ja 37 naist. Üks ühine laps oli 21 paaril, kaks last 19 paaril ja kolm last 3 paaril. Perekonnaseisuosakonnas lahutati 42 abielu. 1–2 aastat kestnud

abielusid lahutati neli, 3–5 aastat kestnud abielusid kuus, 6–10 aastat kestnud abielusid kümme, 11–15 aastat kestnud abielusid kuus, 16–20 aastat kestnud abielusid kolm, 20–30 aastat kestnud abielusid seitse ja üle 30 aasta kestnud abielusid lahutati kuus.

Nimemuutmine

Nime muudeti 2012. aastal 14 korral. Neist 10 juhul tegi uue nime andmise otsuse maavalitsuse perekonnaseisuametnik ja 4 korral regionaalminister. Uus eesnimi anti ühele, perekonnanimi 12-le ning ees- ja perekonnanimi ühele isikule.

live

2012. aastal oli loomulik iive maakonnas –3,3. Suurim sündimus – 10,1 sündi 1000 elaniku kohta – oli Oru vallas. Suurim suremus – 20,4 surma 1000 elaniku kohta – oli Martna vallas. Väikseim sündimus, 2,5 sündi 1000 elaniku kohta oli Hanila vallas. Väikseim suremus, 6,4 surma 1000 elaniku kohta oli Ridala vallas. Suurim iive – 0,9 – oli Ridala vallas ja väikseim – 14,7 – oli Martna vallas.

Kõik arvutused on tehtud Läänemaal koostatud kannete alusel.

Linn, vald	Sünnid 2012	Surmad 2012	Elanikke 01.01.2013	Sündimus 1000 el kohta	Suremus 1000 el kohta	live 1000 el kohta 2010
Haapsalu linn	100	110	11078	9,0	9,9	-0,9
Hanila vald	4	19	1580	2,5	12,0	-9,5
Kullamaa vald	8	18	1167	6,9	15,4	-8,5
Lihula vald	11	30	2510	4,4	11,9	-7,5
Martna vald	5	18	881	5,7	20,4	-14,7
Noarootsi vald	7	8	867	8,1	9,2	-1,1
Nõva vald	1	5	386	2,6	12,9	-10,3
Oru vald	9	13	889	10,1	14,6	-4,5
Ridala vald	25	22	3412	7,3	6,4	0,9
Risti vald	8	14	889	9,0	15,7	-6,7
Taebla vald	19	22	2510	7,6	8,8	-1,2

Vormsi vald	2	7	407	4,9	17,2	-12,3
Kokku valdades	99	176	15498	6,4	11,5	-5,1
Kokku maakonnas	199	286	26576	7,5	10,8	-3,3
Mujalt	5	21				
Kokku	204	307				

2.2. Ränne

Linn, vald	Saabujaid	Lahkujaid	Meh. iive	Siseränne
Haapsalu linn	391	445	-54	266
Hanila vald	46	62	-16	35
Kullamaa vald	25	37	-12	24
Lihula vald	47	90	-43	56
Martna vald	18	31	-13	2
Noarootsi vald	31	37	-6	7
Nõva vald	15	21	-6	10
Oru vald	25	45	-20	3
Ridala vald	153	166	-13	69
Risti vald	36	36	0	46
Taebla vald	70	94	24	46
Vormsi vald	35	23	12	8
Kokku valdades	501	642	-141	
Kokku maakonnas	892	1087	-195	1683

Andmed on võetud rahvastikuregistrist.

3. LÄÄNEMAA OMAVALITSUSTE LIIT

Läänemaa Omavalitsuste Liit (edaspidi LOVL) tegutseb 1992. aastast. 1995. aastast kinnitati ametisse tegevdirektor ning samal aastal moodustus iseseisev büroo. Tööle võeti raamatupidaja ja Põhja-Läänemaa regiooni ehitusinspektor. Samuti asuti otsima Lõuna-Läänemaa regiooni ehitusinspektorit. Viimane asus tööle 1998. aastast. Keskkonna- ja jäätmemajanduse probleemide päevakorrale tekkimisega seoses võeti 2008. aastal tööle keskkonnaspetsialist.

2012. aastal kuulus LOVLi büroo koosseisu 2 töötajat: tegevdirektori kt, kes täitis ka keskkonnaspetsialisti tööülesandeid, ja ehitusinspektor. Septembris lahkus töölt ehitusinspektor ja oktoobris võeti tööle uus ehitusinspektor. Uue ehitusinspektori tööpiirkonda vähendati, selleks jäid Hanila, Lihula, Martna, Oru ja Noarootsi vald. Samuti korrigeeriti inspektori ametijuhendit.

LOVL põhikirja järgi korraldab juhatuse esimees liidu organite tegevust, eestseisuse ja omavalitsuste päeva tööd, kutsub kokku ja juhatab nende koosolekuid ning esindab liitu vajadusel teiste isikute ees. Esimehe äraolekul asendab teda üks aseesimeestest.

Liidu täitev-korraldavat tegevust ja jooksvat asjaajamist korraldab liidu büroo, mida juhib tegevdirektor. Tegevdirektori ja spetsialistide tegevuse aluseks on põhikiri, omavalitsuste päeva ja eestseisuse kinnitatud ametijuhendid ning juhtorganite otsused.

LIIKMESKOND

2012. aasta jaanuaris esitas liidust välja astumise soovi Vormsi vald ja 1. aprillist 2012 Vormsi vald enam liitu ei kuulu.

LIIKMETE ESINDAJAD

Esindajate osalemine mitmetes vabariiklike ja maakondlike organisatsioonide juhatustes, nõukogudes ja komisjonides 2012. aastal.

ORGANISATSIOON	ESINDAJA NIMI
LÄÄNEMAA ARENDUSKESKUSE nõukogu	Peeter Vikman
LÄÄNEMAA ARENDUSKESKUSE nõukogu	Riho Erismaa
LETSi nõukogu	Rein Kruusmaa
LETSi nõukogu	Arno Peksar
LETSi nõukogu	Jaanus Karilaid
SA Läänemaa Haigla nõukogu	Ülle Erman
EMOLi volikogu	Ülle Erman
EMOLi volikogu	Jüri Ott
EMOLi volikogu asendusliige	Arno Peksar
EMOLi volikogu asendusliige	Toomas Schmidt

Läänemaa Arenduskoda	Jüri Ott
Läänemaa Arenduskoda	Urmas Sukles
Läänemaa Kultuuripärandi kaitsekomisjon	Arno Kelnik
Avatud Noortekeskuste projektikomisjon	Tiiu Aavik
MTÜ Kodukaunistamise Ühenduse konkursside Läänemaa komisjon	Aldo Tamm
Meetme 3.2 taotluste hindamise Lääne maakondlik komisjon	Urmas Pau
Lääne Maavalitsuse konkursi- ja atesteerimiskomisjon	Arno Peksar
Laulu- ja tantsupeokomisjon	Ülle Erman
Spordinõukogu	Jaanus Karilaid
Kohaliku omaalgatuse programmi maakondlik komisjon	Heiki Salm
Lääne MV ja EELK Lääne Praostkonna ühiskomisjon	Toomas Schmidt
Lääne maakonna bussiliiniveo riigihanke komisjon	Toomas Schmidt
Haapsalu Kutsehariduskeskuse nõukogu	Toomas Schmidt
Ühistransporditeenuse projekti komisjon	Peeter Vikman
Regionaalsete investeringutoetuste andmise programmi maakondlik komisjon	Tiit Koel
Regionaalse kriisikomisjoni territoriaalne alakomisjon	Tiit Koel

LOVLI TEGEVUS

OV Päeva tegevus

2012. aastal toimus 3 OV Päeva koosolekut. OV Päeva 2012. aasta tegevuse aluseks olid LOVL eestseisuse koostatud ja esitatud päevakorrad, mis arvestasid OV Päeva ja Eestseisuste otsuseid.

OV Päeva koosolekutel arutati järgmisi teemasid:

- Raudtee taastamine
- Töötukassat puudutavad küsimused
- LOVLi strateegia ja tegevuskava arutelu ja kinnitamine
- Haldusreformi arutelud
- Korraldatud jäätmeveo ühishankega seotud küsimused
- LOVLi revisjonikomisjoni tööplaani kinnitamine
- LOVLi ühisürituste läbiviimise korra kinnitamine
- Kohtumine sotsiaalministeeriumi asekancleriga
- LOVL 2011. a majandusaasta aruande, tegevusaruande ning revisjonikomisjoni aruande kinnitamine
- Kohtumine Lääne prefektuuri prefekti Priit Suvega
- LOVLi riigihangete läbiviimise korra kinnitamine

- Igakuised maavanema informatsioonid
- LOVLi strateegia ja tegevuskava koostamise algatamine
- LOVLi 2012. aasta lisaelarvete kinnitamine
- LOVLi 2013. a eelarve kinnitamine
- LOVLi Eestseisuse koosseisu muutmise kinnitamine
- Riigikontrolli akti tutvustamine ja sellest tulenevalt LOVLi õigusaktide korrigeerimine
- Projekti „Suurem haldussuutlikkus Läänemaal“ algatamine

LOVL Eestseisuse tegevus

LOVL Eestseisuse koosolekuid toimus 2012. aastal kokku 8. Käsitatud ja läbiarutatud temaatika oli väga laialdane.

Alljärgnevalt põhilistest:

- Igakuine maavanema informatsioon;
- LOVLi seisukoha kujundamine gümnaasiumivõrgu osas;
- LOVLi arengukavaga seotud teemad;
- Läänemaa Arenduskeskusega 2012. ja 2013. a tegevuskavadega seotud arutelud;
- LOVLi põhikirjaga seotud küsimused;
- 2012. aastal algatatud projektiga „Suurem haldussuutlikkus Läänemaal“ seotud tegevused;
 - Arutelud LOVLi liikmemaksu vähendamise või ümberkorraldamise teemadel;
 - Valmistati ette ja esitati Omavalitsuste Päevale kinnitamiseks LOVLi ühisürituste läbiviimise kord, revisjonikomisjoni aruande koostamise ja kinnitamise kord ja riigihangete läbiviimise kord;
 - Peeti laiendatud Eestseisus Hanila vallas. Põhiteemadeks olid LOVLi 2013. a eelarve ja liikmemaksud, korraldatud jäätmeveo ühishange ja ühishange elektrienergia ostuks;
 - Korraldatud jäätmeveo ühishanke teemad;
 - Käsitleti ühisteenustega ja haldusreformiga seotud küsimusi;
 - Arutati 2012. aastal Helsingis toimunud mardilaadaga seotud küsimusi;
 - Arutati naiste kriisikodu loomise toetamist Läänemaale;
 - Kujundati ühisseisukohti põhikooli ja gümnaasiumi seaduse asjus;
 - Koostati alaealiste tööhõivet puudutav pöördumine ja esitati see Riigikogu sotsiaalkomisjonile;
 - LOVLi 2012. aasta eelarve täitmise aruannete kuulamine;
 - LOVLi 2012. aasta lisaelarve koostamine, heakskiitmine ja esitamine Omavalitsuste Päevale kinnitamiseks;
 - LOVLi 2013. aasta eelarve koostamine, heakskiitmine ja esitamine Omavalitsuste Päevale kinnitamiseks;
 - LOVLi pikaajalise strateegia ja tegevuskava arutelud;

LOVL juhtkonna tegevus

Peeti korralisi töökoosolekuid. Koosolekutel valmistati ette Eestseisuste ja Omavalitsuste Päevade päevakordi ja valmistati ette seal arutusele tulevate teemade materjale ning tehti väiksema tähtsusega otsuseid.

LOV Liidu kui organisatsiooni tegevus

2012. aasta algas haldusreformi teemaliste aruteludega Läänemaal. Võideti ringkonnakohtusse jõudnud korraldatud jäätmeveo ühishanke kohtuvaidlus. Tehti pöördumine Riigikogu sotsiaalkomisjoni poole seoses alaealiste tööhõivega ja paluti ühtlustada erinevad õigusaktid. Esitati Läänemaa omavalitsuste ettepanekud teehoiukavasse 2013+. Tehti pöördumine siseministri poole, et lahendataks Lõuna-Läänemaal tekkinud olukord, kus kohapeal puudub konstaabel.

Liidu eelarve kaudu toetati järgmisi tegevusi:

- Haridusvaldkonna üritused
- Koolispordiliidu tegevused
- Noorsootöö tegevused
- Valdade tali- ja suvemängud (Spordiliidu Läänela kaudu)
- Toetus Läänemaa Haiglale
- Vabariigi aastapäeva tähistamine
- Usaldustelefoni toetamine
- Koostöö Läänemaa Arenduskeskusega
- Läänemaa osalemine mardilaadal Helsingis
- Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskuse toetamine

Veel osaleti Vabariigi Presidendi KOV ümarlaul, kohtuti tööinspektsiooni esindajatega. Algatati projekt „Suurem haldussuutlikkus Läänemaal“, mille raames peeti 4 seminari. Toimus kaks üldist seminari ja kaks valdkondlikku seminari: keskkonnavaldkond ja sotsiaalvaldkond. Osaleti maakondlike komisjonide töös vastavalt valitud esindajatele.

Jaanuaris tehti pöördumine haridusministeeriumi poole, mis oli vastus ministeeriumi sellesisulise kirja kohta. See pöördumine jäi vastuseta.

Märtsis pöördusime rahandusministeeriumisse, mitte nõustudes ministeeriumi sooviga teha eelarveaasta kestel muudatusi kohaliku omavalitsuse üksustele määratud tasandus- ja toetusfondi jaotuste põhimõtetele. Sellele pöördumisele vastust ei tulnud.

Mais esitati sotsiaalministeeriumisse järelepärimine Kolivere hooldekodu kohta. Ministeeriumist saadeti ammendav vastus.

Juulis pöördusime Keskkonnaameti poole, et nad informeeriksid omavalitsusi viimaste territooriumile raielubade väljastamisest, vastus oli eitav.

Oktoobris pöördusime Riigikogu sotsiaalkomisjoni poole, et alaealistega seoses algatataks maksuseaduse muudatus ja ühtlustataks eri õigusaktid. Sotsiaalkomisjon teatas, et pöördumise üks osa on edastatud rahanduskomisjonile ja teine osa on Vabariigi Valitsuse pädevus. Sisulist vastust me oma pöördumisele ei saanud.

Oktoobris pöördusime keskkonnaministeeriumi poole, et ei kaotataks KIKi maakondlikku programmi ja et maakondlikku programmi esitatud projekte hindaksid kohapealsed hindamiskomisjonid. Vastus oli eitav.

Novembris esitamise haridusministeeriumile oma küsimused, seisukohad ja ettepanekud seoses põhikooli- ja gümnaasiumiseaduse muutmisega. Vastust 2012. aastal ei tulnud.

Novembris tegime pöördumise siseministeeriumi poole Läänemaa sisejulgeolekut puudutavais küsimustes. Vastust pöördumisele ja seal esitatud küsimustele ei saanud.

LOVL büroo tegevus

Büroo tegeles väga paljude teemadega. Koondas ja kooskõlastas ühisseisukohti mitmes küsimuses jms. Koostöös Päästeameti Läänemaa päästeosakonnaga korraldati praktiline eri teemadega kriisiõppus vallavanematele ja volikogu esimeestele. Koos Lääne maavalitsusega korraldati avaliku teenistuse seaduse koolitus vallavanematele ja vallasekretäridele. Koos Läänemaa Arenduskeskusega tehti korruptsioonivastase seaduse koolitus omavalitsusjuhtidele. Osaleti Eesti Omavalitsuse Ühenduse töökoosolekutel. Alustati uue korraldatud jäätmeveo ühishanke ettevalmistamist, kus seekord osaleb 5 omavalitsust. Korraldati vääртеomenetluse koolitus omavalitsusspetsialistidele, peeti nii keskkonnateemalisi kui ka ehitusjärelvalvet puudutavaid töökoosolekuid.

Büroo ehitusinspektor tegeles oma igapäevatöös eraisikute ja ettevõtete konsulteerimisega, objektide ülevaatusega ja õigusaktide ettevalmistamisega. Aasta teises pooles vahetus ehitusinspektori isik ja korrigeeriti tema tööülesandeid.

KOKKUVÕTE

Kokkuvõtteks võib öelda, et 2012. aastal toimusid LOVLis mitmed muudatused. Lahkus üks liidu liige, alustati haldusreformi teemalisi arutelusid ja käivitati haldusreformi toetav projekt. Avaldati arvamust ja seisukohavõtte mitmel üleriigilisel teemal. Liit näitas end teotahelise organisatsioonina, kes suudab teha ka keerulisi sisemisi otsuseid ja kus on erimeelsustele vaatamata võimalik saavutada kokkulepe. Miinuspoolele tuleb kanda pärast kohtuvõitu laiali lagunenud maakondlik korraldatud jäätmeveo ühishange.

4. LÄÄNEMAA OMAVALITSUSED

4.1. Haapsalu linn

Vapp:

Haapsalu vapil on kujutatud Evangelist Johannese (Läänemaa ja Haapsalu kaitsepühaku) kotkas. Sama kotkas oli algselt ka Saare-Lääne piiskopkonna vapil. Hiljem lisandus linna vapile vabalinna sümbolina kindluse kujutis. Arvatud on, et ilmselt ei ole vapil kujutatud mitte niisama abstraktset torni nagu enamasti, vaid konkreetset Haapsalu linnust.

Lipp:

Haapsalu lipp pärineb 1930. aastatest.

Lipp koosneb kahest osast: esimene osa (1/3) koosneb kolmest võrdsest laiust – sinine, keskel valge; teine osa (2/3) samuti kolmest laiust – ülal ja all valge, keskel sinine.

Linnalipp on alaliselt heisatud linnavalitsuse hoone ees asuvasse lipumasti.

Pindala: 10,6 km²

Elanike arv seisuga 01.01.2013: 11078

Kontakt:

Posti 34, 90504 Haapsalu
Telefon 472 5300
e-post hlv@haapsalulv.ee
Kodulehekülg:
www.haapsalu.ee

Aasta 2012 Haapsalu linnas

Oli tegus avamiste aasta. Toimusid Kastani peremajade, De la Gardie hooldekodu ning lasketiiru avamistseremooniad.

Haapsalu on populaarne kultuuriürituste koht. 2012. aastal lisandus traditsiooniliste ürituste ritta edukas joogafestival.

Haridusvõrgu ümberkorraldus tõi kaks gümnaasiumi Kuuse tänava koolimajja, kus kenasti hakkama saadi.

Kuigi elanike arv näitab veel kahanemistendentsi, siis sissetulekud ning linna eelarvelaekumine lähevad tõusujoones, mis tähendab meie ettevõtete-tööandjate edukat väljumist kriisist ning head arengut.

Tahan märkida arengut vanalinnas, kus 2012. aastal alustati mitut uut ettevõtmist, mis realiseeruvad 2013. aasta suveks. Hoogustunud on elamuehitus ja rekonstrueerimine. Märkimisväärselt tuntakse huvi Haapsalu kui hea elukeskkonna vastu ning nii mitmedki edukad noored pered on ostnud kinnisvara Haapsallu ja asunud siia elama.

Haapsalu edukas areng jätkub.

Teie

Urmas Sukles

Haapsalu linnapea

Tunnustamised 2012

HAAPSALU VAPIMÄRK

Haapsalu vapimärk anti sel aastal Kaitseliidu Lääne maleva pealikule Arnold Juhansile ning Haapsalu kultuurielu edendaja Aita Mölderile.

HAAPSALU AUKODANIK

Linna aukodaniku tiitli pälvis 2012. aastal Andres Lipstok.

- 2012. aasta parim ehitis – Jaani 10 , Põllumajandusministeerium
- Värviline Haapsalu

Ants Hallik – Raudtee tn 3 elamu eest

Ingrid Gunhild Kvarnheden – F. J. Wiedemanni 18 elamu eest

Rannarootsi Muuseum – Sadama tn 31 ja Sadama tn 32 hoonete eest

Kardo Seppi – Koidula tn 13 hoone eest

HARIDUSELU 2012

Selle aasta märksõna on kolimine ja „Mahume küll“, nende sõnadega võttis Haapsalu Gümnaasium oma majja Haapsalu Wiedemanni Gümnaasiumi.

Wiedemanni tänaval asuv koolihoone anti üle Riigi Kinnisvara AS-ile, kes alustas kohe ehitustöid.

Haapsalu koolide õpetajatele oli see valikute tegemise aasta. Loodud Läänemaa Ühisgümnaasium korraldas konkursi õpetajate ja teiste töötajate ametikohtade täitmiseks.

Haapsalu Täiskasvanute Gümnaasium pidas oma 65. aastapäeva ja lasteaial Päikesejänku täitus 30. tegevusaasta.

Soome–Eesti tantsupeol käisid noored rahvatantsijad Haapsalu Linna Algkoolist ja tantsurühm „Läki Tantsule“.

Haapsalu linn viis ellu noorsootöö kvaliteedi hindamise, mis andis mitmeid mõtteid edasiseks noorsootöö arendamiseks.

Tunnustamine

Spordielu edendajad

ARNE TENNISBERG – Väikese viigi liuväljade rajaja ja korrashoidja

KARL-ADAM KAUSTEL – oli Euroopa juunioride meistrivõistlustel Eesti spordipüstolivõistkonnas, mis saavutas 4. koha harjutuses kiirlaskmine ringmärki

MATI SEPPI – treener

OTTOMAR LADVA – noorte maailmameistrivõistlustel kuni 16aastaste seas Sloveenias Mariboris 5. koht (3.–5. koha jagamine, *performance* 2361) 126 osaleja seas

1. Noorte Euroopa meistrivõistlustel kiirmales kuni 16aastaste seas Bosnias Banja Vrucicas 1. koht 21 osaleja seas

2. Noorte Euroopa meistrivõistlustel kiirmales võistkonnavõistluses Bosnias Banja Vrucicas 1. koht 14 võistkonna seas

3. Noorte Euroopa meistrivõistlustel välkmales kuni 18aastaste seas Bosnias Banja Vrucicas 2. koht 39 osaleja seas

Haapsalu Kergejõustikuklubi – korraldab treeningprotsessi

KATRINA LEHIS – juunioride maailmameistrivõistlused Moskvast – individuaalne 3. koht, naiskond, 4. koht

KRISTINA KUUSK – Euroopa MV Legnanos – Eesti naiskonnaga 3. koht

HELEN-NELIS NAUKAS – treener

Noorsootöötegijad

1) aasta noorsootöö tegija MAIRI GROSSFELDT – Haapsalu Wiedemanni Gümnaasiumi OMD (Originaalsed Mõtted Domineerivad) eestvedaja, LONKS – väikelinnade loominguuliste noorte kokkutulek

2) Haapsalu aasta noor ROGER TIBAR – noortevolikogu juhatuse esimees. Aktiivne tegija mitmel rindel. Vastlapäeva korraldaja

3) Noortesõbralik tegu – KRISTI KARM – koostöös noortega korraldati Huvikeskuse II korruse endine poiste käsitöökoda mõnusaks saaliks, kus saavad beebid koos käia ja noored teha oma tantsutreeninguid

4) Pikaajaline panus noorsootöösse – NATALJA JAMPOLSKAJA – Haapsalu avatud noortekeskuse eestvedaja Kastani tn

5) Noorte lemmik – MAIRI GROSSFELDT

Kultuur ja haridus

Haapsalu aasta õpetaja – SIRJE ROOGLA

Õp Sirje Roogla on teinud aastaid tulemusrikast pedagoogitööd ja on suure entusiasmiga edendanud Haapsalus akordionimängu. 2012. a osalesid tema õpilased suure eduga mitmetel regionaalsetel, vabariiklikel ja rahvusvahelistel konkurssidel.

Haapsalu hariduselu edendaja – TIJU RANDMANN-MIHKLA

Õpetaja tööde ja tegemistega on saanud tutvuda tema korraldatud näitustel Haapsalu kultuurikeskuses ja Rannarootsi keskus, pidevalt on tema õpilaste tööd eksponeeritud koolis (isegi kui kolisime Kuuse tänavale, tekitasime õp T. Randmann-Mihkla ettepanekul II korrusele võimaluse õpilaste tööde näitamiseks).

Igale näitusele on õpetaja koostanud ka nn saatekirja, et külalisel oleks lihtsam näitust vaadata.

Haapsalu kultuuritegija – MIRJE SIMS

Mirje Sims on oma tegutsemisega toonud uue ja värske hingamise Haapsalu Käsitööseltsile ning populariseerinud Haapsalu salli ja käsitööd üldisemalt. 2012. aasta tegu on kahtlemata Haapsalu pitsifestivali korraldamine, kuid ei saa vähetähtsaks pidada teisi üritusi ja näitusi, mida on käsitööselt Mirje eestvedamisel aastate jooksul korraldanud.

Haapsalu kultuurielu edendaja – MARIKA MATVEI

Marika on Lääne maakonna keskraamatukogu peaspetsialist lugejakoolituse alal, kes teeb oma tööd kirega ning seega andnud värsket hingamist raamatukogu tegemistele. Marika korraldamisel on raamatukogu pakkunud huvitavaid näitusi ning loenguid. Väga oluline on see, et Marika on käima saanud noorte omaloominguõhtud, tuues kokku Haapsalu loomingulisi noori ning andes neile võimalusi oma loomingut esitleda. Marika on andnud suure panuse ka muinasjutufestivali korraldamisse. Marika lõpetas sel kevadel Tartu Ülikooli Viljandi Kultuuriakadeemia ning on väga tore, et ta tuli tagasi Haapsallu tööle ja elama. Marika tegeleb näitemängu, rahvatantsu, kepikõnni ja paljude muude asjadega – edendab Haapsalu kultuurielu iga päev.

Haapsalu säravaim kultuurisündmus – HAAPSALU I PITSIPÄEV. Haapsalu I pitsipäeva võib pidada säravaimaks kultuurisündmuseks 2012, sest esimest korda korraldati Valge Daami päevade ajal eraldi Haapsalu sallile ja eri pitsiliikidele pühendatud päev oma õpitubade, näituste, käsitöölaada ning kontserdiprogrammiga, mis peale käsitöö tutvustas ka Haapsalut kui kunagist provintsilinna, tema ajalugu ja kultuuripärandit.

Spordisündmused

2012. a suvel toimus jalgpalli EM U-19 finaaltorniiri kolm mängu. Kahest mängust tehti ka ülekanne Eurosporti.

2012. aastal toimus palju traditsioonilisi spordisündmusi nagu Haapsalu jalgrattaralli, triatlon, heategevuslik teatejooks jne.

Toimused ka Euroopa noortemängud Rendsburgis (delegatsioonis oli 70 inimest).

Haapsalus peeti Põhja–Euroopa noorte meistrivõistlused lauatennisel.

Haapsalu linna suuremad projektid ja ehitused 2012. aastal

Elektriautode laadimispunktid

Lasketiiru ehitus
 Kultuurikeskuse invatõstuk
 Jaani kiriku muinsuskaitseelised tööd
 Piiskopilinnuse muinsuskaitseelised avariitööd
 Kuursaali akende värvilised klaasid
 Piiskopilinnuse avariikonserveerimine
 Tõrukese aiapaviljoni ehitus
 Vikerkaare piirdeaia ja aiamaia ehitus
 Haapsalu Gümnaasiumi remonditööd
 Kastani ANK rekonstrueerimistööd
 Sotsaalmaja rekonstrueerimine CO² projektist

4.2. Hanila vald

Vapp:

Sinisel kilbil rõngasrist ja langetatud lainelõikeline varras; mõlemad hõbedased. Põhjendus: Hanila kirikaia vanadelt hauakividelt pärinev rõngasristi kujutis sümboliseerib viljakust – põllumehe töökuse tulemust ning jõukuse alust läbi aegade. Vapikilbi sinine värvus ja lainelõikeline varras viitavad valla mereäärsele asukohale ja paljude elanike merega seotud tegevusaladele.

Lipp:

Lipu laiuse ja pikkuse vahekord on 5,5:11 ühikut, normaalmõõtmed 82,5 x 165 cm.

Sinise ristküliku keskosas, 0,5 ühikut ülaservast asub valge rõngasrist läbimõõduga 3 ühikut; selle all 0,5 ühikut lai valge

Pindala: 232 km²

Elanike arv seisuga 01.01.2013: 1580

Kontakt:

Keskuse tee 3, Kõmsi küla
 90102 Hanila vald

Läänemaa
 Telefon 477 2243
 e-post vv@hanila.ee
 Kodulehekülg
www.hanila.ee

Hanila kirikus tehtavaist töödest Foto: Arno Peksar

Raamatukogu juubelist Foto: Mariann Peksar

Karuse kalmistu väravast Foto: Arno Peksar

Vanaluubi puhkekoht Foto: Arno Peksar

Aasta 2012 Hanila vallas

2012. aasta oli valla juubeliaasta, mil möödus valla staatuse taastamisest juba 20 aastat. Ümmarguse tähtpäeva puhul on hea tagasi vaadata, mis on vallaks olekuga muutunud oluliseks ja valla elanikele eluliselt tähtsaks.

Silma torkab, et Jüri Mõisa unistuste "Suur Tallinn" pole kõigi meelest veel kõige toredam koht maailmas ühtigi. Kui tasuta sõit ja muud pakutavad hüved viivad inimesi linna, siis tegelikkuses on need minejad juba ammu vähemalt ühe jalaga olnud linnainimesed. Lisahüved said paberite vormistamisel lihtsalt lõplikuks kaalukeeleks. Põliseid „maakaid“ ei kanguta nii kergesti oma juurte küljest lahti.

Mineku taustal torkavad seda enam kohapeale jääjate hulgas silma need ühiskondlikult aktiivsed inimesed, kes kirjutavad investeringuprojekte ja korraldavad üritusi. Kui suures linnas teeb sedasama keegi palga eest, siis ääremaal puhub isetegemine elu sisse enamikule

pisikestest investeringuist ja üritustest. Neid isetegijaid tuleb vaikselt juurde ning nende tegevus on kõigile üha nähtavam.

Ääremaa sündroom on, kui mitmed vajalikud teenused otsustavad vähese rentaabluse tõttu jalad alla võtta. On need siis riigi raha kokkuhoiuks kaugemale kolivad päästeteenistus ja politsei või riigifirma poolt koomale tõmmatav postiteenus või panga kaotatav pangaautomaat.

Postiteenuse koomale tõmbamine kiirendab inimeste tarbimisharjumuste muutumist, kuigi kõiki asju ei saa keskustest kaugel olles senisest teistmoodi ajada. Nagu ei saa ka ainult plastrahale päris üle minna. Viletsam elu toob rahva barrikaadidele ning mõnigi teenus jääb esialgu kohapeale edasi. Vähemalt mõneks ajaks ikkagi on ühiskondlikust aktiivsusest kasu. Teiste teenuste osutamisel nagu tuletõrje tuleb aga väiksema vennana kohustused enda õlgadele jätta. Sest mõnigi kord võib natuke varem kohale jõudnud kohalik auto selle kõige suurema kahjugi ära hoida. Äärepealne asend sunnib ka päästealast võimekust laiendama ning 2012. aastast toimetavad vallas vabatahtlikud merepäästjad.

Oleme harjunud, et Hanila valla teadvustatud ajalugu on pikk ning igal pool meie ümber on ajalugu meelde tulevad mälestised. Aga kõik ei seisa meeles ning vahel peab mõnda asja paberitest järele vaatama. Kinksi Küla Selts ja Kõmsi Raamatukogu vaatasid siis vanu pabereid ja leidsid, et Karuse kiriku koguduse raamatukogul sai 2012. aastal teadaolevalt 170 aastat vanust täis. Asjale lisab tähtsust, et tegemist on esimese avaliku maaraamatukoguga Eestis. Et seda tähistada, mälestati 27. oktoobril Karuse kalmistul raamatukogu loojat pastor Alexander Ludwig Baumanni ja peeti Kõmsil konverentsi.

Seltside kirjutatud projektide najal saavad mõnedki kohad ilusama vaate.

Karuse surnuaias jätkus kohaliku Kinksi Küla Seltsi vilgas tegevus, mis meie kõigi silmi rõõmustab. Suurelt teelt ära keerates ei näe me enam surnuaia tee ääres võsa ning enne kabelit on uus ja ilus värav. Karuse surnuaed näeb üha rohkem välja see, mis ta oli kunagi – mitme lähima kihelkonna esinduslikem matmiskoht.

Virtsu Arenguseltsi ja valla koostöös käib Vanaluubi lautri ja puhkekoha väljaarendamine. Aasta lõpus sai lauter setetest puhtaks, viimistlustööd jäid soojemat aega ootama. Seltsi projekti põhjal alustati varjualuste püstitamist. Valmiva detailplaneeringu alusel peaks tulevikus Vanaluubis olema mõnus puhke- ja merelemineku koht nii kohalikele kui ka külalistele.

Ilusa kingituse tegi Hanila kogudusele valla aukodanik Lily Kocins. Olles jälle üle paari aasta Eestis, kinkis ta kogudusele oma kodutalukoha, mille müügist tulnud rahaga sai kiriku remondiga edasi minna. Koos lisarahastusega saab Hanila kirik üle pika aja endale paeplaatidest põranda. Töödega hakati peale esimesel võimalusel ning uuest põrandast on rõõmu kõigil kirikulistel.

Tunneme rõõmu kõigist valla kodanikest, suvekodu omanikest ja külalistest, kes panustavad meid ümbritseva parendamisse või kohapealse kultuurielamuse pakkumisse. Et me ei tunneks ennast nii ääre peal olevat. Ka tulevikus on kindlus, et elu on Hanilas elamist väärt.

Arno Peksar
Vallavanem

4.3. Kullamaa vald

Vapp:

Kuldsel kilbil roheline pügalrist, mille keskel samasuunaline ja -kujuline väiksem kuldne pügalrist. Kaarlõikelisel rohelisel vapitüvel kuldraha

Lipp:

Ristkülikukujulise kollase lipu ülemise ja alumise servaga piirnevad rohelised laiud – kumbki üks ühik lipu kogulausest. Kollase laiü keskkel on roheline pügalrist, mille keskel samasuunaline ja -kujuline väiksem kollane pügalrist

Pindala: 224,57 km²

Elanike arv seisuga 01.01.2013: 1167

Külade arv: 14

Kontakt:

Kullamaa küla

Kullamaa vald

Läänemaa 90701

Telefon 47 24760

e-post info@kullamaa.ee
Kodulehekülg

<http://www.kullamaa.ee>

Aasta 2012 Kullamaa vallas

Esimene mõte on, et aasta oli eripärane ja keeruline, kuid lõppkokkuvõttes edukas. Looduse poole pealt vaadates oli talv lumerohke ja paraja külmaga. Lootus, et ilmastikuolud säästavad meie rahakotti ja lund ei tule üleliia,ustus õige pea. Reinu–Einari töömehed Madis Jõgisalu, Arvo Egipti, Vahur Veerva, Meelis Luts ja Jüri Tuder tulid aga selle lumehulgaga kenasti toime ja tulemus oli, et Eesti Post tunnustas meid oma aukirjaga kui üht Eesti paremat valda, kus lumetõrje on tasemel. Valla poolt vastutas lumetõrjetööde eest abivallavanem Heikki Salm.

Kullamaa lumekoristusmasinad ja mehed

Foto: Tiina Gill

Kui tuli kevad, oli lootus, et saame korralikult käsile võtta teed, aga jälle oli ilmataadil üllatus varuks – kevadine suuruputus, millist pole nähtud vähemalt 70 aastat. Ka suvi ja sügis olid meie kandis väga vihmased. Olime tõsisel hädal, et leida pisutki kuivemat hetke teede parandamiseks ja hõõveldamiseks. Kõige tipuks sattusime paduvihma kätte, mis viis ära suure osa uuest, vastremonditud Liivi tee muldest, lõhkus meie truppe ja teid. Nii riigile kui ka vallale oli selle loodusstihia likvideerimine suur ja ettenägematu kulutus. Koostöös riigiga tulime üpris kiiresti sellest kaosest välja.

Vihmane suvi ja sügis heidutasid ka põllumeest – heinategu ja viljakoristus olid kõvasti raskendatud, kuid ootamatu niiskus andis siiski häid viljasaake neile põllumeestele, kellel õnnestus see üürrike kuiv koristusae ära tabada. Kokkuvõttes ei saanud meie põllumehed heitlikule ilmale vaatamata halvemaid tulemusi kui eelmisel aastal, saagid olid hoopis lopsakamad ja lehmade lüpsis suurem.

Kui võtta sündmused kronoloogilise järjekorda, siis 2012. aastal sai Kullamaa keskkoolis alguse öökooli traditsioon. 27. jaanuaril ei hakanud tunnid mitte tavapäraselt kell 9

hommikul, vaid kell 6 õhtul, ning lõppesid kell 22. Idee autor oli Kullamaa keskkooli direktor Meelis Välis ning tunde andsid sel päeval õpetajate asemel kooli vilistlased.

Veebruaris kolis Kullamaa raamatukogu eelmise aasta lõpus valminud uude Goldenbecki Majja, kus ootasid ees avarad ja valgusküllased ruumid varasemate kitsaste oludega võrreldes. Varem on raamatukogu paiknenud küll Silla koolimajas, külanõukogu hoones ja seejärel kortermajas. Kolimise päeval moodustasid kohaletulnud inimketi endisest asukohast uude majja, et toimetada uude koju üle 50 kõige olulisema raamatu.

Raamatukogu kolimist kajastati ka meedias

Foto: Arvo Tarmula

Kullamaa raamatukogu juhatajale Aili Anselile anti aasta parima raamatukoguhoidja tiitel, Helme Vendel Liivi raamatukogust on saanud selle tiitli juba varem.

Eesti Vabariigi 94. aastapäeva eel andis president Toomas Hendrik Ilves Eestile osutatud teenete eest 99 inimesele riiklikud autasud, nende hulgas sai Valgetähe V klassi teenetemärgi Kullamaa valla kultuurijuht Loit Lepalaan, kes on sündinud Kullamaal.

Ta on olnud Eesti riikliku sümfooniaorkestri soolotrompetist, orkestri "Pärnu", Pärnu Big Bandi, Pärnu linnaorkestri, Tartu Big Bandi, Promenaadi sümfonieti muusikajuht ja dirigent, õpetanud noori muusikuid Pärnus, Tartus ja Haapsalus. 2004. aastast on Loit Lepalaan Kullamaa kultuurimaja direktor, ühtlasi juhib ta kihelkonnamuuseumi ja Kullamaa Muusika Seltsi.

Kullamaa kultuurimaja juht Loit Lepalaan

Foto: Arvo Tarmula

Iseseisvuspäeval Goldenbecki Maja avamise pidulikul tseremoonial avaldas Kullamaa Vallavalitsus tunnustust järgmiselt:

Aumärk Kullamaa MEDAL

Tooni Leedjärv – EELK Kullamaa Püha Johannese koguduse organist. Pikaajaline koguduse segakoori juht. Kirikumuusika tutvustaja ja õpetaja.

Loit Lepalaan – Kullamaa kultuurimaja direktor. Kullamaa kultuurielu edendaja ja ajaloo jäädvustaja.

Heikki Salm – Kullamaa abivallavanem. Laitmatu vallateenistus 2003. aastast. Goldenbecki Maja rekonstrueerimise projekti edukas juhtimine 2010–2012.

Katrin Viks – Kullamaa Vallavalitsuse registripidaja. Laitmatu vallateenistus alates 1994. aastast. Goldenbecki Maja rekonstrueerimise projekti edukas elluviimine 2010–2012.

Anto Raukas – akadeemik. Märkimisväärne panus Kullamaa arengukonverentside korraldamisse. Kullamaa Keskkoolile täiendusõppe võimaluste loomine Tallinna Tehnikaülikooli õppe- ja teaduspotsiaali baasil.

Ervin Rannik – Kullamaa Keskkooli õpetaja. Õpilaste ettevalmistamine ja tulemuslik esindamine ajaloo- ja ühiskonnaõpetuse olümpiaadidel.

Kullamaa valla VAPIMÄRK

Ants Lipu – ettevõtja. Kõrgekvaliteediline ning ajastu- ja kultuuripärandit arvestav töö Üdruma seltsimaja ja Liivi seltsimaja rekonstrueerimisel.

Aivar Reivik – ettevõtja. Koluvere lossi taastamine. Kaasaaitamine Kullamaa valla noortelaagri elluviimisel 2011. a suvel.

Neeme Suur – Riigikogu liige, endine Lääne maavanem 2008–2011. Tulemuslik koostöö Kullamaa valla taristu arendamisel.

Hannes Kuuser – ettevõtja, Kullamaa vallavolikogu liige. Maaelu arendaja ja edendaja.

Anda Kullamaa valla AUKIRI

Kalev Tihkan – Keskkonnaameti looduskaitse bioloog. 2011. a suvel Kullamaal peetud Eesti Looduskaitse Seltsi üleriigilise kokkutuleku korraldaja.

Nelli Altmäe – traditsioonilise Eesti väiketalu elulaadi järgija. 85 a juubel.

Märt Laanemets – ettevõtja. Kogukonnas tunnustatud kamina- ja ahjumeister.

Samuti said mitmed Kullamaa huvikeskuse (Goldenbecki Maja) valmimise projektiga ja raamatukogu ümberkolimisega seotud isikud vallavalitsuse tänukirja.

Kullamaa koguduse endine õpetaja Ants Leedjärv õnnistamas Goldenbecki Maja

Goldenbecki Maja sisseõnnistamisel iseseisvuspäeval avaldas koguduse õpetaja Ants Leedjärv lootust, et see maja loob meile palju rõõmsat tegevust ja et need, kes seda maja külastavad, tunnevad end seal koduselt ja hubaselt. Nii on ka läinud.

Eelmisel aastal anti Goldenbecki Majas üürile ruumid AS-ile Eesti Post, Raili Posti kosmeetikatoale, Helina Kiige juuksurisalongoile. Majas asuvad ka perearst ja hambaravi. Tervise edendamiseks seonduvaile ringidele (võimlemisringid, tantsuringid) võimaldatakse ruumide kasutamist tasuta.

Märtsis peetud Euroopa meistrivõistlustel vibulaskmises oli Lääne vibulaskjate klubi väga edukas. Kokku saadi 9 medalit, nende hulgas 4 medalit said Kullamaa vallast osalenud võistlejad: Markus Aavekukk tuli juuniorpoiste plokkvibus esimeseks, Bruno Laande juuniorpoiste pikkvibus teiseks, Aare Lauren meeste recurve'is kolmandaks ja Anne Tuulik veterannaiste pikkvibus teiseks. Napilt jäi medalist ilma naiste recurve'is neljandaks tulnud Katre Kuller, kes ületas isikliku rekordi.

Kullamaa Keskkoolist tuli eelmisel aastal rõõmustav uudis: Kadi Õunas võitis üle-eestilise ajaloo-olümpiaadi. See on väga märgiline saavutus ja mitte ainult meie koolile, vaid kõigile Eesti maakoolidele. See tulemus näitab, et hea tahtmise korral pole ka pisikeses maakoolis supertulemus saavutamise võimatu ning et ka maakoolis võib olla (ja on) väga häid õpetajaid. Kadi õpetajaks on meie kooli ajalooõpetaja Ervin Rannik. Võita üle-eestiline aineolümpiaad on ülim tunnustus ka aine õpetajale, kes on otseselt selle tulemuse taga. Ervin Rannik on mitmelgi eelmisel aastal valmistanud ette õpilasi, kes on edukad olnud Läänemaa ja kogu Eesti ajaloo-olümpiaadidel. Minule kui vallavanemale on see oluline argument vaidlustes ametnike ja bürokraatidega meie keskkooli säilimise nimel, kelle põhiargument on olnud, et maakeskkoolidest ei saa kvaliteetset haridust. Mõni võib öelda, et üks pääsuke ei too veel kevadet. Aga nimelt Kadi ei ole üksik pääsuke, sest meie kooli õpilased on näidanud häid õpitulemusi matemaatikas, keeltes, spordis ja loodusainetes. Kadi on absoluutne tipp ning kõigil tema kaaslastel ja õppuritel on eeskuju oma kõrvalt võtta, ta on üks meie seast ja kõigil, kes soovivad pingutada, on võimalus tema kõrvale tõusta.

Kullamaa Keskkooli 9. klassi lõpetas sel aastal 17 ja 12. klassi 27 õpilast. Oma esimest kooliaastat alustas 2012. aasta septembris 10 uut 1. klassi astujat.

Meie kooli kestlikkuse eest käib endiselt võitlus. Siin oleme volikogu esimehe Einar Pärnuuga olnud kompromissitud. Meie seisukoht on ikka, et riik ei peaks meile ette ütlema, mitu õpilast peab olema ja mitmega saab kooli pidada. Kui kogukond on otsustanud hoida oma kooli, siis selleks peab tal ka õigus olema.

9. juunil peeti Kullamaal järjekordne kunsti- ja muusikapidu „Helisev Kullamaa“, mille hing on meie kultuurijuht Loit Lepalaan. Seekordne pidu oli pühendatud meie kauaaegsele kirikuõpetajale, keele- ja kirjamehele Heinrich Gösekenile, kelle sünnist möödus 400 aastat. Gösekenile avati kirikuesisel mälestuskivi, mille õnnistas Läänemaa praost Tiit Salumäe. Vallavanem Jüri Ott, Läänemaa praost Tiit Salumäe ja Eesti Piibliseltsi peasekretär Jaan Bärenson. Arvo Tarmula foto. Gösekeni meenutati kultuurikonverentsil, millega paralleelselt avati temast näitus, samuti korraldas näituse Eesti Piibliselts, teemaks emakeelse Piibli ajalugu. Näitust tutvustas Eesti Piibliseltsi peasekretär Jaan Bärenson. Konverentsil

ettekannetega esinenud olid kõrgtasemel Gösekeni uurijad-doktorid Aivar Pöldvee, Kai Tafenau, Liivi Aarma ja Tartu Ülikooli doktorant Kristel Ress. Konverentsi lõppedes söödi ühist Gösekeni sünnipäevatorti ja nenditi, et Kullamaal on tegutsenud tõesti huvitav ja Eesti kultuuriellu palju andnud mees.

Kindlasti tuleb peatuda meie eaka (ja ajaloolise) valla taasiseseisvumise 20. aastapäeval. Meie peost 23. juunil võtsid osa ka silmapaistvad inimesed väljastpoolt valda: president Arnold Rüütel, akadeemik Anto Raukas, professor Jüri Kann jt. President Arnold Rüütel allkirjastas 17. juunil 1992 Eesti Vabariigi Ülemnõukogu Presiidiumi seadluse, millega taastati Kullamaa valla omavalitsuslik staatus.

Ingrid ja Arnold Rüütel koos Kullamaa vallavanema Jüri Otiga. Foto: Arvo Tarmula

Käsitöömaja pidulik avamine oli suursündmus kõigile. Ehitaja esindaja Jüri Männisalu annab Imbi Postile üle maja võtme. Arvo Tarmula foto. Esimene näitus vastavatud majas oli pühendatud kohalikele rahvarõivastele.

Meie juubelipeo märksõna ja üks eesmärke oligi, et rahvas tuleks peole kas rahvariietes või oleks kehakaunistuseks midagi sellist, mis väljendaks meie kangete esivanemate kauneid käsitöömustreid või rahvuslikke motiive.

Seekordne Maapäev peeti meie peo raames samuti Kullamaal.

Nii omad kui ka külalised said osaleda ühel tõesti mõnusal rahvapeol, kus oli kesksel kohal meie läbi aegade tublide vallainimeste austamine, isamaalisust esiletõstev võidutulede jagamine Läänemaa valdadele maavanema poolt, Kaitseliidu paraad ja Kaitseliidu Risti malevkonna lipu õnnistamine Kullamaa kirikus, Lembitu Tarangu raamatu „Kullamaa mälestused“ esmaesitlusel Lembitu Tarang autogramme andmas. Arvo Tarmula foto, Käsitööseltsi maja avamine, mitmed näitused raamatukogus ja kultuurimajas ja muidugi meeleolukas külade rongkäik Rohumäele, mis päädis rõõmsa jaanipeoga.

Kullamaa vald avaldas tunnustust ja tänu järgmiselt:

KULLAMAA TEENETERIST

Virve Leht

Hannes Smitt

Linda Pärnpuu

Ülle Tammearu

Heikki Salm

Aili Ansel

Loit Lepalaan

Jüri Ott

KULLAMAA MEDAL

Reet Priimägi

Kersti Lipu

Meelis Välis

Eve Tammperre

Rita Saviir

Jaan Rajaste

Inge Matteus

Imbi Post

Hannes Kuuser

Peep Jõevee

Vaike Nõu

Helme Vendel

Anne Tuulik

Tenno Laanemets

KULLAMAA VAPIMÄRK

Arvo Tarmula

Lea Teder

Jüri Männisalu

Riina Leidsalu

Aksel Heidemann

Margus Miller

Jaanus Allika

Argo Aavekukk

Ülle Erman

Tiina Lobja

Lauri Luik

Jolanda Lipu

Marek Topper

Kadi Öunas

Jaanus Ratas

Hegert Leidsalu

Tänu- ja aukirju jagus teistelegi.

Läänemaa suvemängududel on juba pikaajaline ajalugu, seekordsed, XIX mängud leidsid aset Kullamaal, kus meie naised saavutasid võrkpallis teise ja jalgpallis kolmanda koha, mehed tulid võrkpallis kolmandaks.

Augustis leidis aset II Kullamaa vibufestival, mis on saamas traditsiooniks. Eri võistlusklassides oli kokku 93 võistlejat, esindatud olid Leedu, Läti, Soome, Venemaa, Norra ja muidugi Eesti. Võistlejate rahvusvahelisele seltskonnale vaatamata jäi enamik võite klassiti Eestisse, vaid üks läks Soome.

Tore sündmus oli ka Läti rahvatantsijate külaskäik ja kontsert vallarahvale. Sellest külaskäigust võiks välja kasvada sõprus meie valla ja külas käinud Läti valla vahel. Igatahes nii arvasid rahvatantsijad neile vallavolikogu esimehe Einar Pärnpuu korraldatud tänuvastuvõtul.

16. septembril astus Kullamaa Püha Johannese kirikus uue koguduseõpetajana ametisse Lembit Tammsalu pärast seda, kui 35 aastat Kullamaa ja Piirsalu kogudust teeninud Ants Leedjärv teatas oma taandumisest.

Kullamaa rattakross, mis kuulus Marimetsa Kapi sarja, oli juba üheksas. Pikim rada oli 44 km ja lühem 29 km. Pikema raja lõpetas 134 võistlejat. Meie inimestest osales 11. Parim oli (üldkokkuvõttes 9) Tõnis Kirsipuu. Rattakrossist osavõtjad sõitmas läbi Liivi farmi. Katrin Pärnpuu foto

Oktoobris peeti Kullamaal järjekordset rahvuspäeva. See traditsioon sai alguse 1930. aastail ja uuel iseseisvusajal oli selle taastaja kultuurimaja juht Loit Lepalaan.

Seekordse rahvuspäeva teema oli pärand- ja pärimuskultuur, mis haaras kõike alates rahvariietest ja lõpetades rahvuslike toitudega. Kullamaa kiriku esisel platsil avati mälestuskivi Kullamaa kihelkonna Teenuse mõisast pärit rahvusvaheliselt tuntud maalikunstnikule, graafikule ja kujurile Friedrich Ludwig Maydellile, kes oli Õpetatud Eesti Seltsi kogude hoidja.

Mälestuskivi avamine Ludvig Maydellile

Foto: Arvo Tarmula

Tänu temale teame, millised olid 19. sajandi esimese poole eesti rahvariided.

Uue käsitöömaja, kus kunagi asus apteek, seinal avati mälestustahvel Kullamaa apteegi asutajale Oscar Mildebrathile.

Rahvარიეთე ajalugu tutvustavast ettekandest saime teada, et just Kullamaa kihelkonnast on säilinud eriti arvukalt vanade rahvარიეთե näidiseid. Küllap on selle põhjus, et Kullamaa rahvas on läbi aegade kõrgelt hinnanud oma juuri ning esivanemait päritud materiaalset ja ka pärimuslikku kultuuri.

Maitsta sai rahvuslikke suupisteid mitmesugustest talutoiduainetest, mille kõrvale pakuti mõdu.

Päeva lõpetasid rahvamuusikud ja pillimeistrid Kail ja Erik Visla.

Esinevad Kail ja Erik Visla

Foto: Arvo Tarmula

Aasta lõpus kutsusime oma valla eakad traditsioonilisele jõulupeole, kus tervitasid kohapeale tulnuid vallavanem ja volikogu esimees, kuulati koolilaste laulu ning kel soovi, sai ka jalga keerutada.

Majanduspoolt vaadates tuleb tõdeda, et aasta alguses planeeritud konservatiivne eelarve oli õige samm – eelarve suutsime täita ja planeeritud tegevused ellu viia. Rõõmu teeb tööpuuduse vähenemine, mida oli ka tunda tulumaksu laekumisest. Läänemaa töötukassa initsiatiivil toimus meiegi vallas nn tööharjutus töö kaotanuile.

Aasta lõpus hakkasime ette valmistama apteegi avamist. Apteek on olnud Kullamaa sümbol üle saja aasta, kuid vahepealsed majandusolud kaotasid meilt selle, mis meid kõiki tõsiselt kurvastas. Majanduslikult on apteegil kindlasti raske ots otsaga kokku tulla, kuid mugavus ja märgiline tähendus selle olemasolul meie kogukonnale on hindamatu.

Meie vallas on hästi palju tublisid inimesi, keda vallavalitsus on püüdnud märgata ja tänada. Tänuoodil seekord lõpetaksingi ja nimelt sellel, et Kalju küla noor mees Ollar Aruksaar kinkis koduküla rahvale bussipaviljoni, mis on otsast lõpuni oma kätega, omast materjalist ja oma oskusi kasutades tehtud. Kas saab olla ilusamat jõulukinki ja eeskuju meile kõigile. Kalju küla lapsed Laura, Anneli ja Laura koolibussi ootamas. Tiina Gilli foto. Teise meeldiva aastalõpu kingituse valmistas meile Kullamaa võrkpallimeeskond koosseisus Madis Jõgisalu, Maanus Jõevee, Keit Jõgisalu, Kajar Laus, Keiro Jõgisalu, Tenno Laanemets, Edgar Jõevee, Kuido Jõgisalu, Jaanus Tuulik ja Siim Pärnpuu, tuues meie vallale esimese koha Läänemaa karikavõistlustelt ja juba teist aastat järjest. Kullamaa kuldsed võrkpallurid.

Jüri Ott

Vallavanem

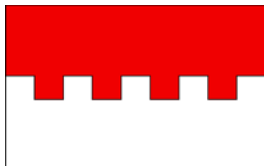
4.4. Lihula vald

Vapp:

Põigiti müürihambuliselt poolitatud kilbi punasel ülemisel poolel on hõbedane piiskopimitra. Alumisel hõbedasel väljal on kilbi alumisest servast tõusev musta mõõga käepidemepoolne osa. Vapivärvid viitavad Läänemaale, Liivi ordule ja tsistertslastele. Müürihambuline jaotus tähistab kaitsefunktsioone ja osutab sellisena eestlaste muistsele maalinnale ning hilisemale piiskopi- ja ordulinnusele. Mitra tähistab piiskopivõimu, mõök ordu ja Lihula mail peetud taplusi. (Kavandi autor Priit Herodes)

Lipp:

Lipp on horontaalsuunas müürihambuliselt poolitatud. Lipu ülemine pool on punane, alumine valge. Valge pool algab müürihambaga. Iga hamba pikkus on 1/9 lipu pikkusest, laius 1/7 lipu laiuusest. Lipu laiuse ja pikkuse suhe on 7:11. Kandelipu suurus on 105 x 165 cm. (Kavandi autor Tõnu Kukk)

Pindala: 384 km²

Elanike arv seisuga 01.01.2013: 2510

Külade arv: 25

Kontakt:

Jaama 1, 90302 Lihula

Lihula vald

Läänemaa

Telefon 472 4630

e-post vallavalitsus@lihula.ee

Kodulehekülj www.lihula.ee

Festivali külastajad

Pille Kaisel – aasta kodanik

Aasta 2012 Lihula vallas

Aasta 2012 oli kohalikele omavalitusele ühe valimisperioodi kolmas aasta. See tähendab, et vallavalitsus ja volikogu teevad oma planeeringute ja tegudega igapäevast tööd, mida lubati kolme aasta eest valijatele ja mida nõuab elu. Otsuste ja tegemiste juures ei ole märgata valimiselevust ja toimib valla igapäevane elu.

Valla majandamine algab vallaeelarve kinnitamisest ja sealt tulenevaist ülesannetest. 2012 oli valla eelarve maht 2,18 miljonit eurot. Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus ja eelarvelised võimalused on aluseks siinse elu korraldamisel. Eelarve planeering oli konservatiivne, arvestades majandusolusid, eesmärgiks seati aga pakkuda head avalikku teenust vallakodanikele.

Ligi pool vallaeelarvest kulub haridusele. Hariduse korraldamisel tuli Lihula vallal teha 2012. a kaks rasket otsust: suleti Tuudi kool ja Kasari Põhikooli III aste. Pidev rahvastiku vähenemine, perede lahkumine ja vähene tööhõive – need on koolilaste vähenemise ning kooli sulgemise põhjused. Hea on, et suutsime Tuudi koolihoone enne viia kallilt õliküttelt säästlikumale maaküttele. Tuudi koolihoonesse sai head ja ilusad ruumid Tuudi külaraamatukogu. Vallavalitsus ootab aga kohalikelt elanikelt initsiatiivi koolihoone rakendamisel küla ja kohaliku rahva hüvanguks. Tuudi külaseltsi tegevusel on kooliümbrus kenasti korraldatud avalikuks kasutuseks ja nad on eestvedajad selle piirkonna arendamisel.

Lihula Gümnaasiumi suurim võit oli 2012. aastal koolistaadionil jalgpalli harjutusväljaku käikuandmine. Nüüd saavad jalgpallihuvilised tüdrukud ja poisid harjutada täiesti tasemel harjutusväljakul. Lõuna-Läänemaa jalgpallipoisid ja tüdrukud on tuntud oma heade saavutustega maakonnas ja ka kaugemal. Staadioniarendus vajab aga edaspidi investeeringuid põhistaadioni osas ja ka spordihoone ootab energiatõhususe tagamiseks investeeringuid.

Lihula vallale on oluline valla heakord. Esimene mulje, mis meie külaline ja vallakodanik oma ümbrusest saab, on tähtis. Lihula vald on palju panustanud Lihula heakorrasse. Vald võttis

vastu teedehoolduse kava ja see on järgmiste aastate arenduste aluseks. Lihula peatänav sai uue mustkatte, vallateede äärset võsa on raiutud ja nii on loodud paremad tingimused teede hoolduseks. Riigiteede rahaga sai Kirbla ja Vanamõisa vaheline lõik mustkatte alla, mis on ääretult tähtis sealse piirkonna elanikele. Vanade haigete puude mahavõtt Tallinna maantee äärest, Lihula pargiallee rajamine koos kohalike elanikega on hea näide koostööst kodanikega, kes hoolivad oma vallast.

Prüginde arendamise positiivne näide on jäätmete kogumisplatsi ehitamine Lihulasse KIK-i toel.

Arendatud on küttemajandust. Viisime säästlikumale kütusele üle Lõuna-Läänemaa Tervishoiu- ja Sotsiaalhoolekandekeskuse ja Kasari Kooli, kus kooli küttesüsteem viidi üle õliküttelt puitpelletitele. See kõik on oluline, arvestades kokkuhoidu tulevikus.

MTÜd tegid mitmesuguseid rahataotlusi siinse piirkonna arendamiseks. Heameel on tõdeda, et meil jätkub ideid ja teostajaid. Kirjutatud projektid viiakse kindlasti ellu ja on selle piirkonna arengus olulised. Matsalu rahvusvaheline filmifestival tähistas oma 10 aasta juubelit, filme laekus rohkem kui varem ja filmide rõhuasetus oli ikka inimene, tema mõju loodusele ja koos eksisteerimine maakeral.

Majanduse toibumine kriisist pakub ettevõtjatele uusi väljundeid. Aasta lõpus, detsembris avati Lihulas Olerexi tankla. Selle ettevõtluse positiivse näitega on hea aastat kokku võtta.

Aasta 2012 oli vallale igati tegus.

Riho Erismaa

Vallavanem

Filmifestival sai kümneks

Ühekorraga on naljakas mõelda, et tegevus, millega oled mõned aastad tegelnud, on välja viinud mingi verstapostini. Aga tõesti, kui pea igapäevase töö kohalt tõsta ja ringi vaadata,

tuleb tõdeda, et jah, raamaturiiulis töölaua kõrval seisab reas juba 10 kataloogi pealkirjaga „Matsalu loodusfilmide festival“.

Iga aastaga on kataloog paksemaks läinud, eks seegi ole märk meie festivali arengust, algul ju ulatus meie kutse ainult lähinaabriteni ümber Läänemere. Kord-korralt on meie „hää“ tugevnenud, tutvusringi laienemisega uued kontaktid tekkinud, alates kolmandast festivalist on juba ka meid märgatud, internetiavarustes meie kodulehte tähele pandud, tulnud filme meie konkursile pakkuma.

Ehkki see esimene verstepost ei märkinud ju teab kui pikka teed, siis põhjuse tehtule tagasi vaadata andis ta ometi – kümne aasta jooksul kümme festivalinädalat, üle 1300 filmi, neist 300 omavahel võistlusprogrammides võistlemas, üle poolesaja Läänemaa kadakapuust kurekuju mitmel pool maailma tegijate riuliservadel nende saavutusi ja meie festivali meenutamas; peale selle oma sadakond fotonäitust, kunstinäitusi, töötube, vestlusringe, ekskursioone, kohtumisi ja vastuvõtte; igal aastal meil külas uued toredad inimesed, keda varem ei tundnud, igal aastal tuhanded pealtvaatajad – küllap see kõik oligi piisav põhjus, et vahekokkuvõtet teha.

Üks tarkus, mida algul üsna loodusevõhikust siinkirjutaja on 10 aastaga omandanud – looduse rikkused on ammendamatud. Igal festivalil on filmitegijad suutnud vaatajaid ja mind sealhulgas ikka ja jälle üllatada uute põnevate nähtuste, avastuste ja teadasaamistega. See rida ei lõpe. Tore, et see nii on.

Seni aga tuleb läinudsügisene juubel unustada ja valmistuda uue kümnendi esimeseks festivaliks. Märtsis kuulutame välja 11. festivali filmide vastuvõtu ja loodame, et seekordne saak ei kujune varasemaist kehvemaks.

Tiit Mesila tänab festivali tõlki Tuulit

Esimesest kümnendani

Matsalu loodusfilmide festivali juubeliks anti välja kogumik „Esimesest kümnendani. 10 aastat Matsalu loodusfilmide festivali“, milles teksti ja fotodega võeti kokku festivali senine ajalugu. Värvitrükis rohkete fotodega illustreeritud albumi on koostanud Ago Ruus, tekstid kirjutanud Peeter Vissak ja kujundanud Egon Erkmann. „Kümme festivalinädalat, üle tuhande filmi, sadakond foto- ja kunstinäitust, töötoad, vestlusringid, ekskursioonid, kohtumised, vastuvõttud, tuhanded külastajad ja üle poolesaja kadakapuust kurekuju jagatud auhindadeks parimatele üle maailma – see on Matsalu loodusfilmide festival.“ Nii on raamatu tagakaanel lühidalt kokku võetud selle sisu.

Lihula valla sädeinimesed 2012

10. novembril Haapsalu Kultuurikeskuses toimunud Läänemaa kodanikuühenduste konverentsil tunnustati sädeinimesi.

Sädeinimeseks valiti inimesi ja mittetulundusühendusi igast Läänemaa omavalitsusest. Sädemete sädemeks valiti Lihula vallast Hellat Rumvolt ja Janar Sõber.

Hellat Rumvolt

Hellat osaleb aktiivselt mitmes ühenduses, esiletõstmist väärrib tema tegevus mittetulundusühingus Metsküla Kultuuriühing, kes korraldab Matsalu–Metsküla kogukonnale tähtpäevade tähistamist. Eesti Vabariigi aastapäeva korraldamine igal aastal on saanud kauniks traditsooniks selle piirkonna elanikele. Üritusest võtab osa inimesi kogu Lihula vallast. Juba 19. korda korraldas Hellat sellel suvel Metskülas rahva seas menukat ratsavõistlust Metsküla Kronu.

Janar Sõber

Janar osaleb aktiivselt mitmes ühenduses, esiletõstmist väärrib tema tegevus mittetulundusühingus Lõuna–Läänemaa Raskejõustikuklubis „Leola“, kus ta on võtnud oma

südameasjaks maadluspordi arendamise ja populariseerimise noorte hulgas. Teist korda korraldas ta sellel sügisel Läänemaalt pärit esimese maailmameistri Gustav Vahari mälestusvõistluse. Klubi tegevusse on kaasatud juba lasteaialapsed koos vanematega. Janari tegevus Lõuna–Läänemaa toomisel Eesti maadluskaardile väärrib tunnustamist.

Siseministerium tunnustas Metsküla Algkooli direktori Pille Kaiseli tegevust Metsküla kogukonna ühendaja ja arendajana kodanikupäeva aumärgiga!

Metsküla Algkool on võtnud oma südameasjaks korraldada ettevõtmisi tervele kogukonnale: üritused, laagrid, talgud, huviringid. Eesti Vabariigi aastapäeva korraldamine igal aastal on saanud kauniks traditsiooniks selle piirkonna elanikele, millest võtab osa inimesi kogu Lihula vallast. Pille on suurendanud Metsküla Algkooli rolli kogukonna ühendajana. Selle kõige ilmekam näide oli „võitlus“ Metsküla Algkooli säilimise eest 2011. aasta sügisel, mille toetuseks korraldati koosolekuid, rahakogumist kooli elektrisüsteemi renoveerimiseks, kaasati sotsiaalmeedia jm.

Pille Kaisel on tõeline maa sool ja väärrib seetõttu tunnustust. Kodanikupäeva aumärgid anti üle 26. novembril 2012 Tallinnas Stenbocki majas.

Politsei ja piirivalve aastapäeva tähistamisel Pärnus 16. novembril 2012 tunnustati Lääne prefektuuri parimaid. Abipolitseiniku teenetemärk anti Lihula valla hoolekandetöötajale Janar Neerutile.

4.5. Martna vald

Vapp:

Valla vapi koostamisel on aluseks võetud Martna kiriku kui ka kihelkonna ajalugu.

Martna kirik ja kihelkond on oma nime saamisel seotud Püha Martiniga. Kuna Püha Martini nimelisi kirikuid on Eestis rohkem, siis vapi koostamisel otsustati ta poolitada, nii et üks pool oleks seotud Läänemaaga. Nii on vapi ühel poolel kujutatud Püha Martinit, kes annetab kerjusele pool oma mantlist, ja teisel poolel osa Läänemaa vapist. Vallalipp puudub.

Lipp:

Lipp on jagatud horisontaalselt kolmeks osaks. Ülemine osa on Eesti riigilipu sinist värvi ja moodustab 1/6 lipu laiusest. Keskmine osa on valge ja moodustab 4/6 lipu laiusest. Alumine osa on Eesti riigilipu sinist värvi ja moodustab 1/6 lipu laiusest. Lipu valge osa keskel on stiliseeritud valla vapp, millel on kujutatud punase kuuuga ratsanik hobuse seljas, kerjus ja vasakule pööratud pea ning väljasirutatud tiivaga must kotkas. Lipu laiuse ja pikkuse vahekord on 7:11, lipu normaalsuurus on 105 x 165 cm

Pindala: 296 km²

Elanike arv 01.01.2013 seisuga 881

Külade arv: 34

Kontakt:

Martna küla, Martna vald

90601 Läänemaa

Telefon 47 25042

e-post vallavalitsus@martna.ee

Kodulehekülg <http://www.martna.ee>

Aasta 2012 Martna vallas

Aasta algas Kullamaa valla ettepanekuga liita üheks vallaks kokku Kullamaa, Martna ja Risti vald. Meie vallas tehti küsitlus. Rahva tahet arvestades jäi liitumine katki. Lugu leidis kajastamist ka ajakirjanduses. Liitumise teema on läbi aasta olnud kuum terves maakonnas. Martna rahvale on tõmbekeskuseks Haapsalu ja kui kellegagi liituda, siis Ridala ja Taeblaga.

Tähtsündmuseks oli Martna valla 20. sünnipäev. Kohapeal oli üle 200 inimese. Pidu peeti augustis Saueaugu taluteatris. Oli palju valla sõpru ja toetajaid. Ants Maripuu on fotod mälestuseks jäädvustanud.

Valla sünnipäeval jagati esimest korda välja 11 hõbedast teenetemärki ja kolm kullatud märgiga aukodaniku nimetust. Teenetemärgi said Arvo Ninn, Rait Talvoja, Margus Kasterpalu, Aino Kivipuur, Kairi Mustjatse, Peeter Paenurm, Marju Kasterpalu, Ants Maripuu, Tiit Seiton, Varje Sander ja Marge Kanna. Aukodaniku nimetus anti Toivo Kivipuurile (postuumselt), Juhani Tynjäläle ja Valeri Ruusele.

Foto: Ade Pääbo

Lähtus tegutsev värske vabatahtlike komando Priitahtlikud Pritsumehed sai omale tuletõrjeauto, millele pandi nimeks Eedu. Sellega kasvab turvalisus Martna vallas. Suureks abiks on sotsiaaltöötajale uudne elektriauto, millega ta nüüd abivajajate juures käib.

Endiselt kasvab maadlejate järelkasv Martnas ja väga tublid on olnud ka noored orienteerujad.

Martna Päevakeskuse mõnusaid ruume kasutatakse koolitusteks ja koosolekuteks. Martna lapsed valmistasid omaavalitsusjuhtidele leivanädala üllatuse.

Osaliselt valmis Martna küla sisene välisvalgustus, töid jätkatakse järgmisel aastal. Rõõm on soojustatud kooli välisseintest ja lasteaia remondist. Tänavu sügisel tuli lasteaeda ligi 30 last. Nii palju pole neid juba aastaid olnud ja nüüd võime kindlad olla, et meil on järelkasv.

Kokkuvõtteks ütleks ajakirjaniku sõnadega:

“Martna vald – nukatagune paik, aga elada võib”.

Tiiu Aavik
Vallavanem

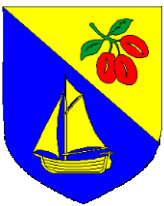
<http://www.facebook.com/media/set/?set=a.445337038844582.103353.100001048701834&type=1>

Värskelt valminud märgid

http://www.facebook.com/photo.php?fbid=476495585696521&set=a.140747075938042.23385.119578934721523&type=1&relevant_count=1

4.6. Noarootsi vald

Vapp:

Kaldjaotusega paremalt poolitatud kuldne-sinise kilbi ülemisel, kuldsel väljal on oks kolme punase ploomi ja kahe rohelise lehega; alumisel, sinisel väljal paremale suunduv ühemastiline kahvelpurjestusega kuldne purjekas.

Lipp:

Lipp koosneb kolmest võrdse laiusega horisontaalsest värvilaiust: ülemine laid on sinine, keskmine must ja alumine kollane. Lipu normaalmõõtmed on 105 x 165 cm, laiuse ja pikkuse suhe on 7 : 11.

Pindala: 296 km²

Elanike arv seisuga 01.01.2013: 867

Külade arv: 22

Kontakt:

Pürksi/Birkase küla, maja nr 9

91201 Läänemaa

Telefon 47 24350

e-post vv@noavv.ee

Kodulehekülg <http://www.noavv.ee>

Sutlepa Vabaajakeskus, vaibameister

Sutlepa Vabaajakeskus, vaibakudumise õppetuba

Aasta 2012 Noarootsi vallas

2012. aasta lõpuks oli valla registris 862 elanikku. Sündis 7 last ja suri 10 inimest. Saabus 31 ja lahkus 37 inimest.

2012. aastal anti vallas 3 aumärki ja 7 tänukirja Riguldi–Noarootsi Kodukandiühingu 20. aastapäeva ja Osmussaare kabelivareme conserveerimistöde lõpetamise puhul ning koolide lõpetamisel edukate õpilaste vanematele.

Valmisid järgmised olulised objektid:

Noarootsi Kooli lasteaed – lisasoojustati katuslagi, paigaldati uus katusekate ja tuulekastid, vahetati välja küttesüsteem, välisüksed, paigaldati kööki uus ventilatsioonisüsteem (rahastus CO² programm).

Noarootsi koolihoone – soojustati välisfassaad, vundament, katuslaed, pööning, vahetati välja küttesüsteem, ehitati uus ventilatsioonisüsteem, rekonstrueeriti valgustust, paigaldati uued välisüksed, tuletõkkeüksed, osaliselt aknad, paigaldati piksekaitse, rekonstrueeriti elektrikilbid, paigaldati maaküttesüsteem (rahastus CO² programm, HTM).

Pürksi mõis – paigaldati uus katusekate, piksekaitse, lisasoojustati katuslaed ja pööning, paigaldati uued aknad, fassaadikate, vahetati välja küttesüsteem, paigaldati uus ventilatsioonisüsteem, rekonstrueeriti elektrikilbid, valgustus, paigaldati tulekindlad ukseid, rekonstrueeriti kivitee (rahastus CO² programm, HTM, KIK).

Sutlepa kanalisatsiooni- ja veetorustike rekonstrueerimine – kogumaht 305 400 eurot, sellest 2012. aastal 186 500 eurot (rahastus ÜF, Noarootsi vald).

Österby sadam – lõpetati esimene etapp – faarvaatri süvendamine, poid, teed, territooriumi planeerimine, muuli korrastamine (rahastus PRIA, Noarootsi vald).

Valla teede remont ja hooldus – kogumaht 59 400 eurot (rahastus Noarootsi vald).

Ehitati üks bussiootepaviljon (rahastus Noarootsi vald).

Toimused jätkutööd Pürksi mõisapargi rekonstrueerimisel ja Vööla mere tervendamisel (rahastus KIK, MTÜ).

Uuendati lasteaia mänguväljaku atraktsioone ja rajati mänguväljak Sutlepa Vabaajakeskuse juurde riigieelarve toel.

Detailplaneeringud 2012

Algatatud – 6

Vastu võetud – 7

Kehtestatud – 4

Ehitustegevus 2012

Projekteerimistingimused – 36 (neist 15 elamule või suvemajale)

Kirjalikud nõusolekud – 21 (neist 11 on puurkaevud)

Ehitusload – 48 (neist 6 uut üksikelamut või suvemaja)

Kasutusload – 21 (neist 2 uut suvemaja)

Sutlepa Vabaajakeskus, Sutlepa VAK-i peamised külustusobjektid on jõusaal ning saun. Külastajad on nii kohalikud kui ka lähivaldades elavad inimesed (Nõva, Oru, Taebla, Haapsalu linn). Kõige aktiivsem periood oli keskuse avamise järel 2011/2012. aasta sügistelvel, mis on ka mõistetav – iga uus asi on huvitav. Külustajate arv on taas kasvamas. Toimunud on mitmesuguseid üritusi.

Pürksi Vabaajakeskus viis aasta jooksul ellu peamiselt lastele ja noortele mõeldud tegevusi. Samuti on oluline külustusobjekt jõusaal. 13.–15.06 toimus maali ja pildistamise õppelaager.

Projekti „Ise tehtud, südamega tehtud” raames meisterdasid Noarootsi Noortevolikogu noored vabaajakeskuse juurde kolm komplekti laudu ja pinke rohealale. Noarootsi Tuletõrjeseltsiga koostöös alustas septembris tegevust päästering 7–13aastastele. Vabaajakeskust külustati 3390 korda, neist 1207 jõusaali külustust. 2012. a sügisest tegutseb vabaajakeskuses ka Kundalini jooga grupp.

Raamatukogud

Noarootsis tegutseb kaks raamatukogu – Sutlepa ja Pürksi – kokku 229 lugejaga, neist lapsi 49. Registreeriti 2917 laenutust. Peeti 4 raamatukogutundi õpilastele, millest võttis osa 34 last.

Kogu aasta jooksul toimusid projekti „Tervem ja tegusam Põhja-Läänemaa“ terviseüritused (rahastus ESF, Noarootsi vald, Nõva vald).

Kinnitati Noarootsi valla arengukava aastateks 2013–2020 ja Noarootsi valla eelarvestrateegia aastateks 2013–2016.

Kinnitati Noarootsi Kooli arengukava aastateks 2013–2018.

Tunnustusavaldused vallale ja valla elanikele

1. Aasta õpetaja – Tiina Järv
2. Aastate õpetaja – Anne Schönberg
3. Sädeinimene 2012 – MTÜ Noarootsi Tuletõrjeselts ja MTÜ Tervem Noarootsi
4. Sportlikum küla 2011 – Riguldi küla (külade spordipäeva võitja)

Sotsiaalhoolekanne

2012. aastal maksti sotsiaaltoetusi kokku 51 448 eurot. Neist:

- perekondade ja laste sotsiaalse kaitse toetusteks 13 719 (sünnitoetus – 1920; ranitsatoetus – 1152; matusetoetus – 1920; ravimitoetus vanaduspensionärile – 3873; lasteaialaste, koolilõpetajate, juubilaride, keeleõpe, jõulupakid, pensionäride ühenduse tegevustoetus, laagrite toetus jms).
- Muudeks eakate sotsiaalse kaitse toetusteks (kauplusering) 4045
- Puuetega inimeste või eakate sotsiaalhoolekandeesutused 4189
- Ühekordsedseteks toetusteks 2910

Toimetulekutoetusi maksti aasta jooksul 2625 eurot (taotlusi 39 – 11 leibkonda).

Toetus puuetega inimeste hooldajatele kokku 4794 eurot (koos sotsiaalmaksuga). Kokku on 14 hooldatavat, neist 2 sügava puudega.

Vallal on 16 toaga sotsiaalmaja. Aasta jooksul pakuti seal eluasemeteenust kokku 18 elanikule (19023).

Õpilaste saavutused

Vaatamata elanike arvu pidevale vähenemisele vallas, on laste arv nii lasteaias kui ka põhikoolis jäänud samaks. Noarootsi Kooli õpilaskodus on 28 õpilaskohta, neist 19 riiklikult toetatavat. Õpilased tulevad peamiselt Lääne- ja Harjumaalt.

Pikaajalise töö tulemusena valmis Noarootsi Kooli arengukava aastateks 2013–2018. Komisjoni töös osalesid eri huvirühmade esindajad ning aktiivsed lapsevanemad.

2012. aastal on alguse saanud mitmed kogu kooliperet kaasavad uued traditsioonid ja algatused:

Kevadine „Pudrupäev“, korraldajaks aktiivsed lapsevanemad ja MTÜ Tervem Noarootsi

„Kohalik toit kogukonna toidulauale“, MTÜ Kodukant Läänemaa projekt

Koristusaktsioon „Teeme ära!“ koos Noarootsi Gümnaasiumi kuningliku orienteerumismänguga

Õpilaste keskkonnateadlikkuse suurendamiseks õppekäigud Eesti looduskaitsetes paikadesse.

Pidulik direktori vastuvõtt edukatele õpilastele ja nende vanematele õppeaasta lõpus.

Õpilaste kordaminekuist mitmesugustel õpilas- ja spordivõistlustel tuleb esile tõsta Erkki Mitmanit, 2011. aasta Läänemaa parima noorsportlase nominenti, kes saavutas esikohad Läänemaa koolide krossijooksuvõistlustel 1000 meetris ja kergejõustiku järelkasvuvõistlustel 1998/1999. aastal sündinute seas.

Noarootsi Kooli võistkonnad on Läänemaa koolispordi meistrid

saalihokis 4.–6. ja 7.–9. klasside poistele

rahvastepallis 4.–5. klasside tüdrukutele

võrkpalli Miniliigas 4.–6. klasside tüdrukutele

8. ja 9. klasside võistkond saavutas esikoha Ristil korraldatud ettevõtlusmängus „Turuplats“.

Annika Kapp
Vallavanem

4.7. Nõva vald

Vapp:

Vapi põhimotiivid tulenevad valla asendist ja looduse omapäradest. Vald jääb Eestimaa mereäärseesse loodenurka, siin on suured metsad ja sood. Meri ja mets on ka valla elanike tähtsamaid elatusallikaid. Vapi sinine värvus ja lestakala sümboliseerivad merd ja kalapüüki. Sinine on ka taeva, nooruse ja lootuse värvus. Hõbedasel väljal olev roheline stiliseeritud rannamänd on metsade ja üldiselt looduse võrdkuju. Hõbedane on samuti valguse, puhtuse ja vaimse värvus. Kaldjaotusega paremalt poolitatud hõbe-sinise kilbi ülemisel, hõbedasel väljal roheline mänd; alumisel, sinisel väljal hõbedane lestakala

Lipp:

Nõva valla lipp on ruudukujuline vapilipp, mille normaalmõõtmed on 105 x 105 cm.

Pindala: 129,6 km²

Kontakt:

Elanike arv seisuga 01.01.2013: 396

Nõva vald

Külade arv: 8

91101 Läänemaa

Telefon 472 4670

e-post novavald@novavald.ee

Kodulehekülg <http://www.novavald.ee>

Variku seltsimaja avamine

Rahvuskultuuri õhtud

Aasta 2012 Nõva vallas

2012. aastast on Nõval mõndagi meenutada. Kiire internetiühenduse tagamiseks läbib valda nüüdsest optiline lairiba valguskaabel. Kirikukoguduse eestvedamisel viis Rändmeister OÜ ellu kiriku renoveerimistöde esimese etapi, mille käigus sai tornikiiver uue vaskkatuse ja uuenduskuuri kandeseinte alumised palgivööd. Jahimeeste seltsi partnerid alustasid endise metskonna vana hoone renoveerimist nüüdisaegse komfordiga jahimeestemajaks. Riigieelarve sihtotstarbelise eraldise abil renoveerisime valla saun-puhkemajas pesuruumid veloturistide ning valla sotsiaalhoolekande tarbeks. SA KredEx rajas Nõvale elektriautode kiirlaadimispunkti. Toimus Variku seltsimaja avamine, millega kaasnes ühistegemiste hoogustumine sealsete inimeste hulgas.

Ettevõtluses on märgata elavnemist, vallas tegutsev suurim tootmisettevõtte Rave Mööbel OÜ on tootmismahu kasvatanud ja töötajaid juurde võtnud. Kohalik pereettevõtte avas liiva- ja kruusakarjääri. 2012. aasta vihmaselle suvele vaatamata on Nõva majutusettevõtted ja Laimi kauplus-söögitoa kollektiiv omadega toime tulnud.

Sotsiaalvaldkonnas rakendus koos Noarootsi vallaga tervislikke eluviise toetav projekt TERVEM JA TEGUSAM PÕHJA-LÄÄNEMAA, mille tervisepäevadest ja senistest tsüklitest (aeroobika, tennis, ujumine) on osa võtnud 50 vallaelanikku. Projekt jätkub järgmise aasta maikuuni osavõtjate poolt valitavate spordialadega.

Nõva Põhikooli ja Nõva Laste Päevakeskuse baasil moodustati ühine haridusasutus, Nõva Kool. Õpilased osalesid edukalt maakondlikel aineolümpiaadidel, kus Joonas Järve saavutas

ajaloos I koha ja bioloogias jagas II–III kohta. Märkimisväärsed on Nõva õpilaste saavutused spordivõistlustel.

Suvine rahvusvaheline noortelaager, 157 osavõtjat maailma eri paigust, on kohaliku kogukonna toel Nõval kindlalt kanda kinnitanud – laagriplatsile rajati kämpingumajad. Erilised olid iga vahetusega koos korraldatud rahvuskultuuriõhtud. Suvelaagri toitlustamise ja rannakaubandusega tegeles edukalt firma Kalasaba OÜ.

Mitmekülgseid üritusi korraldasid raamatukogu, huvikeskus, MTÜ-d, seltsid ja tegus pensionäride ühendus. Traditsiooniliselt läksid korda Peraküla simman ja külade päev Varikul.

Nõva sportlased olid järjekordselt väga edukad, olles oma saavutustega tihti pjedestaalidel. Sealhulgas toodi Läänemaa suvepäevadelt II koht, jäädes napilt alla vaid Ridala suurvallale. Nõva spordiklubi ja siinse spordielu tubli eestvedaja Peeter Kallas pärjati Läänemaa 2012. aasta sädeinimese tiitliga. Meie teine tubli spordiaktivist Aivi Ööbik sai tunnustuseks Kultuurkapitali spordipremia. Arne Kivistikul on populaarsete orienteerumisvõistluste korraldamise kõrvalt valminud Nõva ja Noarootsi maastikuväärtusi tutvustav andmebaas, mis on üles seatud ka valla kodulehel. Soovitame selles materjalis toodud teavet uurida ja siinse looduse ilu imetleda.

RMK Nõva teabekeskuse ja puhkeala töötajad tagavad loodushuviliste heatasemelise teenindamise.

Peraküla maaomanikud võõrandasid vallale tasuta Peraküla munakivitee lõigud. Vald alustas ajaloolise tee hädavajalikkude remonti, mida on järgmisel aastal plaanis jätkata. RMK Peraküla teabekeskusel valmib järgmiseks suveks juurdeehitus. Valminud on projekt Peraküla kiigeplatsil oleva laululava uuendamiseks.

Mitmedki senised arengusuunad nõuaksid järelemõtlemist või hoopis kriitilise pilguga ülevaatamist. Näiteks, mil määral või kas üldse vajavad seniste hoiu- ja kaitsealade piirid järjepidevat laienemist ja kaitse-eeskirjad karmistamist. Kas me ei ole ületamas sellega mõistlikkuse piiri, kus ülereguleeritus hakkab kohalikkude elukorraldust pärssima? Rääkimata, et vallal jääb seetõttu riigilt osa maamaksu laekumata, peaks looduskaitset reguleeriv seadusandlus võimaldama kohalike omavalitsuste ja eramaade omanike senisest suuremat kaasärääkimise õigust. Tagatud peab olema põhiseaduslik võrdse kohtlemise printsiip, õigus olla teavitatud ja võimalus oma erimeelsust väljendada, õigus ametkondade otsuseid vaidlustada.

Meie elanike arv jäi sedakorda alla 400. Suvilate ja maakodude omanikena on vallaga seotud hinnanguliselt vähemalt 1000 inimest, kelle tulumaks laekub põhielukoha järgi Tallinnale või sellega piirnevate „kuldse ringi“ omavalitsustele.

Nõva valla senise iseolemise on tinginud meie rannikuäärne looduslik eraldatus suurematest keskustest. Väikeses omavalitsuses on küll teenuste maht väiksem, aga kõik valdkonnad tuleb täita võrdselt suuremate omavalitsustega. Vallavalitsuse ülesannetega hakkama saamise tagab ametnike mitme valdkonnaga tegelemise oskus. Meie kõigi kompetentsusel on siiski piirid. Nõva neli viimast vallavanemat on väljendanud oma arvamust, et nii edasi minnes arengut tagada ei suudeta.

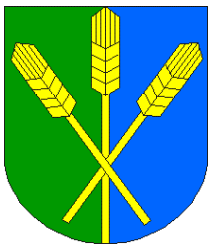
Seetõttu tegutseme igapäevaste kohustuste täitmise kõrval ka vajalikele ümberkorraldustele teed rajades.

Aldo Tamm
Vallavanem

4.8. Oru vald

Vapp:

Valla vapp on alt kumera kilbi kujuline, laiuse suhtega kõrgusesse 5:6. Valla vapp on jaotatud vertikaalselt pooleks, vasak pool roheline, parem pool sinine. Roheline ja sinine värv sümboliseerivad valla mereäärset asukohta. Sinise ja rohelise värvi taustal on kolmest kuldsest viljapeast koosnev kimp, mis sümboliseerib valdavalt põllumajanduslikku tegevust vallas.

Lipp:

Oru valla lipp on ristkülikukujuline vapilipp. Lipu normaalmõõtmed on 105 x 165 cm; laiuse ja pikkuse suhe on 7 : 11 ühikut.

Pindala: 129,6 km²

Kontakt:

Elanike arv seisuga 01.01.2013: 912

Külade arv: 15

Oru vald

91001 Läänemaa

Telefon 472 4651

e-post vallavalitsus@oruvald.ee

Kodulehekülg <http://www.oruvald.ee>

Kihelkonnapäev Linnamäe pargis 2012

Foto: Kaia Vooremaa

Oru Hooldekodu 2012

Foto: Önne Pool

Aasta 2012 Oru vallas

Aastat 2012 Oru vallas jäävad ilmestama mitmed eripalgelised sündmused. Kõige esimesena jääb Haapsalu poolt Linnamäele sõites vaatajale silma kergliiklustee, mis sel aastal rajati kuni hooldekoduni. Ka Oru Hooldekodu ise sai uue välisilme. Eestile eraldatud saastekvootide vahenditest uuendati ukсед, aknad, välisvooder ja ehitati ümber veranda. Nüüd asub kaunis Räägu mõisapargis kodu paljudele eakatele, mis näeb välja tõelise mõisahäärberi moodi. Oru hooldekodu tunnustati 2012. aasta valla heakorrakonkursi võitjaks.

Linnamäe keskus 2012. aastal nii kaunis välja ei paistnud, sest kütte- ja veetorustike uuendamiseks oli üles kaevatud peaaegu terve küla. Haljastus- ja korrastustööd jätkub ka järgmisse aastasse.

Soojapidavamaks muudeti vallamaja saal ja rekonstrueeriti koolimaja soojasõlm.

Õpilaste arv Oru koolis on järk-järgult suurenenud, eeskätt tänu juhtkonna ja õpetajate sihikindlale tegevusele kooli õppe- ja huvitegevuse arendamisel. Oru koolis õpib 2012/2013. õppeaastal 89 õpilast Haapsalust Varikuni. Õpilaste kooli toomiseks ja koju viimiseks sõidab kaks bussi iga päev kokku 280 km.

Kultuuri- ja ühistegevuse peegelduseks on kõige enam märgatavad suvised kultuuri- ja külaelu sündmused. 2012. aasta kultuurisuve tähtsündmus oli kindlasti koostööprojekt koos Taebla vallaga „Nädal Lääne- Nigula kihelkonnas“, mille kohta üks korraldustoimkonna liige ütles, et see on „loominguline haldusreform“. Seitsmel päeval eri kohtades, eri ettevõtmised, mälumäng, kihelkonnaekskursioon, rahvarõivaste tutvustus, öökino, loovtegevuste õhtu, automatk, laat, maakonna eakate suvepäev.

Juba mitmel järjestikusel aastal ilmestavad valla suveüritusi Keedika ja Uugla küla. Keedikas oli päeval lustakas orienteerumismäng ning õhtul hullutasid külaplatsile kogunenud rahvast Mait ja Mikko Maltis.

Uuglas on kena traditsioon tähistada taasiseseisvumispäeva külapäevaga ja sel aastal oli külaliseks kreeka muusika viljeleja ansambel Zorbas.

Valla külade sportmängud algasid paljutõotavalt ja väga sportlikult, aga lõppesid suures tormis ja paduvihmas koolimaja üleujutusest päästmisega. On, mida meenutada!

Spordisõpradele oli üks meeldejäävamaid sündmusi kindlasti Tallinnas peetud heategevuslik Öövolle võrkpalliturniir, kus võeti mõõtu nii riigikogulaste kui ka eesti „Tähtede“ võistkonnaga. Võrkpall on Oru vallas endiselt populaarne ja maakonna kooliliigas meie noortele võrkpalluritele vastaseid ei olnud.

Poliitilises plaanis jääb 2012. aastat ilmestama Oru vallavolikogu ettepanek Ridala vallale ühinemisläbirääkimiste pidamiseks eesmärgiga moodustada ühine omavalitsus. Sellest sai alguse Põhja-Läänemaa valdade ühinemisuum. Kuu ajaga entusiasm küll vähenes, aga oli selge märk sellest, et küpsema hakkab valmisolek halduskorralduslikeks muudatusteks.

Kahjuks peame ka sellel aastal tõdema kurvaks tegevat tõsiasja, et rahvaarv järjest kahaneb. Noored haritud inimesed leiavad tihti tööd pealinnas või Eestist väljaspool. Kes lahkub kodukohast laia ilma õpingutele, kes leiab tulutoovamat tööd, kes otsib paremaid karjäärivõimalusi. Meie kohus on hoida nende kodukoht elamisväärne ja loota, et nad ühel hetkel omandatud tarkuse ja kogemusega siia tagasi tulevad.

Milline on Oru valla inimene? Õpihimuline, töökas, ettevõtlik, sportlik, tasakaalukas!

Arno Kelnik
Vallavanem

4.9. Ridala vald

Vapp:

Rõngasrist sümboliseerib elupuud, mis tähendab igavest elu ning pärineb unikaalselt muistiselt, milleks on trapetsikujuline hauaplaat Ridala kiriku edelanurga lähedal. Risti harude vahelised kollased sektorid sümboliseerivad Päikeseketast ilmasamba otsas.

Punase kilbi alumisest servast tõusev hõbedase ääristusega must, jalaga rõngasrist. Risti harude vahelised sektorid on kuldsed

Lipp:

Ridala valla lipp on vapilipp, millel on vapil olevad kujundid pööratud horisontaalseks. Punase kanga vardapoolsel osal on must valge äärisega rõngasrist. Risti lehvipoolne haar väljub ringist ning läbib horisontaalselt lehvipoolse lipuvälja. Risti harude vahelised sektorid on kollased. Lipu normaalmõõtmed on 105 x 165 cm ning laiuse ja pikkuse suhe 7 : 11.

Pindala: 253,4 km²

Elanike arv seisuga 01.01.2013: 3417

Külade arv: 56

Kontakt:

Tallinna mnt 83, Uuemõisa,

90401 Läänemaa

Telefon 472 4670

e-post info@ridala.ee

Kodulehekülg <http://www.ridala.ee>

Koolirahva vastuvõtt

Mõttetalgud

Puisse sadam

Lepatriin väike

Aasta 2012 Ridala vallas

Aasta 2012 oli vallale tavapäraselt tõine ja tegevusrohke. Suurim ettevõtmine oli valla arengukava koostamine aastateks 2013–2022. See valmis koostöös eraisikute, ettevõtjate, koolide, külaseltside ja teiste mittetulundussektori esindajate ning vallavalitsuse töötajate ja volikogu liikmetega. Selleks korraldasime paikkondlikke koosolekuid. Kohapeale tulnud vallaelanikud pakkusid valla arenguks välja hulgaliselt vajalikke ideid, mida piirkonniti tuleviku kujundamiseks kasutada. Just need mõtted said meie uue arengukava aluseks, sest nendest nähtub ootuste rohkus ja inimeste kõrge teadlikkus oma elukeskkonna kujundamisel. Eelmise kavaga võrreldes ongi uus palju laiahaardelisem ja võimaldab mitmesuguseid rahalisi abistruktuure kasutades paljutki korda saata. Neid võimalusi oleme kogu aeg maksimaalselt kasutanud, sest tuleb arvestada, et Euroopa Liidu suunalised tugirahastamised meie riigile ei kesta enam tõenäoliselt väga kaua.

Meie vallas on juba aastast 2001 tava arutada vallakodanikega päevakajalisi teemasid Maaelu Ümarlaus. 2012. aastal toimus neid lausa neli. Kõige pakilisemalt vajas lahendamist pikk lasteaiakohtade järjekord. Seda teemat käsitleti 28. märtsil Uuemõisa Ümarlaus. Mõttetalguid peeti ka Asuküla raamatukogu vajadusest paikkonnas, Ridala lasteaija-põhikooli arenguvõimalustest ning huvihariduse rahastamise põhimõtetest.

Eelarveliselt on Ridala kulud endiselt suurimad hariduse valdkonnas – 55,4%. Siinne kasv on tegelikult ka taotluslik, sest enam tähelepanu oleme pööranud just alusharidusele. Meie peamine eesmärk on Uuemõisa mõisahoone renoveerimine, kuhu soovime ehitada senisele lasteaiale veel juurde 40 lasteaiakohta. Nende võimaluste realiseerumiseni teeme tihedat ja tulemuslikku koostööd laste päevahoiuteenuse pakkujaga, MTÜ Lepatriinu Mängumaaga. Koostöö sai alguse juba 2008. aasta sügisest. Nelja koostööaasta jooksul on valla poolt ostetavate päevahoiukohtade arv kasvanud 69-le. Tänu sellisele võimalusele on kõigile lasteaija- või lastepäevahoiukohta soovivaile vanemaile loodud võimalused töökäimiseks.

2012. aasta oli edukas ka Ridala Põhikooli juurde kuuluva lasteaia elus, kus hoone sai lõplikult soojustatud ja sealne mänguväljak uued atraktsioonid ühele osale. See teema peab kindlasti jätkuma veel järgmistel aastatel.

Endiselt rõõmustame ka iga uue ilmakodaniku üle vallas. Sel aastal said beebidele ja nende vanematele korraldatud vastuvõtul valla vapiga hõbelusika 2012. aastal sündinud 25 last.

Eelarvest 7,8% on huvihariduse ja kultuuri teema, milles peamine osa on laste vaba aja sisustamine. Endiselt tasume laste huvikoolides õppimise kulud ning toetame 2012/1013. õppeaastast alates ka koolinoorte huvitegevust klubides, stuudiotēs või huvikeskustes. Ridalas kasutatakse neid võimalusi palju.

Aasta-aastalt soovime panustada täiskasvanute rahvaspordi harrastamisse. Selles valdkonnas on kõnekad Ridala valla sportlaste tulemusrikkad saavutused maakonnas ja väljaspool seda. Kuna kohapealsed võimalused treeninguteks on praegu kasinad, siis siin ongi meie teine suur eesmärk – renoveerida Panga külas asuv spordisaal. Lootus teostuseks jääb 2015. aastasse, mil avanenud rahaliseks toetuseks vajalikud tõukefondid.

Aktiivselt oleme kasutanud MTÜ Rannakalanduse Seltsi kaudu vahendatavaid toetusi kalasadamate renoveerimiseks. Sel aastal valmisid valla omandis olevas Puise sadamas kaid ja muulid, süvendatud sai ka sadamaala. Kõigi sealsete vajalike tööde lõpetamiseks peab veel üks kord toetust taotlema – need tööd jäävad järgmiseks aastaks.

Tähtsaks oleme pidanud ka Uuemõisa mõisahoone juurde kuuluvat parki, mille projekteerimiseks saime vajaliku toetuse KIK-ilt. Seda tööd oleme alustanud ja loodame 2013. aastal valmis projektlaheendust ka ellu viia. Meie kaugem eesmärk on korras mõisahoone juurde saada ajaloolise taustaga mõisapark, mis siinsetele õpilastele veelgi huvitavamalt õpikeskkonda pakuks. Tegelikult on vaja panustada meie kahe lasteaia–kooli õpikeskkonna nüüdisajastamisse veel palju. Nende ülesannete parim täitmine loob väljundid pikaajaliseks tulevikuks, kuigi maaelu pigem hääbub ning inimesed liiguvad pealinna ja lähiriikidesse elama, kus tingimused ja võimalused paremad. Oleme aga hakkama saanud ja Ridala elanikkond on viimase aastakümne jooksul pigem suurenenud. Seda on kindlasti toetanud valla sotsiaaltoetuste süsteem, kus on kindel koht sünnitoetusel ja ka koolitoetustel.

2012. aastal sai valmis Uuemõisa hoolekandeküla I osa ja uutesse majadesse sai elamise üle 50 asuka. See nende elamise koht on pisut kõrvaline rahulikum keskkond, mis on neile kindlasti hea lahendus. Oluline siin on ka meie Uuemõisa elanike kohe algselt positiivne suhtumine sellesse ettevõtmisse. Valla tegemiste hulka kuulus Neeme tee ehitus, mida vald rahastas. Selle tegemise tõttu aga jäid mitmed planeeritud teetööd teistes kohtades tegemata – need tuleb järgmisel aastal esimeses järjekorras teha. Teede teema ongi kujunenud pisut alarahastatuks, sest teehoolduseks kulub väga palju rahalisi vahendeid. Ka mõjutab siinseid tegemisi asjaolu, et siia valdkonda pole võimalik lisaraha juurde saada.

Seetõttu kujuneb lõplik rahaline panus teedesse just teiste valdkondade juurdetaotletavate rahastuste tegelikust realiseerumisest.

Meil on, millega rahul olla – üks tegevusvaldkond seondub noorsootööga, millega on hõlmatud palju lapsi koolitöövälisel ajal. Edukalt toimib Panga noortekeskus, väljaarendamisel on pisem võimalus Jõõdre külas, kus alustasime ühe kolmetoalise korteri muutmist sealsetele noortele üheks võimalikuks tegutsemispaigaks. Lõplik väljund realiseerub järgmisel aastal. Ridala noorsootöö paremaks korraldamiseks osalesime Eesti Noorsootöö Keskuse korraldatud hindamisel, mida kavandame järgmisel aastal korrata, et saada vajalikku tagasisidet meie tegemiste kvaliteedi kohta.

Tänavune aasta oli vallale märgilise tähendusega, sest just nüüd saime uuendatud kõik vajalikud vee- ning kanalisatsioonisüsteemid oma tiheasustusaladel. Selle tulemuse saavutamiseks oleme palju aastaid panustanud ja nüüd on kvaliteetne vesi linnalähedastele aladele kättesaadav ka Panga ja Jõõdre piirkonnas. Viimastes on ka tänapäevased reovee puhastusseadmed. Sellega on teostunud üks tähtis etapp valla elus, kus rahalised panused olid kõige suuremad.

Sel aastal lõppes ka Uuemõisa kaugküttepiirkonna soojatorustike uuendamine ja ehitamine. Nüüd jääb veel järgmisel aastal muretseda uus, võimsam katel.

Pikka aega oleme tegelnud Kiltsi endise sõjaväelinnakuga, kuhu võiks arendada millalgi tööstusala. Praegune elu näitab, et panustada tuleks oluliselt rohkem uutele töökohtadele, mis on meie regionaalpoliitika oluline osa. Kuna see pole otsene valla ülesanne, siis napib selleks raha. Ridala on siin initsiatiivi näidanud ja koostöös linnaga oleme valmis saanud selle ala detailplaneeringu, mille alusel tulevikus seda tuleks ka ehitada – rajada ühisveevärgi- ja kanalisatsioonisüsteemid ning elektrivarustus. Järgmisel aastal alustame selle linnaku puhastamist olemasolevatest hoonetest ja rajatistest, et uutele ruumi anda. Seda ettevõtmist toetas KIK täies ulatuses, sest tegemist on riigile kuuluva maaga.

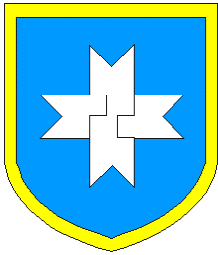
Meie soov on ikka see, et vallaelanikel oleks Ridalas võimalikult hea elada ja töötada. Selle nimel tegutseme pidevalt ja seda on krooninud ka edu, sest valda ehitatakse pidevalt uusi elamisi ja see annab juurde lootust, et Ridala vald on sobiv ja hea elupaik siin juba elavatele inimestele ja ka paljudele tulevastele elanikele.

Toomas Schmidt
Vallavanem

4.10. Risti vald

Vapp:

Sinine värv sümboliseerib taevast, ausust ja siirust. Kuldne sümboliseerib jõukust ning hõbedane on ristuvate maanteede ja elutarkuse värv. Helesinisel kuldse äärisega kilbil hõbedane pügal(põimik-)rist. Kujund pärineb vöökirjalt.

Lipp:

Ristkülikukujuline sinine lipp, millel on vardapoolses nurgas valge pügal(põimik-)rist, lipu keskel kollane horisontaalne triip. Kollase triibu laius on 1/7 lipu laiusest. Lipu laiuse ja pikkuse suhe on 7 : 11 ühikut. Lipu normaalmõõtmed on 105 x 165 cm.

Pindala: 129,6 km²

Elanike arv seisuga 01.01.2013: 890

Külade arv: 5

Kontakt:

Risti vald, Tallinna mnt 4

90901 Läänemaa

Telefon 473 5050

e-post vv@risti.ee

Kodulehekülg <http://www.risti.ee>

Endine vallavanem Neeme Suur

teda kujutava šaržiga Foto: Argo Roos

Läänemaa kogukonna pärl 2012 Lea ja Urmas Lai pere

Teeneterist ja vapimärk

Pidupäevatort

Fotod: Rein Kruusmaa

Aasta 2012 Risti vallas

2012. aasta tipp-sündmuseks Risti vallas kujunes valla aastapäeva tähistamine. Pidulik vastuvõtt ja kontsert peeti 23. märtsil. Risti volikogu annetusena pälvisid valla kõrgema autasu – teeneteristi – Piia Ansko, Lea Teder, Neeme Suur, Elvo Leppmaa, Ants Leedjärv ja Viiu-Elle Sinisaar. Auavaldusena anneti Risti vapimärk senistele vallavanematele Urve Aasmale, Tiina Leesikule, Neeme Suurele, Guido Ulejevile ja Jüri Reismaale. Vapimärgi kujunduse autorieksemplari sai Viljar Ansko. Ühiskondlike teenete eest said vapimärgi Ülle Reinbach, Urve Ojamäe, Urmas Mägi, Milvi Vendla, Marina Laurits, Tiina Ojamäe, Kaja Avila, Thea Trummalt, Merike Plaas, Ella Hargats, Liis Leppmaa, Lembit Aasma, Sven Köster, Kersti Liiv, Krista Kumberg, Maie Hinno, Silvi Varusk, Lea Lai, Johanna Sepp ja Sirje Selart. Oma sõnavõttus ütles vallavanem muuhulgas: „Möödunud kakskümmend aastat ei ole olnud kergete killast ei valda juhtida, siin töötada ega ka kodanikuna eluga toime tulla. Ei ole elamiseks paremat aega kui täna, paremat kohta kui siin ja paremat viisi kui nii, nagu me praegu elame. Seepärast, et teist aega ja kohta meie jaoks pole. Seepärast saab see elu, mida me elame, olla vaid meie endi kujundatud ja elatud.“

Poliitiliselt keerukaks muutis aasta 2011. a lõpus Kullamaa vallalt Risti ja Martna vallale tehtud liitumissetpanek. Kuna liitumisele, samuti ettepanekule ei olnud eelnenud mingitki sisulist arutelu, lükkasid nii Risti kui ka Martna volikogu ettepaneku tagasi, põhjendades seda järgmiselt: ühinemise teadaolevad negatiivsed mõjud ettepanekus nimetatud kolme omavalitsusüksuse liitumisel nagu näiteks organisatsiooni-kultuuride ühtlustamisest tulenev juhtimisvõimekuse langus, kohaliku võimu kaugenemine elanikest, ääremaastumise teravam üleskerkimine, otsustusprotsesside pikenemine ei ületa võimalike positiivsete mõjude nagu avalike teenuste võimalik kvalitatiivne ja kvantitatiivne paranemine, mis avaldaksid suuremat positiivset mõju halduskorralduse ulatuslikuma ümberkorraldamise käigus. Tagasilükkavat otsust soosis partnerite eri eesmärgistatus, motiveeritus ja tulemusele orienteeritus. Liitumine saab olla võrdsete protsess ja seda on ajalugu ka tõestanud. Igatahes oli tegemist viljaka proloogiga, millest jäi ajalukku maha Krista Kumbergi sulega kirjutatud lustakas

näitemäng „Kosjasõit Läänemaal“, kus Martna Mart ja Kullamaa Kuldar käivad Risti Riinat kosimas.

Oli aktiivne investeringute realiseerimise aasta. Risti raudteejaama kompleksis viidi ellu kaks projektifaasi: korrastati jaamahoone fassaad ning paigaldati uus katus. Uksed avas uus tervisekeskus. Seni eraldi hoonetes töötanud terviseteenuse osutajad OÜ Risti Perearst, OÜ Risti Apteek ja OÜ Goldent Hambahooldus kolisid vastremonditud endisesse raamatukogumajja. Hooldekodu hoones vabanenud ruumid remonditi ja anti hooldekodu kasutusse. Nii hooldekodu kui ka perearstikeskushoone sai uue, nüüdisaegse küttelahenduse ja pööningusoojustuse. Alustati lasteaia II korruse valmishitamist. Valmis Piirsalu rahvamaja juurdeehitis. Tehti aegade suurimad investeringud teedesse, mustkatte said Risti aleviku Jaama tn piirkonna kruuskattega tänavad ja mitu kilomeetrit kruuskattega külavaheteid Piirsalus.

Uute investeringute ettevalmistusena esitati põhitaotlused Risti avatud noortekeskuse ehituseks SA INNOVE-le ja KOIT-kava taotlus multifunktsionaalse keskuse rajamiseks Risti põhikooli hoonesse EAS-i.

Sisepoliitiliselt toimus nn vallavalitsuse politiseerumine – valla tegevjuhtimisse toodi jõuna väljastpoolt väga suure juhtimis- ja rahanduskogemusega Maaja Toompuu ning metsandusliku haridusega ja volikogu kogemusega Rein Kaljuvee.

Mitmel puhul tõstas aasta jooksul Risti valla laenukoormuse teema. Toon oli tihti kas etteheitev või parastav. Ilmselt ei ole hinnanguandjad kas teemat endale selgeks teinud või pole seda teha tahtnud. Risti vald on teadlikult pigem üle- kui alainvesteerinud. Seda on tehtud kalkuleerivalt ja konservatiivset eelarvepoliitika suunda järgides. Vald on lõpetanud oma majandusaastad, v.a 2009, positiivse tulemiga, mida paraku suure enamiku kohta öelda ei saa. Me ei ela võlgu, vaid maksame neid jõukohaselt. Elatud on kokkuhoidlikult ja eesmärgistatult. Praegune suur eesmärk on koolimaja korda saada ehk realiseerida KOIT-kava projekt. Takistav laenukoormuse määr ei ole mitte valla süü, vaid riigi raamatupidamiskajastuste muutused ja täitmata lubadused. Eelarvestrateegia kohaselt jõuab vald laenupiiri sisse 2015. a.

Lääne maavanem Innar Mäesalu külastas valda ja oli vaimustuses Piirsalu Põllumajanduse OÜ robotlaudast. Eesti Külaliikumine Kodukant tunnustas koos regionaalministriga konkursi „Kogukonna pärl“ raames Piirsalu külast Lea ja Urmas Lai perekonda. Maavanem kuulutas aasta sädeinimesteks Risti vallast Toomas Lillemetsa ja Ljubov Maasikase. Aasta jooksul oli mitmeid ülevallalisi kultuuri- ja spordiüritusi – traditsiooniline heakorrakampaania „Vald puhtaks päevaga“, koguperepäev, tantsupidu, spordiüritusi, laat jpm.

Aasta lõppes pingeliselt nii otseses kui ka kaudses tähenduses. Elektri vabaturg sundis mõtlema, kuidas tarbijana odavamalt elektrienergiat osta. Risti vallal see ka õnnestus: saavutasime maakonna omavalitsustest ühe odavaima elektrihinna. Teisalt kruvis pinget ASI Elering plaan rajada Risti alevikku senise kõrgepingeliini asemele 330 kV liin, mis avaldab

olulist mõju elanike elukeskkonnale. Oktoobri alguses avalikustati regionaalministri tellitud ja konsultatsioonifirma Geomeedia ekspertide koostatud uuring „Kohaliku omavalitsuse üksuste võimekuse indeks 2011“. Koondhindenä positsioneerus Risti vald 226 omavalitsuse seas 173. kohale. Risti valla positsioon edetabelis ei ole eufooriat esile kutsuv, kuid arvestades, et oleme üks 41-st alla 1000 elanikuga vallast, peab mõistma, et põhjamaistel laiuskraadidel on vari peaaegu alati pikem kui selle tekitaja. Varjust aga üle ei hüppa. Sellele tõdemusele oli jõudnud enamik vallajuhte ja aasta lõpp tõi kaasa uued ühinemisläbirääkimised. Seekord edukad.

Austusega

Rein Kruusmaa
Vallavanem

4.11. Taebla vald

Vapp:

Rohelisel kuldse välisäärisega vapikilbil on kaks kuldset kujundit – vankriratas ja kahepoolne taluvärv, mis moodustavad ühtse sümboli.

Põhjendus: Vankriratas sümboliseerib tööd ja liikumist. Kahepoolne taluvärv sümboliseerib kodu ning neid ümbritsev välisääris viitab hea töö ja ilusa kodu omavahelisele seotusele. Roheline värv vapil viitab valla pidevale arengule, kuldne on küpsuse ja jõukuse värv.

Lipp:

Taebla valla lipp on täisnurkne roheline kangas, mille laiuse ja pikkuse suhe on 7:11, ja lipu normaalsuurus ei ületa riigilipu normaalsuurstust ehk 1050 x 1650 mm. Lipu keskel on vapi kujutis, mille kõrgus moodustab 2/3 lipu kõrgusest. Pidulik lipp võib olla ümbritsetud kuldse narmasäärise ja olla kaunistatud ilunööridega. Roheline ja kuldne värv lipul on sama toon vapi rohelise ja kuldsega.

Pindala: 141 km²

Elanike arv seisuga 01.01.2013: 2545

Külade arv: 17

Kontakt:

Taebla alevik, Haapsalu mnt 6

90801 Läänemaa

Telefon 472 0300

e-post vv@taebla.ee

Kodulehekülg <http://www.taebla.ee>

Taebla valla küladepäev 20.07.2012. Nigula.

Vägikaikavedu Pälli vs. Nigula Foto: Urmas Naudre

Taebla käsitööringi juubelinäitus 2012

Mikklipäev Vidruka külas

Valla sünnipäeva tordi jagamine

Aasta 2012 Taebla vallas

Taebla vald on Läänemaa keskosas asuv omavalitsus, mille territoorium on 141 km² ja kus on Rahvastikuregistri andmetel seisuga 01.01.2013. a 2510 elanikku, neist 1261 meest ja 1249 naist. 2012. aastal sündis 22 ja suri 26 inimest.

Aasta oli Taebla vallale tavakohaselt tegus ja sündmusterohke. Korraldati huvitavaid ja toredaid kultuuri-, spordi- ja muid üritusi, millesse andsid väga suure panuse arenevad külaseltsid. Peeti maha külade ja valla jaanituled, mitmed külasimmanid ja talgud. Korraldati ise mitmesuguseid spordivõistlusi ja osaleti neil. Taebla käsitööring pidas 10. sünnipäeva, mida tähistati kauni ja rikkaliku näitusega. Koela talumuuseum tähistas aga juba 25. aastapäeva.

Oma tavapärast tegevust jätkasid kõik koolid, lasteaiad, avatud noortekeskused jt valla asutused. Palivere Põhikool tähistas oma 20. sünnipäeva. Taebla alevikus renoveeriti soojatorustik ning alustati vee- ja kanalisatsioonirajatiste rekonstrueerimist. Vee- ja kanalisatsioonitorustikke renoveeriti ka Paliveres ja Nigulas. Jätkus Taebla jalgpalliväljaku renoveerimine, mis jäi eriti vihmase suve tõttu kahjuks pooleli. Taebla kultuurikeskuses valmis uus ringi- ja koosolekuruum ning kino ja spordisaal said uued ukсед. Täiesti renoveeriti hoone elektrisüsteem.

2012. aastat jäävad olulisemate sündmustena meenutama:

Lääne-Nigula kihelkonnapäev. Terve nädala jooksul korraldati Taebla ja Oru vallas mitmesuguseid kultuuri- ja spordiüritusi. Lääne-Nigula kirikus toimus ajalooline kirikupüha, just nii nagu seda peeti aastal 1912. Kasutati tollaegset keelepruuki ja kirikulaule ning kirikulised olid selga pannud ajakohase riietuse. Toimusid kihelkonnaekskursioon, mitmed

töö- ja õpitoad, laat ja simman ning palju muud. Peakorraldajad Urmas Naudre ja Varje Paaliste väärisid suure töö eest ka Läänemaa 2012. a kultuuritegija tiitlid.

Nigula rattapäev peeti 10. korda. On tore, et toimub järjepidev meelelahutuslik spordiüritus, kus saab ka rattalube taotleda.

Taebla valla üliõpilasstipendiumi sai Kristjan Mägi, kes õppis Tartu Ülikooli õigusteaduskonnas ja paistis silma väga heade õppetulemustega. Kristjan on esindanud parima tudengina õigusteaduskonda rahvusvahelistes tegemistes. Oma noorusele vaatamata on talle usaldatud võimalus töötada Riigikohtus nõunikuna, olles Riigikohtu tsiviilkolleegiumi kõige noorem nõunik.

Turvalisuse teemakoda valis maakonna 2012. aasta tiitli „Kõige tervem“ vääriliseks Aare Vaalma. Ta on algatanud rattasarja Marimetsa Kapp. Pärast selle muutumist tugevamat treenitust nõudvaks tegevuseks algatas Aare vähem treenituile sarja Rakser Rannarootsi rattasõidud. Samuti korraldab ta rahvaspordisündmusi, näiteks Laikmaa Kirimäe rattasõit, Põldotsa rattakross, Põldotsa Raudmees jt. Aare Vaalma on kujundanud tervete eluviiside mainet, kirjutades artikleid meediaväljaannetele. Aare Vaalma on juhtinud Põldotsa Rahvaspordiklubi tegevust ja motiveerinud klubi liikmeid osa võtma mitmesugustest võistlustest. Ta on arendanud Põldotsa spordikompleksi üheks juhtivaks eraomanduses olevaks spordibaasiks Läänemaal. Mitmed Põldotsa Rahvaspordiklubi võistlused toimuvad juba 13. aastat järjest ja ei ole veel näha, miks nad peaksid lõppema.

Läänemaa 2012. aasta noorsootöötajaks valiti Eneli Ööpik. 2011. aasta sügisest tuli Eneli Taebla avatud noortekeskuse (ANK) tegevusjuhendajaks. Tänu tema järjekindlale tegevusele tuli 2012. aasta jooksul noortekasse järjest rohkem ka vanemaid noori. Noorte osavõtul ning nende ideid arvestades korraldati palju huvitavaid ja uusi üritusi.

2012. a Läänemaa sädeinimesteks valiti Risto Roomet ja Andrus Eilpuu. Mõlemad on tegusad Palivere aleviseltsi liikmed ja Palivere priitahtlike pritsumeeste eestvedajad. Vabatahtlike päästjate Lääne regiooni aasta tuli ning tiitli sai Kirna ja Palivere vabatahtlik komando. Mõlemad komandod kuuluvad Palivere priitahtlike pritsumeeste ühingusse.

Taebla vallavalitsus valiti Eesti Töötukassa Läänemaa osakonna aasta koostööpartneriks. Tunnustuse üleandmisel märgiti eriti ära sotsiaaltöötaja Mariel Kõrgemägi järjekindlat ja tublit tööd.

Valla sotsiaaltöötajad said oma käsutusse elektriauto. Suvisel ajal on elektriauto hea ja tõhus abiline, talvel jääb ühe laadimisega sõidukord paraku poole lühemaks.

Suleti Taebla postkontor. Õnneks jätkab Taebla raamatukogus tööd postipunkt.

Taebla vald tähistas 20. sünnipäeva. Sünnipäev oli küll 2011. aasta detsembris, kuid pidu peeti koos vabariigi aastapäeva tähistamisega. Tavapärasest rohkem anti välja tänukirju ja meeneid. Tänamise läbivaks märksõnaks oli pikaajaline hea koostöö, oli ju tegu ikkagi valla 20. sünnipäevaga.

Pikaajalised head koostööpartnerid: Cipax Eesti AS, Maag Lihatööstus AS, Kirimäe PÜ, Nigula Piim OÜ, Palivere PÜ, Kestvuspuit AS, Lääne-Nigula kogudus, Mullo Transport AS.

Tublid pikaajalised kultuuri- ja spordiinimesed: Malle Niit (rahvatants) ja Väino Munskind (sporditöö).

Tublid pikaajalised töötajad ja teenistujad: Ilme Kolga, Leili Mutso, Ülle Meister, Jaanus Mägi, Tõnis Peikel ja Tiio Lind.

Aasta lõpus algasid tormilised ühinemisläbirääkimised Ridala, Oru, Risti ja Nõva vallaga. Huvilised on ka Haapsalu ja Martna.

Ülle Erman
Vallavanem

4.12. Vormsi vald

Vapp:

Sinine ja kollane värv viitavad saare põlisele rannarootsi alale. Rõngasrist sinisel taustal sümboliseerib päikselist ja puhta loodusega saart mere keskel. Rõngasrist on valitud lipu ja vapi kujundiks sellepärast, et on Vormsi jaoks oluline. Vormsil on säilinud suurim rõngasristide kogum. Ühtlasi on rõngasristi puhul tegu päikesemärgi ja saare kaitsesümboliga.

Lipp:

Sinine ja kollane värv viitavad saare põlisele rannarootsi alale. Rõngasrist sinisel taustal sümboliseerib päikeselist ja puhta loodusega saart mere keskel. Rõngasrist on valitud lipu ja vapi kujundiks sellepärast, et on Vormsi jaoks oluline. Vormsil on säilinud suurim rõngasristide kogum. Ühtlasi on rõngasristi puhul tegu päikesemärgi ja saare kaitsesümboliga.

Pindala: 96 km²

Elanike arv seisuga 01.01.2013: 407

Külade arv: 14

Vormsi vald, Hullo küla

Läänemaa

Telefon 472 4072

e-post vv@vormsi.ee

Kodulehekülg <http://www.vormsi.ee>

Koolilõpetajad Liis ja Hanna-Stiina koos õpetaja

Enega endavalmistatud Vormsi rahvarõivastes

Vanast vallamajast sai Hullo külakeskus

Rannarootslane Oskar Friberg avab mälestuskivi

Norby koolile

Talvel muudab jäätee ühenduse mandriga

mitmekesisemaks

Fotod: Meeme Veisson

Aasta 2012 Vormsi vallas

Omanäoline saar Läänemeres muutus sel aastal oluliselt turvalisemaks. Saare elanikele ja külalistele sai kiirabi sama enesestmõistetavaks kui mandril. Põhja-Regionaalhaigla koolitas 7 vormsilast erakorralise meditsiinilise abi andjateks, kes hästivarustatud kiirabiautoga jõuavad abivajaja juurde mõne minutiga. Kui siis tekib vajadus tõsisema abi järele, saabub saarele helikopter ning viib abivajaja otse Mustamäe haiglasse. Et sellest veel vähe oleks, avas dr. Madis Tiik uues, äsjavalminud külakeskuses oma nüüdisaegse telemeditsiinitehnikaga perearstikeskuse, nii et saarelt lahkumata võib teha analüüse ja konsulteerida tohtritega kus iganes maailma punktis. Riiklikku päästeteenistust saarel ei kaotatud, veelgi enam, Vormsi tuletõrjujad said iseseisva päästekomando staatuse. Politseid aga pole saarel lihtsalt vaja, sest naabrivalve toimib ja need mõned arusaamatused lahendatakse omavahel. Turvalisus on tunne, mille puudumisest saad sa alles siis aru, kui seda ei ole. Sellepärast võib sinne jutt mandriinimestele olla veidi arusaamatu.

Niisiis, heas ja koduses õhkkonnas on ka kultuuriasju mõnus ajada. Koolihoone saare pealinnas Hullos sai 75 aastat vanaks ning asjakohased ettevõtmised haarasid saarerahvast. Koolilaste arv on püsinud viimastel aastatel stabiilne ning ka lähitulevik ei näita vähenemistendentsi. Lisaks juba pika traditsiooniga läbi aasta toimuvale kogu õpilasperet hõlmavale uurimistöodele, mis tipneb kevadise konverentsiga, said sel aastal alguse kaks toredat tava. Iga kooli lõpetajast neiu valmistab koolis Käsitöö seltsi abiga endale Vormsi rahvarõivad ning igale põhikooli lõpetajale kingib vald sülearvuti. Et koolimaja ikka korralikult edasi püsiks, pandi talle ka uus katus ning MTÜ Nutikas Vormsi paigaldas katusele elektri tootmiseks päikesepaneelid.

Tänapäeval saab kooliharidust Hullos, varasemal ajal aga olid koolid paljudes külates. Märgistamiseks endisi koolikohti, alustas MTÜ Vormsi Veri koostöös vallaga nende tähistamist. Norby küla serval tee ääres paiknev suur kivi ei jää märkamata ühelegi möödaskäijale. Korrastati Vabadussõja mälestuskivi ja Vormsi laulumemme Maria Murmani viimne puhkepaik kalmistul. Talgud "Teeme ära!" toimusid aga mitmel pool saarel.

Vormsi igakevadine oma rahva korraldatav kultuuripäev oli seekord pühendatud Vormsi küladele. Samuti traditsiooniks muutunud Hiiu kandle festival aga pööras rohkem tähelepanu rajatagusele muusikale. Augustis tõi noored pärisuusmuusika sõbrad nädal aega kestnud laagrisse Ülle Jantson.

Kõige rohkem rahvast koguneb Vormsile aga suvise olevipäeva paiku, mil saarele saabuvad endiste Vormsi rannarootslaste järeltulijad ning hulgaliselt turiste. Sündmusi jätkus kõigile, kes kuulas 60. aastate Rootsi popansambli "Mascots" solisti Stefan Ringbomi või nautis Sven Kullerkupu õhtust klaverimuusikat. Suured rahvahulgad aga said osa Monoteatri lavastuse "Vanaisa" etendusest koos Tanel Padari esinemisega.

Aasta jooksul jõudis Vormsile Sepo Seeman oma teatritükiga ja Naksitrallid olid suvel saarel lapsi lõbustamas. Pärnu filmifestival laienes Vormsile ning jõuluvanadki korraldasid siin oma

aastakonverentsi. Paf Vormsi I rattakross toimus suvises viimas ning Rälby küla kostitas omi ja võõraid muusika ja söögiga Avatud Külavärvate raames. Kontserdid toimusid traditsiooniliselt nii meie ainsa toidukoha Krog 14 juures kui ka peoplatsil. Päikeseloojangu kontserti Saxby rannas soosis ka sel aastal kaunis õhtu ning Kersleti küla vana palvemaja sai uue hingamise kontsertide ja õpitubade paigana. Vormsi muuseum Svibys aga meenutas näitusega suurt tulekahju külas 80 aastat tagasi.

Talv kaanetas mere ja lubas saarerahval kergemini mööda jääteed mandril käia. Suvel aga avati hobilenduritele Vormsi lennuväli.

Saare keskus omandas uue ilme pärast kunagise vallamaja kordategemist. Kaunis majas leidsid perearsti kõrval koha ka Vormsi Käsitööselts ja kooskäämise paiga pensionärid. Aknad on selles majas valged ka hilistel õhtutundidel, mil Vormsi rahvas koob käpikuisse päikest ja kangastelgedel valmivad mitmevärvilised vaibad.

Kitsed ja põdrad, harvem rebased ja ilvesed ei taha aga kõigist nendest tegemistest saarel eemale jääda ning seetõttu tuleb saarel veidi rahulikumalt liigelda. Tule Sinagi meid vaatama ja võib-olla leiad siin sobiva paiga elamisekski.

Meeme Veisson

Vormsi vallavanem

5. RAHANDUS

KOHALIKUD EELARVED

TULUDE LAEKUMINE

		Tuhandetes eurodes		Eurodes elaniku kohta	
		2011	2012	2011	2012
1	Maksutulud	12 399,2	12 972,3	455	483
	üksikisiku tulumaks	11 403,7	11 966,2	418	445
	maamaks	985,5	995,3	36	37
	kohalikud maksud	10	10,8	0,4	0,4
2	Kaupade ja teenuste	2 536,4	2 541,4	93	95

	müük				
3	Toetused	10 573,9	7 749,1	388	288
4	Muud tegevustulud	655,7	381,3	24	14
	Tulud kokku	26 165,1	23 644,1	959	880

Toodud andmetest nähtub, et maksutulude laekumine moodustab 2012. a kogulaekumisest üle poole, 54,9%. Eelmise aastaga võrreldes suurenes maksutulude laekumine 562,5 euro võrra, osakaal kogulaekumisest suurenes 7,5% (2011. a – 47,4%).

Üldisest tulude laekumisest moodustasid toetused 2012. aastal 32,8%, 2011. aastal 40,4%, mis on 2011. a laekumiste struktuurist 7,6% väiksem, seetõttu ka 2012. a tulud ühe elaniku kohta vähenesid 9,2%.

Üksikisiku tulumaksu laekumist omavalitsuste kaupa iseloomustab alljärgnev tabel.

Omavalitsusüksused	Tuhandetes eurodes			Eurodes elaniku kohta		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Haapsalu linn	4 844	4 947	5 093,8	422	438	456
Hanila vald	541	593	658,6	325	360	409
Kullamaa vald	365	389	429,2	294	319	361
Lihula vald	916	947	1 032,7	342	365	402
Martna vald	324	351	371,9	334	364	411
Noarootsi vald	410	478	475,4	458	533	543
Nõva vald	167	170	180,9	393	418	457
Oru vald	369	377	388,6	392	407	426
Ridala vald	1 286	1 421	1 539,5	388	417	451
Risti vald	372	407	422,8	416	456	475
Taebla vald	1 056	1 107	1 148,8	394	423	451
Vormsi vald	192	216	224	483	541	559
M a a k o n d	10 842	11 403	11 966,2	387	420	445

Üksikisiku tulumaksu laekus maakonnas 2011. aastaga võrreldes 4,9% rohkem. Tulumaksu laekumine suurenes peaaegu kõikides omavalitsustes.

Üksikisiku tulumaksu laekus maakonnas elaniku kohta keskmiselt 445 eurot ehk eelmise aastaga võrreldes 5,95% rohkem.

Enim suurenes üksikisiku tulumaksu laekumine ühe elaniku kohta Hanila vallas (13,6%), Kullamaa vallas (13,2%) ja Martna vallas (12,9%).

Maakonna omavalitsuste kulutusi tegevusalade järgi iseloomustab alljärgnev tabel.

	Tuhandetes eurodes		Eurodes elaniku kohta	
	2011	2012	2011	2012
Valitsemine	2 738	2 850	100	106
Majandus	1 884	2 471	69	92
Keskonnakaitse	457	924	17	34
Elamu- ja kommunaalmaj	1 539	2 127	56	79
Sotsiaalsfäär, sh	19 659	19 184	721	714
haridus	11 777	12 289	432	457
tervishoid	17	61	0,6	2,3
vaba aeg, kultuur, religioon	5 934	3 905	218	145
sotsiaalne kaitse	1 931	2 929	71	109

Kulutuste struktuur tegevusalade kaupa on olnud muutuv.

Valitsemiskulud on eelmise aastaga võrreldes suurenenud 4,1%, ühe elaniku kohta on suurenenud 6%.

Majanduskulud on 2011. aastaga võrreldes suurenenud 31,2%, samuti on tunduvalt suurenenud kulutused keskkonnakaitsele ning elamu- ja kommunaalmajandusele.

Kulutused sotsiaalsfäärile on 2011. aastaga võrreldes vähenenud 2,4%, kuid haridusele on panustatud 4,3% rohkem rahalisi vahendeid. Vähenenud on kulutused kultuurile ja vabale ajale 34,2%.

6. ARENDUSTEGEVUS

6.1. Maakonna arengustrateegia

Maavalitsuse üks peamisi ülesandeid on tagada maakonna terviklik ja tasakaalustatud areng ning laitmatult toimiv regionaalne haldus.

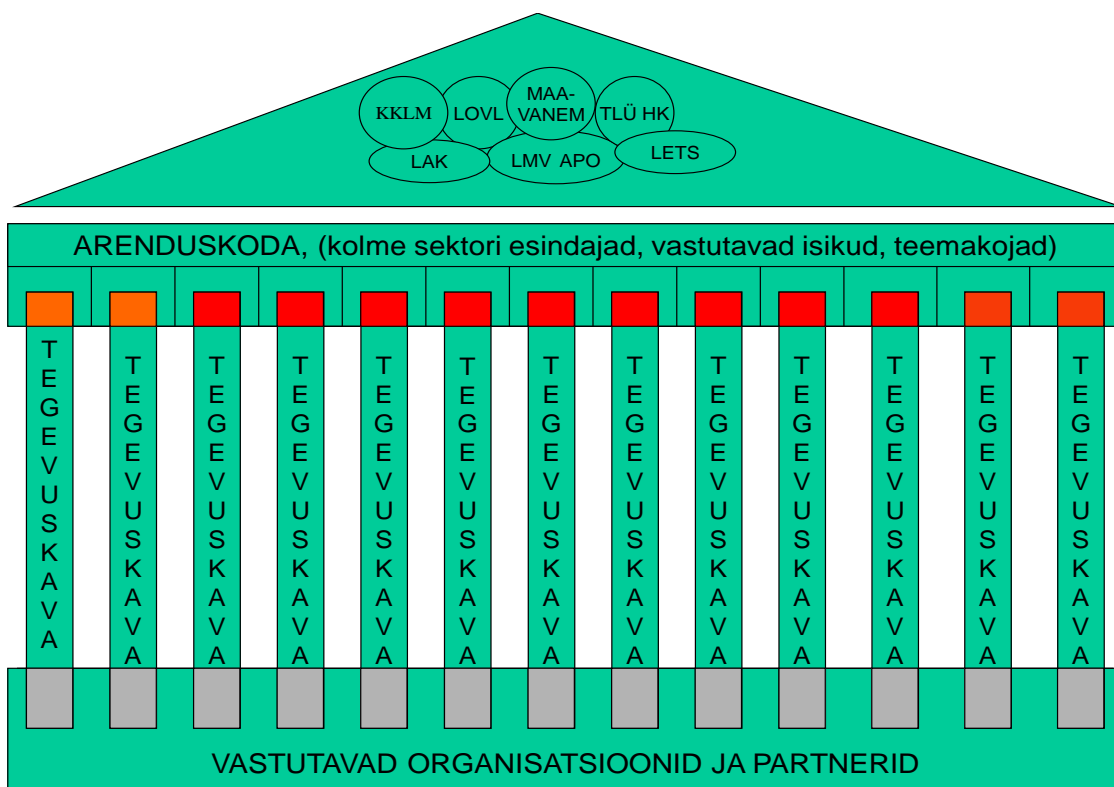
Maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakonna põhitegevus arendustöö valdkonnas on regionaalarengu programmide ja riikliku arengukava (RAK) meetmete (Euroopa Liidu töökefondide kasutuselevõtuks) vahendamine – projektitaotluste menetlemine ning maakondlikes komisjonides taotluste hindamine. Maakondlikud prioriteedid määratakse tihedas koostöös sihtasutusega Läänemaa Arenduskeskus, Läänemaa Omavalitsuste Liidu, omavalitsuste ja eri valdkondade spetsialistidega.

2011. a uuendatud Lääne maakonna arengustrateegia kohaselt antakse igal aastal arenduskoja liikmeile ülevaade eri valdkondade möödunud aasta saavutustest ja tegevuskavade täitmisest. Samuti hindavad arenduskoja liikmed, kuivõrd on lähemale jõutud maakonna strateegiliste eesmärkide saavutamisele.

Lääne maakonna arengustrateegia 2011–2025 asub maavalitsuse kodulehel <http://laane.maavalitsus.ee/et/arengukavad>

Strateegias kokkulepitu kohaselt toimub aastas ka teine arenduskoja koosolek. Sügisel korraldatava nõupidamise eesmärk on jagada informatsiooni koostööpartnerite vahel järgmis(t)e aasta(te) planeeritavate tegevuste ja projektide kohta. Teabevahetuse lisaväärtus on hoida ära dubleerivaid tegevusi maakonnas ja planeerida efektiivselt ning otstarbekalt koostööpartnerite eelarvelisi vahendeid.

Maakonna arendusstruktuur

KKLM – Kodukant Läänemaa MTÜ

LOVL – Läänemaa Omavalitsuste Liit

TLÜ HK – Tallinna Ülikooli Haapsalu kolledž

LAK – Läänemaa Arenduskeskus

LMV APO – Lääne Maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakond

LETS – Läänemaa Elukeskkonna Tuleviku-uuringute SA

Arendusvaldkonnad

	Teemakoda	Valdkond	Vastutav institutsioon
1.	Ettevõtlus	Ettevõtlus	SA Läänemaa Arenduskeskus
2.	Turism	Turism	MTÜ Läänemaa Turism
3.	Haridus ja kultuur		
3.1.		Alusharidus	Lääne Maavalitsus
3.2.		Üldharidus	Lääne Maavalitsus
3.3.		Kutseharidus	Haapsalu Kutsehariduskeskus
3.4.		Kõrgharidus	Tallinna Ülikooli Haapsalu kolledž
3.5.		Täiskasvanuharidus	Tallinna Ülikooli Haapsalu kolledž
3.6.		Kultuur	Lääne Maavalitsus
4.	Noorsoo- ja sporditöö		
4.1.		Noorsootöö	Lääne Maavalitsus
4.2.		Sporditöö	Lääne Maavalitsus
5.	Maaelu ja põllumajandus		
5.1.		Põllumajandus	Lääne Maavalitsus

5.2.		Maaelu	MTÜ Kodukant Läänemaa
6.	Keskkond	Keskkond	Lääne Maavalitsus
7.	Sotsiaalvaldkond		
7.1.		Sotsiaalhoolekanne	Lääne Maavalitsus
7.2.		Tööhõive	Lääne Maavalitsus
7.3.		Tervis	Lääne Maavalitsus
7.4.		Tervisedendus	Lääne Maavalitsus
8.	Turvalisus	Turvalisus	Lääne Maavalitsus
9.	Taristu ja transport		
9.1.		Infoühiskond	Lääne Maavalitsus
9.2.		Transport	Lääne Maavalitsus
9.3.		Energeetika	Lääne Maavalitsus
10.	Mainekujundus	Mainekujundus	Lääne Maavalitsus

6.2. Saarevahtide töö korraldamine

1. jaanuarist 2008 jõustus väikesaarte seaduse täiendus, mille alusel võib maavanem kohaliku omavalitsuse ettepanekul nimetada väikesaarel ametisse saarevahi, kelle ülesanne on tagada looduskaitse-, muinsuskaitse-, jäätme- ja teiste seaduste ning kohaliku omavalitsuse õigusaktide täitmine ja nimetatud õigusaktidest tulenevate nõuete rikkumisest teavitamine.

Lääne maavanem nimetas Noarootsi vallavalitsuse ettepanekul 16. juulil 2008 Osmussaare saarevahiks Aili Bergströmi. Vormsi saarevaht Jonne Berggren nimetati Vormsi saarevahiks 1. septembril 2009.

Saarevahtide igapäevane töö seisneb saarel ringsõitude ja –käikude tegemises, et avastada seaduste ja eeskirjade rikkumisi, millest teavitada asjaomaseid ametkondi ja tööandjat.

Saarevahtide tegevusega seotud peamised sündmused ja tegevused 2012. a:

28. märtsil toimus Osmussaare elanikke koondava SA Osmussaare Fondi poolt saarele soetatud mootorpaadi Sleipnir pidulik üleandmine. Paadi andis üle regionaalminister Siim-

Valmar Kiisler. Paadi soetamist toetati Väikesaarte programmist. Paat on nii saare elanikele kui ka saarevahile vahend, millega operatiivselt ja vajaduse kohaselt pidada ühendust mandriga ilma, et peaks paati tellima kolmandatelt isikutelt.

Peale ministri osalesid paadi üleandmisel ka maavanem, Noarootsi vallavanem, saare elanikud, Osmussaare Fondi juhatuse liige, tootja Honda, maavalitsuse ja meedia esindajad jt. Muusikalist vahepala pakkusid Noarootsi gümnaasiumi õpilased. Maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakonna juhataja aitas tseremooniat korraldada ja ellu viia. Üleandmine toimus Dirhami sadama territooriumil.

Sündmus leidis rohket kajastust meedias: Kanal 2, ERR „Aktuaalne kaamera“, Vikerraadio ja kohalik ajaleht Lääne Elu. Maavalitsus väljastas pressiteate.

28.-29. augustil korraldati koostöös Saare ja Pärnu maavalitsuse saarevahtide tööd korraldavate ametnikega ühisseminar-koolitus Vilsandi saarel. Tallinna Ülikooli kommunikatsiooni magistriõppekava õppejõud, raamatute „Veenmiskunst“ ja Kõnekunst“ autor, koolitaja ja superviisor Katrin Aava viis ellu kahepäevase koolituse „Konfliktide juhtimine rasketes suhtlemisoludes“.

Koolituse eesmärk oli anda saarevahtidele näpunäiteid ja meetodite valik, kuidas käituda saarel konfliktsete, agressiivsete ja saarevahi korraldustele allumatute inimestega. Saarevahi olukorra tõsidus seisneb selles, et tema kui ainuke saarel elav ametiisik (näiteks Osmussaare saarevaht) peab ohjeldama olukorda nii kaua, kuni saarele saabub politsei. Koolitusel keskenduti praktiliste situatsioonide analüüsile ja läbimängimisele.

29. augustil kogunesid Vilsandile ühisseminariks Politsei- ja Piirivalveameti, Keskkonnaameti, kaitsejõudude jt ametite esindajad, kellega vahetati informatsiooni ja arutati koostöökohtade üle.

Tegevuse olulisemad tulemused:

Osmussaare saarevaht on 2012. a täitnud oma tööülesandeid suure hoolsusega ning sisustanud saarevahi rolli parimal moel, võttes enda kanda ka sisuliselt saare vahi ülesanded ja vastutuse. Tema tegevuse otsesteks töötulemusteks on:

- saare heakorra tagamine (saare külaliste lahkudes saare koristamine prügist ning mereheite koristamine);
- turistide turvalisuse ja heaolu tagamine.

Eraldi tuleb märkida saarevahi vaprat käitumist 7. juulil, mil tuli ohjeldada nelja alkoholijoobes turisti agressiivset ja konfliktset käitumist saare teiste külaliste vastu. Saarevahil õnnestus ära hoida konflikt viie tunni jooksul, mis kulus politsei saabumiseks saarele. Nimetatud intsident oli üks ajend korraldada saarevahtidele koolitus toimetulekuks rasketes suhtlemisoludes.

Vormsi saarevaht on oma kolmeaastase ametisoleku ajal end positsioneerinud tõelise saarevahina. Eriti väärib märkimist, et tema ringsõitude tulemusena on keskkonnainspeksioon algatanud väärteomenetlusi kahe Hosby küla rannas asuva suvemajakese kohta, mis on ehitatud Väinamere hoiualale. Samuti on ta teavitanud vallavalitsust kaevandamistest, misjärel on ilmnunud, et kaevandusload on aegunud.

Saarevahi initsiatiiv väljendub ka sisulises ja läbimõeldud koostöös politseiga, mille eesmärk on turvalisuse tagamine saarel. Jaaniõhtul, mil saarel on väga palju rahvast, sõidutas saarevaht kaatriga saarele saabunud politseiametnikke oma autoga. Ringsõidul tehti sõidukite ja sõidukijuhtide ning avaliku korra kontrolli.

Vormsi valla 2012. a oktoobri ajalehes „Vormsi&Ormsö“ on avaldatud saarevahi artikkel tema tööde ja tegemiste kohta saarel.

6.3. Projektid

Raudtee ja rongiliikluse taastamine Riisipere–Haapsalu–Rohuküla lõigul

Lääne maakonna arengustrateegias on alates 2007. aastast seatud üheks strateegiliseks eesmärgiks saavutada väga hea ja kiire ühendus pealinna regiooniga. 2012. a jätkati intensiivselt tegevusi, mis viisid meid sellele eesmärgile lähemale.

Kõige olulisem tulemus oli Lääne maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu „Riisipere–Haapsalu–Rohuküla raudteetrassi koridori asukoha määramine“ algatamine 26. novembril 2012. Planeeringu eesmärk on luua paremad eeldused Lääne maakonna sotsiaalmajanduslikuks arenguks kiire, nüüdisaegse ja keskkonnasäästliku rongiliikluse kaudu elu-, töö- ja teeninduskohtade ning haridusasutuste vahel.

Teemaplaneeringu ettevalmistamine sai alguse mais, mil maavanem moodustas raudtee taastamise komisjoni järgmises koosseisus:

Lääne maavanem, komisjoni esimees
Urmas Sukles – Haapsalu linnapea
Ülle Erman – Taebla vallavanem
Toomas Schmidt – Ridala vallavanem
Rein Kruusmaa – Risti vallavanem
Urmas Pau – Vormsi vallavanem
Neeme Suur – Riigikogu liige
Lauri Luik – Riigikogu liige
Aarne Taal – OÜ Haapsalu Raudtee juhatuse liige
Koit Uus – ASi Uuemõisa Invest juhatuse liige
Jaanus Rankla – konsultant
Liis Moor – maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakonna juhataja asetäitja
Kalli Pets – Muinsuskaitseameti Läänemaa vaneminspektor
Anu Joost – Haapsalu linnaarhitekt
Helen Koppa – Ridala abivallavanem
Kaja Lotman – Keskkonnaameti Hiiu-Lääne-Saare regiooni juhataja
Andres Huul – SA Läänemaa Arenduskeskuse juhataja

Komisjoni loomise peaülesanne on lülitada Riisipere–Haapsalu–Rohuküla raudtee taastamine riikliku transporditaristu investeringute kava nimekirja aastaiks 2014–2020. Komisjoni kaasati kõikide raudteetrassi äärsete kohalike omavalitsuste ning puutumuses olevate ametkondade esindajad. Komisjoni koosseis väljendab maakonna laiapõhjalist huvi ja vajadust raudteeliikluse taastamise vastu.

Juunis oli komisjoni laiendatud koosseisu väljasõiduistung Soome, kus tutvuti Helsingi–Kerava marsruudil sõitvate uute, nüüdisaegsete kuni 120 km/t sõitvate elektrirongidega, mille sarnased saabusid ASi Elektriraudtee kasutusse detsembris 2012.

Väljasõiduistung peeti Kerava linnavalitsuses. Seminaril kinnitasid Helsingi, Kerava, Espoo ja mitme teise omavalitsuse esindajad, kes ühiselt korraldavad piirkonna ühistransporti, et ühistransport ei tasu finantsiliselt ära. Nii kohalik omavalitsus kui ka riik peavad bussi- ja rongiliiklust suurel määral toetama.

Raudteeprojekti tegevuste teine suund on selgitada rongiliikluse vajalikkust ja arengueeldust Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumile, kes valmistab ette transpordi arengukava 2014–2020 ja transpordi taristu arendamise investeringute kava lähiaastaiks.

22.06.2012 saatsid Harju, Hiiu ja Lääne maavanem majandusministeriumile ühise ettepaneku lisada Riisipere–Rohuküla raudtee taastamine transpordi arengukavva ja investeringute kavva. Oma vastuskirjas viitab ministerium raudtee kohta tehtud uuringule: “Tasuvusuuring (CBA) ühistranspordi teenuse pakkumise parandamiseks Lääne-Harjumaal ja Läänemaal” (Tallinna Tehnikaülikool 2011), pidades *oluliseks uuringu positiivseid mõjusid*. Lisades, et *objektid valitakse arengukavva nende otstarbekusest lähtudes*.

Ajavahemikul septembrist novembrini kohtusid raudteekomisjoni esindajad ASi Elektriraudtee, Nissi valla ning Harjumaa Ühistranspordikeskuse esindajatega.

Meedia huvi raudtee taastamise vastu on olnud märkimisväärne: Eesti Televisioon, Vikerraadio, Kuku raadio, ajaleht Lääne Elu, uudisteportaal Läänlane jt. Meediakajastustega saab tutvuda maavalitsuse kodulehel <http://laane.maavalitsus.ee/et/meediakajastused>.

Kogu informatsioon nii tasuvusuuringu kui ka komisjoni tegevuse kohta asub maavalitsuse kodulehel <http://laane.maavalitsus.ee/et/raudtee>.

Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskuse arendamine

2012. a jätkus Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskuse (TTSK) arendustegevus.

Palivere TTSK on seadnud eesmärgiks olla aastaks 2015 Eestis kaalukas turismi-, tervise- ja harrastusspordi tervikliku teenuse pakkuja, teenindades aasta ringi turismi-, tervise- ja harrastusspordiga tegelejaid maakonnas ja kogu vabariigis.

6.4. Maakondliku arendusraha kasutamine 2012. a

Maakondliku arendustegevuse programm (Maakar) on ellu kutsutud maavanemale Eesti Vabariigi Valitsuse seadusega pandud kohustuse – hoolitseda maakonna tervikliku ja tasakaalustatud arengu eest – täitmiseks. Lääne Maavalitsusele eraldati 2012. a riigieelarvest maakondlikuks arendustegevuseks 20 995 eurot ja regionaalse turismiühenduse tegevustoetuseks 3195 eurot, s.o kokku 24 190 eurot.

Maakondliku arendustegevuse programmi vahendite kasutamise põhimõte on tagada rahalised vahendid valdkondade tegevuskavades kirjeldatud tegevuste, ürituste ja projektide elluviimiseks. Peale selle on võimalik kasutada ka selle programmi vahendeid, näitamaks omafinantseeringut, kui teemakojad taotleavad toetust Euroopa Liidu tõukefondidest.

Maakondliku arendustegevuse programmi vahenditega on 2012. a toetatud järgmisi tegevusi:

- maakonna tutvustamise, turundamise ja mainekujundusega seonduvad tegevused ning üritused, sealhulgas ettevõtluskeskkonna parendamine ja turismi sihtpiirkonna tutvustamine – 51,7% vahenditest summas 10854,72 eurot;
- konverentside ja seminaride korraldamine avaliku ja erasektori partnerluse edendamiseks, suuremate arendusprojektide käivitamiseks või arendussuundade määratlemiseks huvirühmade kaasamise teel – 19,0% vahenditest summas 3990,67 eurot;

- suurema osa maakonna omavalitsuste, huvirühmade või institutsioonide kaasamist eeldavate uuringute, analüüside, strateegiate, arengukavade ja tegevuskavade koostamine ja aktualiseerimine – 13,5% vahenditest summas 2830 eurot.

Projektide raames on korraldatud seminare-koolitusi 10 korral, mainekujunduse üritusi 7 korral, konverentse-tunnustusüritusi 6 korral, trükiste arv 4, analüüse tehtud 1 korral ja õppevisiite 1 korral.

Nr	Taotleja	Projektid	Eraldatud summa eurodes
1.	Kodukant Läänemaa MTÜ / Ene Sarapuu	Mardilaat 2012 Helsingis	4000,00
2.	Lääne Maavalitsus / Merle Mäesalu	Riisipere–Haapsalu–Rohuküla raudtee ja rongiliikluse taastamise projekti analüüs ja tutvustamine	1000,00
3.	Lääne Maavalitsus / Kersti Lõhmus	Lääne maakonna sotsiaalvaldkonna arendusdokumentide uuendamine	1040,00
4.	Läänemaa Turism MTÜ / Anneli Haabu	Agora, pärandkultuuri- ja turundusprojekt	640,00
5.	Läänemaa Turism MTÜ / Anneli Haabu	EAS turismiturundusprojekti "Haapsalu ja Läänemaa – kultuuripuhkuse sihtkoht" kaasfinantseerimiseks 2012 (maakonna turismiportaali II etapp, maakonna filmiklipid, maakonna trükised)	1700,00
6.	Läänemaa Turism MTÜ / Anneli Haabu	Lääne-Eesti turismikonverentsil novembris 2012 Läänemaa turismiettevõtjate tunnustamine	200,00
7.	Lääne Maavalitsus / Anneli Vaarpuu	Üldhariduse arengukava koostamine	740,00
8.	Haapsalu Gümnaasium / Angela Leppik	Õpilasfirma noored Šveitsi Euroopa Laadale	750,00
9.	Lääne Maavalitsus / Ülle Jaansalu	Läänemaa aastaraamat 2011	600,00

10.	Lääne Maavalitsus / Kristi Erkmann	Haapsalu ja Läänemaa 2012. a kultuurisündmuste voldiku lisatrükk	224,40
11.	Turvalisuse teemakoda / Hele Leek-Ambur	Rahvusvaheline konverents "Tervis ja turvalisus"	467,00
12.	Matsalu loodusfilmide festival MTÜ / Tiit Mesila	10. Matsalu rahvusvaheline loodusfilmide festival	960,00
13.	Lääne Maavalitsus / Merle Mäesalu	Arenduskoja koosolek	150,00
14.	SA Põhja-Läänemaa Turismi- ja Spordiobjektide Halduskeskus / Ülle Lass	Kasutajasõbralikud liikumisrajad Paliveres, II etapp	2799,07
15.	MTÜ Lihula Muusikapäevad / Miina Järvi	Rahvusvaheline klassikalise muusika festival Lihula muusikapäevad	640,00
16.	SA Läänemaa Arenduskeskus / Kadi Paaliste	Läänemaa Kodanikuühenduste konverents 2012	200,00
17.	Lääne Maavalitsus / Anneli Vaarpuu	Täiskasvanud õppija nädala tunnustusüritus	200,00
18.	Lääne Maavalitsus / Anneli Vaarpuu	Läänemaa õpetajate päev 2012	200,00
19.	LOVL / Tiit Koel	Suurem haldussuutlikkus Läänemaal	300,00
20.	SA Läänemaa Arenduskeskus / Cynne Pöldäär	Ettevõtlikkuse õpe Läänemaal	590,00
21.	SA Läänemaa Arenduskeskus / Andres Huul	Läänemaa ettevõtluse arengukava 2014–2020 koostamine	600,00
22.	SA Läänemaa Arenduskeskus / Andres Huul	Läänemaa ettevõtjate tunnustamine 2012	767,00
23.	Lääne Maavalitsus / Merle	Lääne maakonna arengustrateegia trükis	301,25

	Mäesalu		
24.	Lääne Maavalitsus / Merle Mäesalu	Lääne maakonna elluviimine	arengustrateegia 1923,67
			KOKKU 20 995,00

6.5. Regionaalsete investeeringutoetuste andmise programm

Nr	Taotleja	Projekt	Taotlus	Rahastus
1.	Haapsalu Linnavalitsus	Haapsalu Linna Algkooli evakuatsioonitrepikoja ümberehitus	31 956,00	31 956,00
2.	Haapsalu Linnavalitsus	Haapsalu Gümnaasiumi evakuatsioonitrepikoja ümberehitus	31 956,00	31 956,00
3.	Lastekaitse Liit	Pivarootsi õppe- ja puhkekeskuse peamaja renoveerimistöde lõpetamine	29 092,08	29 092,08
4.	Lihula Vallavalitsus	Metsküla algkooli tehnovõrgu rekonstrueerimine	11 209,80	11 209,80
5.	Martna Vallavalitsus	Martna lasteaia rekonstrueerimine nõuetekohaseks II	29 788,20	29 788,20
KOKKU				134 002,08 €

6.6. Hajaasustuse veeprogramm

Programmi elluviimise periood on 2008.–2011. a

2012. aastal rahastati 2011. aastal rahastamata jäänud projektitaotlusi, uusi taotlusi vastu ei võetud.

Programmist toetati puur- ja salvkaevude ehitamist ja puhastamist ning joogiveetorustiku ehitamist kaevudest või rekonstrueerimist. Samuti toetati kaevude varustamist vee pumpamiseks ja puhastamiseks vajalike tehniliste seadmete ja tarvikutega.

Programmist said toetusi taotlema füüsilised isikud, kes rahvastikuregistri andmete järgi elavad taotlusjärgses kohalikus omavalitsuses hiljemalt 1. jaanuarist 2010, ning mittetulundusühingud ja sihtasutused, kelle põhikirjaliste tegevuste hulka kuulub oma liikmete või elanike joogiveega varustamise tagamine või kes täitsid korteri- või veeühistu ülesandeid.

Programmi finantseeriti riigi eelarvest. Peale riigi finantseerisid programmi elluviimist ka kohalikud omavalitsused ja iga kohalik omavalitsus sai programmis osaleda vaid juhul, kui panustas rahaliselt võrdelises osas sellega, kui seda teeb riik. Alates 2011. aastast panustasid kohalikud omavalitsused vähemalt 22,5% toetusest. Sama kehtis ka 2012. aasta taotluste kohta.

Taotleja rahastamise põhimõtte järgi rahastas 51,7% projekti maksumusest riik, 15% kohalik omavalitsus ja 33,33% taotleja ise.

Veeprogrammi toel rajati aastail 2008–2012 küladesse 133 puurkaevu, 3735 meetrit joogiveetorustikku, paigaldati veepuhastusseadmeid 157 komplekti, rajati 1 salvkaev ja süvendati/puhastati 4 salvkaevu ning ehitati 6 kaevumaja. Kasu sai 193 majapidamist.

Hajaasustuse veeprogramm Lääne maakonnas 2008–2012

Kohalik omavalitsus	2008–2012 toetatud projektide arv	2008–2012 toetatud projektide kogumaksumus eurot	sh toetus (KOV + riik) eurot
Hanila vald	13	52 056,4	34 178,08
Kullamaa vald	26	100 892,75	66 274,34
Lihula vald	12	50 476,04	33 632,42
Martna vald	7	32 968,41	21 227,21
Noarootsi vald	40	85 495,3	56 472,74
Nõva vald	2	8 070,76	3 834,7
Oru vald	14	49 066,43	32 561,12

Ridala vald	44	153 579,58	101 079,02
Risti vald	5	14 908,45	9 939,47
Taebla vald	22	63 696,03	41 829,53
Vormsi vald	8	26 000,75	17 211,29
KOKKU	193	637 210,9	418 239,92

6.7. Kohaliku omaalgatuse programm

2012. aastal esitati 79 taotlust kogumahus 108 448 eurot programmist taotletava summaga 93 856 eurot, mida oli 2,3 korda enam kui kasutada toetusvahendeid.

Toetati 42 projektitaotlust summas 47 776,46 eurot.

Toetatud 42 projektist oli 10 maakondliku tähtsusega ja 32 kohaliku tähtsusega.

Uute taotlejate esitatud projekte summas 6749 eurot toetati 9.

Enamikus esitatud projektides on toetust taotletud traditsiooniliste ürituste korraldamiseks ja uute algatamiseks nagu külade kokkutulekud, spordimängud; elukeskkonna parandamiseks plaanitakse külade viidastamist ja heakorratööde teostamiseks vajaliku inventari hankimist, mänguväljakute rajamist, ajalooliselt väärtuslike objektide, sündmuste ja kohtade väärtustamiseks nende tähistamist ja heakorrastamist; koolitused, kursused ja töötoad käsitöökuste arendamiseks ja vajalike materjalide ning vahendite hankimiseks ja valminud töödest näituste korraldamine.

Kohaliku omaalgatuse programmi 2012. aastal toetatud projektitaotlused

Kevadvoorus toetatud projektitaotlused

Jrk nr	Taotleja	Projekti nimetus	Toetus €	Piirkond, omavalitsus
1.	Jalgrattaklubi Paralepa	Marimetsa Kapp 2012	1 600,00	Läänemaa
2.	Kuijõe Külaselts	Külaplats korda talupäevaks	700,00	Risti

3.	Seltsing Läänemaa Külade Ühendus	Läänemaa sädeinimesed 2012	1 514,83	Läänemaa
4.	Piirsalu Küla Selts	Avatud külavärvad Piirsalus 21. juulil 2012	1 188,00	Risti
5.	Lihula Rahvaülikool	Lihula Rahvaülikool 15 – ehtepäevad	1 580,00	Lihula
6.	Haapsalu Käsitööselts	Pitsitraditsioonide paljususe tutvustamine ajalooliselt tuntud pitsikeskkonnas Haapsalus	1 100,00	Haapsalu
7.	Mäemõisa Kangakudujate Seltsing	Rahvarõivaste valmistamise algkursus ning õppepäevadeks vajalike tarvikute soetamine	955,00	Ridala
8.	Ehte Käsitöö- ja Kunstikoda	Haapsalu rätiku muuseumiõppe ja töötubade korraldamine lastele ja noortele	1 600,00	Haapsalu
9.	Palivere Aleviselts	Palivere kolmikalgud	574,00	Taebla
10.	Ühendus Asuküla Selts	Laste suvepäevad "Reis Muinasjutumaal"	387,65	Ridala
11.	Seltsing Tantsuklubi "Rõude Rõõmurullid"	Vanade seltskonnatantsude festival 2012	750,21	Martna
12.	Kinksi Küla Selts	Kalmistu korrastamine Karuse koguduse raamatukogu 170. asutamisaasta tähistamiseks	1 600,00	Hanila
13.	Rõude Muuseumi Seltsing	Pärandkultuuri päev Rõudes	1 081,67	Martna
14.	Lõuna-Läänemaa Raskejõustikuklubi Leola	Gustav Vahari II memoriaal	465,00	Lihula
15.	Oru Selts	Tunne oma kodukohta – perepäev orienteerumisega	366,82	Oru
16.	Rälby Külaselts	Avatud külavärvad – Rälby	1 500,00	Vormsi

		külas		
17.	Läänemaa Orienteerumisklubi Okas	Noored Jõulumäele orienteerumislaagrisse	1 033,00	Martna
18.	Virtsu Arenguselts	Raamatu "Kui Virtsu põles" trükiks ettevalmistamine	1 521,00	Hanila
19.	Liivi Naisselts	Kullamaa valla 20. aastapäevaks piirkonna rahvusliku sümboolikaga plakatite, kottide valmistamine	957,00	Kullamaa
20.	Haapsalu Koortekasvatajate Klubi	Valgevälja	1 600,00	Haapsalu
21.	Läänemaa Orienteerumisklubi OKAS	Läänemaa orienteerujad – "ühise katuse alla"	1 600,00	Läänemaa
22.	Rahvamuusik	Rahvaliku viiulimängu päevade lõppkontsert	1 358,44	Risti
23.	Palivere Naisselts	Klaasikursus	491,00	Taebla
24.	Vidruka Teod	Vidruka küla infotahvel ja mihkclipäeva täika	1 003,00	Taebla
25.	Noarootsi Kaunistamise Selts	Lyckholmi muuseumi eksponaatide hoiutingimuste parandamine	294,45	Noarootsi
26.	Uugla Küla Seltsing	Uugla III külapäev	738,31	Oru
27.	Kullametsa Külaselts	Kullametsa küla kokkutuleku ettevalmistamine ja korraldamine	1 472,40	Kullamaa
28.	Ridala Spordiklubi	Ridala 22. külamängude korraldamine	648,00	Ridala
29.	Läänemaa Lasterikaste Perede Liit	Läänemaa Lasterikaste Perede Liidu 10. aastapäeva	1 592,30	Läänemaa

		tähistamine		
30.	Palivere Aleviselts	Töö ja kino koos	801,00	Taebla
31.	Rõude Küla Selts	Arhailiste käsitöövõtete õpetamine Rõudes	1 580,80	Martna
	Kokku		33 443,52	

Sügisvoorus toetatud projektitaotlused

Jrk nr	Taotleja	Projekti nimetus	Toetus €	Piirkond, omavalitsus
1.	Haapsalu Käsitööselts	Läänemaa kindad ja õlakatted	726,00	Haapsalu
2.	Kolivere Küla Selts	Kogukonna elatustaseme tõstmine läbi pärandkultuuri säilimise	1 388,00	Kullamaa
3.	Suusaklubi Sula	Palivere X suusamaraton	1 600,00	Taebla
4.	Haeska Külaselts	Põline Haeska II	1 600,00	Ridala
5.	Piirsalu Küla Selts	Kokanduskursused Piirsalus 2012–2013 ja Piirsalu Seltsi 10. aastapäeva külapidu	556,94	Risti
6.	Virtsu Arenguselts	Tekstiili taaskasutamine rõivastuses ja kodusisustuses	1 436,00	Hanila
7.	Seltsing Läänemaa Külade Ühendus	Läänemaa tulevikujuhid X maapäeval	1 466,00	Läänemaa
8.	Palivere Spordiklubi	Palivere Miil 2013	760,00	Taebla
9.	Vatla Spordiselts	Vatla küla võrkpalliväljaku rekonstrueerimine	1 600,00	Hanila
10.	Risti Rahvaselts	Taaskasutame tekstiile	1 600,00	Risti
11.	Põldotsa	Rakser Rannarootsi	1 600,00	Taebla

	Rahvaspordiklubi	rattasõidud 2013		
	Kokku		14 332,94	

7. LÄÄNEMAA ARENDUSKESKUS

7.1. Tegevused ettevõtlusvaldkonnas

Ülevaade keskuse olulisematest ettevõtluse arengule suunatud projektidest/proaktiivsetest tegevustest Ettevõtluse ja ettevõtlikkuse edendamine Läänemaa koolides – tegevus on pidev, viiakse ellu LEADER- ja MAAKAR-meetmetest rahastatud projekti, mille käigus korraldati õpilas- ja minifirmade liikmetele ja juhendajatele täienduskoolitusi, korraldati maakonna 7.–9. klasside õpilastele ettevõtlusmäng „Turuplats“ (osalejaid kokku oli 52), viidi ellu ettevõtlusööpäev 24hCamp, (osalejaid 15), korraldati maakonna noorte ettevõtluskoolitus (osales 60 Läänemaa noort), korraldati Haapsalus üle-eestiline õpilas- ja minifirmade laat ja võistlus (osa võttis 8 mini- ja õpilasfirmat) üle Eesti. Osaleti ka ise Kristiine laadal Tallinnas ning jõululaatadel Pärnus ja Raplas ning ühel rahvusvahelisel laadal Šveitsis. Külastati ettevõtteid (osalejaid 28). Kokku on osalenud eri üritustel 156 koolinoort, loodi 7 õpilas- ja minifirmat. Uuel õppeaastal koolitati 2 uut juhendajat mini- ja õpilasfirmadele. Firmade noored käisid õppereisil Tallinna Disainikeskuses, Eesti Panga muuseumis ning teletornis, osalejaid oli 39. Leader-meetmesse esitati koostöös LETSi ja Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledžiga uus projekt aastateks 2012–2014, millele ka rahastus saadi. Liituti „Unistused ellu“ koostöövõrgustikuga, mille arenguprotsessi panustatakse. Loodud on koostöövõrgustik noortekeskustega ning teiste noortele mõeldud organisatsioonidega, sealhulgas JCI Haapsalu. Tihe koostöö käib nii HKHK kui ka Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledžiga. Läänemaa ettevõtluspäeval osales 40 Läänemaa noort. Läänemaa Arenduskeskus osales 2012. aastal ka pilootprojekti, kus valiti välja ettevõtluskonkursi „Ajujaht“ 100 parimat ideed.

1. Elluviidud infopäevad ettevõtjatele
 - a) 20.02.2012, Risti valla ettevõtluspäev, 24 osalejat
 - b) 22.02.2012, esmane ettevõtluse grupinõustamine, 4 osalejat
 - c) 07.03.2012, ettevõtjate infopäev Haapsalus, 30 osalejat
 - d) 09.03.2012, esmane ettevõtluse grupinõustamine, 12 osalejat

- e) 05.04.2012, Vormsi valla ettevõtjate infopäev, 11 osalejat
 - f) 10.04.2012, MOBI grupinõustamine Taebla vallas, 14 osalejat
 - g) 13.04.2012, MOBI grupinõustamine Oru vallas, 4 osalejat
 - h) 03.05.2012, MOBI grupinõustamine Hanila vallas, 25 osalejat
 - i) 07.05.2012, ettevõtjate infopäev Noarootsi vallas, 5 osalejat
 - j) 11.06.2012, ettevõtjate infopäev Haapsalus, 18 osalejat
 - k) 31.08.2012, õpilasfirmade juhendajate infopäev Haapsalus, 9 osalejat
 - l) 13.09.2012, ettevõtjate infopäev, 15 osalejat
 - m) 08.10.2012, ettevõtluse alustamise grupinõustamine HKHK-s, 8 osalejat
 - n) 10.10.2012, ettevõtluse alustamise grupinõustamine HKHK-s, 22 osalejat
 - o) 18.10.2012, ettevõtluse alustamise grupinõustamine Taebla vallas, 12 osalejat
 - p) 10.12.2012, ettevõtlikkuse toetamise infotund, 4 osalejat
 - q) 11.12.2012, ettevõtluse alustamise grupinõustamine HNRK, 7 osalejat
 - r) 20.12.2012, ettevõtlikkuse toetamise infotund, 5 osalejat
2. Keskuse korraldatud koolitused ja ettevõtjate õppereisid
- a) 29.02.2012, väikeettevõtjatele mõeldud keskkonnaalane koolitus Eco Tips, 7 osalejat
3. Keskuse abiga peetud alustava ettevõtja baaskoolitused
- a) 09.10, 11.10, 16.10, 24.10, 06.11, 15.11, 21.11.2012, alustava ettevõtja baaskoolitus, 16 osalejat
4. Peetud seminarid ettevõtjatele
- a) 29.09.2012, Läänemaa ettevõtluspäev, 74 osalejat
 - b) 06.10.2012, Oru valla tööandjate ümarlaud, 9 osalejat
 - c) 23.11.2012, Helsingi ettevõtlusseminar, 41 osalejat

Nõustamismahtude tabel – ettevõtjate nõustamine

		Arv
Alustavate ettevõtjate nõustamine	Nõustatud alustavaid ettevõtjaid kokku	228
	Esitatud stardi- ja kasvutoetuse taotlusi (keskuse nõustamise abil)	3
	Neist EASi rahastatud taotlusi	3
	Nõustamise tulemusena valminud tegevusplaanide arv (äri-, turundus-, finantsplaanid jne)	29
	Keskuse nõustamise abil ettevõtjate loodud uute ettevõtete arv	14
	Ettevõtjate esitatud muid EASi toetusprogrammide taotlusi (keskuse nõustamise abil)	0
	Neist EASi rahastatud taotlusi	0
Tegutsevate ettevõtjate nõustamine	Nõustatud tegutsevaid ettevõtteid kokku	22
	s.h. nõustatud EASi programmidest	7
	Nõustamise tulemusena valminud tegevusplaanide arv (äri-, turundus-, finantsplaanid jne)	1
	Ettevõtjate esitatud muid EASi toetusprogrammide taotlusi (keskuse nõustamise abil)	2
	Neist EASi rahastatud taotlusi	1

7.2. Tegevused mittetulundusühenduste valdkonnas

1. Ülevaade keskuse olulisemaist mittetulundusühenduste arengule suunatud projektidest / proaktiivsetest tegevustest

a) Läänemaa Kodanikuühenduste konverents ja sädeinimeste tunnustamine.

Üritus toimus 10.11.2012 Haapsalu Kultuurikeskuses. Konverentsi teema oli jätkusuutlik organisatsioon. Tunnustati 26 sädeinimest. Konverentsil osales 68 inimest ja sädeinimeste tunnustamisel 78 inimest.

b) Läänemaa MTÜ-de kaasamine turismivõrgustiku tegevusse.

Kevadel viidi ellu 3 müügikoolitust, mis oli ühtlasi ettevalmistuseks sügiseseks mardilaadaks Helsingis. Vahetult enne mardilaata korraldati 1 müügiseminar ning pärast sündmust 1 müügi tagasiside seminar. Seminaride eesmärk oli ühendused võimalikult hästi mardilaadaks ette valmistada ning pärast seda kogemuste ning õppetundide vahetamine.

Müügikoolitustel osales 24 inimest. Müügiseminaridel osales 38 inimest.

c) Läänemaa tuleviku juhtide programm.

2012. aastal toimus kaks koolituspäeva. Eesmärk on koondada ning soodustada koostööd Läänemaal aktiivsete noorte hulgas. Programmis osaleb 20 noort vanuses 20–30 aastat, kes on kas praeguste vallavolikogude liikmed, ettevõtjad või kohaliku elu edendajad. Projekt jätkub 2013. aastal.

2. Elluviidud infopäevad mittetulundusühendustele

21.03.2012 Kohaliku omaalgatuse programmi infopäev, 22 osalejat

22.03.2012 Kohaliku omaalgatuse programmi infopäev, 8 osalejat

22.03.2012 Läänemaa Mentorklubi infopäev, 8 osalejat

14.05.2012 Noarootsi valla mittetulundusühenduste ümarlaud, 8 osalejat

11.09.2012 Kohaliku omaalgatuse programmi infopäev, 20 osalejat

3. Elluviidud koolitused ja õppereisid mittetulundusühendustele

05.-06.03.2012 MTÜ juhtide arenguprogramm, 12 osalejat

19.-20.03.2012 MTÜ juhtide arenguprogramm, 12 osalejat

02.-03.04.2012 MTÜ juhtide arenguprogramm, 14 osalejat

24.-25.04.2012 Arengukava koostamise koolitus, 14 osalejat

17.-18.05.2012 Majandusaasta e-aruande koostamise koolitus, 12 osalejat

12.-13.10.2012 Turundustegevus MTÜ-s, 16 osalejat

30.11-01.12.2012 Kodulehe koostamise koolitus, 16 osalejat

13.09., 14.09, 21.09.2012 MTÜ baaskoolitus, 12 osalejat

Nõustamismahtude tabel – MTÜ-de nõustamine

Mittetulundusühenduste nõustamine	Nõustatud mittetulundusühendusi kokku	120
	Nõustatud mittetulundusühenduse asutamist	19
	Loodud mittetulundusühendusi, kes kasutasid keskuse nõustamist	6 (III kv seisuga)
	Nõustatud mittetulundusühenduste projekte	25
	Neist rahastatud projekte	15
	Nõustatud ja/või osaletud ühisprojekte, kus osalevad mittetulundusühendused	
	Teavitustartiklite ja edulugude (kodanikualgatuse, heategevuse ja vabatahtliku tööga seonduvad) arv meedias ja väljaannetes, mille ilmumises MAKil on tunnetatav roll	3

08.02.2013 seisuga on Äriregistri andmetel Läänemaal registreeritud 721 MTÜ-d, nende hulgas 441 tavalist mittetulundusühingut. Sihtasutusi on registreeritud 20.

Äriregistri andmetel on Läänemaal vaba aja veetmise, spordi- ning kultuurilise tegevusega seotud ühendusi (EMTAK 94995) 30. Piirkondlikku/kohalikku elu edendavaid ja toetavaid ühendusi (EMTAK 94992) on kokku 71. Korterühistuid on registreeritud 166. Kogudusi on kokku 28.

7.3. Tegevused omavalitsuste valdkonnas

1. Ülevaade keskuse olulisematest projektidest / proaktiivsetest tegevustest omavalitsuste valdkonnas

a) Läänemaa Õpilasmaleva töösuve elluviimine.

Valmistati ette ja viidi ellu Läänemaa Õpilasmalev 13–17 a vanustele noortele kahe rühmaga – Kasari (osales 23 noort) ja Uuskalda (osales 22 noort). Projekti elluviimiseks koostati

projektid ning saadi rahastus LEADER-programmist, Eesti Noorsootöö Keskuselt ning Keskkonnainvesteeringute Keskuselt;

b) Rahvusvahelise projekti "Paarisuhte vägivald" elluviimine. Konsultant valmistas ette ning viis koos Haapsalu linnavalitsusega mais 2012 Haapsalus ellu 3-päevase rahvusvahelise konverentsi 40 välis- ja 60 eestlasest osalejaga. Projektile koostati toetustaotlused ning saadi rahastus Citizen Twin Towns programmist ja Hasartmängumaksu Nõukogust;

c) Helsingi mardilaadal osalemise ettevalmistamine;

d) Konsultant osales meeskonnas, kes valmistas ette kõigi KOV-de osalemist Helsingi mardilaadal, kus Läänemaa oli 2012. a fookusmaakond. Konsultant korraldas projektide (5) koostamise ning aruandluse, juhtis kogu tegevuse eelarvet, korraldas osalejate ning esinejate liikumise logistikat. Partnerite ja osalejate tagasiside oli väga hea. Soome partner Tuglas Seura hindas seda üle aegade parimaks fookusmaakonna osalemiseks.

e) Projekti „Suurem haldussuutlikkus Läänemaal“ käivitamine (jätkub 2013. a)

Konsultant koostas taotlusdokumendid (taotleja oli LOVL), nõustas projektis ekspertide hanke ettevalmistamist ning elluviimist, valmistas ette projektiseminarid ning vajaliku aruandluse. Projekt andis suure lisatõuke KOV-de ühinemisläbirääkimistele – Läänemaa 12 omavalitsusest on sellega 2013. aasta jaanuariks aktiivselt seotud 9 KOV-i.

f) „Development of water tourism as nature and active tourism component in Latvia and Estonia“ ehk „RIVERWAYS“. Veeturismi arendamiseks tehakse EstLat programmist rahastatava projekti raames koostööd 39 partneri vahel Eestist ja Lätist. Konsultant valmistas ette Läänemaalt osalevate partnerite (7, sh 6 KOV) dokumentatsiooni ja Läänemaa sisulise sisendi projekti. Projektitaotlus sai positiivse rahastusotsuse ja viiakse ellu 2013.–2014. a.

2. Omavalitsustele korraldatud infopäevad

a) Infopäev „Teeregister“, 10.04.2012, 23 inimest.

b) Infopäev „Väärteomenetlus kohalikus omavalitsuses“, 26.04.2012, 14 inimest.

c) Infopäev „Sotsiaalmeedia kohalikus omavalitsuses“, 07.01.2012, 5 inimest

3. Omavalitsustele korraldatud seminarid

a) Konverents „Inimene ja kaitseala“, 26.01.2012. a; 63 inimest.

Nõustamismahtude tabel – KOV-de nõustamine

Omavalitsuste	Omavalitsuste nõustamisi kokku	159
---------------	--------------------------------	-----

nõustamine	Nõustatud omavalitsuste projekte (projektide, mitte nõustamiskordade arv) siin ka proaktiivsed	22
	Neist rahastatud projekte	19
	Nõustatud ja/või osaletud omavalitsuste ühisprojekte (ühisprojektid, kus osalevad kohalikud omavalitsused)	17
	Nõustatud ja/või osaletud rahvusvahelisi ühisprojekte	2
	Osaletud piirkondliku tähtsusega arengustrateegiate jms koostamisel (arv)	4

8. MTÜ KODUKANT LÄÄNEMAA

MTÜ Kodukant Läänemaa www.kklm.ee kui LEADER-tegevusgrupi ülesanne on korraldada Eesti maaelu arengukavast 2007–2013 tulenevalt kolme sektori koostööd Läänemaal.

2012. aasta lõpuks oli organisatsioonis 64 juriidilist liiget. Mittetulundusühingut juhib seitsmeliikmeline juhatus.

2012. aastal laekus MTÜ Kodukant Läänemaale LEADER-meetme taotlusvoorudesse kokku 143 taotlust, millest sai Kodukant Läänemaa hindamiskomisjoni heakskiidu 72 projekti.

Euroopa päev LEADER-iga

9. mail 2012 osales KKLK 10-liikmelise delegatsiooniga Tallinnas Lauluväljakul üritusel „Euroopa päev LEADER-iga“. Läänemaa LEADER-tegevust tutvustasid kohapeal MTÜ NordEstNõva (viikingipaatide ehitus) ja Rõude Külaselts (puutöötoa sisustamine seadmetega). Fotomaterjali ja flaieritega kujundatud näituse stend, LEADER-toetustega tehtud trükised ning rahvarõivais vöökuduja Heidi Maripuu meelitasid ligi hulgaliselt uudistajaid. Läänemaa kohaliku toidu laual olid Virve Targamaa ja Ester Pihelga tehtud võrtsikilurullid, eri maitsega koduleivad ja võided.

Euroopa päev Leaderiga. A. Talvik, A. Maripuu, H. Maripuu

LEADER koostööprojekt „Rahvusvahelised noortelaagrid Soome–Eesti–Venemaa“

Kodukant Läänemaa rahvusvahelise koostööprojekti partnerid olid Pärnu Lahe Partnerluskogu, Sepra tegevusgrupp Soomest ja Olonetsi tegevusgrupp Venemaalt. 26.–30. juunil oli esimene noortelaager Pärlselja Puhkekeskuses, mille korraldajad olid Kodukant Läänemaa ja Pärnu Lahe Partnerluskogu. Eestist, Soomest ja Venemaalt kokku osales Pärlselja laagris 48 noort, nende hulgas 12 noort Läänemaalt. Läänemaalt olid laagris tööl 3 kasvatajat ja projektijuht. Soome laager peeti Hamina vallas asuvas Anjala noortekeskuses 2.–8. juulini. Läänemaalt sõitis laagrisse 6 noort, üks kasvataja ja projektijuht. 26. juulist 2. augustini oli noortelaager Venemaal Karjala piirkonnas Petrozavodski lähedal. Läänemaalt sõitis laagrisse 6 noort, kasvataja ja projektijuht. Koostööprojekti osana õppisid noored tundma naaberriikide kultuuritraditsioone ja harjutasid rääkima eri keeltes. LEADER-tegevusgrupid said koostöökogemusi ja oskusi koostööks väljaspool Euroopa Liidu ala. Loodi koostöövõrgustikke naaberriikide tegijatega, et jagada ideid ja kavandada tulevikus ühiseid projekte mitmesuguste teemadega.

Noortelaager Pärlseljal. Osalejad olid Eesti, Soome ja Venemaa lapsed

LEADER koostööprojekt „Kohalik toit kohaliku kogukonna toidulauale 2012“

KKLM koostööprojekti „Kohalik toit kohaliku kogukonna toidulauale“ tutvustati MTÜ Arenduskoja seminaril Loksa Gümnaasiumis 08.06.2012 ja Läänemaa Mahetootjate Seltsi seminaril 22.10.2012. Koostöövõrgustiku raames toimusid lahtiste uste päevad Läänemaa koolides ja lasteaedades, kokku oli 14 lahtiste uste päeva, neis osalejaid oli 642: Martna PK, Vatla PK, Risti PK, Kasari Kool, Virtsu Kool, Nõva Kool ja lasteaed, Linnamäe Lasteaed, Kullamaa Gümnaasium, Noarootsi Kool ja lasteaed, Risti Lasteaed, Vormsi Lasteaed-Põhikool, Pääsupesa Lasteaed, Lepatriinu Mängumaa, Martna Lasteaed. Tegevusest võtsid osa Läänemaa koolide ja lasteaedade lapsed, lastevanemad ja personal. Välja valitud, kohaliku toidutooraine põhjal valmistati ühiselt kohalikest ainetest toite, propageeriti kohaliku toidu tervislikkust, olemasolu ning vajadust selle kasutamiseks Kodukant Läänemaa piirkonnas. Piirkondlike nõustajate, toidutootjate ja tarbijate töötuba toimus Mihkli Külalistemajas, kus osales 25 inimest: VTA, Läänemaa Nõuandekeskuse konsulendid, lasteaia ja kooli majandusjuhatajad (toiduainete tellijatena), mahetootjad, Läänemaa O.T.T süsteemi käivitajad jt. Arutelu avaldati arvamust, et Läänemaal on tootjaid vähe ning vaja on suuremat koostöösoovi kohaliku toidu toidulauale toomiseks Läänemaa piirkonnas ning rohkem teavitust kohaliku toidu väärtuse, selle tootmise ja töötlemise võimaluste kohta. Tutvustati vajadust korraldada tootjate ning tarbijate küsitlus, et välja selgitada, milline on Läänemaal toodetava toidutooraine sortiment ning tegelik vajadus (küsimustik edastatakse tootjatele ja koolidele, lasteaedadele, hooldekodudele, majutusasutustele maapiirkonnas).

Lahtiste uste päev Risti lasteaias Foto: L. Lai

Noarootsi koolilaua Anu Kari köögiviljakrõpsud

LEADER projekt „Laagrikasvatajate ja -juhatajate koolitus ja õppereis Võrumaale“

Projekti jooksul peeti 2012. aastal laagrikasvatajate ja -juhatajate 4päevane koolitussükkel, ühtlasi korraldati eksam Läänemaal, mille sooritas 16 inimest; 8 sai lastelaagri kasvataja ja juhataja kvalifikatsiooni pikendamise korduvtõenduse dokumentide alusel (läbitud koolitus nimetatud projekti käigus). 24 osalejal on saadud tunnistus kasvataja ja/või juhataja kvalifikatsiooni tõendamiseks. Kahepäevasel õppereisil Võrumaale kohtuti Rõuge Noortekeskuse juhatajaga ning Kiidi ja Rõuge noortetöö korraldajatega. Käidi noortele huvipakkuvais külastuskohtades: Ööbikuorg, Pokumaa, Munamägi, Liikluslinnak, Nõriariik,

Sangaste loss. Projekti osana koolituse saanud kasvatajad said rakenduse juba 2012. a suvel KKLM rahvusvaheliste laagrite kasvatajatena ning KKLM laste looduslaagri juhatajana ja kasvatajatena, samuti KOV-ide lastelaagrites ja Läänemaa malevas. Ühtlasi oli ja on osalenuil võimalik töötada püsilaagrites (Tuksi, Pivarootsi jt). Läänemaa noored saavad osaleda laagrites, kus töötavad nõuetekohase kutseoskusega kasvatajad ja juhatajad. Tunnistus kehtib 5 aastat.

Laagrikasvatajad Võrumaal

KKLM laste looduslaager Tuksi Spordibaasis

Augustis oli 5päevane lastelaager, mille 4 rühmas osales 45 last ja 8 vabatahtlikku kasvatajat. Päevad sisustasid vabatahtlikud ühendused Kaitseliit (orienteerumine), Naiskodukaitse (esmaabi), MTÜ NordEstNõva (veeohutus paadisõidul; söödavad ja mürgised marjad), Noarootsi ja Nõva vabatahtlikud päästjad (tule-, liiklus- ja veeohutus) ning Päästeamet (üldine turvalisus). Laagri teema oli laste ohutuse tagamine looduses, sh iseenda ohutuse tagamine ning vastutus iseenda ja kaaslaste eest. Nõva piirkonnas käidi Veskijärve põlengualal ning arutleti, millest sellised põlengud tekivad ja millised on tagajärjed loodusele. Võrreldi mere- ja järvevett ning veekogude ohutust, veetemperatuuri jms. Tuksi Spordibaasis olid ka eri laagrite (loodus-, tantsu- ja spordilaager) ühistegevuses võistlused, tants ja orienteerumine.

Esmabiõppe praktiline osa Naiskodukaitselt

Orienteerumine kaardi abil on põnev! Fotod: Lea Lai

Õppefilmi „Läänlased Maapäeval“ valmistamine

Koostöös Läänemaa Külade Ühendusega valmis õppefilm „Läänlased Maapäeval“. Film annab ülevaate läänlaste tegemistest IX Maapäeval, alates ettevalmistustöödest kuni kokkuvõtete tegemiseni, ja on oluline õppematerjal tulevikuürituste korraldajaile. Vaatajal on võimalik valida kas täispika filmi või ainult teda huvitava lõigu vaatamise vahel. Filmi kavandamise, stsenaariumi koostööst, videofailide valimise, fotode ja tekstide lisamise ning ülevaatamise peale kulus 15 mitmetunnist koosolekut.

Kodukant Läänemaa 15. sünnipäeva tähistamine

30. novembril tähistas Kodukant Läänemaa oma 15. sünnipäeva piduliku õhtusöögiga restoranis BluHolm. Ühisüritusel osales 70 inimest. Kodukant Läänemaad olid tervitamas Riigikogu liige Neeme Suur, Lääne Maavalitsusest Merle Mäesalu ja Läänemaa Arenduskeskuse poolt Andres Huul. Kodukant Läänemaa tänas oma liikmeid ja vabatahtlikke abilisi. Üheskoos meenutati ajalugu, vaadati valmimisjärgus videofilmi „Läänlased Maapäeval“, söödi sünnipäevatoriti ja tantsiti.

KOOSTÖÖ

Tutvumine Saarte Koostöökogu tegevuspiirkonnaga

20 Kodukant Läänemaa inimest tutvusid Saarte Koostöökogu õppereisil sealse LEADER-tegevuspiirkonnaga. Valetati kogemusi LEADER-tegevuse ja tuleviku üle. Räägiti projektide vastuvõtmise ja menetlemise korrast, LEADER-tegevuse ja investeringute mõjust, halduslepingute sõlmimisest ning koostööst. Vaadati ajaloolise uisk-tüüpi purjelaeva teemaparki ja paadiehitust, Koplímäe mahetalu jahvatusseadmeid ja talukohvikut, Kingli kuivatit, Kiratsi külamaja, kogukonnakööki ja talupoodi.

Saarte Koostöökogu korraldatud ettevõtjate sügisel õppereisil tutvustati osalejatele Läänemaal tegutsemaid ettevõtteid ning peeti ühine seminar Piirsalu rahvamajas. Valetati

kogemusi ning genereeriti uusi nutikaid ideid ja lahendusi, kuidas saada edukaks ja olla edukas ettevõtja maapiirkonnas. Peamised märksõnad on lisandväärtuse andmine kohalikule ressursile ning ettevõtte multifunktsionaalsus. Tutvuti ettevõtetega Kestvuspuit OÜ, Katiko OÜ, Reinu-Einari OÜ, Estonian Nature Tours OÜ.

Läänemaa harrastus- ja külateatrite festivali žüriis on traditsiooniliselt KKLM-i esindaja eriauhinna andmiseks parimale külateemalisele näidendile. Läänemaa harrastus- ja külateatrite festival peeti Kõmsi rahvamajas 7. aprillil 2012. Etendused Piirsalu näitetrupi „Kosjasõit“; Kõmsi rahvamaja näitetrupi lavastused „Võimendus“ ja „Kuidas otsast alata“, Asuküla näitetrupp „Vanamemmed omavahel“ ning Matsalu Näitemängu Seltsing „Pühapäev“. Etenduste vaheajal naerutas publikut Küla Karla Hiiumaalt. Kodukant Läänemaa auhind anti üle Piirsalu näitetrupile.

MTÜ Eesti Külaliikumine Kodukant projekt „Avatud külavärvad“ – 2012

MTÜ Eesti Külaliikumine Kodukant projektis „Avatud külavärvad“ osales Läänemaa kaks küla – Piirsalu ja Rälby küla (21.07 Piirsalus ja 28.07 Rälbys). Kogu üritus sai suure huvi ja meediakajastuse osaliseks. Külades olid laadad, simmanid, töötoad, ekskursioonid jm. Ürituse ettevalmistamist alustati talvel ühisseminariga Holstre–Pollis, pidulik lõpetamine oli 28.09 Sadala rahvamajas Jõgevamaal. Kokku osales selles projektis 30 küla üle Eesti.

Ekskursioon ekstreemsõidukitega Piirsalu külas

Simman Rälby külas

Foto: Ene Sarapuu

Osalemine MTÜ Eesti Külaliikumine Kodukant konverentsil

Kodukant Läänemaa osales 20-liikmelise delegatsiooniga **MTÜ Eesti Külaliikumine Kodukant 15. aastapäeva konverentsil** Paides. Konverentsi teema oli „Ühtetulemine“. Läänemaalt esitati tänamiseks Anu-Lii Jürman kui pikaaegne tegutseja kodukandiliikumises. KKLM juhatuse esimees Tiiu Aavik esines konverentsil.

MTÜ Kodukant Läänemaa Vabatahtlike Keskus

Jätkati Vabatahtlike Värava teabe jagamist Läänemaa Vabatahtlike Keskuse Facebooki lehekülje kaudu. Läänemaa Vabatahtlike Keskuse Facebooki lehekülje külastajate arv kasvas

eelmise aasta lõpu seisuga võrreldes umbes 15%. Hallati vabatahtlike andmebaasi ja töötati välja seiresüsteem uute ja korduvate vabatahtlike kohta. Avaldati elektroonilisi infolehti, mis sisaldasid viiteid Vabatahtlike Värava uudistele ja maakondlikele sündmustele seoses vabatahtliku tegevusega. Teavitati Läänemaa Vabatahtlike Keskuse tegevusest portaali Läänlane kaudu ja avalikel üritustel. Koordineeriti talgupäeva „Teeme ära!“. Tutvustati vabatahtlikku tegevust ja Läänemaa Vabatahtlike Keskust Läänemaa koolides. Koolitati ja nõustati inimesi vabatahtliku tegevuse võimaluste teemadel. Kolmandik pöördunuist huvitus eakate (50+) vabatahtlikust teenistusest Euroopas. Osaleti Haapsalu Gümnaasiumis noorte infomessil „Oma rada“. Leiti uued koostööpartnerid (näiteks Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledžist), jätkus koostöö senistega (näiteks Töötukassa ja kohalikud MTÜ-d).

Projekti Eesti Külad 2013 raames koostati kolm andmestikku: maakonna külade tabel, milles on näidatud külaelanike arv, külavanema nimi ja kontaktandmed; külamajad maakonnas, milles on kirjas külamaja ametlik nimi, selts, kes seal toimetab, ja kontaktandmed, ning MTÜd maakonnas, milles kajastub MTÜ nimi, tegevuskoht, kas selts tegeleb külaelu eestkostega või mõjutab külaelu kaudsemalt, kontaktandmed. Andmebaasid on vaadeldavad Eesti Külaliikumise Kodukant koduleheküljel <http://www.kodukant.ee/index.php?id=104003>

Kodukant Läänemaa juhatuse ja tegevmeeskonna liikmed on osalenud Põllumajandusministeeriumi MAK 2014–2020 perioodi ettevalmistavais töörühmades. Töörühmades töötatakse välja järgmise perioodi meetmed: kogukonna juhitud kohalik areng – LEADER; investeringud põllumajandusettevõtete tulemuslikkuse parandamiseks; poolloodusliku koosluse hooldamise toetus; ohustatud liikide kaitse jt.

MTÜ Kodukant Läänemaa on 2012. aastal toiminud ühena Lääne maakonna arendajaist. Koostööd on tehtud Lääne Maavalitsuse, Läänemaa Arenduskeskuse, Läänemaa Omavalitsuste Liidu, Läänemaa Turismi ja paljude teistega, ühine eesmärk on Läänemaa kui terviku edendamine.

9. MAJANDUS

9.1. Ülevaade Läänemaa ettevõtlusest

01.01.2012 seisuga oli Äriregistris registreeritud 2685 Läänemaal asuvat äriühingut, sh 1013 füüsilisest isikust ettevõtjat. 01.01.2013 oli Läänemaal äriühinguid kokku 2766, neist 988

FIEt. Ettevõtlusvormidest on endiselt populaarseim osaühing, sellele järgneb füüsilisest isikust ettevõtja. FIEde osakaalu vähenemisele on kaasa aidanud võimalus tegevuse jätkamisel OÜna vara tasuta loodavale ühingule üle kanda, FIEde osakaalu vähenemine jätkub. Ligi 43% loodavaist osaühinguid loodi kohest osakapitali sisse makset tegemata.

Läänemaa äriühingud kuuluvad üldiselt Eesti eraomanikele (97%), vaid u 2,5% ettevõtete omanikud on välismaalased ning 10 ettevõtet kuulub kohalikele omavalitsustele.

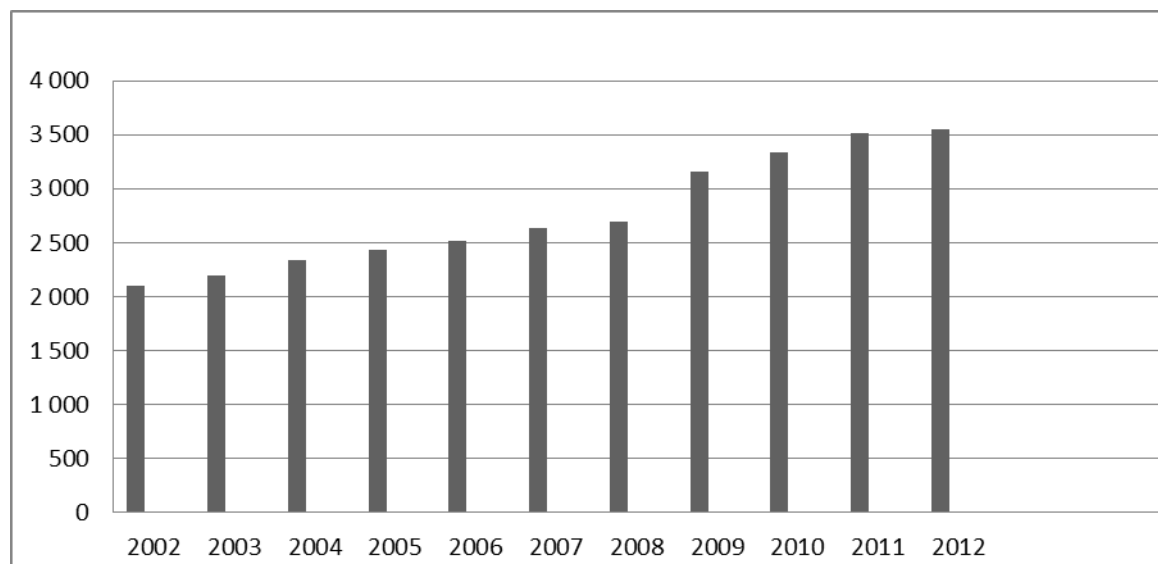
Äriühingute arvulisi muutusi iseloomustab allolev

tabel.

Aktsiaselts	74		60	56
Tulundusühistu	19	19	19	19
Täisühing	12	13	13	13
Usaldusühing	7	7	10	11
Välismaa äriühingu filiaal	3	3	3	3
Kokku	2413	2480	2685	2766
<i>Allikas: Eesti Äriregister</i>				

Ettevõtted, mittetulundusühingud ja sihtasutused Lääne maakonnas 31. detsembril

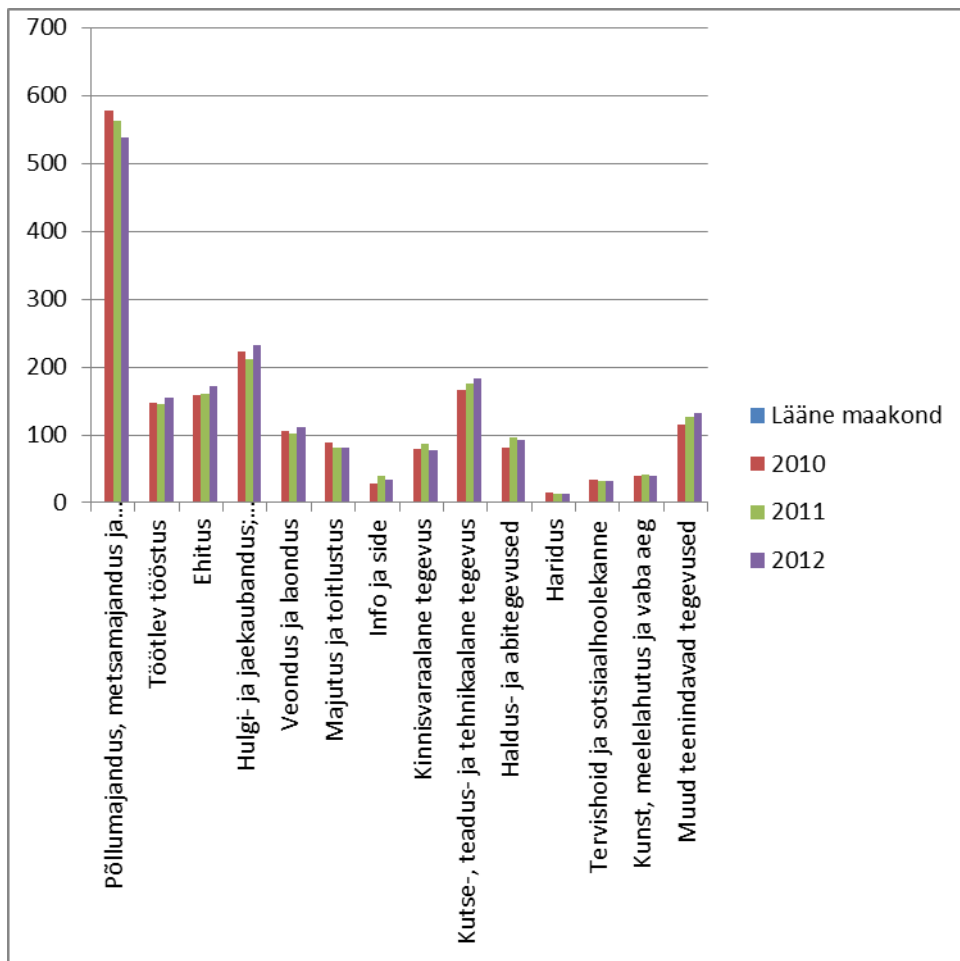
2012

Allikas: Eesti Statistikaamet

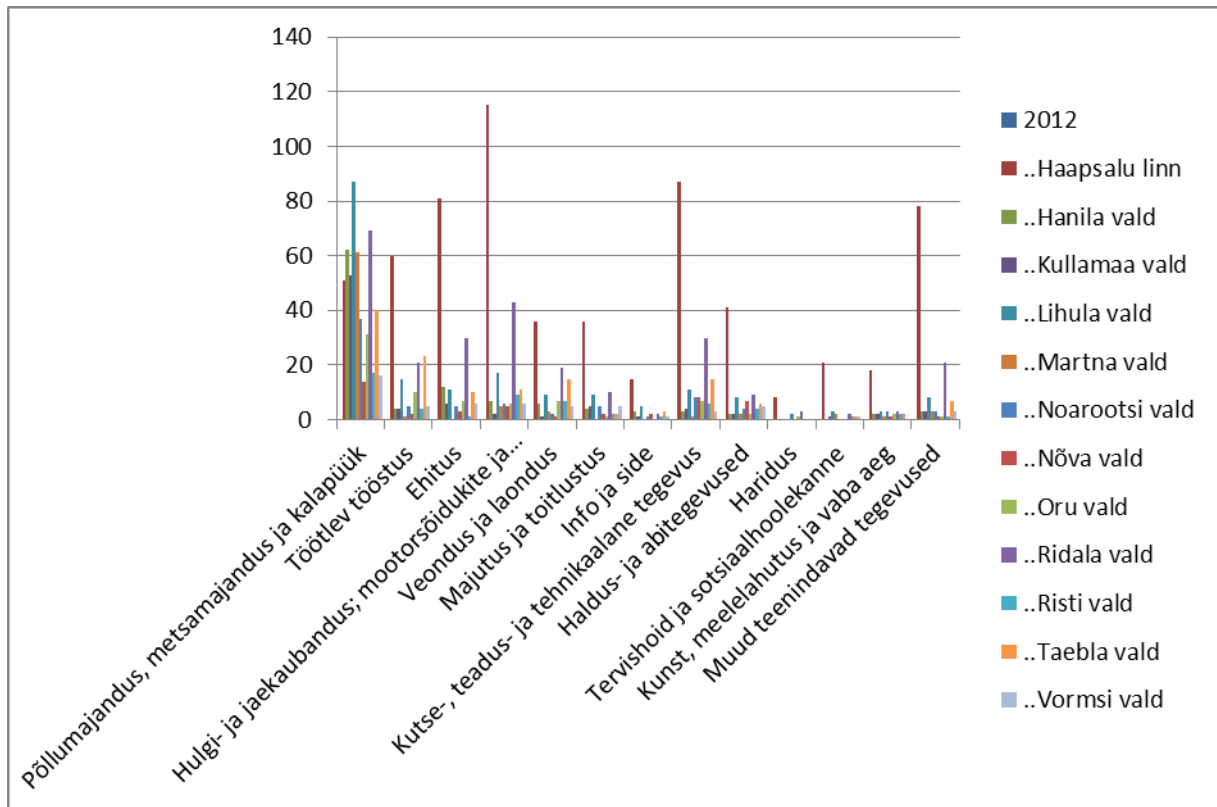
Ettevõtete arvu järgi tegutsesid Läänemaa ettevõtted enim põllumajandus-, metsandus- ja kalapüügi valdkonnas, millele järgnesid hulgi- ja jaekaubandus ning kutse-, teadus- ja tehnikavaldkond (EMTAK 2008 järgi).

Allolev tabel kajastab Läänemaa ettevõtteid tegevusalade kaupa 2010., 2011. ja 2012. a võrdluses ning sealseid muutusi.

Allikas: Eesti Statistikaamet

36% ettevõtete koguarvust on registreeritud Haapsalu linnas, 14,4% Ridala vallas ning 10,2% Lihula vallas. Haapsalu linnas registreeritud ettevõtted tegelesid enim hulgi- ja jaekaubanduse valdkonnas; Ridala ja Lihula valla ettevõtted tegutsesid enim põllumajanduse valdkonnas.

Allikas: Eesti Statistikaamet

Töötleva tööstuse ettevõtted on registreeritud enamasti Haapsalu linna, Taebla, Ridala või Lihula valda (arvuliselt vastavalt 60, 23, 21 ja 15). Väikeettevõtetes käib endiselt uute turgude ja turunišside otsimine ning uute toodete arendamine.

Läänemaa ettevõtetest u 95% oli alla 10 töötajaga; vaid ühes Läänemaa ettevõttes töötas rohkem kui 250 inimest ning 17s oli 50–249 töökohta ja 83s 10–49 töötajat.

Keskmine brutokuupalk Läänemaal jääb enamasti alla Eesti keskmisele, brutokuupalga juurdekasvu tempo oli aga suhteliselt suur. Kõrgeimad palgad nii nagu kogu Eestiski on info- ja side- ning finants- ja kindlustuse valdkonnas. Madalaimat palka saadakse muude teenindavate tegevuste valdkonnas.

Keskmise palga kasvu tõttu kasvas ka keskmine tööjõukulu töötaja kohta ettevõttes. Järgmine tabel illustreerib asjaomaseid muutusi.

	I kvartal			II kvartal			III kvartal			IV kvartal		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012

Keskmine brutokuupalk eurodes	650	684	707	673	709	765	613	648	699	685	698	861
-------------------------------	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----	-----

Eksport ja import Lääne maakonnas 2005–2012 miljonites eurodes

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012				
Juurdekasvutempo eelmise aasta sama perioodiga võrreldes %	6,6	5,3	3,3	5,4	5,4	7,9	2,8	5,6	8,0	10,5	7,8	23,4
Juurdekasvutempo eelmise perioodiga võrreldes %	4,8	-0,1	1,3	3,6	3,7	8,2	-8,9	-8,7	-8,5	11,7	1,9	23,1
Keskmine kuutööjõukulu töötaja kohta eurodes	883	924	960	907	960	1039	826	875	942	923	949	1163

Allikas: Eesti Statistikaamet

Läänemaale olulisemad ning rahvusvahelisele ja Eesti turule tootvad suuremad tööhõivet tagavad ettevõtlusvaldkonnad olid puidu-, toiduaine- ja kergetööstus ning puhkemajandus ja kuurort. Läänemaa atraktiivsus ja teadvustamine seostub eelkõige turismi ja kuurortlinna mainega. Siseturule orienteeritud ettevõtlusvaldkondadest on tööhõive osakaalu tõttu suurim osatähtsus hulgi- ja jaekaubandusel.

Eksport	50,8	53,6	67,0	74,7	84,6	57,1	63,7	69,3
Import	35,2	39,1	40,1	49,1	37,9	24,1	28,8	32,7

Läänemaa väliskaubandus

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Ettevõtete arv								
Eksport	107	110	120	104	109	113	108	115
Import	123	132	127	139	137	138	158	188

Allikas: Eesti Statistikaamet

Läänemaa ettevõtted eksportisid oma tooteid ja teenuseid 2012. a 69,3 miljoni euro eest (2011 oli sama näitaja 63,7) ning see moodustas kogu Eesti ekspordimahust u 0,55%.

Läänemaa ettevõtted importisid mitmesuguseid tooteid ja teenuseid 2012. a 32,7 miljoni euro eest (2011 oli sama näitaja 28,8) ning see moodustas kogu Eesti impordimahust u 0,23%.

Läänemaa arenguks on oluline nii traditsiooniliste tööstusharude areng kui ka uuemate tööstusharude osakaalu suurendamine.

9.2. Ühistransport

Läänemaa avaliku ühistranspordi korraldamist toetati 2012. aastal riigieelarvest 1 191 360 €, sellest maakonna bussiliinivedu 708 000 € ja Vormsi reisiparvlaevaliini 483 360 €. Läänemaa avalikku bussiliinivedu toetati riigieelarvest 708 000 € eest, mis jagunes ettevõtete M.K.Reis-X OÜ ja L&L AS vahel. Riik toetas ka piletikontrollisüsteemi 21 700 euroga.

Lääne maavalitsus tellis Vormsi saare ja mandri vahelise parvlaevaliiniveo teenust AS-ilt

Kihnu Veeteed 2012. a 483 360 € suuruses summas. Rohuküla ja Sviby sadama vahel tehti 2012. a 2005 reisi, mis on 2011. aastaga võrreldes 236 reisi rohkem. Vormsi saare ja mandri vahet reisis 2012. aastal 49 554 inimest, mis on 1798 võrra rohkem kui eelmisel aastal. Parvlaevaliiniil veeti 2012. aastal 17 702 sõidukit, ülevedu suurenes 2011. aastaga võrreldes 1732 sõiduki võrra. Sõidukite ja reisijate üleveo arvu suurenemisel oli oluline Eesti mandriosa ja Vormsi saare vahelise sõiduplaani tihendamine eesmärgiga parandada Vormsi elanikele osutatavat avaliku liiniveo teenust.

Veebruaris ja märtsis avatud Vormsi saare ja Eesti mandriosa vaheline jäätee vähendas oluliselt üleveetavate sõidukite ja reisijate arvu Vormsi liinil. Rasked jääolud põhjustasid parvlaeva Reet tehnilise rikke 20. veebruaril 2012. Alates pühapäevast, 26. veebruarist 2012 jätkas parvlaev Reet tavapäraseid, sõiduplaanijärgseid reise Vormsi parvlaevaliiniil.

ASi Kihnu Veeteed tellitud puksiir-jäälõhkuja toimetas parvlaeva Reet Rohuküla sadamasse, kus kõrvaldati tehniline rike kiiresti. Parvlaeva Reet remondi ajal tegi Vormsi liinil jäämurdetõid ja sõiduplaanijärgset liinivedu puksiir-jäälõhkuja.

Bussivedu. Maakonnaliinidel oli läbisõit 2012. aastal 1 483 900 lkm, mis ületab eelmise aasta sama perioodi liiniläbisõidu 41 100 lkm võrra ehk suurenemine on 2,8%.

Avalike maakonnaliinide toetuseks kasutati riigieelarvelisi vahendeid 708 000 €, võrreldes eelmise aasta sama perioodiga on riigieelarveliste vahendite maht kasvanud 109 800 € ehk 15,5%. Ühistranspordi korraldamise vedaja kuludest on kõige enam, kuni 34,6% kasvanud kütuse ja määrdeaine kulud, s.o 100 200 € võrra. Piletitulu laekus 4700 € ehk 1,6% rohkem ja toetus kohalikest omavalitsustelt vähenes 9700 € võrra ehk 26,3%.

Riigieelarve toetus moodustas kogu liinikilomeetri maksumusest 65,2%, piletitulu 23,3% ja KOV toetus 11,4%. Läänemaa maakonnaliine teenindab kahes liinigrupis M.K.Reis-X OÜ ja ühes liinigrupis L&L AS.

Lääne Maavalitsusele esitasid Martna Vallavalitsus ja Kirimäe Külaselts taotluse uute väljumiste lisamiseks maakonnaliinidele nr 14 ja nr 23 sooviga võimaldada elanikel sõita tööle ühissõidukiga Haapsalus. Kuna meil oli varasemast teada ka Lihula valla elanike vajadus hommikuse liinibussi järele marsruudil Lihula–Haapsalu ja Läänemaa ühe suurima tööandja PKC Eesti AS Haapsalu Tehase töötajate vajadus ühissõiduki järele pärastlõunal marsruudil Haapsalu–Lihula, siis analüüsisime läbi kogu Kesk- ja Lõuna–Läänemaa bussiliinivõrgu, et viia tehtud ettepanekud laiemale elanikkonna vajadustele vastavaks. Lääne Maavalitsus on pidanud bussiliikluse ümberkorralduste tegemiseks mitmeid läbirääkimisi vedajate esindajatega ja kõikide asjasse puutuvate kohalike omavalitsustega, teinud küsitlusi reisijate seas ja analüüsinud piletimüüki eri liinidel peatuste kaupa. Lääne Maavalitsus on teinud ümberkorraldusi kahest põhimõttest lähtudes: ühed bussid sõidavad lühemat teed pidi ja on kiired, need on igapäevaseks tööle- ja koolisõiduks, teised bussid sõidavad päevasel ajal ja

võivad vajadusel teha sissepõikeid asulatesse, need on poes ja arstil käimiseks ning muude sotsiaalsete vajaduste tarbeks. Lääne Maavalitsus leiab, et rakendatavad muudatused bussiliinidel on vajalikud ühistranspordi teenuse kättesaadavuse parandamiseks piirkonna elanikele ja soovime neid rakendada alates 01.01.2012.

Suleti bussiliinid nr 23 Haapsalu–Haeska–Palivere, nr 14 Haapsalu–Kirimäe–Palivere ja nr 17 Haapsalu–Kirimäe alates 01.01.2012, sest busside täitumus neil liinidel oli vähene ja sõiduplaan ei vastanud elanike vajadustele.

Suleti bussiliin nr 108 Lihula–Virtsu alates 01.01.2012. Keskmine piletitulu 2011. aastal oli 0,04 €/lkm, sest vähest kasutust leiab see bussiliin ainult suunal Lihula–Virtsu, tagasi Virtsust Lihulasse sõidab buss enamasti tühjalt. Liini nr 108 Lihula–Virtsu bussi asemel saavad reisijad sõita kell 15.00 liini nr 19 bussiga Kotile ja seal ümber istuda kell 15.16 liini nr 31 bussile, millega saab vajadusel sõita Virtsuni. Alternatiivse võimalusena Lihula–Virtsu suunal sõiduks saab kasutada Sareta ASi liini nr 468 Tallinn–Kuressaare bussi väljumisega kell 15.45 Lihulast, mis saabub Virtsu kell 16.05.

Suleti bussiliin nr 38 Lihula–Vigala juulis ja augustis alates 01.01.2012. Tegemist on peamiselt Vigala kutsekooli õpilasi teenindava bussiliiniga, mis suvel leiab väga vähest kasutust.

Suleti bussiliin nr 34 Haapsalu–Rohuküla alates 01.01.2012. Nimetatud bussiliin dubleeris linnaliini nr 1 ja leidis seetõttu vähest kasutust.

Avati uus bussiliin nr 16 Haapsalu–Martna–Palivere alates 01.01.2012. Uus liin võimaldab Martna, Kirimäe, Võnnu ja trassile jäävail elanikel sõita tööle ja kooli Haapsalus. Lääne Maavalitsuse tehtud analüüsi alusel loodetakse piletitulu uuel bussiliinil saab olema üle liinigrupi nr 1 keskmise **0,14 €/lkm**.

Lisati kaks väljumist bussiliinile nr 25 Lihula–Haapsalu. Hommikune väljumine Lihulast võimaldab Lihula ja trassile jäävail elanikel minna tööle või kooli Haapsallu, sellist võimalust pole Lihula elanikel kunagi olnud ja vajadus selle bussi järele on selgunud tehtud küsitlustest. Pärastlõunane väljumine Haapsalust võimaldab kooliõpilastel ja PKC Eesti AS Haapsalu Tehase hommikuse vahetuse töötajail sõita tagasi koju. Sellega loodame suurendada PKC töötajate huvi ühistranspordi vastu, sest nüüd on neil võimalus käia bussiga tööl mõlemas vahetuses.

Lisame bussi sissesõidu Haeskasse liinil nr 18 Lihula–Haapsalu alates 01.01.2012. Liini nr 23 sulgemise tõttu kaob bussiühendus Haeska külaga ja senisele liinile nr 18 lisame bussi sissesõidu Haeskasse.

Muutsime liini nr 317 Haapsalu–Märjamaa bussi marsruuti alates 01.01.2012. Muutsime liini nr 317 bussi sõiduplaani selliselt, et kehtivat marsruuti pidi sõidab buss kahel päeval nädalas, teistel päevadel suuname bussi Võnnu ja Kirimäe kaudu, mis on suurema elanike arvuga piirkond.

Muutsime linnaliini nr 1 bussi Lossiplats–Rohuküla marsruuti ja lisame veel ühe väljumise alates 01.01.2012. Kuna puudub võimalus sõita bussiga otse Haapsalu Neuroloogilisest Rehabilitatsioonikeskusest bussijaama või vastupidi, muutsime paaril väljumisajal linnaliini nr 1 marsruuti. Samuti lisasime ühe väljumise reede hilisõhtule, et võimaldada inimestel minna Hiiumaa praamile, sest liini nr 34 sulgemise tõttu oli see võimalus kadunud.

Kõik eelnimetatud muudatused on sellised, kus muutub bussiliini läbisõit. Teeme ka hulga selliseid muudatusi, kus muutuvad ainult väljumisajad. Kõik muudatused on üksteisega seotud ja neid tuleb vaadata kogumis. Tulemuseks on nüüdisajastatud bussiliinivõrk, mis vastab elanike ootustele, sest võimaldab neil käia bussiga töö- või sõita ümberistumisega edasi Tallinna, Pärnusse või Hiiumaa ja Vormsi praamile.

Ühistranspordi valdkonna projektitegevuste elluviimiseks on hangitud 3 komplekti videokaameraid, mille videopildi allalaadimine toimub internetist. Buss ei pea asuma WiFi levialas, mis võimaldab jälgida piletimüügi protsessi väljaspool Haapsalut reisijate vedu teostavatel bussidel (nt M.K.Reis-X OÜ üks buss ja L&L AS Lihula piirkonda teenindavad bussid), samuti paigaldasime ühele väljaspool Haapsalut paiknevale L&L AS bussile 3G ruuteri, mis võimaldab kasutada videosalvestiste allalaadimist ilma WiFi võrgus viibimata (eelmisel aastal ilma sisseehitatud ruuterita hangitud videosalvestuskomplekt). Kokku on vedaja bussides 13 videokaamerat, sh M.K.Reis-X OÜ bussides 10 kaamerat ning L&L AS-i bussides 3 kaamerat ja järjepidev kaamerate salvestiste läbivaatamine.

Maakonnaliinidest parema info ja ülevaate saamiseks tellisime Areal Disanin OÜ-lt Läänemaa bussipeatuste välikaardi, mis paigaldatakse Haapsalu bussijaama territooriumile 2013. aasta kevadel. Läänemaa ja Haapsalu linna bussipeatuste välikaardil on kajastatud kõikide Läänemaa ja Haapsalu linna avalike liinide marsruudid ja bussipeatused. Novembrist töötab Lääne maavalitsuses ühistranspordi vaneminspektorina Alar Tõnisson.

Reisijate kaebuste ja ettepanekute analüüs ning tagasiside andmine 25 korral. Tööplaaniga on korraldatud nii, et igal nädalal vaatavad inspektorid 20 sõidutundi salvestusi ja sellest on püütud ka kinni pidada. Salvestuste läbivaatamisel tuvastati kokku 19 rikkumist, millest 14 juhul oli tegemist L&L bussidega. Esimesed kaamerad L&L bussidesse soetati 2011. a lõpus ja 2012. aastal pidid uute oludega kohanema nii bussijuhid kui ka reisijad. Peamised eksimused, mis kaameratega vaatamisel avastati, olid seotud tasuta sõidu õigust tõendava dokumendi mittenäitamisega. Ühel korral vedas bussijuht tasuta oma tuttavat ja ühel korral ei võtnud bussijuht raha sõitjalt, kes soovis väljuda enne järgmist peatust. Kahe viimase juhtumi kohta kirjutas bussijuht seletuskirja. M.K.Reis-X bussides on kaamerad 2010. a juulist. Seetõttu on bussijuhid ja reisijad jõudnud harjuda, et kõik peavad näitama oma sõidukaarti, ja sellekohaseid eksimusi kaamerasse enam eriti ei jää.

Bussides teostati piletikontrolli kokku 86 korral, millest 29 korral toimus kontroll linnaliinidel ja 57 korral maakonnaliinidel. Kontrollimisel piletita sõitjaid ei avastatud. Paaril korral ei olnud pensionäri kaasas pensionitunnistust koos oma sõidukaardiga ja ühel juhul oli pensionitunnistus pikendamata. Inspektorid on selgitanud sõitjaile pensionitunnistuse kaasaskandmise vajadust ja selliseid juhtumeid on jäänud järjest vähemaks. Ühel juhul tekkis inspektoritel linnaliinibussi kontrollimisel kahtlus, et väljastatud pilet ei ole korrektne, mis pärastisel kaamerasalvestiste läbivaatamisel sai kinnitust. Bussijuht vallandati kohe.

10. TURISM

Statistika

	AASTA KOKKU
Küllastajaid kokku	7 168
<i>Eesti elanikud</i>	2 052
<i>Välismaalased</i>	5 116
Soome	1 897
Rootsi	531
Läti	176
Leedu	76
Venemaa	428
Saksamaa	789
Suurbritannia	251
USA	73
Itaalia	66
Prantsusmaa	195
Norra	30
Taani	35
Holland	112
Poola	48
Hispaania	87
Jaapan	48
Iirimaa	2
Austria	25
Belgia	26
Šveits	25
Tšehhi	28
Portugal	4
Kanada	11

Uus-Meremaa	1
Austraalia	15
muud Euroopa riigid	85
Aasia riigid	36
Lõuna-Ameerika riigid	0
Aafrika riigid	16
Kirjalikud päringud (e-post, faks, kiri)	323
Helistajad	420
Teenindatud kliente kokku	7 911

Messid:

Osaleti üritusel „Matka 2012“ Helsingis koostöös saarlaste ja hiidlastega,

<http://online.le.ee/2013/01/16/laanemaa-turism-laheb-matka-messile/>

samuti mindi Läänemaa ja Haapsalu stendiga välja **Tourest 2012** Puhka Eestis halli.

Kaaseksponeendid olid peale Läänemaa Turismi ka puulaevaselts Vikan, Vormsi vald, Iloni Imedemaa ja Roosta puhkeküla. Samuti panustasid Uuskalda Spordi- ja Puhkeküla ning Kajakimatkad Mõhk ja Tõlpa.

Toonitati merelisust, rannarootsi kultuuri ning looduspuhkust pere ja sõprade seltsis.

Juunis 2013 kasutati võimalust ning võeti vastu Tallinna linna küllakutse ja osaleda üritustesarjas „Ava lava, Tallinn“. Raekoja platsil olid mitmed-mitmed käsitöö ja kohaliku toidu pakkujad. Esinesid maakonna ja linna taidlusrühmad ning jagati turismiinfot.

<http://www.laanlane.ee/article/l%C3%A4%C3%A4nlased-l%C3%A4hevad-n%C3%A4dalavahetusel-raekoja-platsile-kauplema-ja-esinema>

<http://online.le.ee/2012/06/08/laanlased-kauplevad-ja-esinevad-puhapaeval-tallinnas/>

23.–25. novembril oli mardilaat 2012 Soomes, mis oli kogu maakonna suurim turundusüritus eelmisel aastal, ja Läänemaa oli EAS Turismiarengukeskuse ning Tuglase Seltsi kolmas partner ja selle aasta fookusmaakond. Õla panid alla maa- ja linnavalitsused, Läänemaa Arenduskeskus, Läänemaa Turism, Haapsalu Kutsehariduskeskus, Iloni Imedemaa. Osalesid paljud käsitöölised ning kohalikud külaseltsid, Roosa Catering. Kultuuriprogrammi õnnestumise eest seisis Kai Tarmula. Kohal olid ka pr Evelin Ilves ja Sofi Oksanen.

Foto: Arvo Tarmula

Siin üks pressiteade:

http://www.eas.ee/et/eas/pressikeskus/uudised?option=com_content&view=article&id=4938

Valminud trükised

Valmis saksakeelne kultuuritrükis, mis täiendas seniseid inglise, vene, soome, rootsi ning muidugi eestikeelseid trükiseid. Valmis ka Läänemaa ja Haapsalu voldikkaart. Samuti andsime välja A4 formaadis rebitava jalgrattamarsruudikaardi **Haapsalu linnaring ning**

Pullapää–Rohuküla.

Töö puhkaestis.ee ehk visitestonia.com keskkonnas:

Töö on olnud igapäevane ja pidev.

Projektitegevus

Aasta alguses andsime Pria Leader Läänemaa ekspertgrupile sisse projekti: „Läänemaa turismitoodete turundamine läbi interaktiivsete infokanalite 2012-2013“.

Jätkusid tegevused projekti „Turismi turundustegevus ja –koostöö MTÜ Kodukant Läänemaa piirkonnas (2011–2012)“ raames ning

EASi turundusprojekti „EAS turundusprojekt „Haapsalu ja Läänemaa kultuuripuhkuse sihtkoht 2010–2013“ raames valmis uus turismiportaal www.visithaapsalu.com, mille lõplik versioon on loodetavasti kättesaadav maist 2013.

Valmisid atraktiivsed turundusfilmi klipid inglise, soome, rootsi ja vene keeles.

Läänemaa Turismi astusid uued liikmed: Rohuküla sadam, Haapsalu Kuursaal ja Müüriääre kohvik ning restoran Soffa.

11. NOORSOOTÖÖ

Riiklikku ja regionaalset noorsoopoliitikat koordineerib Lääne maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakond. Lääne maavalitsus koordineerib noorsootööd ja noortekeskuste tegevust maakonnas ning viib ellu projektikonkurse, mille kaudu saavad noortekeskused paremini ja tõhusamalt korraldada oma tegevust. Samuti toetab maavalitsus Läänemaa noortekogu tegevust ning noorteinfo töö korraldamist. Maavalitsuse noorsootöö nõunik konsulteerib noorsootöö küsimustes omavalitsusi, noorteühendusi, noortega tegelevaid mittetulundusühinguid (MTÜ), noortekeskusi ja küsimustega pöörduvaid noori.

Noorsootöö korraldamine omavalitsuste kaupa on väga mitmesuguse tasemega. Üldjuhul korraldavad kohalikes omavalitsustes noorsootööd eri valdkondade spetsialistid, tavapäraselt haridus- või sotsiaalnõunikud, kellel on tegelemine noortega väike lõik põhiülesannete täitmise kõrval.

Lääne maakonna noorsootööd on korraldatud juba aastaid maakonna strateegilisi eesmärke järgiva noorsootöö arengu- ja tegevuskava alusel. 2009.–2015. aasta arengukava eesmärk on noorsootööle paremate eelduste loomine ning noorsootöö areng maakonnas.

Noorte arvu vähenemisele vaatamata on maakonnas mitmeid tegutsevaid noorteühendusi ja liikumisi. Läänemaal tegutseb 10 noortekeskust. Noorte teavitamise ja nõustamisega tegeleb Läänemaa Laste ja Noorte Nõustamiskeskus.

Noorte omavahelist koostöövõrgustikku ja noortealgatust koordineerib Läänemaa Noortekogu. Läänemaa Noortekogu eestvedamisel oli 2012. aastal kaks maakonna noorte osaluskoegade koolitust.

Tegutsevad noortevolikogud on Noarootsis, Haapsalus ja Taebles. Haapsalu politseijaoskond korraldab mitmesugust alaealistele mõeldud preventiivset tööd.

Omaavalitsused korraldavad noorte töökasvatust ja rahvusvaheline noorsootöö toimib ka peamiselt omaavalitsuste tasandil. 2012. aasta lõpuks on noorsootöö kvaliteedihindamise programmi läbi teinud kolm omaavalitsust.

Vähemalt neli korda aastas käib koos noorsootöö teemakoda.

Suurenenud on kolmanda sektori roll maakonna noorsootöös, noortele pakutakse igas omaavalitsuses nii sportlikku kui ka kultuurilist tegevust. Tähtis on spordiklubides noortega tehtav töö.

Valdkonna suurimad probleemid on noorsootöö tegijate vähesus ja ülekoormatus teiste tööülesannetega, info levik tegijaist väljapoole ja noorte omaalgatuse vähesus. Lähiaastail jätkub suundumus, kus noorte ootused uutele teenustele suurenevad. Eeldatakse kvalifitseeritud noorsootöötajaid, kvaliteetseid koolitusi, noortele suunatud infot. On täheldatav noorte vähene omaalgatus ja aktiivsus. Probleemidest tulenevalt on võetud suund toetada enam ennetustegevusi noorte hulgas, rakendada mitmesuguseid koostööprojekte ning korraldada koolitusi, et parendada noorte teadlikkust ja õhutada aktiivsust.

Suuremad asjad 2012. aastast.

Taaselustati Läänemaa Õpilasmalev

2012. a juulis toimus Läänemaal Õpilasmalev, kus oli võimalik osaleda Läänemaa noortel vanuses 13–17 aastat.

Õpilasmaleva algatus pärines Lääne Maavalitsuselt ning projekti juhtis SA Läänemaa Arenduskeskuse poolt Kai Krabo–Kruusimaa.

Maleva lõpetamine

Foto: Ülle Lass

Lääne maakonnas ei ole aastaid korraldatud maakondlikku õpilasmalevat ning viimati toimus 2008. a nelja omavalitsuse koostöös Marimetsa malev.

Omavalitsused korraldavad töölaagreid igal suvel, kuid õpilastele pakutakse töötamise võimalust ilma laagrimeluta.

Õpilasmalev oli menukas ning registreerumisel täitusid kohad tunniga.

Kaks nädalat kestvas õpilasmalevas pakuti 13–17 aasta vanustele noortele võimalust raha teenida ning esmast töökogemust omandada. Mitmekülgset oli sisustatud noorte vaba aeg ning tutvuti maakonna huvitavate paikadega.

Õpilasmalevas osalenud noored olid jagatud kahte rühma.

Kasari rühmas osales 23 noort, kelle töö oli Lihula ja Hanila valla kalmistute heakorra tagamine.

Uuskalda rühma 22 noort töötasid Koluvere lossis, Palivere Kestvuspuidus, Martna vallas, Uuskalda Spordi- ja Puhkekülas ning Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskuses, kus tehti mitmesuguseid heakorratöid.

Pärast tööd olid väljasõidud ja üritused: karjäärinõustamine, päästeõppus, kinoõhtu, külaskäik Ranna Rantšosse, U19 jalgpallivõistluse vaatamine Haapsalu staadionil ning spordipäev. Maleva lõpetas mõlemas rühmas peetud pidu. Samuti oli ekskursioon Jõgevamaale, kus käidi Alatskivi Looduskeskuses, Elistvere Loomapargis ning Jääaja Keskuses.

Õpilasmaleva töös osales kokku kuus kasvatajat – Anneli Katkosilt, Eneli Ööpik, Anni Paaliste, Reili Raamat, Janari Schvede, Ave Tapner – ning malevarühmi koordineeris Ülle Lass.

Kolm õpilasmaleva töös osalenud kasvatajat omandas noorte- ja projektlaagri kasvataja kvalifikatsiooni 2012. a kevadel MTÜ Kodukant Läänemaa ellu viidud projekti „Laagrikasvatavate ja –juhatajate koolitus Läänemaal ning õppereis Võrumaale“ osana.

Õpilasmaleva korraldamisel oli suurim probleem leida tööandjaid. Keeldumiseks oli mitu põhjust. Enamasti nimetati suuri piiranguid alaealiste tööerakendamisel, puhkuste aega ettevõttes ning sobiva töö puudumist. Mainiti sedagi, et alaealiste lühiajaline palkamine on tööandjale liiga kulukas, sest tasuda tuleb nii sotsiaalmaks kui ka töötuskindlustusmaks.

Õpilasmaleva sarnaste ettevõtmiste jätkusuutlikkuse tagamiseks näevad omavalitsused ühe võimalusena maksusüsteemi arendamist viisil, mis motiveeriks tööandjaid ja suurendaks seaduskuulekat käitumist kogu ühiskonnas.

Sellega seoses on Läänemaa Omavalitsuste Liit koostanud pöördumise ettepanekuga algatada seadusemuudatused alaealiste lühiajalisele tööle palkamise kergendamiseks.

Pöördumine edastatakse idee toetamiseks omavalitsusliitudele, teadmiseks Eesti Maaomavalitsuste Liidule ning seisukoha võtmiseks Riigikogu sotsiaalkomisjonile.

Õpilasmaleva toimumist toetasid Leader-meede Kodukant Läänemaa kaudu, Eesti Noorsootöö Keskus ning Keskkonnainvesteeringute Keskus.

Õpilasmalevat korraldas SA Läänemaa Arenduskeskus.

TEA! OSKA! RAKENDA! ENNETA! (TORE)

Projekti üldeesmärk on parendada maakonna noorte veeohutusteadlikkust. Anda noortele õnnetuste vältimiseks ja õnnetuste korral käitumiseks vajalikke oskusi ja kindlustunnet. Suurendada noorte veeohutusteadmisi ja teavitada neid veekogude ohtudest.

Lääne maakond on oma loodusliku asendi tõttu väga pika rannajoonega ja siseveekogudega maakond, kus asuvast vähemalt 30 ujumiskohast on valvega vaid kaks: Paralepa ja Vasikaholmi rand. Valveta on ka üle riigi tuntud ujumiskohad (sh Roosta ja Nõva rand), kus käib suvisel rannahooajal hinnangute kohaselt u 1000 inimest päevas, sh palju noori. Lääne-Eesti Päästkeskuse andmeil on veeõnnetuste üks peamisi põhjusi elanike riskialdis ja ohtlik käitumine, samuti alkoholi liigtarvitamine, ohutusnõuete eiramine ja vähene turvavahendite kasutamine. Sageli seavad noored ohtu oma elu ja tervise vettehüpetel ja mitmesuguste vees toimivate riskantsete „mängudega“. Sihtrühmaks valitud noored on tihtilugu hulljulged ega mõtle oma tegude tagajärgedele, mille tõttu võivad veeõnnetustega kaasnedes rasked vigastused või surm. Projektis osalenud noortel on võimalik omavahelise läbikäimise kaudu avaldada positiivset mõju ka neile noortele ja pereliikmetele, kes projektis otseselt ei osale.

Projekti koostööpartneril Politsei- ja Piirivalveametil on planeeritud nimetatud projektist teha jätkuprojekt teistes maakondades. Läänemaa on nn pilootprojekt.

Projekti raames on toimunud:

- 1) mentorite koolitus – 12-15 mentorit on omandanud oskused ja pädevuse, et anda noortele veeohutuse kohta teoreetilisi ja praktilisi teadmisi ning oskusi;
- 2) Läänemaa veekogude ohte ja nende vältimist õpetava interaktiivse õppematerjali loomine selleks loodud veebilehele;
- 3) noorte koolitamine – kuni 150 Läänemaa noort vanuses 14-16 aastat on läbinud teoreetilised koolitused;
- 4) teemat kinnistav noortefoorum, milles osales üle 100 noore. Noortefoorumi käigus koondati ettepanekud ja suunad maakonna kohalikele omavalitsustele ja teistele valdkondlikele organisatsioonidele paikkondliku turvalisuse ühtseks edendamiseks.

Noortefoorumil

Foto: Ülle Lass

Projekti tegevustest on tulemas veel Läänemaa noortepäevad Vormsis juulikuus. Projekti viimase tegevusena antakse sügisel välja noorte ajaleht Oma Rada. Ajalehte kogutakse materjalid ja ülevaated projektis toimunud, samuti ettepanekud ja töörühmade tulemused. Ajaleht jõuab maakonna kõigisse koolidesse ja noortekeskustesse. Samuti saab ajaleht trüki järel üles Läänemaa Noorteportaali <http://noor.laanemaa.ee>.

Noortefoorum MEIE keskendus veeohutusele

9. novembril peeti juba kaheksas noortefoorum MEIE. Noortefoorumi hommikupoolne teema oli veeohutus. Täiega ja kõigest! Miks?

Töötöad viisid ellu politsei, piirivalve ja päästeteenistuse oma ala tundvad inimesed. Kokku oli kuus töötuba, iga noor sai osaleda kahes töötöas.

Töötöas „**Veematkad**“ (Mikk Luuk, Lihula komando pealik) räägiti veematkade liikidest, oludest ja ohtudest. Järeldati, et matkaleminekust tuleb alati teavitada lähedasi ja kaaslasi. Riietuda tuleb vastavalt ilmale ja alati peab kontrollima päästevärustust. Veekogudel tuleb jälgida ilma.

Töötöas „**Päästetööst veekogul**“ (Andres Kaljura, Haapsalu komando pealik) räägiti õnnetuste ärahoidmisest ja abi kutsumisest. Noored said korraliku ülevaate kannatanule abi osutamisest nii veest kui ka kaldalt. Räägiti päästjate tegutsemisest.

Töötuba „**Märka ohtusid, olles vee ääres**“ (Maie Mitšurina, päästkeskuse ennetustöö büroo vanemspetsialist) arutles noorte ujumisõskuse, ujumiskohtade ja uljuse üle. Noorte käest uuriti, kus nad ujumas käivad. Tehti selgeks, miks on ujumiskohas tarvis tutvuda võimalike ohtudega. Lühidalt räägiti ka tegutsemisest veeõnnetuse korral. Põnevust pakkus jääteel liiklemise teema. Noortele toonitati, et alati tuleb teavitada, kui ujuma minnakse.

Lootusega, et veekogudele minnes oleks sealt tagasitulijaid sama palju kui minejaid, tutvustati töötöas „**Merel liiklemise õskus, enda ja teiste turvalisuse tagamine**“ (Heiki Põikel, vanempiirivalvur) navigeerimisõskusi ning enda ja kaaslaste õhutuse tagamist. Noortele pakkus suuremat huvi tegutsemine õhuõludes ja õskus veekogudel liigelda. Silma paistis noorte inimeste soov omandada uusi õskusi.

Rene Kark (vanempiirivalvur) soovis anda oma töötöas „**Meresõidul kasutatav värustus ja selle kasutamine**“ noortele asjaõmased teadmised. Palju andis juurde, et sai kõike käega katsuda ja proovida. Seda võimalust noored ka kasutasid. Töötöa juht usub pärast noortega vestlemist, et noored saavad enda päästmisega hakkama ja annavad oma õskusi edasi ka teistele.

Tiina Matt (noorsoopolitseinik) lähtus töötöas „**Avalik kord rannas**“ oma motost — lihtsam ennetada kui vöidelda tagajärgedega. Töötöas anti ülevaade, mis on avalik koht ja avalik kord. Kuidas käituda rannas, et endal ja teistel oleks turvaline ja hea?

Peamised probleemid rannas ja nende vältimine – lemmikloomaga, alkoholiga, klaastaraga rannas, järelevalveta lapsed. Tutvustati rannavalve ülesandeid. Noored said näha ka kahe situatsiooni lahendamist, mille viis ellu Meeme Riisma.

Noortefoorum sai teoks projekti TEA! OSKA! RAKENDA! ENNETA! (TORE) osana, toetas seda Leader-programmi. Projekti osana käidi teemat tutvustamas koolides, õpetati välja mentorid, kes annavad noortele veeõhutuse kohta teoreetilisi ja praktilisi teadmisi ning õskusi. Läänemaa veekogude ohtusid ja nende vältimist õpetav interaktiivne õppematerjal tuleb

selleks loodud veebilehele. Suvel tulevad Vormsis veeohutuse noortepäevad ja lõpuks ilmub veeohutusteemaline ajaleht.

Noortefoorumi MEIE osaluskohviku kokkuvõtted

Noortefoorumi raames peetud osaluskohvikusse kogunes 120 õpilast. Noortefoorumi hommikupoolne teema oli veeohutus. Pärast lõunat osaluskohvikus lisati päevakavasse noorte soovitud teemad. „Muidu oleks igav olnud,“ arvasid noored. Teemasid oli kaheksa, millest neli esimest olid üleriigilised.

Sport, huviharidus ja –tegevus: igaühe võimalus või väheste eralõbu. Lauajuht Kristi Karm

Arutleti, millised on takistused ja võimalikud lahendused huvitegevuse hoogustamiseks kodukandis. Nõustuti, et huvialad annavad tulevases elus suuremaid võimalusi, annavad aktiivse eluhoiaku ja vähendavad näiteks kuritegevust. Huviharidust võiks saada kooli kaudu. Suuremate takistustena nimetati juhendajate ja huviliste vähesust. Maakohas on üldse vähe ringe. Mõned osalejad leidsid, et neile huvitavat tegevust ei ole. Mõnikord tundub, et huvitegevusse ei jõua need, kes seda kõige rohkem vajaksid.

Peamiseks huvitegevuseks nimetavad noored sporti. See hoiab vormis ja arendab. Maal tuntakse puudust rattasõidu- ja võrkpallitreeninguist.

Noored tegid ettepaneku leida sponsoreid. Ühest huvialast huvitatud noored võiksid omavahel kontakti võtta sotsiaalmeedia kaudu.

Noored arvasid, et tuleks ise teha vallale ettepanek eraldada rohkem raha noorsootööle, ka kooli tuleks ise rääkima minna. Tuleb näidata ise eeskuju ja tekitada teistes noortes huvi. Palju noori arvab, et on ise võimelised huvitavat tegevust käivitama.

Noorteinfo: pilgeni täis seinad ja postkastid ning tühjad üritused?! Lauajuht Tiina Alasoo

Kuidas suurendada informeeritust ja vähendada infomüra, et noored saaks vajalikku teavet?

Noored arvasid, et maapiirkondades on infot liiga vähe, suuremais linnades on aga vastupidi – info üleküllus. Maapiirkondades on info tihtilugu kas vana või kuulub noor seda liiga hilja, et sündmusele jõuda. Noored pakkusid lahendusi.

Noorteportaaliks võiks jagada infot piirkondade (valdade) kaupa, et noorel oleks kodukoha infot kergem leida. Samuti võiks igal koolil või vallal olla võimalus ise infot noorteportaalile lisada.

Info ise ja info jagamise keskkond tuleb teha noortepärasemaks – portaali lisada mängud, foorum, kommenteerimisvõimalus, suuremad pealkirjad, palju pilte, parem kirjastiil, rohkem värve.

Info jagamisel peaks olema vähem juttu ja rohkem näha kas pildis või videos, sest noor ei vaevu väga palju lugema.

Igas vallas võiks olla oma noorte infopunkt, näiteks noortekeskuses. Infot võiks punktis uuendada ja jagada valla noorsootöötaja.

Noorte infopunkti asemel võiks olla ka interaktiivne noorte infotahvel (nagu on Haapsalu infopunktis). Sellised tahvlid peaksid asuma kas koolides või noortekeskustes.

Maakonnas võiks olla ühtne sündmuste kalender – et ürituste ajad ei kattuks. See peaks toimima nii, et igat päeva ei tuleks sündmuse nägemiseks eraldi lahti klikata, vaid piisaks kuupäevale liikumisest hiirega.

Noorteportaalis võiks olla eraldi koht, kus esitada küsimusi ja kust saaks jooksvalt vastuseid.

Noored noorsootöös ehk noortele, noortega ja noorte poolt. Lauajuhid Roger Tibar ja Piia Tammeniit

Väiksemas asulais ei ole huvikeskusi, noortele ei korraldata koolitusi, kus kõik noored osaleda saaksid (nt huvikoolitused, meediakoolitused, motivatsioonikoolitused).

Noorte ettepanek on luua igasse asulasse toimiv noortekeskus/noortetuba, kus töötaksid vastutulelikud ja toredad inimesed, kes muudaksid sealse keskkonna mõnusaks.

Millised noorelt saadud kogemused mõjutavad ülejäänud elu?

- Õpilasvahetus – valmistab ette iseseisvaks eluks, avardab silmaringi
- Osaluskogus olemine – ürituste organiseerimise kogemus, eneseharimine
- Avalikud esinemised
- Lemmiklooma võtmine – arendab oskust kellegi eest hoolitseda
- Ühikas elamine – valmistab ette iseseisvaks eluks
- Töö tegemine
- Enesehinnangu nõrgenemine – eesmärgi mittedaavutamise mõjutab tulevikus aktiivsust
- Perekond
- Elukoht – kas suurlinn või maakoh

- Kool
- Vägivald, kiusamine
- Huviringid
- Aktiivne sotsiaalne keskkond
- Meedia

Kuidas saaks selliseid kogemusi noortekeskuste, –projektide ja –ühingute kaudu suurem hulk noori?

- Noortekeskuste olemasolu
- Noortele sõnaõiguse andmine
- Osaluskogude liikmete aktiivsus, vastutulelikkus
- Hea seltskond, tegevused (mängud), teemapäevad, korralik välimus noortekeskuses
- Hea ja oma valdkonnas kogenud projektijuht
- Koolitused (nt huvikoolitus, ärijuhtimine, tiimikoolitus, motivatsioonikoolitus, meediakoolitus, suhtluskoolitus)

Kuidas aidata rohkematel noortel võtta tegija ja eestvedaja rolli?

- Anda jõukohaseid võimalusi mitteaktiivsetele noortele
- Aktiivsemad noored oleksid eeskujuks ja julgustaksid
- Aktiivsed kaasaksid mitteaktiivseid, vähehaaval suurendada vastutuskoomat
- Meeskonnatöö
- Rääkida auk pähe

Mida peaks üks organisatsioon noorele garanteerima, et noor võtaks osa organisatsiooni tööst ja selle juhtimisest?

- Tiimitöö olemasolu
- Vastutulelikkus

- Teadvustaksid, mida teevad
- Julgustavad, toetavad
- Omavalitsuse toetav suhtumine

Põlvkondadevaheline solidaarsus: kuidas koos elada ja tegutseda? Lauajuht Kristel Jammer

Eakamail on kogemusi, noortel jõudu. Vanad saavad hääletada, kõik noored ei saa hääletada.

Kohvikus selgus, et noortel on raske keskkonda sulanduda ja seetõttu ei tahagi noored sõna sekka öelda ja maakonnas on vähem tegevust.

Noored soovivad rohkem üritusi ja rohkem teha sporti. Tõenäoliselt tuleb „vanadel“ selle sideme loomiseks ohjad oma käes hoida. Noortel on üsna tihti muud mõtted ja arusaamad.

Laste kehaline karistamine. Lauajuht Kersti Lõhmus

Laste füüsiline karistamine kodus on olnud traditsiooniline kasvatusviis sajandeid. Aegade jooksul on kujunenud välja hulk müüte ja negatiivseid uskumusi, näiteks „mida valusam vits, seda armsam laps“ või „hirm on see, mis mehe araks teeb“.

Tegelikult on füüsiline karistamine lastevastane vägivald. Lapsele on karm tegelikkus reaalne valu ja haiget saamine.

Noorte hulgas oli mitmeid arvamusi: väike füüsiline vägivald oleks okei, karistamine võib noores tekitada alaväärsuskompleksi, vägivald tekitab vägivalda. Peaaegu kõik osalenud noored nentisid, et on saanud „väikese vitsa“.

Noored arvavad, et tuleks teha teavitustööd vanematele (koosolekud, koolitused). Vanemate eesmärk peaks olema laste enesehinnangut tõsta, mitte alandada.

Lastest võivad kasvada madala enesehinnanguga, tõrjutud inimesed. Mõjutusvahendeid on rohkem kui füüsiline karistamine. Lapsi tuleks kasvatada sõnadega. Kui tead kedagi, keda pekstakse, räägi õpetajale. Arvati ka, et võõras ei tohiks last karistada.

Üldjuhul on vanemad, kes probleemi ei tunnista, madala haridustasemega. Peres peaks olema usalduslik suhe, et laps julgeks vanematega kõigest rääkida. Kui laps tunneb, et on saanud karistada asja eest, siis ei pruugi see hiljem nii palju mõjutada. Lapsel on õigus olla armastatud ja kaitstud.

Karjääriplaneerimine. Lauajuht Kirsi Rank

Igaüks otsustab ise, kes keskendub õpingutele, pere- või töökarjäärile – tähtis on teadlik tegutsemine, mille abil jõutakse seatud eesmärkide ja soovitud õnnetundeni.

Mis on karjäär? Miks peab karjääri planeerima? Kes sa oled? Kuhu tahad jõuda? Kuidas sinna saada?

Liiga hilja alustatakse karjääri planeerimist. Koolis vähene ainetundide arv. Materiaalsed võimalused väikesed.

Noored ütlevad, et koolis polegi sellist ainet nagu karjääriplaneerimine, seetõttu ei tea ehk noored ametitest küllaldaselt.

Ettepanekud:

- Eri ettevõtete külastamine
- Pooleldi kohustuslik vabaaine
- Näidata tutvustavaid videoid ametitest
- Rääkida rohkem edasiõppimisvõimalustest
- Eri valdkondade esindajad
- Vilistlasi rohkem rääkima
- Rohkem õpetust, kuidas ennast paremini tundma õppida
- Rohkem töövarjupäevi
- Rohkem teste eneseteadvuse jaoks
- Üldist nõustamist rohkem
- Kuidas seada sihti, kui on kindel eriala, mida sooviks

Veeohutus Läänemaal. Lauajuht Heli Esko

Noored arvavad:

- Enne ujumist kindlustada oma ohutus
- Noorelt õppida ujuma
- Teadetetahvlid ujumiskohtadega
- Vetelpääste igasse suuremasse ujumiskohta

- Noored jagavad oma kogemusi noortega
- Noored peaksid rohkem teadma veeohutusest
- Vanemad peaksid kodus ka seda veeohutuse teemat rohkem käsitlema
- Noored võivad end üle hinnata

Ettepanekud:

- Karjäärides tagada suurem ohutus – ujumas käiakse ju niikuinii
- Ohtlikud ujumiskohad keelata
- Tekitada rohkem ametlikke ujumisvõimalusi
- Rannad puhtad ja poid paigaldatud
- Laagrites ja noorte kogunemiskohtades rohkem rääkida. Ükskord hakkab ikka pähe!

Vahetusõpilane. Lauajuht Elisabet Kalamees

Vahetusaasta annab noorele parema arusaama iseendast ja elust tervikuna, sest kontrastiks on kõrval inimesed teisest keskkonnast teistsuguste mõtete ja väärtushinnangutega.

Tavapärane turismireis ei anna ammendavat pilti maa kultuurist ega seal elavaist inimestest. Pikemaajaline kogemus aga avardab maailmapilti ning võtab ära silmaklapid, mis takistavad meid ümbritsevat mõistmast.

Miks ma peaks?

Kas mina ka võiks?

Võimalused?

Selles kohvikus osalenud noored pidasid peamisteks valupunktideks rahastamise raskust, teistsuguseid kombeid (võõrkeeled, kultuurišokk), õpetajate negatiivsust vahetusõpilaste või vahetusprogrammis osalenud õpilaste suhtes. Tuli välja, et õpetajatelt toetust peaaegu ei ole või puudub see täiesti.

Noorte arvates peaks rohkem reklaamima vahetusprogramme, rohkem korraldama infopäevi, asjaomase teemaga koolitunde (mis tutvustaksid noortele võimalusi välismaale õppima minekuks). Noored loodavad, et Eesti õpetajad muutuvad julgustavamaks.

Noortevolikogude ühiskoolitus Tuksis

Projektil „Läänemaa osaluskogude seminar „Mitmekesi üks““ oli kaks põhieesmärki, millest esimene oli edendada Läänemaa osaluskogude vahelist koostööd.

Koostöö vajadus tuleneb Läänemaa osaluskogude esimesest seminarist, kus osaluskogud soovisid suuremat ühistoimimist.

Teine põhieesmärk oli suurendada noortevolikogude teadlikkust projektitööst – kuidas kirjutada projekte ning neid ka ellu viia. Seminari jooksul käidi läbi kõik oluline, mis on seotud projektidega, st idee loomisest kuni aruandluseni välja.

Projekti kaudsemad eesmärgid on seotud pigem Läänemaa Noortekoguga. Tegevuse kaudu on siht ka leida Läänemaa Noortekogusse uusi liikmeid – pärast sündmust esitab Läänemaa Noortekogu potentsiaalsetele liikmetele personaalse kutse järgmisele koosolekule.

Samuti oli eesmärk seminari ning suurprojekti kaudu suurendada Läänemaa noorte teadlikkust noorte osaluskogude ja mainitud organisatsioonide tegevusest.

Seminaril osalesid Läänemaal tegutsevad osaluskogud, st Läänemaa Noortekogu, Haapsalu Noortevolikogu, Noarootsi Noortevolikogu, Taebla Noortevolikogu, ning aktiivsed noored teistest Läänemaa valdadest (ehk potentsiaalsed noortevolikogu algatajad/eestvedajad omavalitsuses).

Läänemaa aasta noorsootöötaja on Eneli Ööpik, aasta noor Roger Tibar

Neljapäeval, 27. detsembril koguneti Kullamaale, et motiveerida, tänada ja tunnustada Läänemaa aasta tegijaid noorsootöös.

Päev algas motivatsioonikoolitusega „Leia end ja aita teist“, kus koolitaja Uku Visnapuu eestvedamisel kõigepealt soojenduseks ja rõõmudele ning õnnestumistele keskendumiseks vaadati tagasi aasta sõlmpunktide õpikogemusele, siis pühenduti pikaajalise motivatsiooni ja pühendumise eneseanalüüsile ja lõpuks keskenduti enda tugevuste analüüsile. Kõiki neid kolme saab kasutada iseenda motivatsioonisutsu tarvis, aga ka selleks, et toetada noorte eneseusku ja -teadlikkust ning aidata nii noorsootöötajail kui ka noortel leida endale sobivaid rolle ja ülesandeid.

Ülle Erman Läänemaa Omavalitsuste Liidu esindajana mainis tänuüritusel, kui oluliseks tuleb pidada iga noort ja noortega tegelejat, ning tundis heameelt, et selline tuumikseltskond Läänemaal olemas on. Koos me oskame ja koos on lihtsam. Sama mõte jäi kõlama ka koolituselt.

Aasta koostöö ja aasta teo eest tänati Läänemaa Õpilasmaleva projektijuhte Kai Krabo–Kruusimaad ja Cynne Põldäärt. Läänemaa Arenduskeskuse alt veetava projekti toel

taasalgatati Läänemaa Õpilasmaleva projekt, milles said tööd ja vaba aega veeta 45 Läänemaa noort.

Roger Tibar

Foto: Ülle Lass

Aasta noor 2012 on Roger Tibar. Aasta noore nominendid olid ka Anu Säär (Haapsalu Kutsehariduskeskus) ja Gregor Alton (Taebla Noortevolikogu).

Ettevõtlik ja asjalik noor valiti Haapsalu Noortevolikogu esimeheks kevadel. Oma esimeheks olemise ajal on aktiveerunud noortevolikogu töö. Roger on noortetantsutrupi „The Wild Ones“ eestvedaja ja treener. Tänu tema eestvedamisele ja töökusele valmis Haapsalu Noorte Huvikeskuse teisele korrusele väga ilus ja kena treeningusaal. Ta oli Haapsalu noorsootöö kvaliteedihindamise komisjoni liige ja andnud seeläbi tohutu panuse linna noorsootöö arendamise läbi noore pilgu.

Roger Tibar pälvis koos veel 16 noorega üle Eesti hea eeskuju preemia, mis kuulutati välja üritusel „Lahe koolipäev“. Tema eestvedamisel korraldati üritus, kus noored kunstnikud joonistasid grafititehnikas pilte, mille müügist saadava rahaga antakse oma panus Haapsalu skate-pargi korrastamiseks.

Eneli Ööpik (paremal) on aastaid olnud tubli noorsootöö valdkonna tegija. Foto: Ülle Lass

Enim silma paistnud noorsootöötaja on Eneli Ööpik. Aasta noorsootöötaja nominendid olid ka Tiina Alasoo (Haapsalu Noorte Huvikeskus) ja Karel Rahu (Haapsalu Gümnaasium).

Eneli on olnud 2003. aastast alates Vidruka kooli huvijuht. Töökaaslased koolist ütlesid, et kui ta midagi ette võtab, siis selle ta ka ära teeb.

Alates 2011. aasta sügisest tuli Eneli Taebla ANK-i tegevusjuhendajaks. Tänu temale tuli 2012. aasta jooksul noortekasse järjest rohkem vanemaid noori. Noorte osavõtul ning nende ideid arvestades viidi noortekeskuses ellu palju huvitavaid ja uusi üritusi. Ta vedas 10 kuud ESF-i projekti „Noorte konkurentsivõime suurendamiseks ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamiseks ühiskonnale pakutava noorsootöö teenuse osutamine“. Projekt tõi endaga kaasa palju lisatööd, kuid Eneli sai sellega hakkama.

Eneli eestvedamisel ja noorte kaasamisel valmis sel aastal maakondliku ANK konkursi raames noortele hubane kööginurk, kus toimuvad toredad teemaõhtud. Ta oli üks aktiivsemaid ja innustunumaid noorsootöötajaid Taebla valla noorsootöö kvaliteedihindamise protsessis. Eneli oli tubli ja aktiivne meeskonnaliige ka Leader-projektis, mille tulemusena toimus augustis Taebla Noortevolikogu viiepäevane koolitus-jalgrattamatk Hiiumaale.

Päev mahutas ka vabas vormis jutuajamisi ja arutelusid maakonna arengukava teemadel. Vaadati üle välisilmet muutnud Läänemaa Noorteportaal. Noorteportaali sisulised muudatused tehakse 2013. aasta esimese kvartali jooksul.

ERINOORSOOTÖÖ

Lääne maakonna alaealiste komisjon töötas 2012. a järgmises koosseisus: komisjoni esimees Kadi Jalgma, aseesimehed Ülle-Krista Annuk ja Malle Õiglas, komisjoni sekretär Kaasi Almers, liikmed Kaja Rootare, Toivo Hein, Marika Haller ja Arnik Kurov.

2012. aastal oli 15 istungit, kus oli arutusel 53 õigusrikkumist, neist 15 juhul tüdrukute ja 38 juhul poiste toimepandud õigusrikkumised.

Alaealiste komisjoni poole pöördui alaealiste asjus, kes on

- 1) nooremalt kui 14aastasena toime pannud karistusseadustikus ettenähtud kuriteokoosseisule vastava õigusvastase teo – 8 juhul
- 2) nooremalt kui 14aastasena toime pannud karistusseadustikus või muus seaduses ettenähtud väärteokoosseisule vastava õigusvastase teo – 18 juhul
- 3) 14- kuni 18aastaselt toime pannud karistusseadustikus ettenähtud kuriteo, kuid prokurör või kohus on leidnud, et isikut saab mõjutada karistust või KarS § 87 ettenähtud mõjutusvahendit kohaldamata ja kriminaalmenetlus on tema suhtes lõpetatud – 10 juhul
- 4) 14- kuni 18aastaselt toime pannud karistusseadustikus või muus seaduses ettenähtud väärteo, kuid kohtuväline menetleja on leidnud, et isikut saab mõjutada karistust kohaldamata, või kohus on leidnud, et isikut saab mõjutada karistust või KarS § 87 ettenähtud mõjutusvahendit kohaldamata ja väärteomenetlus on tema suhtes lõpetatud – 8 juhul
- 5) koolikohustuslikud, kuid on ühe õppeveerandi jooksul mõjuva põhjusega puudunud enam kui 20% õppetundidest – 9 juhul

Taotluste esitajad:

- 1) politseiametnik – 34;
- 2) elukohajärgse valla- või linnavalitsuse volitatud esindaja – 5;
- 3) lastekaitseametnik – 4;
- 4) sotsiaalametnik – 0;
- 5) prokurör – 10.

Alaealiste arv, kelle õigusrikkumist arutati alaealiste komisjonis: 43

a) tüdrukud 13

b) poisid 30

Alaealiste vanus, kelle õigusrikkumist on arutatud alaealiste komisjonis:

a) alla 14aastasi 15;

b) 14–18aastasi 28.

Mõjutusvahendeid on määratud järgmiselt:

1) hoiatus – 13 korral

2) koolikorralduslikud mõjutusvahendid (sh pikapäevarühma suunamine) – 1

3) vestlusele suunamine psühholoogi (10) või muu spetsialisti juurde (9) – 19 korral

4) lepitamine – 0

5) kohustus elada vanema, kasuvanema, eestkostja või hooldaja juures või lastekodus – 1 korral

6) üldkasulik töö – 22 korral

7) käendus – 0

8) noorte- või sotsiaalprogrammides (4) või rehabilitatsiooniteenuses (1) või ravikuurides (0) osalemine – 5 korral

9) kasvatuse eritingimusi vajavate õpilaste erikooli suunamine – 1 korral

Mõjutusvahendi kohaldamisel ei ole alaealine täitnud talle pandud kohustusi ja on tulnud korraldada kordusarutelu – 2 juhul.

Sundtoomist komisjoni istungile alaealistele ei kohaldata.

12. KULTUUR

12.1. Aasta 2012 Läänemaa kultuurielus

KÄSITÖÖ

Peeti **Haapsalu I pitsipäev**, mis on traditsioonilise Haapsalu salli päeva uus vorm. Pitsipäev toimus kuursaali ja kõlakoja juures. Toimused pitside töötuba, kudumisvõistlus, ühiskudumine

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6884&ctype=news_article&pageid=5314. Üritus organiseeriti nii hästi, et korraldaja Mirje Sims pälvis maakonna sädeinimese tiitli http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=7158&ctype=news_article&pageid=5314 ja ja kultuuripärli tiitli.

Lääne Maakonna Keskraamatukogus oli sel aastal mitu käsitööüritust. Avati näitus „**Vene rahvuslikud naiste pidulikud peakatted**“

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6338&ctype=news_article&pageid=5314, toimus loeng-seminar teemal „**Kesk-Venemaa rahvariided**“

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6352&ctype=news_article&pageid=5314, loeng "Lääne-Eesti rahvariided"

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6459&ctype=news_article&pageid=5314.

Haapsalu Käsitööselts korraldas näituse "**Haapsalu rätikute pitsilised koed**" Haapsalu Kunstikooli galeriis. Sel korral tehti kummardus Haapsalu räti raamatule ning näidati raamatu põhjal valminud rätikuid

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6396&ctype=news_article&pageid=5314

Esimest korda korraldati **käsitöökirbukas**, kuhu olid oodatud ostma, müüma ja vahetama käsitöökaupu kõik käsitööhuvilised.

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6485&ctype=news_article&pageid=5314

Läänemaa käsitöölised istusid **ümarlaua** taga

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6567&ctype=news_article&pageid=5314

Hanila muuseum korraldas **kindapäeva**, kus räägiti Läänemaa kinnastest

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6566&ctype=news_article&pageid=5314

Haapsalu Kutsehariduskeskuse fuajees oli **käsitöönäitus**, kus olid väljas tekstiilitöö eriala II kursuse õpilaste valmistatud linased särgid

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6648&ctype=news_article&pageid=5314

5. augustil toimus **Lihula lillkirja festival** 2012. Festival toimus teist korda, peateemaks sellel aastal oli Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö poolt välja kuulutatud aasta teema „Taimest tulnud“.

Toimus lillkirja seminar ja töötoad, võistutikkimine, näitus ja kontsert

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6888&ctype=news_article&pageid=5314

Üle-eestilise käsitöökoja „**Taimest tulnud**“ raames toimus ka Läänemaal mitmeid õpitubasid.

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=7132&ctype=news_article&pageid=5314

KUNST

Kunstnik Helju Laine Sarnet Zauram tähistas 90. sünnipäeva

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6495&ctype=news_article&pageid=5314

Foto: Arvo Tarmula

Lasteraamatukogus avati Tšehhi **raamatuillustratsiooni** näitus „Ferda, Fik, väike mutt ja teised. Tšehhi raamatuillustratsioon läbi aegade“.

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6822&ctype=news_article&pageid=5314

Evald Okase muuseumis avati kaks klaasikunstnik **Kai Koppeli** juubelit tähistavat näitust „Klaas I“ ja „Klaas II“

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6901&ctype=news_article&pageid=5314

Foto: Arvo Tarmula

Haapsalu vapimärgi omanik ja ajalehe Lääne Elu kauaaegne fotograaf **Arvo Tarmula** tähistas oma 75 aasta juubelit fotonäituse avamisega

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6672&ctype=news_article&pageid=5314

Jalaga maaliv kunstnik **Mella** avas Kuke galeriis näituse. Mella eripära on, et sügava füüsilise puude tõttu ei ole ta võimeline kasutama oma käsi. Mella maalib, kasutab arvuteid ja isegi mängib klaverit oma parema jalaga.

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6842&ctype=news_article&pageid=5314

Haapsalus Evald Okase Muuseumis avati näitus „**Disaini Maja Evald Okase Muuseumis**“.

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6873&ctype=news_article&pageid=5314

Haapsalu kultuurikeskuse fuajees avati Eesti Riigiarhiivi näitus „**Eesti maakondade lipud ja vapid**“. 22 pannool sai näha maakonnavappide esialgseid kavandeid ja kohati pööraseid ideid. http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=7100&ctype=news_article&pageid=5314

HAAPSALU LINNAGALERII 2012

06.01.12–29.01.12 August Sai ja Manfred Dubov Kalatski "Taandumine"

5.02–4.03.2012 Marju Mutsu Haapsalu Linnagaleriis

07.03 Mare Iknojani fotonäitus " Mere ääres"

11.04–30.04 Marko Mäetamm " 10 last days / 10 viimast päeva"

06.05–25.05 50 MAJA / HOUSES

02.06–03.07 Rahvusvaheline Haapsalu graafilise disaini festival

06.07–29.07 ARS LONGA, VITA BREVIS!

06.08–29.08 "4 + 6"

30.08–30.09 "Valgus on meie jõud" Jass Kaselaan

03.10–05.10 "Taevas on paberist" Eesti Kujurite Ühenduse ja Eesti Pimekurtide Tugiliidu korraldatud skulptuurinäitus

07.11–02.12 - "Võrgutav punane" Haapsalu kunstiklubi

05.12.12–06.01.13 Helena Kreem "Laguunid"

TEATER

Lääne Maakonna Keskraamatukogu tähistas **teatrinädalat üritustesarjaga „Nägu ja tegu“**

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6496&ctype=news_article&pageid=5314.

Teatrinädala eesmärk on kirjanduslike ja teatraalsete teatrispetsiifiliste näituste, koolituste, käelise tegevuse ning kohtumiste kaudu lähendada eri sihtrühmi teatrikirjandusele ja teatrikunstile.

Hea võimalus oli kõigil teatrisõpradel sõita **eripraamiga** Vormsile (ja tagasi) vaatama lavastust „Eesti mees ja tema poeg“

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6592&ctype=news_article&pageid=5314

Lihula gümnaasiumi noored Laura Pärnpuu ja Marius Roos on **Eesti parimad noornäitlejad**

põhikoolide arvestuses. 27.-28. aprillil toimus Kuusalus üleriigiline kooliteatrite festival põhikooli õpilastele. Võistlustulle astusid 15 maakonna esindustripid. Laval oli nende päevade jooksul 228 noort näitlejat. Läänemaad esindas Lihula Gümnaasiumi näitering http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6656&ctype=news_article&pageid=5314

Karl Ristikivi 100. sünniaastapäeva puhul etendus Pivarootsis Juurika talus näidend "**Karl Ristikivi põlev lipp**". Autor Loone Ots, lavastaja Raivo Trass.

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6693&ctype=news_article&pageid=5314

Saueaugu teatritalus etendati sel suvel mitu lavastust - "Tasandikkude helinad", "Rekvisiitori tähetund", "Seitse venda", "Tere õhtust, Léon!"

<http://saueaugu.festival.ee/?id=39>.

SEE Teater tähistas 10. sünnipäeva lavastusega „Limonaadi Ets“, mis esietendus eelmise aasta nostalgiapäevadel.

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6757&ctype=news_article&pageid=5314

Fotod: Arvo Tarmula

MUUSIKA

Toimus **Cyrillus Kreegi** 50. surma-aastapäevale pühendatud **mälestuspäev** kontserdi ja küünalde süütamisega

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6510&ctype=news_article&pageid=5314

Kontserdil "**Kevad käes!**" esinesid Haapsalu Wiedemanni Gümnaasiumi Läki Tantsule tantsurühmad (juhendajad Ulrika Grauberg, Malle Õiglas), Haapsalu Wiedemanni Gümnaasiumi noormeeste ansambel (juhendaja Kadri Kelner) ja noored laulusolistid.

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6591&ctype=news_article&pageid=5314

Laulustuudio **Do-Re-Mi lastekoor** pälvis mainekal Euroopa noorte muusikafestivalil Belgias Neerpeltis oma kategoorias kõrgeima koha ehk esikoha *cum laude*, saades 98 punkti 100 võimalikust.

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6654&ctype=news_article&pageid=5314

Nargenfestivali avapauguks on traditsiooniliselt juunis algavad **Kreegi päevad** Haapsalus. 1. juunil esines Haapsalu Kultuurikeskuses folkansambel Strand...Rand. 3. juunil toimus samas kontsert „Vennad Kreegid ja pasunad“, kus astuvad üles Kaitseväe orkester ja Haapsalu koorid. Dirigendid Peeter Saan ja Tõnu Kaljuste.

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6679&ctype=news_article&pageid=5314

Toimus kunsti- ja muusikapidu "**Helisev Kullamaa**" pühendusega keele- ja kirjamehe Heinrich Gösekeni 400. sünniaastapäevale. Avati H. Gösekeni mälestussammas, toimus kultuurikonverets ja kontsertjumalateenistus.

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6768&ctype=news_article&pageid=5314

Haapsalu vanamuusikafestivali hinnatakse omas žanris üheks kaalukamaks Eestis ning see on köitnud paljude nimekate muusikute tähelepanu kogu Euroopas. Vanamuusikafestival oli 11.–15. juulil 2012.

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6843&ctype=news_article&pageid=5314

Rahvusvaheline klassikalise muusika festival peeti Lihulas 4. korda.

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6863&ctype=news_article&pageid=5314

Risti Põhikoolis toimusid rahvaliku **viulimängu päevad**. Ürituse eesmärk on populariseerida Eesti rahvamuusikat noorte muusikute seas ja täiendada rahvaliku viulimängu õpetamise oskusi õpetajatel. Osalejaid oli üle Eesti.

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6924&ctype=news_article&pageid=5314

Haapsalu muusikakoolile oli aasta edukas – anti mitu kontserti

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6344&ctype=news_article&pageid=5314, esineti vabariigi aastapäeva vastuvõtul

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6430&ctype=news_article&pageid=5314, kool sai lipu <http://online.le.ee/2012/09/05/muusikakool-esitles-lippu-ja-tervitas-taiskasvanud-oppijaid/>, noored akordionistid võitsid konkursidel auhindu

<http://online.le.ee/2012/03/21/haapsalu-akordionistide-edu-jatkus-loppvooruni-valja/>.

Maavanem Innar Mäesalu andis maakonna taidlejate peol "Vähegi Viitsijad" **ergutuspreemia** Läänemaa tublile ja hakkajale rahvamuusikule **Anti Nöörile**.

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6341&ctype=news_article&pageid=5314. Ergutus läks asja ette, sest Anti Nöör korraldas esimese **Rannalõõtsa** festivali Valge Daami päevade ajal <http://online.le.ee/2012/08/04/rannaloots-2012-juhatas-sisse-haapsalu-akordioniorkester/>

Pärnu sanatooriumi Tervis laoruumist tuli ootamatult päevavalgele näitus helilooja **Cyrrillus Kreegisti**. Kuna Kreek oli seotud Läänemaaga, helistas Tervise juht Haapsalu linnapeale, kes stendidele kohe järele tuli, vahendas "Aktuaalne kaamera".

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6446&ctype=news_article&pageid=5314

KINO

Haapsalu õudus- ja fantaasiafilmide festival (**HÖFF**) toimus seitsmendat korda, linastus kokku 30 filmi 15 riigist

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6606&ctype=news_article&pageid=5314 ning tehti uus publikurekord

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6655&ctype=news_article&pageid=5314

XXVI **Pärnu** rahvusvahelise dokumentaal- ja antropoloogiafilmide festivali avas juubeliaastale EESTI FILM 100 pühendatud festivali 2. juulil Pärnus. Festivali programmi sai näha mitmel pool, sh Haapsalus ja Vormsil

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6837&ctype=news_article&pageid=5314

10. **Matsalu loodusfilmide festival** peeti Lääne–Eestis, Lihulas ja Haapsalus 12.–16. septembrini. Festivali *grand prix* võitjaks pärjati Jan Hafti film „Roheline Universum“ (The

Green Universe).

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=7032&ctype=news_article&pageid=5314 Pileteid müüdi festivalil 640.

Fotod: Arvo Tarmula

Kinode statistika

Lihula kultuurimajas saab filme vaadata kord kuus, vahel ka kaks korda kuus. Piirkonna rahvale meeldib animafilm ja sel aastal ka Eesti film, kodumaised filmid on kinno meelitanud ka täiskasvanud vaataja.

Animafilmid		Eesti film	
Kummi–Tarzan	22 vaatajat	Deemonid	46 vaatajat
Vaprake	171 vaatajat	Kõik muusikud on kaabakad	17 vaatajat
Jääaeg 4	333 vaatajat	Eestlanna Pariisis	115 vaatajat
Madakaskar 3	183 vaatajat	Seenelkäik	129 vaatajat
Potsu trumm	33 vaatajat	Puhastus	76 vaatajat
Looraks	124 vaatajat		
Saabastega kass	118 vaatajat		
Alvin 3	115 vaatajat		

2012. aastal linastus **Haapsalu kultuurikeskuses** 77 filmi, mida käis vaatamas 10 598 inimest. Enim vaatajaid kogusid filmid „Jääaeg“ (919) ja „Seenelkäik“ (627) ning kõige vähem film „Meil on paavst“ (8).

VÄLJASÕIDUD

"**Ava lava, Tallinn**" üritustesarja raames kutsuti suvel, mil Tallinnas on kõige enam külalisi, Tallinnale külla Eesti teised regioonid. Pühapäeval, 10. juunil esinesid kollektiivid Läänemaalt ja Hiiumaalt. Läänemaalt esinesid Vatla ja Virtsu laululapsed ning pillimängijad, laulustuudio DO-RE-MI, ansambel KLOTS ning Hanila laulu- ja mänguselts

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6780&ctype=news_article&pageid=5314

Rootsi Eestlaste Liidu Stockholmi osakond korraldas Eesti taasiseseisvumise aastapäeva puhul Stockholmi Eesti Majas **Läänemaa päeva**. Kohale sõitsid Stockholmi Läänemaa käsitöölised ja kaupmehed, esines tantsurühm Black Coffee

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6954&ctype=news_article&pageid=5314

Helsingi mardilaada peategelaseks oli sel aastal Haapsalu ning Läänemaa. 15 000 laada külastajat said osa huvitavast Läänemaa kultuuriprogrammist ning Läänemaa pakutavast müügikraamist. Helsingi Kaapeli tehases toimus turismiseminar, laat ja piduõhtu. Toimus Kaljukirikus kontsert „Musikaalne Läänemaa“, kus astusid üles sopran Kädi Plaas, Madis Kari klarnetil, Merje Roomere viiulil ning Marko Martin klaveril. Mardilaat oli hea koostööprojekt, mis vältas aasta ning kaasas organisatsioone ja inimesi nii Läänemaalt kui ka mujalt.

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=7077&ctype=news_article&pageid=5314

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6954&ctype=news_article&pageid=5314

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=7177&ctype=news_article&pageid=5314

Fotod: Arvo Tarmula

ÜRITUSED

Sel aastal oli põhjust maasika(peo)sõpradel rõõmustada - toimus taas **Altmõisa maasikapidu**.

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6798&ctype=news_article&pageid=5314

Vormsi kultuuripäev toimus viiendat korda. Ürituse eesmärk on Vormsi kultuuripärandi tutvustamine, väärtustamine, säilitamine ja edendamine ning ühise tegevuse kaudu kogukonna tugevdamine. Sel päeval räägitakse palju ajaloost, aga tehakse ka kokkuvõtte aasta jooksul toimunud ning seatakse kava edasiseks tegevuseks. Korraldati näitusi, loenguid, kontsert.

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6451&ctype=news_article&pageid=5314

Vormsi saarel avati põnev ateljee, mis pakub võimalust proovida mitmesuguseid käsitöövõtteid ning mekkida kohalikke suupisteid. **Kersleti ateljee** töötab Vormsi saarel Kersleti küla endises palvemajas, kus toimetavad tekstiili poolel Liisa Tomasberg, keraamika alal Leena Kuutma ja puidu alal Andres Koidu. <http://kersletiateljee.wordpress.com>

2012. aasta kultuurisuve ilmestas Oru ja Taebla valla koostööprojekt „**Nädal Lääne-Nigula kihelkonnas**“. Seitsmel päeval erinevates paikades erinevad ettevõtmised: kihelkonnapäeva avamine Lääne-Nigula kirikus 100 aasta vanuste kommete järgi, kihelkonna mälumäng Võntküla külaplatsil, rahvarõivaste tutvustamine Koela talumuuseumis, loovtegevuste õhtu Allika talus, Silma õpikojas ja U-studios, öökino Kuliste aasal, kihelkonnaekskursioon, automatk, laat, maakonna eakate suvepäev, spordivõistlused, simman. Kasusaajateks olid nii üritustel osalejad, kes said oma kodukoha kohta uusi teadmisi, kohtusid vanade tuttavatega ja tutvusid uute inimestega kui korraldajad. Mitmel moel andis oma panuse ürituste ettevalmistamisse ja elluviimisse ligikaudu 40 inimest. Suurepärase koostöökogemuse kõigile osapooltele! <http://online.le.ee/2012/07/17/urmas-naudre-kihelkonnanaadal-on-kui-loominguline-haldusreform/>

Augusti täiskuu tõi traditsiooniliselt Haapsallu kuulsa **Valge Daami**

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6894&ctype=news_article&pageid=5314

Nostalgiapäevadel käis külas Heidy Tamme ja Mõmmi aabitsaga, põnev peopaik oli raudteejaam. Traditsiooniliselt toimus endisaegsete sõidukite paraad ja väljanäitus. Esinesid kohalikud taitlejad ja ka kaugema kandi bändid.

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=6999&ctype=news_article&pageid=5314

Kullamaa rahvuspäeval oktoobris avati Friedrich Ludwig Maydelli mälestussammas ning korraldati näitus "Kullamaa rahvarõivas". Kõnelusi ja esinemisi oli Kullamaa rahvariiete, rahvustoidu, rahvapillide, rahvamuusika ja rahvatantsu ajaloost.

http://www.laanemaa.ee/?mid=8&mcid=7070&ctype=news_article&pageid=5314

Sel aastal toimus Haapsalus Baltimaade esimene **rahvusvaheline joogafestival**, mis kuulutati Lääne-Eesti Turismi aastakonverentsil regiooni parimaks turismiteoks. Festivalil olid

ühendatud peamised joogastiilid ning parimad õpetajad nii Eestist kui ka välisriikidest. Peale joogatundide toimusid festivalil ka toidutöötoad, praktilised loengud, bazaar ja kontserdid. <http://www.joogafestival.ee/haapsalus-toimub-baltimaade-esimene-joogafestival/>

12.2. Rahvakultuuri tähtsamad sündmused, ettevõtmised Läänemaal

Läänemaal on 2488 rahvakultuuriharrastajat. Kõige populaarsem osalejate arvu järgi on koorimuusika – 909 lauljat, neist lapsi 580. Kuigi rahvatantsuga tegeleb kümnekond inimest vähem, on meil tantsurühmi rohkem kui koore. Tantsurühmi on maakonnas 61. Läänemaa on tantsiv maakond. 2012. aasta üldlaulu- ja tantsupeole on end kirja pannud 87 Läänemaa kollektiivi – 34 koori ja puhkpilliorkester, 49 tantsurühma ja 3 rahvamuusikaansambliit.

Läänemaa kultuuripärl on rahvatantsujuht Liia Lees

Eesti Kultuurkapitali Läänemaa ekspertgrupp, Läänemaa Omavalitsuste Liit ja Lääne Maavalitsus valisid Läänemaa kultuuripärliks 2012 Liia Leesi.

Liia Lees pälvis tunnustuse 25 aasta töö eest Läänemaa rahvatantsutraditsiooni elushoidmisel ja edendamisel. Preemia anti üle 25. jaanuaril 2013 Haapsalu Kultuurikeskuses maakonna taidlejate päeval “Vähegi Viitsijad XX”.

Fotod Pärl ja Liia Leesi erakogu

Läänemaa kultuuripreemiad 2012

Eesti Kultuurkapitali Läänemaa ekspertgrupp tunnustas 2012. aasta tublisid maakonna kultuuritegijaid.

Aita Mölder – kunsti- ja näitusetegevuse korraldaja

Arvo Tarmula – kultuurisündmuste jäädvustaja, fotokunsti edendaja

Erika Tee – rahvatantsu edendaja

Haapsalu Käsitööselts – Haapsalu pitsipäeva korraldaja, Haapsalu salli ja selle kudumise propageerija

Heli ja Anti Nöör – „Rannalõõts 2012“ ellukutsujad ja korraldajad

Helve Tellei – käsitöötraditsioonide hoidja ja edendaja

Ingrid Arro – muusikaelu edendaja

Karel Rahu – Haapsalu noortebändide ja noorte kunstnike eestkõneleja, kontsertide „Miskit toimub“ korraldaja

Karin Lükk–Raudsepp – noorte muusikaelu edendaja

Lea Mäeorg – kultuurielu edendaja, Läänemaa külateatrite festivali korraldaja

Marju Kasterpalu – kultuurielu edendaja Martna vallas

Merike Liivlaid – külaelu edendaja, kohalike käsitöötraditsioonide hoidja

Varje Paaliste ja Urmas Naudre – “Nädal Lääne-Nigula kihelkonnas” korraldajad

Taimi Kopli – muusikaelu edendaja

Toivo Tomingas – Vormsi saare kultuuriloo säilitaja

Urmas Lüüs – loomekeskuses toimunud ürituste korraldaja

Varje Ojala–Toos – Lihula lillkirja festivali korraldaja, rahvatantsu edendaja

Kultuurisõbralikud ettevõtjad 2012

Pürksi Talupood – Pürksi kultuurimaja ürituste toetaja

Kastani Ostukeskus – mitmete kultuuriürituste pidev toetaja

Salong Plus – Haapsalu Wiedemanni Gümnaasiumi kultuuriürituste toetaja

Teele Pagar – näituse “Piparkoogimajad” ja filmiürituse „Kutsu Juku“ toetaja

Miku ja Mia Maiustused – mitmete kultuuriürituste toetaja

Vähegi Viitsijate päev

27. jaanuari õhtul pidas viissada Läänemaa taidlejat Vähegi Viitsijate õhtut, kus anti üle kultuuripreemiad ja väikese etteaste esitas üle kolmekümne kollektiivi. Seekordse peo teemat “Talvine jaanipäev” tõlgendas igaüks omamoodi. Hoogsates kavades sai näha nii

traditsioonilist rahvatantsu kui ka naljakaid ülesastumisi. Teemale sobivalt olid populaarsed aksesuaarid käpikud ja mütsid. Uustulnukad oma etteastega olid tantsurühm HHH (Haapsalu hallid hiired), kes olid kehastunud hiirteks. Haapsalu käsitööselts pani välja käsitöönäituse. Kaks ja pool tundi kestnud preemiate üleandmine ja etteasted lõppesid tantsuga ansambli Rulli Magneetik saatel.

Parimad kooliteatrid tulid Lihula ja Wiedemanni Gümnaasiumist

9. märtsil Haapsalu kultuurikeskuse rõdusaalis peetud 11. Läänemaa kooliteatrite festivalil tunnistas žürii võitjaks põhikoolidest Lihula Gümnaasiumi näitetrupi lavastusega „Mis valemiga“, lavastaja Hilje Tammaru, ja keskkoolidest Haapsalu Wiedemanni Gümnaasiumi Waggish Groupi lavastusega „Veronika otsustab surra“, lavastaja Triin Jugapuu. Eriauhinna sai põhikoolide osas Haapsalu Gümnaasiumi teatritrupp kui parim ansambel „kõrvalosast peaosani“. Parim lavastaja oli Triin Jugapuu. Parimaks meesnäitlejaks tunnistas žürii Marius Roosi (Lihula), parim naisnäitleja oli Anni Anete Altmets sanatoorsest internaatkoolist ja parima kõrvalosa tegi Andrea Proos samuti sanatoorsest koolist. Žüriisse kuulusid selle esimees Eesti Harrastusteatrite Liidu tegevjuht Kristiina Oomer, Raul Tammet, Marika Matvei, Kai Tarmula ja Kati Grauberg.

Kuusalus üleriigilisel põhikooliõpilaste kooliteatrite festivalil võitsid Lihula Gümnaasiumi noored näitlejad kaks auhinda. Žürii valis Laura Pärnpuu festivali parimaks naisnäitlejaks ja Marius Roosi parimaks meesnäitlejaks.

Meenutati Kreeki

Poole sajandi möödumist helilooja Cyrillus Kreegi surmast tähistati mälestushetkede ja –õhtuga. Kreegi sünnipaigas Saanika koolikohas süüdati küünlad, Sirje Rahumägi pajatas helilooja sünni- ja eluloost. Mälestusõhtul Uuemõisa lossis, kus kunagi tegutsenud Läänemaa õpetajate seminaris oli Cyrillus Kreek muusikaõpetaja, esitas Haapsalu kammerkoor Kreegi kogutud rahvaviiside seadeid ja viienda osa 1927. a valminud „Requiemist“.

Selgusid Läänemaa Laululinnu võitjad

27. märtsil peeti Läänemaa noorte vokaalsolistide konkurss „Laululind 2012“. Võisteldi kolmes vanuserühmas. Kahe noorema vanuserühma võitja esindas Läänemaad ETV „Laulukarussellil“.

Noori lauljaid hindasid Eesti Raadio laste laulustuudio õpetaja Kaie Tanner, Merike Hallik koorijuhtide ja muusikaõpetajate Harjumaa ühendusest ja Eesti muusikaakadeemia magistrant Mart Jürisalu.

8–10aastased

1. Mattias Metsalu – Haapsalu Linna Algkool, õpetaja Kirsti Tammeniit
2. Helen Mitt – laulustuudio DO-RE-MI, õpetaja Anne Pääsuke
3. Helen Alp – Ridala Põhikool, õpetaja Anne Pääsuke
3. Elis Tamm – laulustuudio DO-RE-MI, õpetaja Anne Pääsuke

11–13aastased

1. Jennifer Marisse Cohen – laulustuudio DO-RE-MI, Anne Pääsuke
2. Johanna Liiv – Haapsalu Muusikakool, õpetaja Ulrika Grauberg
2. Aveli Meeles – Haapsalu Muusikakool, õpetaja Ulrika Grauberg
3. Anna–Maria Vjazemski – laulustuudio DO-RE-MI, õpetaja Anne Pääsuke
3. Nele Lillemäe – laulustuudio DO-RE-MI, õpetaja Anne Pääsuke

14–16aastased

1. Merili Kisant – Haapsalu Muusikakool, õpetaja Ulrika Grauberg
2. Carina Peek – Ridala Põhikool, õpetaja Anne Pääsuke
3. Karmel Üksvärav – Lihula Gümnaasium, õpetaja Ave–Piia Rohtla
3. Eleri–Kristel Kuimet – Haapsalu Muusikakool, õpetaja Ulrika Grauberg

Konkursi žürii andis välja kaks õpetaja eripreemiat: meisterlike klaverisaadete eest Ulrika Graubergile ja enim soliste konkursile toonud juhendajale Anne Pääsukesele.

Läänemaa V külateatrite festival peeti Kõmsi kultuurimajas

7. aprillil peeti Kõmsil Läänemaa viies külateatrite festival. Osalesid teatritrupid Matsalust, Kõmsilt, Piirsalust, Asukülalt.

Parim meesnäitleja – Meelis Malk (Kõmsi)

Parim naisnäitleja – Tiia Jaksmann (Matsalu)

Parim noor näitleja – Allar Mölder (Kõmsi)

Parim lavastus – „Pühapäev“ (Matsalu)

Parim külaelu teemaarendus – Piirsalu näitetrupp

Publiku auhind – Asuküla näitetrupp

Kullalind 2012

18. aprillil võtsid Haapsalu kultuurikeskuses võistlusel „Kullalind 2012“ mõõtu Läänemaa kõige nooremad lauljad. Lapsed võistlesid kolmes vanuserühmas.

3–4aastased

1. Kata Karlis – laulustuudio DO-RE-MI, õpetaja Anne Pääsuke
- 2.–3. Mari Kret Silmpärg – laulustuudio DO-RE-MI, õpetaja Anne Pääsuke
- 2.–3. Lisbeth Riive – laulustuudio DO-RE-MI, õpetaja Anne Pääsuke

5aastased

1. Mariliis Tute – laulustuudio DO-RE-MI, õpetaja Anne Pääsuke
2. Reneti Priimägi – Kullamaa lasteaed, õpetaja Ülle Tammearu
3. Sofia Aasmaa – laulustuudio DO-RE-MI, õpetaja Anne Pääsuke

6–7aastased

1. Daniel Kiwani – Vikerkaare lasteaed, õpetaja Helle Lember
2. Jane–Anett Riibak – laulustuudio DO-RE-MI, õpetaja Anne Pääsuke
2. Robico Villers – Lihula lasteaed, õpetaja Iren Sieberk
3. Ada Lovise Silmpärg – laulustuudio DO-RE-MI, õpetaja Anne Pääsuke
3. Riin Jürise – lasteaed Tõruke, õpetaja Elle Turnau
3. Ralf–Roger Sirel – lasteaed Päikesejänku, õpetaja Inge Sinimeri

DO–RE–MI lastekoor võitis Belgias esikoha

Laulustuudio DO-RE-MI lastekoor pälvis mainekal Euroopa noorte muusikafestivalil Belgias Neerpeltis oma kategoorias kõrgeima koha ehk esikoha *cum laude*, saades 98 punkti 100 võimalikust. Festivalist võttis osa 110 laste- ja noortekoori umbes 4500 lauljaga 34 riigist.

Läänemaa laulu- ja tantsupidu kõneles aastaegadest

2. juunil oli Haapsalu piiskopilinnuses Läänemaa laulu- ja tantsupidu „Naeratus igas ilmas“. Suurpeost võttis osa 57 rahvatantsurühma, 13 lasteaiarühma, 5 koori ja

rahvamuusikaansambel. Peo tegi eriliseks, et seekord olid ühendatud tants, koorilaul ja pillimäng. Pidude koosnes neljast aastaajast. Kõigil aastaegadel on eri ilmed, aga sama naeratus. Idee autor ja pealavastaja oli Liia Lees. Kooride üldjuht Ulrika Grauberg, muusikajuht Margus Tokko.

Läänemaa tantsurühmad Tamperes

17. juunil peeti Tamperes Ratina staadionil Eesti–Soome ühistantsupidu. Kavas oli rahvatantse nii Eestist kui ka Soomest. Läänemaad esindasid Taebla Gümnaasiumi tantsurühm, Haapsalu Linna Algkooli lapsed, Haapsalu Wiedemanni Gümnaasiumi noorte segarühm „Läki Tantsule“, rahvatantsurühm „Tõrvik“ ja naisrühm „Haapsalu Hallid Hiired“.

Lihulas peeti lilltikandi festivali

5. augustil toimus teist korda lillkirja festival. Peateemaks sellel aastal „Taimest tulnud“.

Tänavune festival keskendus tikkimismotiivina kasutatud taimedele ja nende väele. Peeti loeng taimedest, mida tikandites kasutati, taimede väest kõneles Tiiu Annuk. Pärast loenguid sai igaüks ise lilltikkimist õppida. Festivali lõpetas kahetunnine võistutikkimine. Mõisa saalis sai uudistada lilltikandis vaipade ja esemete väljapanekut.

Haapsalu sallid ja pitsipäev

5. augustil peeti Promenaadil ja kõlakoja esisel esimene Haapsalu pitsipäev, mis oli traditsioonilise Haapsalu salli päeva uus vorm. Kui sallipäevadel oli senini vaid Haapsalu salli pits, siis esimese pitsipäeva peamised pitsid olid Haapsalu salli pits, Hiiu pits, Muhu pits, Setu pits, niplispits, sõlmpits ja puitehispits. Kõigi nende pitside tutvustamiseks toimusid töötodad, kus meistrid jagasid näpunäiteid ja õpetussõnu. Huvilistele oli ka puitehispitsi töötuba, kus tegi ettekande Tõnis Padu. Peale õpitubade toimus Promenaadil ka traditsiooniline Haapsalu salli kudumise võistlus. Olid väikesed näitused, müüdi käsitööd, raamatuid. Pitsipäeva avamine algas tantsuga. Kudumisvõistlus peeti peaaegu nii nagu eelmistelgi aastatel. Žüriisse kuulusid Nancy Bush, Linda Elgas, Siiri Reimann, Aasa Jõelaid ja Aime Edasi. Kudumisvõistlusel oli tänavu rohke saak – 20 kudujat teeb au ükskõik missugusele kudumisvõistlusele. 2012. aasta Haapsalu pitsipäeva kudumisvõistluse võitjaks tunnistati Signe Pärt, II koha saavutas haapsallanna Ege Paju, III kohale tuli Anne-Ly Oberg. Pitsilise viktoriini korraldas Haapsalu Rätiku Muuseum, millega seob Haapsalu Käsitööseltsi pikaajaline tihe koostöö. Päeva kulminatsiooniks oli suur ühiskudumine, kuhu registreerus 83 kudujat. Kudujaid oli kindlasti rohkemgi. Terve Promenaad oli neid täis ja kõik nokitsesid viulihelide saatel pitsi kududa. Teine pitsiline lummus hõljus kuursaali juures, seda võis iga

kohalolnu kogeda. Suure ühiskudumisega tähistas Haapsalu Käsitööselts ka oma 20. sünnipäeva.

Mirje Sims

Foto: Arvo Tarmula

Rannalõõts

Rannalõõts 2012 peeti 4. augustil Haapsalu imekaunil Promenaadil tantsupaviljonis. Haapsalu Kutsehariduskeskuse käsitöö kutseõpetajad Marju Heldema ja Epp Klimenko võtsid enda hooleks avatud tantsupaviljoni muutmise õdusaks kohvik-salongiks.

Üritusel Rannalõõts 2012 osales 9 koosseisu, nende hulgas ka Lääne maavanem Innar Mäesalu karmoškale ja lõõtspillil. Kohalike pillimeeste kõrval astusid üles muusikud mujaltki Eesti paikadest. Kõlas klassikaline muusika Margus Laugesaare (akordion) ja Eva Siili esituses, rahvalik muusika Anto Siimsoni (karmoška), Margus Põldsepa (lõõtspill) esituses. Võrratu ning mitmekülgse ülesastumise tegid Kadri Giannakaina Laube (lõõtspill) ja Martin Arak (külakannel). Esinesid Haapsalu noormehed Henry Zibo (akordion), Markus Lember (akordion), Ander Lillemaa (akordion). Üles astus duo Anti Nöör (akordion) ja Andres Sein (kontrabass). Esines Muhu akordionistide ansambel. Jätsime esinejatele vabad käed. Iga esineja valis esitatava kava oma äranägemise järgi. Päeva programm sai mitmekülgne ja vaheldusrikas. Kuigi ei olnud varem kokku lepitud kohustuslikku pala, tekkis see Rannalõõtsal iseenesest. A. Pärdi „Ukuaru valss“ kõlas mitmesuguses esituses suisa kuuel korral! Muusikute esinemisele pakkusid vaheldust tantsurühmad. Konferansjee Tarvo Krall

oskas publiku ja esinejatega väga head kontakti luua. Pika, ligi kaheksa tundi kestnud akordioni- ja löötsamuusikapäeva lõpetas simman ansambliga Untsakad.

Haapsalu akordionistide ansambel

maavanem Innar Mäesalu

Fotod: Heli Nöör

Heljo Talmeti preemia sai rahvatantsurühm West

Läänemaa Tantsujuhtide Ühendus annab Heljo Talmeti nimelist preemiat välja koostöös Kultuurkapitali Läänemaa ekspertgrupiga. Tänavune preemia oli arvult üheteistkümnes. Preemiat antakse välja igal sügisel Haapsalu tantsujuhi Heljo Talmeti mälestuseks. 1952. aastal loodud segarahvatantsurühm West on maakonna vanim järjepidevalt tegutsev tantsurühm, kes on au sees hoidnud ja tutvustanud Heljo Talmeti tantsuloomingut.

Rahvatantsurühm West 60

1952. aasta septembris alustas Haapsalu kultuurimajas tegevust rahvatantsurühm Heljo Talmeti juhendusel. Eri nimetuste ja asutuste juures (Haapsalu kultuurimaja rahvatantsurühm, Admiral Nahhimovi nimelise kalurikolhoosi segarahvatantsurühm, Lääne Kaluri ametiühingu segarahvatantsurühm, ASi West segarahvatantsurühm ja MTÜ segarahvatantsurühm West) tänaseni tegutsev tantsurühm West on Läänemaal vanim järjepidevalt tegutsev kollektiiv.

Paarkümmend aastat oli nende juhendaja Ilma Adamson, praegu juhendab rühma Vaido Toomsar.

Juubelikontsert tõestas, et 60 aastat pole tantsurühmale mingi vanus. Westi tantsijate jalg kerkis veel üsna kõrgele, liigutused olid kepsakad ja silmad särasid. „60 aastat ja nii noored!” tunnustasid juubilari ka õnnitlejad.

Heli Nööri kokku seatud kava “Meie küla pidu” oli hoogne ja tantsud võtsid jala tatsuma ka pealtvaatajal. Oma osa andis kontserdi õnnestumisse elavas esituses saatemuusika – kapell Kalamies koos sõpradega.

Tantsud õpetasid tantsijaile selgeks Vaido Toomsar ja Raina Soosaar.

Tunni vältel jõudis tantsupõrandalt läbi käia poolsada tantsijat lasteaialastest pensionärideni. Algust tegidki kõige väiksemad, noorimail vanust 4–5 aastat. Tegemist polnud mitte Westi lasterühmaga, mis küll ka olemas võiks olla, vaid tantsijate lastega. Tantsima oli saadud ka teismelised noormehed.

Peole lisasid väarikust Westi vilistlased – Tõrvik Seniorid –, kes tõestasid, et rahvatantsuga tegelemiseks pole ükski vanus liiga kõrge.

Käsitöökojad

Eesti Rahvakunsti ja Käsitöö Liit valis 2012. aasta teemaks „Taimest tulnud“. Ühtaegu Eesti eri paikades korraldati käsitöökodasid. Läänemaal olid käsitöökojad kuues kohas. 27. oktoobril õpiti Nõva huvikeskuses turbasamblast mattide valmistamist ja taimedega reljeftrükki. Samal päeval oli ka Vormsis kiukursus, mille teema oli kohaliku materjali punumine. Juhendas Margus Rebane. Kullamaa käsitööseltis värviti lõnga seentega ja kooti raamil piltvaipa kuivatatud taimedest.

12.3. Raamatukogud

Elanike arv maakonnas 26 876 sh Haapsalus 11 166

Üldkasutatavate raamatukogude arv on 20

Haruraamatukogusid on 3

Lääne maakonna raamatukoguhoidjad võtavad kokku kohalike elanike arvamuse järgmiselt: raamatukogu olemasolu maapiirkondades on sinna alles jäänud inimestele väga tähtis – see on märk elu võimalikkusest maal. Raamatukogu püsimisel on märgiline tähtsus ka neile, kes ise raamatukogu ei kasuta. Raamatukogude kadumine süvendaks ääremaade elanikes veelgi tunnet, et riik neist ei hooli.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu 2012. aasta oli töökas ja ka edukas – kuigi registreeritud lugejate arv vähenes, külastas raamatukogu palju rahulolevaid inimesi. Korraldasime palju mitmesuguseid kirjandussündmusi, edukalt läks käima noorte omaloominguklubi tegevus, õpetajad tõid oma klassi õpilasi raamatutundidesse, tihendasime koostööd kohalike käsitööseltsidega. Probleemid on endiselt viimaste aastate sarnased – IT-probleemid: vilets riistvara, programm Urram; ruumipuudus avasaalides; vähe on raamatute eksponeerimise

pinda; endiselt jätkub väärtuslike raamatute kadumine; pikad menuraamatute järjekorrad; andmebaasis on väga palju ebakorrektsid ja dubletseid kirjeid; nagu igal aastal nii on probleemiks võlglast – kindlasti õigustaks ennast raamatute tagastuskast; häirib lugejate hooletu suhtumine raamatusse, sest raamatud on tihtilugu määrdunud, katkised, allajoonitud tekstiga, juurde kirjutatud märkustega.

Maaraamatukogude 2012. aasta eesmärk oli hakkama saada nii kogude komplekteerimise kui ka ruumide haldamisega, pakkuda huvilistele mitmesuguseid sündmusi ning aktiivselt osaleda oma kodukandi elus.

24. veebruaril avati Kullamaa keskuses renoveeritud Goldenbecki maja, kuhu sai uued ruumid varem korterelamus olnud Kullamaa raamatukogu. Tuudi raamatukogu avati endise koolimaja ruumides ning tähistas 85 aasta juubelit. Kõmsi raamatukogu koostöös Kinksi külaseltsiga tähistas 27. oktoobril väidetavalt vanima maaraamatukogu, Karuse kiriku koguduse raamatukogu 170 aasta juubelit ajalookonverentsiga. Lihula Valla Raamatukogu koostas koostöös Eesti Kirjandusmuuseumiga Karl Ristikivi 100. sünniaastapäeva tähistamiseks püsiekspositsiooni, mis avati Lihulas 16. oktoobril. Risti raamatukogu pidas 3. novembril 90. sünnipäeva, sest 1921. aastal asutati Rõuma algkool ja pisut hiljem tekkis kooli juurde ka lasteraamatukogu.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu peamised tegevussuunad olid aktiivne tegelemine lugejatega kirjandussündmuste ja eri sihtrühmadele lugejakoolituse korraldamisega; kogude komplekteerimine vähenenud eelarvega ning ettekirjutuste järgimisega, aga ka lasteosakonna lugejatele lastepärasema teeninduskeskkonna loomine. Kirjandussündmustest tooks esile traditsioonilise kirjanduspäeva „Perepäev raamatuga“, noorte omaloominguõhtud, Eesti filmi 100 aasta juubeli tähistamiseks koostöös Haapsalu Linnavalitsusega „Kutsu Juku filmipäevad“, kirjanduslikud koolivaheajad jm. Keskraamatukogu kogude inventuur sai lõppakti, Kultuuriministeeriumi korraldusest juhendumine, mille kohaselt oli 50% riigi toetust teavikute ostmiseks sihtotstarbeline, sisulist komplekteerimist kuigivõrd ei muutnud, kuid tõi lisatööd maaraamatukogude kontrollimise ja aruandluse asjus riigiraha sihipärase kasutamise üle. Kultuuriperioodika ja eesti väärtkirjanduse laenutuste statistika analüüs näitas Läänemaa inimeste head lugemust.

Lääne maakonnas raamatukogude eelarveid ei suurendatud, kuid tõsteti töötasusid.

Lihula Valla Raamatukogu sai Kultuuriministeeriumilt toetust 700 eurot.

Ridala Vallavalitsuse 3. mai 2012 korraldusega nr 225 keelati hallatavatel asutustel 2012. aasta juuli lõpuni osta põhivara ja väheväärtuslikku vara, sh ostud tegevuskulude arvel; põhi- ja

väheväärtuslikku vara on lubatud osta üksnes erandkorras vallavalitsuse nõusolekul; bürootarvete ja igapäevategevuseks vajalike kulumaterjalide laovaruna ettetellimine ja ostmine; teha ettemaksu ostetavate teenuste või kaupade eest, v.a vallavalitsuse nõusolekul. Kuigi korralduses oli kirjas, et keeld kehtib juuli lõpuni, tuli tegelikult kogu aasta jooksul äärmiselt kokkuhoidlikult majandada. Lääne Maakonna Keskraamatukogu sai toetust mitmesuguste kirjandussündmuste ja inventari muretsemiseks Kultuuriministeeriumilt 2802 €, Kultuurkapitalilt 1208 €, Hasartmängumaksu nõukogult 1200 € ja Haapsalu Linnavalitsuse kultuurirahastult 900 €, omatulu oli 4082 €.

Töötajate tunnustamine

Kullamaa raamatukoguhoidjale andis Kullamaa vald Kullamaa teeneteristi. Liivi raamatukogu juhatajat tunnustati 2012. aastal Kullamaa Vallavalitsuse aumärgi, Kullamaa medaliga vallale osutatud teenete eest.

Aasta parima maaraamatukogu nominendiks valiti Läänemaalt Kullamaa raamatukogu juhataja.

Kogud

Kogu maakonnas arvestatakse vabariigis kokkulepitud komplekteerimispõhimõtteid. Tuleb teha raskeid valikuid teabe- ja ilukirjanduse tellimisel. Kui rahalisi vahendeid arvestades komplekteerida hästi teatmekirjandust, siis ei jätku ilukirjanduse soetamiseks ja vastupidi. Keskraamatukogu ei telli juba aastaid üht nimetust mitu eksemplari, ühe teaviku laenamiseks tekivad aga ruttu pikad järjekorrad. Neil tingimustel ei saa rääkida RVLi kasutamisest maakonnas. Maaraamatukogu lugeja peab ootama oma lugemisjärjekorda kuid, kui mitte aasta, peab soovitud raamatu ostma, aga kõige tihedamini lihtsalt loobuma soovitud raamatu lugemisest. Kindlasti ei ole siin lahenduseks ka e-raamat, sest maaraamatukogude kasutaja tehniline võimekus ei ole sel tasemel ja kogu liigikirjandus ei olegi kättesaadav e-raamatutena.

Lääne Maakonna Keskraamatukogu lõpetas kogude inventuuri ning pööras tähelepanu kogude visuaalsele korrastamisele. Tallinna Keskraamatukogu pakkus oma kodulehel sümbolse hinnaga müüa kasutatud raamatuid. Ostsime 70 nimetust, peamiselt luulekogud, mis meie fondis puudusid. Komplekteerisime Hoiuraamatukogust kümneid puuduvaid „Loomingu Raamatukogu“ numbraid aastaist 1960–1991. Lääne Maakonna Keskraamatukogu sai raamatuannetuse perekond Uluotsalt. Enamik eksemplare on kas perekonna või Ülo Uluotsa eksliibristega, töö selle koguga jätkub 2013.

Laenutuste edetabelis olid esikohal Vahur Kersna „7 x 7“, „Minu Eesti“, „Minu Moskva“, „Minu Ameerika“, „Minu Hispaania“, „Minu Tai“. Sellesarnane edetabel üksikute vaheldustega on 2012. a kogu maakonnas, Vahur Kersna võidukalt esimene.

Lasteraamatute komplekteerimise põhimõtteid rakendatakse rahaliste võimaluste piires, mis tähendab, et uut lasteraamatut tuleb keskmiselt 2 eksemplari, st napilt, eriti kui see muutub kooli poolt soovitatavaks, säilitamisest rääkimata. Tõhusa täienduse sai Hoiuraamatukogu baasil vanade lasteraamatute fond. Lasteraamatuid kiletati üle viiesaja, neist pooled LC Haapsalu Valge Daam 20 liikme heategevuslikul kaasabil, kes katsid ka raamatukile maksumuse ning annetasid mitmeid uusi lasteraamatuid.

Maakonnas tervikuna täienevad kogud jõudsalt tänu eraisikute annetustele, aga ka tasuta raamatulaatade kaudu ja vanema kirjanduse poolest tänu Hoiukogule.

Risti raamatukogu sai 2012. a annetuseks 670 € eest raamatuid, s.o 15,5% ostetud raamatute rahast; Uuemõisas on annetuste osakaal komplekteerimisel 10%; Palivere raamatukogus annetuste osakaal kogude juurdekasvust 49%. Noortele annetas ingliskeelset kirjandust kunagine Palivere elanik. Rõude raamatukogu fond suurenes 162 teaviku võrra, sellest annetusi 48. Liivi raamatukogu 230 eksemplarist on annetusi 49, seega on annetuste osakaal 21,3% kogu juurdeolekust. Annetuste osakaal Kirbla raamatukogus oli kogude juurdekasvust 23%. Taebla raamatukogu lugeja annetas ajakirja National Geographic 2012. a aastakäigu, mis on kõrge hinna tõttu jäänud tellimata, kuigi lugejail on huvi. Virtsu raamatukogu sai juurde 413 eksemplari raamatuid, neist 61 kingituseks. Perioodikat tuli juurde 30 eksemplari, neist 2 annetusena.

Perioodika tellimine on vähenenud nii keskraamatukogus kui ka maakogudes väheste finantside tõttu. Aasta tellimuste hinnad on suured, eriti maakondlikel lehtedel. Ometi loetakse perioodikat hästi. Kultuuriperioodika ei ole nii nõutud, maapiirkondades tuntakse hoopis vähe huvi, kuigi nad on hästi eksponeeritud ja raamatukoguhoidja ka soovitab. „Loomingu Raamatukogu“ valitud numbreid siiski laenatakse. Kultuuriperioodika vähest või olematut lugemust analüüsides leiavad raamatukogujuhatajad, et kulutused ei ole põhjendatud. Vajadusel saab ka kultuuriperioodikat tellida RVL-i teel või lugeda e-ajakirjana. Väärtuste kujundamine peab algama varem ja kaugemalt – ei saa nõuda, et inimesed vanuses, mida kultuuriajakirjade lugemine eeldab, ehk hakkvad huvi tundma ja lugema.

Kõigis maakonna raamatukogudes on avalik arvuti, ID-kaardi lugeja ja printimisvõimalus.

Raamatukogu kasutamine

Kogu maakonnas on registreeritud kasutajate ja ka laenajate arv vähenenud, põhjusteks rahvarvu vähenemine, raamatukogu kolimise või töötaja vahetuse tõttu kinni olemine. Lääne Maakonna Keskraamatukogu kasutajate arv kahanes 2012. a

(-83) peamiselt laste arvel, põhjuseks nii demograafilised tendentsid (linna elanike arv -88) kui ka lasteraamatukogu naabruses asunud põhikooli ülekolimine linna teise otsa. Laenutuste vähenemisel on oma osa kindlasti ka Sotsiaalmaja raamatulaenutuspunkti lahtiolekupäevadel, siis suhtleb meiega iga päev 248 inimest, mis teeb ainuüksi ühes töönädalas kokku 1488 inimest. Registreeritud kasutajaid oli 2011. a 8608 ja 2012. a 8381, seega 2,6% ehk 227 kasutaja võrra vähem.

Raamatukogude kasutamine (tabelis muutus arvudes)

Raamatukogu	Lug-d 2011	Lug-d 2012	Muutus (+/-)	Külast-d 2011	Külast-d 2012	Muutus (+/-)	Laenut-d 2011	Laenut-d 2012	Muutus (+/-)
Maakonnas kokku	7998	7733	-265	158757	154655	-4102	226584	220068	-6516
Keskkogu	3660	3577	-83	71567	71937	+370	104276	102914	-1362

2012. aastal täienes Uuemõisa raamatukogu lugejaskond tänu Ridala vallas avatud Uuemõisa Kodule. Hooldekodu asukad käivad kas iseseisvalt või hooldaja saatel.

Virtsu raamatukogus on nii nagu enamikus teisteski raamatukogudes populaarne Petronede "Minu ..." sari. Väliskirjandusest käidi S. Collins'i „Näljamängude“ triloogiat mitmel korral küsimas isegi väljastpoolt lugemiskiirkonda.

Taebla raamatukogu osutab lahtiolekuaegadel ka postiteenuseid.

RVL maakonnas toimib ja seda tuleb kasutada üha sagedamini, sest raamatukogudel ei piisa raha teavikute soetamiseks. Suuremas osas liiguvad raamatud „käsipostiga“, sest postikulud on lugejad harva nõus maksma, eriti maakohtades, ja puuduvad ka sidekontorid. Taebla raamatukogus näiteks on õppekirjanduse tellimine Tallinnast ära jäänud tagastatava postipaki kõrge hinna tõttu. Aga Virtsu raamatukogus on RVL-i teel tellimusi pealinna raamatukogudest olnud sellel aastal rohkem.

Tuudi raamatukogus toimub koduteenindus sotsiaaltöötaja kaudu ühele lugejale. Liivi raamatukogu juhataja osutab koduteenindust liikumisraskustega lugejatele.

Lääne Maakonna Keskraamatukogus käib üks laps laenamas ja raamatukogu üritustel keskmiselt 18,7 korda ning laenab keskmiselt 20 raamatut (lasteosakonnast 18,7 raamatut). *Laenutuste edetabel* on koolieelikutel üpris mehine: A. Kivirähki „Limpale“ järgnevad 2 Disney autoraamatut, K. Kumbergi „Autopõnn Anto läheb seiklema“, U. Nemvaltsi „Väikeste meeste jutud“.

Suulisi üritusi korraldas lasteosakond 81, neist 24 koolides (nt „Raamatukohver“ Haapsalu gümnaasiumis – 13 x, „Värske ja väärt“ Risti ja Palivere koolis – 8 x) ning 57 oma majas. Sellest 18 toimus koolivaheaegadel, sh 9 suvel (enamasti ettelugemine/jutustamine, meisterdamine/mängud, aga ka Eesti filmi 90. aastapäeva tähistav sari „Kutsu Juku“, mille raames oli linnas 5 nuku-, laste- ja noortefilmipäeva. Lasteraamatukogus seoti filminäitamine raamatu, kirjanduslike mängude ja/või nukufilmi ajalooga. Eesti nukufilmi lugu käisid tutvustamas Mait Laas ja Ago Ruus). Rahvarohkemad olid maakondlik E. Enno etlusvõistlus teemal „Meri“ ning Uuemõisa Algkooli emakeelepäev lasteraamatukogus. Kohtuti kirjanike Peeter Sauteri ja Ilmar Tomuskiga.

Kullamaal kooli korraldatud „Lugemisöö“ algklassidele 22. novembril, kus raamatukogujuhataja tutvustas 1.–2. klassile ja 3.–4. klassile kolmel viimasel aastal ilmunud huvitavamaid lasteraamatuid. Pärast seda laenutati neid raamatuid üsna palju.

Martna raamatukogus koostöös lasteaiaga “Päevad täis jutte”. Igal päeval joonistati oma emotsioonid paberile ja neist koostati põnev näitus.

Metsküla kool on agar osa võtma viktoriinidest ja nendeks valmistumisel on ikka Metsküla raamatukogust abi. Koolis on lugemisring – kõik lapsed kuuluvad ringi – ja ka raamatukogu. Suuremad lapsed oskavad soovitud raamatu leida iseseisvalt elektronkataloogi kasutades ja aitavad ka nooremaid. Kahjuks on raamatukogu nädala sees avatud vaid kahel päeval ja kõik lapsed ei saagi väljaspool kooliaega raamatukokku tulla, sest neil on muusikakool ja treeningud.

Ridala raamatukogus on tänu õpetajaile muutunud raamatukogu roll laste hulgas tähtsamaks – töölehed raamatukogu kohta, intervjuud raamatukoguhoidjaga. Kasutatakse hoolega fondi – valmistatakse aineolümpiaadideks ja õpioskuste olümpiaadiks, tehakse referaate. Raamatukoguteenuseid tutvustatakse koolilehes, toimuvad raamatutunnid. Lugejate üldarvust moodustavad lapsed 36,6%, külastuste üldmahust 62% on laste külastused. Teiste ürituste kõrval oli ka Peeter Sauteri „Laste raamatu“ jutukonkurss ja kohtumine kirjanik Peeter Sauteriga. Euroopa päeva tähistati Taani-teemalise viktoriiniga ja kuulati reisimuljeid Anderseni-maalt.

Vatla lapsed joonistasid Nöbinina, piltidest oli näitus Vatla koolimajas. Hiljem saadeti need pildid Eesti Televisiooni majja konkursile.

Raamatukogu kultuurikeskusena

Lääne Maakonna Keskraamatukogu täidab linna ja maakonna kultuurielus olulist ülesannet, tutvustades huvilistele eesti kirjandust ja kultuuri ning kodukoha kirjandus- ja kunstielu, mitmesuguseid sündmusi korraldati 56 korral. Näiteid kirjandussündmustest: 25. jaanuaril Toivo Tominga luuleraamatu „Toormoos“ esitlus, 19.–23. märtsil teatrinädal raamatukogus

„Nägu ja tegu“. Läänemaa Muuseumi, Lääne Maakonna Keskraamatukogu ja Haapsalu Kultuurikeskuse koostöös eksponeeriti juunis Ants Laikmaa majamuuseumis disainiauhindadega pärjatud kümnest kirjasulest koosnev välinäitus „Eesti kirjanik karikatuuris“. 5. augustil peeti Haapsalus Promenaadil I Haapsalu pitsipäev, raamatukogu tuli kuursaali kasutama, et laenutada raamatuid nii Haapsalu linna elanikele kui ka kõigile käsitööhuvilistele.

19. oktoobril avati Haapsalu Kultuurikeskuses üleriigilised raamatukogupäevad, mille juhtmõte „Kohtume raamatukogus“ oli rõhuga põlvkondade sidususele ja solidaarsusele.

Näitusi eksponeeriti 115 korral. Näiteid: rahvusvähemuste kostüümide kollektsiooni näitus „Mini-rahvarie“, „Vene rahvuslikud naiste pidulikud peakatted“, Liivi Lutter–

Sanko keraamika näitus, EÕM, EÜE märgid ja vimplid, Haapsalu Kunstikooli õpilastööde näitus „Piparkoogimajad“.

Haapsalu ja Uuemõisa raamatukogud võõrustasid üleriigilist „Kirjandustuuri“. Koos käib endiselt „Kirjandusklubi“, kus loetakse omaloomingut, kohtutakse kirjanike või ajakirjanikega, tähistatakse omakandimehe Ernst Enno sünnipäeva tema mälestustoas Lahe 8a.

Üleriigilist täiskasvanud õppija nädalat (TÕN) tähistatakse maakonna raamatukogudes mitmesuguste ürituste ja koolitustega (seebikeetmisest arvutikoolitusteni).

Lääne Maakonna Keskraamatukogus oli TÕN-i pereviktoriin.

Elavat huvi tekitab raamatukogupäevade raames toimuv „Tuntud inimene raamatukogus“. Kogu maakonnas saavad lugejad laenata raamatuid kas omavalitsuste või teiste asutuste esindajate käest, samuti küsimusi esitada või vestelda.

Ridalas laenasid sellel päeval teavikuid ühe pere kolme põlvkonna esindajad.

Asuküla raamatukogus oli mais kohtumine kirjanik Andrus Kivirähkiga ja augustis kahepäevane lasteüritus „Reis Muinasjutumaal“, mis oli raamatukogu ja Asuküla Seltsi ühine projekt. Rahastaja oli Ridala vald.

Kullamaa uut raamatukogu uudistas mitu suurt rühma, Kullamaa valla 20. aastapäeva tähistamiseks korraldas raamatukoguhoidja ürituste sarja. Külas olid kodukandi tuntud inimesed (Ilmar Jõesoo, Lembitu Tarang, Mari Sarv, Tiiu Samet, Toomas Klementi) ja tutvustati Kullamaa ajalugu. Õpetajate päeval oli pedagoogidele (osavõtjaid 16) loeng uuemast kirjandusest. Oktoobri lõpus oli Karl Ristikivi juubelile pühendatud kirjandushommik, kus tema elust ja proosaloomingust rääkis väga põhjalikult ja huvitavalt endine kirjandusõpetaja Sirje Reinpalu.

Lihula raamatukogus oli Lihula Gümnaasiumi 7. klassiga ühine filmi "Kevade" vaatamine. Järgnes arutelu, loeti katkendeid raamatust ja püüti leida seoseid tänase päevaga. Karl Ristikivi sünnipäeva tähistamine oli koos Lihula Gümnaasiumi lõpuklassidega. Väga huvitava ettekande tegi Heli Raavel, Lihula kooli emakeele ja kirjanduse õpetaja. Õpilastega oli ette valmistatud luulepõimik.

Valik Lihula raamatukogu näitusi: Ago Ruusi fotonäitus ratsaspordist "Kestvusratsutamine" ; „Eesti film 100“; Märjamaa Kunstikooli näitus; Tartu Trüki- ja Paberimuuseumi rändnäitus „Arhitektuur paberis ja paberist“.

Liivi raamatukogus panustasid ka lugejad näituste korraldamisse (vanade mänguasjade, postkaartide, raamatu „Kevade“ vanemate trükiste näol).

Nõval oli põnev ja harukordne „Kalevipoegade“ näitus, raamatud Meelis Lepsoni erakogust.

Raamatukogupäevade raames sai alguse Palivere raamatukogus OMA sari, kus kohalikud inimesed räägivad oma reisidest ja muljetest. Sari avati Kanadaga ning järgnes Egiptus.

Ridala raamatukogus esitles oma luuleraamatut „Toormoos“ ja jagas reisimuljeid Madeiralt koduvalla harrastusluuletaja.

27. veebruaril esitasid Risti Põhikooli 5.–6. liitklassi õpilased raamatukogus omaloomingulisi palu nii luules kui ka proosas, teemaks „Minu kodukoht“. Parimad tööd trükiti „Risti Ekspressi“ juubelinumbris „Risti vald 20“.

12.4. Läänemaa Muuseum ja tema filiaalid

2012. aastal oli Läänemaa Muuseumi tähelepanu keskmes töö fondidega. Tehti kogude täielik inventuur koos andmete korrastamise ja täiendamisega MuS süsteemis. Jätkus museaalide teaduslik inventeerimine ja nende digikujutiste sisestamine.

Muuseumi omanäitustest oli rahvarohkeim septembris korraldatud seenenäitus spetsialisti juhendusel. Maakonnas ringles kaks rändnäitust: „Ma teile kirjutan...“ ja „Haapsalu vanadel fotodel“. Külalishäälsetest esinduslikem oli muuseumide festivali auhinnatöö, Eesti Tuletõrjemuuseumi näitus „Mees kuldse nõõbiga“

Näituse „Mees kuldse nõõbiga” avamine

Foto: Edgar Tammus

Uudse ettevõtmisena seati raekoja ühes saalis üles näitus Hanila muuseumi varadest pealkirja all „Porsiku Kustase varakambrist”, mis pälvis tõsist publikuhuvi.

28. aprillil peeti juba traditsiooniks kujunenud koduloopäev, kus esinesid ettekannetega Läänemaa koduloo uurijad.

Kodulooapäev 28.04.2012

..... Foto: Edgar Tammus

Suvine muuseumi ajalookonverents keskendus Haapsalu keskaja teemadele, peatähelepanu oli piiskopilinnusel.

Ajalookonverents 14.07.2012. Professor Ain Mäesalu demonstreerib Eesti vanimat püssi. Foto: Edgar Tammus

Konverentsi järel esitleti Läänemaa Muuseumi toimetiste XV numbrit

Läänemaa Muuseumi Toimetiste XV osa esitus 14.07.2012 Foto: Edgar Tammus

Ühele maakonnamuuseumile on iga-aastase teaduskogumiku väljaandmine suur saavutus ja selle esitusel tehti kokkuvõtteid varasemastki. Kõige viljakam autor on olnud Kalev Jaago, kellelt on jätkunud kirjutisi igasse toimetiste numbrisse.

19. mail peetud üleriigilisel muuseumiööl osalesid oma programmiga kõik Läänemaa Muuseumi filiaalid.

A. Laikmaa majamuuseumis oli aprillis kohtumine kirjandusklubiga. Suurim üritus oli A. Laikmaa sünniaastapäeva tähistamine koos näituse ning hooaja avamisega. Üldse oli 2012. aastal Laikmaa majamuuseumis 5 näitust: Arvo Tarmula fotonäitus ning Tiiu Pallo, Leo Treu, Uno Roosvalti ja Heino Štšeglovi maalinäitus.

Avati uus ekspositsiooniruum, korrastati rehealune ning hobusetall koos säilinud hobuveokite ja muude tööriistadega. Vihmale vaatamata oli tore pärastlõuna tantsurühmaga "Oru Jommid". Küllastajatele oli üllatuseks piknik akordionimuusika saatel.

Toreda elamuse said kaunil augusti pärastlõunal ümbruskaudsed ja kõik soovijad Matsalu näitemänguseltsingu lihtsast peretükist.

Aasta suurelamus oli lastele korraldatud jõuluüritus rohke osavõtuga. Elevust pakkus lumekarusselliga sõit nii lastele kui ka kasvatajatele-õpetajatele. Kohtuda sai jõuluvanaga, lindude toidulauda katta, metsloomadele üllatusi viia, meisterdada väike päkapikk või kuuseehe. Koos muuseumisõprade, Rotary klubiga, korrastati pargi kergliiklusteid ja jalgratturite sõidurada. Istutati kaks uut nimelist õunapuud.

Iloni Imedemaal oli jaanuaris koolivaheaja programm, mil iga päev toimusid eri töötod ja mängud. Veebruaris tähistasime vastlapäeva, Ilon Wiklandi sünnipäeva ning vabariigi aastapäeva. Märtsikuiseks koolivaheajaks valmis taas uus ja põnev koolivaheaja programm. 21. aprillil etendus Iloni Imedemaal tantsuteatri Zick lavastus "Sina, mina ja kõik, keda me teame".

Mais korraldasime mitu pedagoogilist programmi kooli- ja lasteaialastele. 1. juunil tähistasime lastekaitsepäeva mängude, meisterdamise ja muffinite küpsetamisega. Juunis algas suvehooaeg teatriteemalise programmiga. Suve jooksul sai näha 12 lastelavastust ning nendega kaasnesid temaatilised töötod. Septembris olid Iloni Imedemaal Matsalu loodusfilmide festivali seansid ning toimus juba traditsiooniks kujunenud sügisene "Õunakoogipäev". Oktoobrikuiseks koolivaheajaks valmis taas eriline programm. Seekord olid töötod, mängud, näitused ja seiklusterada pühendatud tähistamiseks kaisukaru 110 aasta juubelit. Detsembris sai Iloni Imedemaast Jõulumaa, kus iga päev said küllastajad piparkooke kaunistada, seiklusterada lahendada, jõuluehet valmistada ja jõlukaarte meisterdada. Jõulumaa avati 1. detsembril koos "Piparkoogimaania" töötubadega. Toimusid ka fotokonkurss ja meisterdamised ajakirjas "Täheke" ning portaalis "Delfi Täheke".

12.5. Aasta 2012 Rannarootsi muuseumis

2012. a oli Rannarootsi Muuseumile juubeli aasta: möödus 20 aastat muuseumi loomisest; 15 aastat „Neljapäevamemmede“ kooskäimisest; 10 aastat „Rannavaiba“ valmimisest ning

Nende Majesteetide Rootsi kuningas Karl XVI Gustav ja kuninganna Silvia pidulikust hooaja avamisest.

Aasta algas muuseumile Ruhnu muuseumi koos Korsi talu hoonete kompleksiga ülevõtmisega Saaremaa muuseumilt. 15-17. juunil korrastasime talgukorras Korsi talu krundi ja lappisime lauda katuse. Oktoobris sai Kuningas Gustaf VI Adolphi rootsi kultuurifondi (8123 €) ja Kultuuriministeriumi toetusrahast (27 700 €) remonditud laut ning paigaldatud ajutine katus. Ruhnu muuseumi senise juhataja Märt Kapsta

asemele asus 1. oktoobrist ametisse Andre Nõu.

9. juulil tutvustasime Riguldi-Noarootsi Kodukandiühingu liikmetele Rannarootsi muuseumi näitusi ja tulevikuplaane. Göte Brunberg koostas ajaloolise Sutlepa valla vaatamisväärsuste ülevaate. Muuseumi poolt oli huvilistele teejuhiks Ülo Kalm, kes tutvustas vaatamisväärsusi kohapeal.

Juubeliaasta puhul värvisime muuseumi majad üle ja heakorrastasime krundid. Mai keskpaigaks sai valmis uus puidust piirdeaed. Majade värvimine algas talgupäevadega 2.-3. juunil. Edasi kulusid muuseumi töötajate kõik vabad hetked kuni Suure Rootsi päevani 21. juulil majade värvimisele ning ürituseks jõudsimme ilusasti tööga valmis.

Eelmisel aastal pöördus direktor Ülo Kalm Eesti Kunstiakadeemia moedisaini osakonna poole ettepanekuga disainida ja õmmelda muuseumiperele koos „Neljapäevamemmedega“ omanäoline rõivakomplekt, mis edastaks sõnumi eestirootslastest, aga poleks nende

varasemate rahvariitidega otseselt seotud. Töö oli alguses plaanitud anda tudengitele, mis kahjuks käis neile üle jõu. Kunstiakadeemia moedisaini osakonna juhataja prof. Vilve Unt, õmblustöökoja juhataja Margareta Teeäär ja projektijuht Marit Ahven võtsid asja käsile ja 21. Juulil, Suurel rootsi päeval kandsime esimest korda uusi rõivaid. Päeva korraldas koostöös muuseumiga Rootsi Vähemusrahvuse Kultuurinõukogu. Naiste põlledele trükiti

eestirootslaste asualade motiivid – Ruhnu, Vormsi ja Noarootsi –, mis laenati muuseumi „Rannavaibalt“.

Suurest Rootsi päevast osavõtnuid tervitas Kultuuriministeriumi asekantsler Anne-Ly Reimaa, kes tänas muuseumi „Neljapäevamemmi“ panuse eest rannarootslaste kultuuripärandi tutvustamisse ning andis neile üle kultuuriministri tänukirja. (Muuseumi „Neljapäevamemmed“ alustasid Agneta Tominga eestvedamisel kooskäimist 1997. aastal ning tänavu täitus 15 tegevusaastat. Igal neljapäeval kogunevad Agneta Tomingas, Silvi-

Astrid Mickelin, Silvi-Ellen Õismaa, Aino Sillamägi, Sigrid Tarkmeel, Ene Smöslova, Anu Mätlik ja Sirje Johannes muuseumis oma käsitöötuppa, kus nad tutvustavad eestirootslaste käsitöö traditsioone, samuti saavad külastajad kuulda lugusid eestirootslaste asualade kohta. Memmed löövad aktiivselt kaasa muuseumi tegevuses ja mitmesugustel üritustel. Rannarootsi muuseumi ainulaadsus ja suur rikkus peitub meie „Neljapäevamemmedes“, ilma kelleleta oleksime üks paljudest muuseumidest.)

Üks päeva pidulikumaid osi oli eelmisel aastal kuningas Gustaf VI Adolphi rootsi kultuuri fondi toetuse ja perekond Eva ja Bengt Heymani suurannetuse eest muuseumile ostetud näitusemaja kinnistu pidulik õnnistamise tseremoonia. Maja sai nimeks „Heymans hus“ ning Rootsi-Mihkli koguduse õpetaja Patrik Göransson õnnistas maja. Sofia Joonsi näitemäng „Perestroika“ võeti soojalt vastu. Raul Targamaa eestlaulmisel said kõik koos laulda tuntud rootsikeelseid laule. Pika päeva lõpetas Aapo Roseliuse väga huvitav film eestirootslastest, „Kadunud maastik“, mida tutvustas isiklikult autor Soomest.

Suvel olid kolmandat korda muuseumis abiks vabatahtlikud Ove Knekt Helsingist kaks nädalat ja Rainer Åkerblom Ahvenamaalt kolm nädalat, kellest oli suur abi. Suur tänu teile, sõbrad!

Muuseumi juubeliaasta

pakkus mitmeid üritusi. Pärtli talu uuendatud näituse avasime 29. märtsil. Paatide tõrvamise talgupäev oli 14. aprillil. Traditsioonilised kala suitsutamise päevad: 28. aprillil jääräim, 26. mail tuulehaug, 11. augustil lest. Kahjuks jäi 3. novembrile planeeritud kilu päev kala puudumise tõttu ära. Meri näitas oma sügisest tormist palet ja kalurid merele ei pääsenud.

Rootsi Kultuurifondi Soomes stipendiumi toetusel töötas muuseumis 2012. a Johan Enkvist, kelle ülesanne on läbi töötada Helsingi sadamaraamatud alates 1873-1940 ja koostada ülevaade Eesti laevadest, mis sel ajavahemikul Helsingi sadamas peatusid. Koostatud ülevaatest saame teada aluste kohta: kapteni nime, laeva suuruse, andmed lasti kohta ja veel palju huvitavat. Projekt jätkub uuel aastal uue praktikandiga. Töö tulemusel saab kokku tükike eestlaste ja eestirootslaste meresõidu ajaloost, mida siiani uuritud ei ole.

19. mail oli muuseum muuseumiöö „Õös on kino“ raames tasuta avatud õhtul kell 18-23. Kogu õhtu jooksul näitasime vanu filme eestirootslastest, samuti sai tutvuda muuseumi näitustega. Õhtu jooksul käis muuseumis 261 inimest. Mitut filmi vaatas täissaal huvilisi.

Juulis osalesime kaks päeva Tallinna merepäevadel Meremuuseumis ja tutvustasime rannarootslaste kultuuripärandit.

Muuseumi poolt osales kuraator Jorma Friberg Vormsis olevipäeva üritustel. Samuti osalesime kogu muuseumi perega koos „Neljapäevamemmede“ esindajatega Ruhnu kiriku 100 aasta juubeli üritustel Ruhnus ning 5. augustil Osmussaare konserveeritud kabelivareme pidulikul taasavamisel.

Mitmel üritusel osalejal oli võimalus muuseumi jaalaga sõita Dirhamist saarele ja õhtul saada erakordne elamus, purjetades kapten Jorma Fribergi tüürimisel tagasi Dirhami.

Augustis tutvustas muuseumi peavarahoidja Anu Raagmaa terve nädala koos „Neljapäevamemmede“ Silvi-Astrid Mickelini, Ene Smöslova ja Sirje Johannesega, Noarootsi naisrahvatantsurühma ja naisduetiga ning Toivo Tomingaga eestirootslaste kultuuripärandit ja käsitöö traditsioone Turu Käsitöömuseumis Soomes.

6. septembril olid meil külas Eesti muuseumide pedagoogid ja kell 13 oli Sofia Joonsi kontsert „Strand...Rand II“.

Septembris osalesime Rootsi Vähemusrahvuse Kultuurinõukogu toetusel kahel päeval etnolaadal Tallinna Raekoja platsil ning tutvustasime eestirootslaste kultuuripärandit ja muuseumi.

Muuseum pöördus Toivo Tominga poole ettepanekuga luua eestirootslastele oma hümn. Nüüd ongi paberil nii tekst kui ka noodid. Loodan, et laul võetakse omaks. Aitäh, Toivo!

24. septembril korraldas kultuuriminister Rein Lang rahvuste päeva raames vastuvõtu Rootsi-Mihkli kirikus ning avas Anders Hjemdahli ja Camilla Anderssoni näituse „Eestirootslane“. Muuseumil oli näituse eesti keelde tõlkimise ja valmistamise korraldamise au.

29. septembril avasid fotograaf Patrik Rastenberger ja produtsent Mikael Sjövall Rahvusraamatukogus väga sügavasisulise fotonäituse „Aiboland – fotonäitus eestrootslastest“, mille tegemisel oli muuseum koostööpartneriks.

Oktoobris osalesime Rootsi Kultuurifondi toetusel kolmandat korda traditsioonilisel silgulaadal Helsingis Soomes. Meeldivas koostöös puulaevaseltsiga „Vikan“ purjetasime silgulaadale kaljasega „Hoppet“. Kaljas jätkas taas kunagi olude sunnil katkenud seilamist Eesti ja Soome vahel, mis tegi ürituse meile kõigile erakordseks. „Hoppet“ (eesti keeles „Lootus“) on alles meie kõigi jaoks.

Muuseum korraldas kaljasel projekti „Aiboland-Åboland“ 2013. aasta tegevuste planeerimise koosoleku Rootsi Kultuurifondi ja Turu käsitöomuuseumi esindajatega.

Samuti korraldasime kaljasel ühise koosviibimise ühingu „Estlandsvänner“ liikmetele, kus Jorma Friberg tutvustas kaljas „Hoppeti“ lugu ja Ülo Kalm Rannarootsi muuseumi tegemisi.

Koostöös Läänemaa Turismiga tutvustas muuseum Helsingis mardilaadal muuseumi ja rannarootslaste kultuuripärandit.

Eesti Majas Stockholmis Lääne Maavalitsuse ja Rootsi Eestlaste Liidu korraldatud Läänemaad tutvustaval päeval tutvustas Eva Mägar Rannarootsi muuseumi.

30.10–2.11. osales direktor Ülo Kalm ettekandega „Rannarootsi muuseum 20“ Sankt-Peterburgis Peeter I Antropoloogia ja Etnoloogia Muuseumi korraldatud rahvusvahelisel konverentsil.

6. detsembril toimus muuseumi, „Neljapäevamemmede“ ning Turu Käsitöomuuseumiga koostöös jõulukroonide valmistamise töötuba, kus löid kaasa ka Noarootsi kooli algklasside õpilased.

13–16. detsembril tutvustas muuseum koos „neljapäevamemmedega“ Turu Käsitöomuuseumis rannarootslaste jõulutoite. Jõululaud jäi vaatamiseks Turu Käsitöomuuseumisse kuni 8. jaanuarini.

28. detsembril 20 aastat tagasi asutati Rannarootsi muuseum. Kevadel tegi Riguldi-Noarootsi Kodukandiühingu esimees Ingegerd Lindström ettepaneku korraldada Sven Danelli raamatu „Kuldrannake“ eestikeelse kordustrüki väljaandmine. Muuseumi sünnipäeval esitlesimegi raamatu kordustrükki, mille kirjastas trükikoda „Ilmamaa“. Raamatut tutvustas tõlkija Anu Saluäär, kellel on olnud au kohtuda Sven Danelliga isiklikult. Raamatu väljaandmist toetasid rahaliselt Rootsi Vähemusrahvuse Kultuurinõukogu, Riguldi-Noarootsi Kodukandiühing ja Rootsi Suursaatkond Eestis.

Muuseumi esindajana osales aasta jooksul direktor Ülo Kalm eestirootslaste kirikuvarade ja Kultuuriministeeriumi saarte programmi komisjonide töös ning Läänemaa kultuuripärandi kaitsekomisjoni töös.

Aasta võtsime kokku Lii Kalmu kogutud „Päkapikkude“ näitusega, kus oli eksponeeritud ligi 250 päkapikku.

Palju tänuväärset on jõutud kahekümne aastaga teha, mille eest kõigile, kes muuseumi arengule kaasa aidanud, siiras ja südamlük tänu. Koostatud kokkuvõtte annab ülevaate muuseumi juubeliaasta tegemistest, mil käis muuseumis 3632 inimest.

Muuseumi edasiarendamine ja ajaga kaasas käimine vajab endiselt kõikide toetust, ainult üheskoos suudame vääriliselt meie esivanemate kultuuripärandit hoida ja avalikkusele tutvustada. www.aiboland.ee

12.6. Eesti Kodukaunistamise Ühenduse Läänemaa komisjoni konkursi „Eesti Kaunis kodu“ 2012. a Läänemaa laureaadid Eesti Vabariigi presidendi vastuvõtul

Piret ja Tarmo Veepalu kodu Lihula linnas Lihula vallas

Väikelinna rajatud uue kodu krunt on nii avar, et naabrid ei paista. Kujunduses on nutikalt ära kasutatud krundi äärde liigniiskuse tõrjeks kaevatud kraav. Aias on elemente, mis tükati meenutavad vana mõisaparki, nagu näiteks ümmargune lehtla, kuigi mõisapargi lehtlad ei olnud rookatusena. Paekivist suveköök koos kaminaga on suvise seltsielu keskus.

Imbi ja Kustav Vilba kodu Virtsu alevikus Hanila vallas

Tüüpiline puumaja, nagu neid enne sõda rannikule ehitati, on kenasti korras hoitud. Ka lipumast on näinud mitmesuguseid aegu. Aiakujunduses on oskuslikult ära kasutatud mere poole kaldu reljeefi ja maja ümbritsevaid kivirahne, mille vahele on istutatud arvukalt mitut värvi põõsaid. Ilus vaadata ja hoiavad tuult kinni.

Elje ja Olev Eriti suvekodu Tusari-Kupja talus Nõva vallas

Vanu taluhooneid ümbritsevad omapärase kujuga põlised lehtpuud ja kadakad. Aiakujunduses on tunda nii looduse kui ka inimese tasakaalukat korraldavat kätt. Pilku püüavad mitmekesise taimmaterjaliga istutusala ja hoolitsetud muru. Põlise aia iga lapike moodustab hoonete ja ülejäänud alaga nauditava terviku.

Mary-Liis Kaabeli ja Siim Saareväli kodu Haapsalus

Väikesele mere poole langevale krundile rajatud kodu on täiesti uus, aga sobitub oma puitarhitektuurilt hästi Haapsalu vanalinna. Ehitamisel on säilitatud krundil kasvanud suured puud. Kenad mere poole avanevad terrassid ja läbimõeldud, hästi reljeefi arvestav haljastus korvavad krundi kitsuse.

13. SPORT

Positiivne trend Läänemaal spordi valdkonnas on terviseteadlikkuse kasv – maakonna elanike hulgas on 35% liikumisharrastusega tegelejaid. Samal ajal on täheldatav suurenev elanike ootus uute teenuste, sportimistingimuste, kvalifitseeritud spetsialistide, kombineeritud tervise teenuste jms järele. Lähiaastate kitsaskohaks saab elanike arvu vähenemisega kaasnev probleem – spordiehitiste ülalpidamiskulude katmine.

Spordikorraldus

Sporti korraldavad ja edendavad riik, kohaliku omavalitsuse üksused ja spordiorganisatsioonid kogu rahva kehalise ja vaimse vormi, sportliku eluviisi, samuti noorte sportliku eneseteostuse eesmärgil.

Maakonnas teostab riiklikku spordipoliitikat Lääne Maavalitsus. Lääne Maavalitsuse juurde moodustatud spordinõukogu koordineerib ja seirab maakonna spordi arengukava tegevust, teeb maavanemale ettepanekuid harrastusspordi riiklike vahendite jaotuse kohta. Spordinõukogu töökorra kinnitab maavanem.

Maakonna arenduskoda on maavanema juurde moodustatud nõuandva õigusega organ maakonda puudutavate regionaalpoliitiliste otsuste tegemiseks ning oluliste kohalike majandus- ja sotsiaalpartnerite kaasamiseks. Arenduskoja tegevuse eesmärk on laiapõhjalise osaluse tagamine maakonna arendustegevuse kavandamisel ja korraldamisel. Eri valdkondade kohta ülevaate saamiseks ning informatsiooni pidevaks aktualiseerimiseks on arenduskoja koosseisus kümme teemakoda (ka sport).

Spordiliikumise üheks aluseks on koostöö ja rollide jaotus avaliku sektori – riigi ja kohaliku omavalitsuse institutsioonide ning vabatahtliku sektori – spordiorganisatsioonide vahel. Lihtsalt seletades on riigi ja kohaliku omavalitsuse ülesanne luua tingimused ja eeldused spordiharrastuseks ning spordiorganisatsioonide roll on inimeste ühendamine, treeningute, võistluste, koolituste ja muu sisulise sporditegevusega seonduva korraldamine ühishuvist ja –eesmärkidest lähtudes.

Läänemaa keskne spordiorganisatsioon on Lääne Maakonna Spordiliit Läänela, mis koordineerib ja korraldab maakonna täiskasvanute sporti. Spordiürituste kalenderplaanis on kajastatud kõik oluline maakonna sporditegevuses. Maakondlikke koolispordiüritusi korraldab Läänemaa Koolispordi Liit. Katmata on osa spordialade noortespordi võistlused.

Sporditöö Läänemaa omavalitsustes on väga mitmekesine, põhiliselt sõltub see tegijatest piirkonniti. Sporditöötaja ametikoht kohalikes omavalitsustes puudub (v.a Haapsalu, Taebla). Paljudes omavalitsustes on sporditöö delegeeritud kohalikule spordiklubile.

Spordiklubid

Spordiorganisatsioonidel on sporditegevuse juhtimisel ja korraldamisel suur vastutus, keskne osa peaks olema spordiliidul. Spordiorganisatsioonid peavad oma spordiala organiseerimise ja edendamise ülesannet täitma kooskõlas kõikide õigusaktidega.

Lääne maakonnas on registreeritud 72 spordiorganisatsiooni <https://www.spordiregister.ee/index.php?maakond=4>. Neist 40 on spordiliidu Läänemaa liikmed. Spordiorganisatsioonides on statistika järgi (Eesti Spordiregister) harrastajaid 2912, sh klubides 2253. Harrastajate naised on 803 ja mehi 1423. Lääne maakonnas harrastatakse 29 spordiala. Kergejõustikuga tegeleb maakonnas 12 (326 harrastajat), korvpalli 10 (213), võrkpalli 9 (207) ja jalgpalli 9 (194) klubi.

Klubidega ei ole kaetud peaaegu kõikid regioonid. Vormsis puudub spordiklubi. Paranenud on spordiklubide endi algatus, kasvanud on rahalise toetuse taotlemise oskus.

Tugevate spordiklubide tõttu on nii mõnegi spordiala areng läinud tõusuteed.

Spodirajatised

Eesti Spordiregistri alusel on avalikus registris 123 Läänemaa spordiobjekti <https://www.spordiregister.ee/ehitised.php?maakond=4>. Nendest 33 on maakonna orienteerumiskaardid. Järk-järgult toimub ka nende renoveerimine. Tihti jääb aga renoveerimise üldine tempo alla baaside vananemise tempole. Paljud vananenud spordibaasid ei vasta enam nüüdisaja nõuetele, osal ehitistel on probleemiks ka spordibaaside kättesaadavus puuetega inimestele.

Viimastel aastatel on tegevus spodirajatiste ehitamise ja renoveerimise vallas olnud üldiselt märkimisväärselt aktiivne.

Viimastel aastatel on valmis saanud või arendatud järgmised suuremad objektid:

Kullamaa 3-D viburada (2010)

Läänemaa Spodikooli Universaalhall (2011)

Mõisamäe jooksu- ja rularada (2011)

Risti jalgpallistaadion (2011)

Lihula staadioni jalgpalliharjutusväljak (2012)

Võistlussport. Treenerid

Maakonna noortesporti kasvatavateks on põhiliselt Läänemaa Spodikool ja suuremates keskustes spordiklubid. Läänemaa Spodikoolis saab sportliku ettevalmistuse 362 õpilast (kergejõustik 120, jalgpall 63, laskmine 57, vehklemine 48, ujumine 32, korvpall 21, lauatennis 13, maadlus 8) 8 spordialal 17 treeneriga. Läänemaa Spodikooli teenust kasutavad Haapsalu kõrval ka Ridala (1/5 õpilaste arvust), Taebla, Oru ja Noarootsi vald.

Haapsalu Tennisekooli nimekirjas on 112 õpilast ja 3 treenerit, Haapsalu Purjespordikoolis õpib 10 õpilast 1 treeneri käe all. Haapsalu Noorte Huvikeskuse võimlemiskoolis KIRKE õpib 56 last 1 treeneri käe all.

Läänemaale on kuulsust toonud spordialad vehklemine ja tennis. Kaia Kanepi on 2011. aasta naissportlane. Tugevad tulemused turniirivõitude näol on ette näidata ka 2012. aastal.

Läänemaa noorvehklejad Helen Nelis–Naukase ja Peeter Turnau sen käe all on väga edukalt esinenud Euroopa satelliitturniiridel, juunioride maailmameistrivõistlustel Moskvas, Euroopa meistrivõistlustel Legnanos ja MK-etappidel.

Eesti meistrivõistlustel on häid tulemusi laskjatel, orienteerujatel, maadlejatel.

Maakonna meistrivõistlusi on 2012. aastal peetud 24 spordialal: vehklemine, kabe, naiste võrkpall, korvpall, saaljalgpall, suusatamine, lauatennis, ujumine, meeste võrkpall, saalihoki, orienteerumine, booling, kergejõustik, golf, purjetamine, rannavõrkpall, petank, rattakross, jalgpall, tennis, jahilaskmine, maadlus, autoralli, laskmine. Karikavõistlusi toetas Läänemaa ainult võrkpallis. Paljud alad on karikavõistluste pidamisest loobunud.

Maakonna spordikalender hõlmab aasta jooksul üle 200 sportliku ürituse toimumist.

EOK treenerite andmekogus on 01.12.2012 seisuga 54 treenerit.

Liikumisharrastus

Kohalike omavalitsuste spordi rahastamise süsteem on praegu suunatud pigem spordiklubide ja treeningrühmade toetamiseks, mille tegevuses osaleb vaid väike protsent elanikkonnast. Selline süsteem ei toeta neid, kes tegelevad liikumisega omal käel ega aita kaasa liikumisharrastuse levikule elanike hulgas.

Nii kohalikud omavalitsused kui ka kohalikud elanikud hindavad võimalusi liikumisharrastuseks piirkonnas piisavateks, kuid need võimalused tuleks kriitilise pilguga üle vaadata, sest mõiste „liikumisharrastus“ ei pruugigi kõigile üheselt arusaadav olla, pigem mõistetakse selle all ikkagi võistluslikku või hobi korras tehtavat sportimist.

Rahva hulgas tehtud internetiküsitluse tulemused näitasid, et peamised põhjused, miks liikumisharrastusega ei tegelda, on ajapuudus, kodused kohustused ja väsimus pärast tööd. Seega on äärmiselt oluline liikumisharrastuseks võimaluste loomisel arvestada nende võimaluste kättesaadavust ja elukohalähedust.

Uuringu tulemused (Aivi Koppelmaa, 2009) näitasid, et veerand (25%) vastajaist tegeleb liikumisharrastusega keskmiselt kord nädalas, 22% tegeleb 2–3 korda nädalas ja 17% 4 või rohkem kordi nädalas. Neid, kes üldse liikumisharrastusega ei tegele, on 13%. Oluliselt rohkem on hakanud liikumisharrastusega tegelema 5% elanikest.

Suvisel ajal on populaarseimad liikumisharrastusteks jalgrattasõit (57%), käimine (57%) ja ujumine (38%). Talvisel ajal on suure ülekaaluga populaarseim ala käimine (53%), millele järgnevad aeroobika ja võimlemine (19%) ning ujumine (15%).

Peamiseks liikumisharrastusega tegelemise organisatsiooniliseks vormiks on omaette liikumine (28%), millele järgnevad liikumine koos oma pere liikmetega (25%), liikumine sõprade ja tuttavatega omal algatusel (22%) ja treeningrühmas (17%).

Omavalitsused hindavad võimalusi liikumisharrastusega tegelemiseks piisavaks. Pigem nähakse probleemi inimeste huvipuuduses liikumisharrastusega tegelda.

Koolisport

Lääne maakonnas on 25 üldhariduskooli. Läänemaa Koolispordi Liidu liikmeid on neist 14, kellest 3 Eesti Spordiregistri andmetel ei tegutse.

Läänemaal on aastaid ühtemoodi toiminud koolispordi süsteem – kalenderplaan, võistlused, rahastamine, juhtimine. Kehaline kasvatus õppeainena ei ole aga koolides väärtustatud, seda ei peeta samaväärseks teiste õppeainetega.

Koolides on kehalise kasvatus korraldajaks haritud ja kogemustega kaader. Puudus onn palgalistest juhendajatest spordiklubides. Paranenud on koolitus ning laienenud võimalused enesetäienduseks. Treenerite ja ringijuhendajate palgad on madalad.

Maakonnas toimib kehalise kasvatus aineseksioon, kelle eestvedamisel tehakse õpetajatele ja teistele huvilistele koolitusi.

Finantseerimine

Maakonna kohalikud omavalitsused eraldasid 2011. aasta statistika andmetel (EOK kogutud andmed) sporditegevuseks 1 258 581 eurot, mis moodustab keskmiselt 5,04% üldeelarvest ja teeb keskmiselt 35,98 eurot spordikulutusi ühe elaniku kohta.

Kultuuriministeeriumi algatusel on lõpetatud Tervisekeskuste programmi edasine rahastus. Programm on asendatud liikumisharrastusprogrammiga pehmetele tegevustele.

Spordiorganisatsioonidel on võimalik olnud toetust saada mitmesugustest üleriigilistest ja kohalikest programmidest – Leader, KOAP, KULKA, Hasart jm...

Maakondade spordiliitude finantseerimine paranes viimati 2007. aastal, kui spordiinfokeskuste projektiga seoses suurenes riigi toetus 300 000 kroonini. Nüüd on juurdevõetud töötajad enamasti koondatud ning ühe töötajaga maakondade spordiliidud on tööga ülekoormatud.

Maakondade spordiliidud tegutsevad palju projektipõhiselt ning on alarahastatud. Neile on aga tulnud juurde palju uusi funktsioone (koolisport enamikus maakondades, spordiinfokeskused, spordiregister) ja nad vajavad seetõttu kindlamat rahastamist.

Riiklik finantseerimine on Eestis tippspordikeskne: tippsport ei saa küll palju, kuid liikumisharrastuse toetamine on peaaegu olematu, mis tähendab, et tavasport on alarahastatud.

Rahva ja eriti noorte kehv tervis on peamine põhjus, miks seista rohkem spordi kui tervist edendava eluvaldkonna eest. Arenenud demokraatliku riigi prioriteet on toetada liikumisharrastust ja tervislikke eluviise. Enam tuleb toetada kehalise aktiivsuse suurendamisega seotud organisatsioone ja spordiüritusi.

Eesti spordisüsteemi aluseks on spordiklubid, kuid pole seadust klubilise tegevuse toetamiseks. Pärast seda, kui ettevõtlus jäi kiratsema, on kõik klubid raskustes. Eesti vajab Taani eeskujul seadust, kus kohalikel omavalitsustel on kohustus toetada spordiklubisid vastavalt tegevusele ja liikmete arvule.

Spordivaldkonna arengueeldused (tugevused)

- 1) traditsioonilised spordiüritused (tervisespordiüritused /harrastusspordiüritused);
- 2) hästi toimiva hakanud firmade/ettevõtete karikasari;
- 3) mitmekesine ja arenev spordibaaside võrk, suur hulk spordirajatisi, võimalus harrastada nii suve- kui ka talialasid;
- 4) enamikul spordialadel on toimiv maakonna meistrivõistluste ja karikavõistluste süsteem;
- 5) tugevad suurte traditsioonidega maailmatasemel spordialad – vehklemine, tennis, jääpurjetamine. Rahvusvahelise taseme sportlased;
- 6) märkimisväärne treenerite arv alade kaupa Eesti Spordiregistris;
- 7) Palivere Turismi- ja Tervisespordikeskuse järjekindel arendamine;
- 8) palju aktiivseid ja eri spordialadega tegelevaid klubisid, kes osalevad Eesti meistrivõistlustel;
- 9) maakondlikul tasandil kindel kord spordiklubide toetamisel, sporditegijate toetamisel;
- 10) spordirajatiste tasuta kasutamise võimalus laste ja noorte sporditegevuse arendamiseks koolitundideks ja spordikooli treeninguteks;
- 11) toimiv spordiliit;
- 12) toimiv spordiveeb;
- 13) maakondlik spordi arengukava;
- 14) spordikoolide olemasolu – Läänemaa Spordikool, Haapsalu Tennisekool, Haapsalu Purjespordikool, Haapsalu Noorte Huvikeskus;
- 15) spordipreemiad aktivistidele igal aastal KULKAga koostöös;
- 16) rahva teadlikkus liikumisharrastusest on kasvanud;

- 17) noortesporti võistlussüsteem ja kalender (KSL);
- 18) piirkondlikud spordiharrastused ja võimalused.

Spordivaldkonna probleemid ja arenguvajadused (nõrkused)

- 1) puudub "Spordipärl";
- 2) spordibaaside ja –rajatiste osaliselt kehv seisukord (Lihula, Palivere SH, ...);
- 3) spordiklubide vähene organisatsiooniline võimekus (seaduste tundmine, projektide kirjutamine, klubi tegevuse elushoidmine, ühe tasemega treeningurühm ...);
- 4) kaugenemine otsustustasandist eri programmide osas (INNOVE);
- 5) korrastamata mängu- ja spordiväljakud;
- 6) treenerite vähesus ja olemasolevate loobumine/lahkumine, spordiaktivistide ja eestvedajate vähesus. Teatud spordialad võivad hääbuda seoses selle ala eestvedaja lahkumisega maakonnast või siirdumisega teisele elualale. Tasustamine /motivatsioon/tunnustamine;
- 7) spordialade kaupa on spordibaaside tase ebaühtlane ja olemasolevad baasid on teatud aegadel üle koormatud;
- 8) vähene orienteeritus ja motiveeritus tulemusspordile (olukord on paranenud, kuid mitte piisav);
- 9) tippspordi ürituste vastu vähene huvi;
- 10) spordiringide juhtide /spetsialistide ebapiisav tasustamine. Inimene väsib, entusiasm kaob;
- 11) omavalitsuste soovimatus soodustada noorte sportimist, mis jääb väljapoole koduvalla piire;
- 12) Läänemaa enda reklaam ürituste korraldajana on liiga tagasihoidlik;
- 13) sporditöö juhid omavalitsustes suures osas tasustamata;
- 14) Läänemaa Koolispordi Liidu ja Spordiliidu Läänemaa eraldi eksisteerimine;
- 15) spordiklubide rahastamine liiga projektipõhine. Omavalitsuse rahastamine oma klubidele projektipõhine;
- 16) maakondlik geograafiline eripära ja sellest tulenev sportimise kättesaadavus

Spordivaldkonna visioon aastaks 2020

Läänemaa on turvaline, spordisõbralik, valikuvõimalusi pakkuv, aktiivne ja hästi korraldatud sporditegevusega maakond.

Läänemaa parimad sportlased 2012

Romet Priimägi

Foto Arvo Tarmula

MEES – ROMET PRIIMÄGI

Võrkpall, positsioon – temporündaja. Eesti MV pronks Pärnu VK koosseisus. Eesti 2012. a KV võitja Pärnu VK koosseisus. Eesti-Läti võrkpalli ühisliiga Schenker League 2011/2012 sümboolsesse koondisesse valitud mängija.

NAINE – KAIA KANEPI

WTA maailmaedetabeli 16. koht. Võitnud kaks WTA-turniiri.

NOORSPOURLANE (NEIU) – KATRINA LEHIS

Täiskasvanute satelliitturniir Turus – 3. koht

U23 Euroopa MV – ind. 3. koht

Juunioride maailmameistrivõistlused Moskvast – ind. 3. koht, võistkond 4. koht

Juunioride EM Horvaatias Porecis – võistkond 5. koht;

Juunioride MK etapid – Göteborg – 5. koht, Bratislava – 6. koht;

Põhjamaade MV juuniorid – ind. 1. koht, Eesti võistkond – 1. koht;

Eesti juunioride KV – 1. koht;

Tõusis epeevehklemise naisjuunioride maailma edetabelis neljandale positsioonile.

NOORSPOURLANE (NOORMEES) – OTTOMAR LADVA

U16 MM võistlused males, 5. koht; EM-võistlused kiirmales, U16 1. koht; EM-võistlused väikmales U18 2. koht; Eesti MV males, U16 1. koht; Eesti MV males, U18 1. koht.

MEES (SEENIOR) – MATI KALLEMETS

EMV RO lühirada (15.09, Mammaste): (M60) hõbemedal, EMV öine OJ (25.08, Dirhami): (M65) hõbemedal; Laskeorienteerumise MM sprint (19.08, Jõulumäe), (M60+) 4. koht; Laskeorienteerumise MM tavarada (17.08, Jõulumäe) (M60+) 8. koht. Eesti-Läti orienteerumisliiga RO 2012 (M60) pronksmedal.

NAINE (SEENIOR) – MILVI VENDLA

Kergejõustikuveteranide EM Pilsenis, pronksmedal N65 odaviskes

VÕISTKOND – Spordipüstolinaiskond ((Leini Liiv, Triin Roostfeldt – Allas, Küllike Sinisalu)

Eesti MV 1. koht

SPORLIK PERE – PEREKOND KALLAS

Foto Arvo Tarmula

2012. aasta harrastusspordi maakondlikud toetused**I Tegevustoetus noortesporti arendamiseks**

1.1	Vehklemisklubi En Garde	570	eurot
1.2	Orienteerumisklubi Okas	190	eurot
1.3	Haapsalu Tenniseklubi	380	eurot
1.4	Spordiklubi Haapsalu (laskmine)	570	eurot
1.5	Haapsalu Kergejõustikuklubi	380	eurot
1.6	Lõuna-Läänemaa Raskejõustikuklubi Leola	190	eurot
1.7	Spordiklubi Haapsalu (korvpall)	380	eurot

1.8	Haapsalu Lauatenniseklubi	380	eurot
1.9	Suusaklubi Sula	190	eurot
II Maakonna spordiüritused			
1.10	Orienteerumisklubi Okas	150	eurot (orienteerumiskolmapäevakud)
1.11	Ridala Spordiklubi	100	eurot (Ridala jüriööjooks, võrkpalli karikavõistlused)
1.12	Jalgrattaklubi Paralepa	400	eurot (Marimetsa Kapp 2012)
1.13	Lihula valla spordiklubi	100	eurot (Lihula valla algklasside mängud)
1.14	Läänemaa Koolispordi Liit	150	eurot (Algklasside olümpia, volbriöö teatejooks)
1.15	Spordiklubi Haapsalu (laskmine)	100	eurot (laskevõistluste korraldamine)
1.16	Spordiklubi Haapsalu (korvpall)	200	eurot (meeste II liiga mv osalemise toetus)
1.17	Haapsalu Kergejõustikuklubi	200	eurot (noortevõistlused)
1.18	Spordiklubi Haapsalu	100	eurot (Haapsalu suusapäev)
1.19	Haapsalu Jahtklubi	100	eurot (noortevõistlused)
1.20	Kullamaa Spordiklubi	150	eurot (majjooks, võrkpalliturniir, algklasside piirkondlik võistlus)
1.21	Tuulberg.eu Liiga	200	eurot (liiga meistri- ja karikavõistluste sari)
1.22	Põldotsa Rahvaspordiklubi	100	eurot (triatlon Põldotsa Raudmees 2012)
1.23	Igaühe Terviseklubi	100	eurot (autovigursõidusari)
1.24	Haapsalu Tenniseklubi	200	eurot (noorteturniirid)
1.25	Suusaklubi Sula	200	eurot (suusavõistlused, rattakross)
1.26	Haapsalu Lauatenniseklubi	150	eurot (A. Kanepi memoriaal, rahvaliiga)
1.27	Vehklemisklubi En Garde	100	eurot (võistluste korraldamine)
1.28	Spordiklubi Läänemaa Invasport	200	eurot (spordiprogramm 2012)
1.29	Läänemaa Kergejõustikuklubi	100	eurot (maanteejooks)
1.30	Haapsalu Bowlinguklubi	100	eurot (klubi karikas, JaaniSTRIKE)
1.31	Lääne Maakonna Spordiliit Läänela	6500	eurot (esivõistlused, liikumisharrastuse projektid)

KOKKU 12 930 eurot

Reservvahendid summas 194 eurot kasutati Võrumaal toimuvate Eestimaa talimängude ettevalmistuseks.

Kokkuvõtte harrastusspordi toetuse kasutamisest

Lääne Maavalitsus ja Kultuuriministeerium sõlmisid riigieelarvest eraldatud harrastusspordi toetuse kasutamise lepingu nr 8/44 (9. jaan 2012). Lepingu alusel sai Lääne maakond toetust 13 124 eurot. Noortespordi toetust said 9 spordiklubi (litsentsiga treeneri pealt 190 eurot).

Kokku anti noortesporti arendamiseks 3230 eurot. Rajatiste korrashoidu 2012. aastal ei toetatud, sest jagatav toetussumma oli niigi väike. Rajatiste hoolduseks võidi kasutada ürituste eelarvesummasid ja noortesporti toetust, sama sportimiseks vajalike vahendite osas. Toetuslepingute alusel korraldati traditsioonilisi üritusi, lisaks maakonna meistri- ja karikavõistlused kokku 24 spordialal: vehklemine, kabe, võrkpall – naised; korvpall, saaljalgpall, suusatamine, lauatennis, ujumine, võrkpall – mehed; saalihoki, orienteerumine, booling, kergejõustik, golf, purjetamine, rannavõrkpall, petank, rattakross, jalgpall, tennis, jahilaskmine, maadlus, autoralli, laskmine. Ürituste toetussumma oli 2012. aastal 9700 eurot. Maakonna meistri- ja karikavõistlustest võttis osa umbes 1570 harrastajat. Korraldati maakonna spordiseminar. Aktiivselt osalesid valdade esindused valdade suvemängudel.

Kokkuvõtte ujumise algõpetuse programmist

Lääne Maavalitsus ja Kultuuriministeerium sõlmisid riigieelarvest eraldatud ujumise algõpetuse elluviimiseks toetuse kasutamise lepingu nr 120104, 10.01.2012. Lepingu alusel sai Lääne Maavalitsus toetust 4580 eurot. Projekti kogumaksumuseks kujunes 12085 eurot. Ujumisprogrammis osales 232 last. Nendest õppis ujuma 173. Vahendite abil ujub 12. Ujumisostust ei omandanud 48, mitteomandamise hulka arvatud ka need, kes läbisid 5 või 10 m. Haigeid või vabastatuid oli 2. Ujumiseks kasutati Haapsalu Veekeskust (v.a Kullamaa, kes käis Märjamaal). Kokku võeti 219 paaris (ehk 438 akadeemilist) ujumistundi. Ilmne on see, et koolid ei suuda täita ujumisõpetust täismahus. Transpordikulud on väga suured (aina suurenevad). Üritatakse vastavalt võimalustele. Mitteujujate arv tõestab seda, et paljud koolid ei kasuta siiski päris ujumistreeneri abi.

2012 parimad palad

Eesti meistrivõistlused 64-ruudulises kabes peeti Haapsalus

Kabemeistritele andsid simultaani teiste hulgas Lääne maavanem Innar Mäesalu (vasakul), Haapsalu volikogu esimees Jaanus Karilaid ja Läänemaa Spordikooli direktor Mati Seppi Foto: Ülle Lass

- Läänemaa Talimängud ja ka suvemängud võitis Ridala vald
- Andrus Veerpalu ja Raul Olle õpetasid Paliveres suusatama
- Katrina Lehis võitis MMil pronksmedali
- Haapsalu lasketiir sai aprillis valmis
- Haapsalu noored võimlejad (võimlemiskool Kirke) said Tallinnas kõrgeima tunnustuse
- Haapsalus peeti Põhjamaade noorte lauatenniseturniir
- Raudteejaamas peeti kaugshüppevõistlust
- Ottomar Ladva sai noorte EMil hõbemedali.
- Jalgpalli U19 EM täitis Haapsalu staadioni rahvaga
- Marina Ivanoviš tõi Haapsallu kabe meistritiitli
- Paliveres ehitati suusasild
- 2012. aasta aktivist on Pille Raudsepp

Pille Raudsepp

... ja parim üritus on Marimetsa Kapp

Fotod: Ülle Lass

14. HARIDUS

14.1. Läänemaa koolieelsed lasteasutused

Nr	Lasteaed	Omanik	Aadress	Direktor	Lapsi *
1	Kullamaa	Kullamaa vald	Kullamaa vald	Imbi Post	29
2	Kõmsi	Hanila vald	Kõmsi, Hanila vald	Maret Orulepa	32
3	Lihula	Lihula vald	Aia 4, Lihula	Anne Ööpik	93
4	Linnamäe	Oru vald	Linnamäe, Oru vald	Marika Prik	31
5	Martna	Martna vald	Martna vald	Marju Kasterpalu	26
6	Noarootsi	Noarootsi vald	Pürksi sjk, Noarootsi vald	Alar Uus	24
7	Nõva	Nõva vald	Nõva vald	Virve Tauts	8
8	Palivere	Taebla vald	Raba 2, Palivere	Tiiu Schneider	45
9	Päikesejänku	Haapsalu linn	Endla 9, Haapsalu	Karin Lilles	118
10	Pääsupesa	Haapsalu linn	Niine 5, Haapsalu	Maarika Aru	119

11	Ridala	Ridala vald	Sinalepa sjk, Ridala vald	Milve Viigand	35
12	Risti	Risti vald	Tallinna mnt 6, Risti	Aili Randalu	29
13	Taebla	Taebla vald	Nurme 37, Taebla	Vilja Raamat	72
14	Tareke	Haapsalu linn	Põllu 6, Haapsalu	Riima Velbre	112
15	Tõruke	Haapsalu linn	Wiedemanni 12, Haapsalu	Lilja Paesüld	103
16	Uuemõisa	Ridala vald	Tallinna mnt 83, Ridala vald	Maia Tohver	42
17	Vikerkaar	Haapsalu linn	Lihula mnt 13, Haapsalu	Vivian Hallik	117
18	Virtsu	Hanila vald	Virtsu, Hanila vald	Airi Aavik	19
19	Vormsi	Vormsi vald	Hullo, Vormsi vald	Veikko Kõrv	13

* – laste arv 2012. aasta 1. detsembri seisuga

14.2. Läänemaa Koolid

Nr	Kool	Koolijuht	Õpilasi
Algkoolid			
1	1 Haapsalu Linna Algkool	Malle Õiglas	241
2	2 Kõmsi Lasteaed–Algkool	Maret Orulepa	22
3	3 Metsküla Algkool	Pille Kaisel	17
4	4 Kasari Põhikool (6kl algkool)	Maidu Leever	15
5	5 Uuemõisa Lasteaed–Algkool	Maia Tohver	116
6	6 Vatla Põhikool (6kl algkool)	Helju Viikmann	12
Põhikoolid			
14	1 Haapsalu Nikolai Kool	Aive Saadjärv	94
15	2		
16	3 Martna Põhikool	Tiit Aedmäe	43
17	4 Noarootsi Kool	Alar Uus	65

18	5	Nõva Kool	Virve Tauts	15
19	6	Oru Kool	Andres Kampmann	89
20	7	Palivere Põhikool	Tõnis Peikel	74
21	8	Ridala Põhikool	Milve Viigand	97
22	9	Risti Põhikool	Argo Roos	70
23	10	Virtsu Kool	Airi Aavik	62
24	11	Vormsi Lasteaed–Põhikool	Veikko Kõrv	17
Gümnaasiumid				
7	1	Haapsalu Gümnaasium	Anne Mahoni	560
8	2	Haapsalu Täiskasvanute Gümnaasium	Vladimir Padama	86
9	3	Haapsalu Wiedemanni Gümnaasium	Leini Vahtras	323
10	4	Kullamaa Keskkool	Meelis Välis	152
11	5	Lihula Gümnaasium	Janar Sõber	217
12	6	Noarootsi Gümnaasium (rk)*	Laine Belovas	161
13	7	Taebla Gümnaasium	Jaanus Mägi	197
Erikoolid				
25	1	Haapsalu Sanatoorne Internaatkool (rk)*	Jaak Paesüld	113
26	2	Vidruka Kool (rk)*	Kristi Kivipuur	37
Kutsekoolid				
27	1	Haapsalu Kutsehariduskeskus (rk)*	Ingrid Danilov	726
Kõrgkoolid				
28	1	TLÜ Haapsalu Kolledž (rk)*	Triin Laasi	278

Läänemaa aasta õpetaja 2012

Tiiu Randmann–Mihkla – Haapsalu Wiedemanni Gümnaasiumi kunstiõpetaja

Läänemaa aastate õpetaja

1. Viive Padama – Haapsalu Kutsehariduskeskus
2. Leidi Schmidt – Haapsalu Wiedemanni Gümnaasium
3. Anne Schönberg – Noarootsi Kool
4. Marje Tiido – Virtsu Kool
5. Taimi Vilta – Haapsalu Gümnaasium
6. Malle Ambros – Vidruka Kool
7. Ljudmila Paju – Haapsalu Nikolai Kool

Läänemaa aasta õpetaja 2012

1. Tiina Brock – Haapsalu Wiedemanni Gümnaasium
2. Ingrid Juht – Haapsalu Lasteaed Päikesejänku
3. Tiina Järv – Noarootsi Kool
4. Kadri Kaljuvere – Taebbla Lasteaed
5. Svetlana Malken – Vidruka Kool
6. Maie Merilainen – Vidruka Kool
7. Merle Moumets – Haapsalu Linna Algkool
8. Kadi Paaliste – Oru Kool
9. Aigi Pardel – Haapsalu Kutsehariduskeskus
10. Kersti Raak – Haapsalu Kutsehariduskeskus
11. Ervin Rannik – Kullamaa Keskkool
12. Tiiu Randmann–Mihkla – Haapsalu Wiedemanni Gümnaasium
13. Imbi Raudkivi – Haapsalu Wiedemanni Gümnaasium
14. Sirje Roogla – Haapsalu Muusikakooli akordioniõpetaja

15. Pille Saatmäe – Kõmsi Lasteaed–Algkool
16. Siiri Saks – Martna Põhikool
17. Tuuli Sein – Haapsalu Linna Algkool
18. Iren Sieberk – Lihula Lasteaed
19. Renno Silde – Oru Kool
20. Kaidi Sits – Ridala Põhikool
21. Monika Tammsalu – Virtsu Kool
22. Lea Teder – Risti Põhikool
23. Reet Tuisk – Haapsalu Gümnaasium
24. Jelena Turevitš – Haapsalu Gümnaasium
25. Peeter Turnau – Läänemaa Spordikool
26. Mare Urbas – Taebla Gümnaasium
27. Sirje Viita – Lihula Gümnaasium

Medalistid Läänemaal 2012

Kuldmedal

Karmo Kuurberg	Haapsalu Gümnaasium
Ats Vare	Haapsalu Gümnaasium
Steve Astok	Haapsalu Gümnaasium
Henrik Palm	Lihula Gümnaasium
Liis Norkroos	Taebla Gümnaasium
Leel Jaer–Eer	Haapsalu Wiedemanni Gümnaasium
Raina Liiva	Noarootsi Gümnaasium

Hõbemedal

Merje Viigand	Haapsalu Gümnaasium
---------------	---------------------

Anna Regina Kalk	Haapsalu Gümnaasium
Remo Nee	Haapsalu Gümnaasium
Maike Kaus	Taebla Gümnaasium
Hegert Leidsalu	Kullamaa Keskkool
Reigo Roos	Haapsalu Wiedemanni Gümnaasium
Kaarel Kisant	Haapsalu Wiedemanni Gümnaasium
Silver Saul	Haapsalu Wiedemanni Gümnaasium
Gerda Rohi	Noarootsi Gümnaasium
Miina Strom	Noarootsi Gümnaasium

Haapsalu Kutsehariduskeskuse parimad lõpetanud:

Merli Potisep
Rauno Pukk
Klaarika Karja
Virge Õuema
Raivo Laar

Presidendi vastuvõtule:

Karmo Kuurberg	Haapsalu Gümnaasium
Leel Jaer-Eer	Haapsalu Wiedemanni Gümnaasium
Ats Vare	Haapsalu Gümnaasium
Henrik Palm	Lihula Gümnaasium
Liis Norkroos	Taebla Gümnaasium
Rauno Pukk	Haapsalu Kutsehariduskeskus

Olümpiaadivõitjad 2011/2012 õppeaastal

Nr	Eesnimi	Perenimi	Kool	Klass	Aine	Koht Õpetaja	Õpetaja	Üleriigiline
1	Teet	Saar	Haapsalu Wiedemanni G	7	geograafia	I	Imbi Raudkivi	
2	Tormi	Peterson	Palivere Põhikool	7	geograafia	II	Margit Ülevaino	
4	Aleksander	Viiret	Haapsalu Wiedemanni G	8	geograafia	I- II	Imbi Raudkivi	
5	Kaarel	Koel	Haapsalu G	8	geograafia	I-II	Reet Tuisk	
6	Marius	Saak	Haapsalu G	9	geograafia	I	Reet Tuisk	
7	Merlin	Kulbas	Haapsalu G	9	geograafia	II	Reet Tuisk	
8	Karl	Kaisel	Virtsu Kool	9	geograafia	III-IV	Peeter Hermik	
9	Aleks	Korolenko	Haapsalu Wiedemanni G	9	geograafia	III-IV	Imbi Raudkivi	
10	Karmo	Kuurberg	Haapsalu G	G	geograafia	I	Reet Tuisk	
11	Heini	Heinlaid	Lihula G	G	geograafia	II	Sirje Viita	
12	Aleksandra	Koel	Haapsalu G	G	geograafia	III	Reet Tuisk	
13	Reena	Roos	Oru Kool	4	matemaatika	I	Aina Aasna	
14	Rocco	Mõtt	Lihula G	4	matemaatika	II	Eda Aavik	
15	Magnus	Epkin	Haapsalu Linna Algkool	4	matemaatika	III-IV	Malle Aro	
16	Karl - Armin	Võsur	Haapsalu G	4	matemaatika	III- IV	Piret Pärnapuu	
17	Viktor	Romanov	Uuemõisa Lasteaed- Algkool	5	matemaatika	I	Aire Oruste	
18	Ketlin	Õunap	Haapsalu G	5	matemaatika	II	Mai Kuris	
19	Klaus Martin	Vare	Haapsalu Linna Algkool	5	matemaatika	III-IV	Tuuli Sein	
20	Johanna	Liiv	Haapsalu G	5	matemaatika	III- IV	Lea Liht	
21	Kertu	Kiivit	Uuemõisa Lasteaed- Algkool	6	matemaatika	I-II	Imbi Mäepere	
22	Martten	Tiitsma	Oru Kool	6	matemaatika	I -II	Kait Kleemann	
23	Andres	Pärnapuu	Haapsalu Linna Algkool	6	matemaatika	III	Taimi Sammel	
24	Ketlin	Valgenberg	Haapsalu G	7	matemaatika	I	Ülle Lumeste	
25	Madli	Vatsfeldt	Virtsu Kool	7	matemaatika	II	Siivi Jõgi	
26	Elisabeth	Fofilov	Haapsalu G	7	matemaatika	III-IV	Ülle Lumeste	
27	Teet	Saar	Haapsalu Wiedemanni G	7	matemaatika	III-IV	Viire Hints	
28	Kaarel	Koel	Haapsalu G	8	matemaatika	I	Lea Liht	
29	Rait	Kulbok	Taebla G	8	matemaatika	II	Reet Kasemets	
30	Greete	Siirmann	Haapsalu G	8	matemaatika	III-IV	Ülle Lumeste	
31	Kerli	Heilu	Virtsu Kool	8	matemaatika	III-IV	Siivi Jõgi	
32	Marko	Ojasoo	Taebla G	9	matemaatika	I	Reet Kasemets	
33	Heini	Heinlaid	Lihula G	10	matemaatika	I	Elve Sikk	
34	Karmo	Kuurberg	Haapsalu G	12	matemaatika	I	Natalja Vizgalina	
35	Kert	Ojasoo	Taebla G	11	füüsika	I	Janus Mägi	
36	Aleksander	Viiret	Haapsalu Wiedemanni G	8	keemia	I	Kadri Mitt	
37	Stina	Veek	Virtsu Kool	8	keemia	II	Siivi Jõgi	
38	Kerli	Heilu	Virtsu Kool	8	keemia	III	Siivi Jõgi	
39	Maidu	Rasva	Virtsu Kool	9	keemia	I	Siivi Jõgi	
40	Tarmo	Trummal	Haapsalu G	11	saksa keel	I	Elle Oruste	

41	Piia	Tomingas	Uuemõisa Lasteaed- Algkool	6	ajalugu	I	Liivi Mustkivi	
42	Carmen	Treu	Kullamaa Keskkool	6	ajalugu	II	Ervin Rannik	
43	Svea	Stahlman	Metsküla Algkool (5-kl)	6	ajalugu	III	Pille Kaisel	
44	Teet	Saar	Haapsalu Wiedemanni G	7	ajalugu	I	Kalle Lõuna	
45	Tormi	Peterson	Palivere Põhikool	7	ajalugu	II	Margit Ülevaino	
46	Hans Joosep	Jõgisalu	Haapsalu Wiedemanni G	7	ajalugu	III	Kalle Lõuna	
47	Joonas	Järve	Nõva Põhikool	8	ajalugu	I	Hedvig Kokk	
48	Kustas	Seimann	Kullamaa Keskkool	8	ajalugu	II	Ervin Rannik	
49	Mikk	Räli	Taebla G	9	ajalugu	I	Anneli Lõuna	VII
50	Anet Cassandra	Tanneberg	Haapsalu Wiedemanni G	9	ajalugu	II	Kalle Lõuna	
51	Tanel Sigmar	Sildoja	Haapsalu SIK	9	ajalugu	III	Margus Maiste	
52	Mirjam	Remma	Haapsalu G	G	ajalugu	I	Anneli Lõuna	
53	Anu	Kala	Haapsalu G	G	ajalugu	II	Anne Mahoni	
54	Helen	Suitsberg	Haapsalu G	G	ajalugu	III	Anne Mahoni	
55	Harri	Puskar	Haapsalu Wiedemanni G	G	ajalugu	I	Kalle Lõuna	X
56	Kadi	Õunas	Kullamaa Keskkool	G	ajalugu	I	Ervin Rannik	I
57	Oliver	Tsupsman	Haapsalu Wiedemanni G	G	ühiskonnaõpetus		Heinar Tuulberg	VII
58	Andra	Kerge	Martna Põhikool	6	bioloogia	I	Siiri Saks	
59	Piia	Tomingas	Uuemõisa Lasteaed- Algkool	6	bioloogia	II	Maia Tohver	
60	Svea	Stahlman	Metsküla Algkool (5-kl)	6	bioloogia	III	Astrid Sumberg	
61	Teet	Saar	Haapsalu Wiedemanni G	7	bioloogia	I	Merike Bauman	
62	Lydia	Kurus	Taebla G	7	bioloogia	II	Kaja Loorens	
63	Kai	Markus	Lihula G	7	bioloogia	III	Marje Loide	
64	Aleksander	Viiret	Haapsalu Wiedemanni G	8	bioloogia	I	Merike Bauman	
65	Markus	Lember	Ridala Põhikool	8	bioloogia	II-III	Sirje Korpe	
66	Joonas	Järve	Nõva Põhikool	8	bioloogia	II-III	Liina Kasemetsa	
67	Karl	Kaisel	Virtsu Kool	9	bioloogia	I	Meelis Põhako	
68	Maidu	Rasva	Virtsu Kool	9	bioloogia	II	Meelis Põhako	
69	Hanna-Liina	Peberg	Haapsalu Gümnaasium	9	bioloogia	III	Inna Särel	
70	Karmo	Kuurberg	Haapsalu Gümnaasium	12	bioloogia	I	Triinu Karolin	
71	Merje	Viigand	Haapsalu Gümnaasium	11	bioloogia	II	Inna Särel	
72	Ingrid	Pärn	Noarootsi Gümnaasium	12	bioloogia	III	Merike Bauman	
73	Anna	Luuk	Lihula G	5	inimeseõpetus	I	Tiia Lehiste	
74	Eliisbeth	Lääne	Palivere Põhikool	5	inimeseõpetus	II	Aime Porri	
75	Svea	Stahlman	Metsküla Algkool	5	inimeseõpetus	III	Mare Ots	
76	Merel	Keldrima	Haapsalu Linna Algkool	3	eesti keel	I	Maren Suu	
77	Marlene	Schwindt	Haapsalu Linna Algkool	3	eesti keel	II	Maren Suu	
78	Elina	Karlson	Haapsalu G	3	eesti keel	III	.Krista Kuuskla	
79	Kaisa Marie	Sipelgas	Haapsalu Wiedemanni G	7	eesti keel	I	Ingrid Laasi	
80	Renate	Heinsalu	Haapsalu Wiedemanni G	7	eesti keel	II	Ingrid Laasi	

81	Anna- Elisabeth	Lõuna	Haapsalu G	7	eesti keel	III	Taimi Vilta	
82	Stina	Veek	Virtsu Kool	8	eesti keel	I	Heli Riive	
83	Kertu	Ilves	Haapsalu Wiedemanni G	8	eesti keel	II	Ingrid Laasi	
84	Johanna	Õun	Haapsalu G	8	eesti keel	III	Tiia Toomsalu	
85	Laura	Mihk	Haapsalu G	9	eesti keel	I	Taimi Vilta	
86	Tanel Sigmar	Sildoja	Haapsalu SIK	9	eesti keel	II	Ülle Ehala	
87	Tiina	Lõhmus	Haapsalu Wiedemanni G	9	eesti keel	III	Tiina Brock	
88	Kärt	Kalvet	Noarootsi Gümnaasium	10	eesti keel	I	Anita Arst	
89	Heini	Heinlaid	Lihula G	10	eesti keel	II	Heli Raavel	
90	Katariina	Peksar	Noarootsi Gümnaasium	10	eesti keel	III	Anita Arst	
91	Aleksandra	Koel	Haapsalu G	11	eesti keel	I	Mall Kahar	
92	Kert	Ojasoo	Taebla G	11	eesti keel	II	Tiina Mägi	
93	Keidy	Jõeleht	Haapsalu Wiedemanni G	11	eesti keel	III	Tiina Brock	
94	Anu	Kala	Haapsalu G	12	eesti keel	I	Mall Kahar	
95	Henrik	Palm	Lihula G	12	eesti keel	II	Valli Ost	
96	Leel	Jaer-Eer	Haapsalu Wiedemanni G	12	eesti keel	III	Maret Järveots	
97	Eleri	Kallas	Uuemõisa Lasteaed- Algkool	5	NUPUTA	I	Aire Oruste.	
98	Helery	Piir	Uuemõisa Lasteaed- Algkool	5	NUPUTA	I		
99	Piia	Tomingas	Uuemõisa Lasteaed- Algkool	6	NUPUTA	I	Imbi Mäepere	
100	Ellinor	Raudsepp	Uuemõisa Lasteaed- Algkool	6	NUPUTA	I		
101	Teet	Saar	Haapsalu Wiedemanni G	7	NUPUTA	I	Viire Hints	
102	Marie-Elise	Soomre	Haapsalu Wiedemanni G	7	NUPUTA	I		
103	Renate	Heinsalu	Haapsalu Wiedemanni G	7	NUPUTA	I		
104	Kertu	Kiivit	Uuemõisa Lasteaed- Algkool	6	Õpiuskuste olümpiaad	I	Imbi Mäepere	
105	Piia	Tomingas	Uuemõisa Lasteaed- Algkool	6	Õpiuskuste olümpiaad	I		
106	Marita	Türkson	Uuemõisa Lasteaed- Algkool	6	Õpiuskuste olümpiaad	I		
107	Elina	Tomingas	Uuemõisa Lasteaed- Algkool	6	Õpiuskuste olümpiaad	I		
108	Simona-Liisbet	Seppi	Uuemõisa Lasteaed- Algkool	6	Õpiuskuste olümpiaad	I		
109	Reena	Roos	Oru Kool	4	kirjandus	I	Aina Aasna	
110	Mikk	Naar	Oru Kool	4	kirjandus	I		
111	Märten Matthias	Rääli	Oru Kool	4	kirjandus	I		
112	Samuel	Kastepõld	Metsküla Algkool	1	pranglimine	I	Pille Kaisel	VI
113	Denis	Krjutškov	Uuemõisa Lasteaed- Algkool	2	pranglimine	I	Sirje Sinitskaja	
114	Alari	Nuut	Virtsu Kool	3	pranglimine	I	Tiina Markus	
115	Cevor	Tikerpuu	Uuemõisa Lasteaed- Algkool	4	pranglimine	I	Ene Küünarpuu	
116	Svea	Stahlman	Metsküla Algkool	5	pranglimine	I	Pille Kaisel	
117	Piia	Tomingas	Uuemõisa Lasteaed- Algkool	6	pranglimine	I	Imbi Mäepere	
118	Madli	Vatsfeldt	Virtsu Kool	7	pranglimine	I	Siivi Jõgi	

119	Kaarel	Koel	Haapsalu G	8	pranglimine	I	Lea Liht	I
120	Johanna	Õun	Haapsalu G	8	pranglimine	I	Lea Liht	VI
121	Kristo	Kaareste	Haapsalu G	9	pranglimine	I	Lea Liht	IX
122	Andra	Kerge	Martna Põhikool	6	vene keel	I	Järvi Kimst	
123	Kertu	Kiivit	Uuemõisa Lasteaed- Algkool	6	vene keel	II	Inga Kurvits	
124	Rico-Reio	Eslas	Haapsalu G	6	vene keel	III	Marianne Samm	
125	Indrek	Tsimmer	Haapsalu Wiedemanni G	7	vene keel	I	Ursula Matvejeva	
126	Elisabeth	Fofilov	Haapsalu G	7	vene keel	II	Jelena Turevitš	
127	Ketlin	Valdenberg	Haapsalu G	7	vene keel	III	Jelena Turevitš	
128	Grete	Põlluste	Haapsalu G	8	vene keel	I	Marianne Samm	
129	Kaarel	Koel	Haapsalu G	8	vene keel	II	Jelena Turevitš	
130	Remo	Nee	Haapsalu G		valmilugemise laureaat		Tiiu Soostar	
131	Kertu	Kiivit	Uuemõisa Lasteaed- Algkool	6	arvutimeisterlikkus	I	Imbi Mäepere	
132	Vironika	Bankier	Uuemõisa Lasteaed- Algkool	6	arvutimeisterlikkus	I		
133	Anne-Mai	Runtal	Uuemõisa Lasteaed- Algkool	6	arvutimeisterlikkus	I		
134	Simona Liisbet	Seppi	Uuemõisa Lasteaed- Algkool	6	arvutimeisterlikkus	I		
135	Emil	Lauri	Uuemõisa Lasteaed- Algkool	6	arvutimeisterlikkus	I		
136	Kairi	Kuusemaa	Haapsalu G		õpilasfirma		Angela Leppik	
137	Eve	Kariler	Haapsalu G		õpilasfirma		Heinar Tuulberg	
138	Daniel	Rahuvarm	Haapsalu Wiedemanni G		õpilasfirma			
139	Anni	Rahuvarm	Noarootsi G		õpilasfirma			
140	Mari	Vallik	Noarootsi G		Enno omalooming			
141	Anna Regina	Kalk	Haapsalu G		Enno omalooming			
142	Mihkel	Rammu	Lihula G		Enno omalooming			
143	Merje	Viigand	Haapsalu G		Enno omalooming			
144	Lisandra	Türkson	Haapsalu G		Enno omalooming			
145	Rimo	Mändla	Haapsalu G		Enno omalooming			
146	Aimar	Kello	Kasari Põhikool		Enno omalooming			
147	Mona	Liinat	Uuemõisa Lasteaed- Algkool		Enno omalooming			
148	Märten Matthias	Rääli	Oru kool		Enno omalooming			
149	Karl	Mäger	Lihula G		Enno omalooming			
150	Stenver	Tisler	Uuemõisa Lasteaed- Algkool		Enno omalooming			
151	Kiur	Kaljuvee	Risti Põhikool		Enno omalooming			
152	Uku	Toomla	Taebla G		Enno omalooming			

153	Mariliis	Kaer	Haapsalu G		Enno omalooming			
154	Timo	Jairus	Kõmsi Lasteaed-Algkool		Enno omalooming			
155	Hanna	Seenemaa	Uuemõisa Lasteaed-Algkool		Enno omalooming			

	Kutseharidus			Kohad vabariiklikel võistlustel
156	Riho	Sommermann	HKHK	II koht kutsevõistlusel „Nooruslik kevad 2012”
157	Sven	Vana	HKHK	III koht kutsevõistlusel „Nooruslik kevad 2012”
158	Kristjan	Hiis	HKHK	II koht infotehnoloogia kutsevõistlusel
159	Andres	Nurk	HKHK	III koht infotehnoloogia kutsevõistlusel
160	Katre	Kaptein	HKHK	majutusteeninduse kutsevõistluse parim klienditeenindaja

30. märtsil 2012 toimus Haapsalu lasteraamatukogus Ernst Enno nimeline etluskonkurss

1.–12. klassi õpilastele teemal „Meri on, meri jääb, meri olema peab...”

PARIMAD ETLEJAD

1.–3. klass

Eric Richard Kogerman – Haapsalu linna algkool, 1. klass

Eva-Lotta Saar – Haapsalu linna algkool, 1. klass

Argo Saral – Haapsalu gümnaasium, 2. klass

Kristjan Vällmann – Haapsalu sanatoorne IK, 2. klass

Linda Maria Nöör – Haapsalu linna algkool, 2. klass

Liilian Lember – Ridala põhikool, 2. klass

Kättriin Vichterpal – Ridala põhikool, 2. klass

Martin Pärna – Taebla gümnaasium, 2. klass

Kaisa Uik – Haapsalu gümnaasium, 3.klass

Kendra Kurisman – Ridala põhikool, 3. klass

4.–6. klass

Kariina Sarapuu – Uuemõisa lasteaed-alkool, 4. klass

Laura Poteropkin – Uuemõisa lasteaed-alkool, 5. klass

Pille-Riin Seimann – Kullamaa keskkool, 5. klass

Karin Sommer – Haapsalu sanatoorne IK, 5. klass

Kenny-Robin Mastakov – Haapsalu linna algkool, 5. klass

Kaidi Liivamägi – Taebla gümnaasium, 6. klass

Margus Paaliste – Oru kool, 6. klass

Jennifer Marisse Cohen – Haapsalu linna algkool, 6. klass

Stiven Radzikovski – Haapsalu linna algkool, 6. klass

Erki Pajula – Risti põhikool, 6. klass

Hanah Lahe – Risti põhikool, 6. klass

Erik Mikkus – Lihula gümnaasium, 6. klass

Piia Tomingas – Uuemõisa lasteaed-alkool, 6. klass

7.–9. klass

Grete Lehemaa – Haapsalu gümnaasium, 8. klass

Gerhard Murro – Oru kool, 8. klass

Karina Voogla – Haapsalu gümnaasium, 9. klass

10.–12. klass

Jürgen Hints – Wiedemanni gümnaasium, 10. klass

Kertu Viigipuu – Taebla gümnaasium, 11. klass

Renata Lukk – Wiedemanni gümnaasium, 11. klass

Remo Nee – Haapsalu gümnaasium, 12. klass

Grete Palmiste – Haapsalu gümnaasium, 12. klass

E. Enno omaloominguvõistluse parimad aastal 2012

X-XII kl (21 luuletust ja 4 proosapala)

Mari Vallik, Noarootsi gümnaasium, XII kl „Thalassofoobik preili Alexandersson“

- Anna Regina Kalk, Haapsalu gümnaasium, XII b Mereluuletused
- Mihkel Rammu, Lihula gümnaasium, XII „Õige Eesti mees püüab kala alati kinni“
- Merje Viigand, Haapsalu gümnaasium, XII b „Armastan“

VII–IX kl (18 luuletust ja 4 proosapala)

- Lisandra Türkson, Haapsalu gümnaasium, IX b „Mõtteid merest“
- Rimo Mändla, Haapsalu gümnaasium, IX c „Ilus on meri“
- Aimar Kello, Kasari põhikool, VIII kl „Minu esimene haug“

IV–VI kl (32 luuletust ja 16 proosapala)

- Mona Liinat, Uuemõisa LA, IV kl „Nõiutud loss“
- Märten Matthias Rääli, Oru kool, IV kl „Meeldejääv elamus“
- Karl Mäger, Lihula gümnaasium, VI kl „Esimene suur haug“
- Stenver Tisler, Uuemõisa LA, V kl „Meri on, meri jääb“
- Kiur Kaljuvee, Risti põhikool, V kl „Rändlaste õnnetus“

I–III kl (10 luuletust ja 6 proosapala)

- Uku Toomla, Taebla gümnaasium, III kl „Meri“
- Mariliis Kaer, Haapsalu gümnaasium, IIIb kl „Reis Hobulaidu“
- Timo Jairus, Kõmsi lasteaed-alkkool, III kl „Meri oli peidus“
- Hanna Seenemaa, Uuemõisa LA, III kl „Tubli vaal“

14.3. Vidruka kool

Igale lapsele võimetekohane haridus

Vidruka koolis toimub õppetöö põhikooli lihtsustatud riikliku õppekava (abiõppe õppekava), toimetuleku riikliku õppekava ning hooldusõppekorralduse alusel.

2012. a jaanuaris õppis koolis 47 õpilast, neist lihtsustatud õppel 24, toimetuleku õppel 14 ja hooldusõppel 9. Õpilaskodus elas 20 õpilast kahes kasvatusrühmas. Koosseisu oli kinnitatud 37,001 ametikohta, töötajaid kokku 43, sellest 1 direktor, õpetajaid 21, kasvatajaid 3 ja abipersonali 18.

Vidruka kooli 2012. a aasta õpetajad on Maie Merilainen ja Svetlana Malken.

2012. a aastate õpetaja – Malle Ambros

VIDRUKA KOOLI 2012. AASTA KROONIKA

Eesti Vabariigi 94. aastapäeva aktus ja renoveeritud koolimaja avapidu

Aastapäeva aktusel arutles kooli direktor Kristi Kivipuur teemal „Miks on Eestis hea elada? Kas on? Mis on Eesti minu jaoks?“. Olime teada saanud, et Vidruka kool liidetakse Haapsalu sanatoorse internaatkooliga ja meie majas on õppetöö veel vaid üks aasta. Pidupäeva kõnes oli nukker ja kurb alatoon, kuid laste laulude ja tantsu saatel sujus pidu toredasti. Koolimaja oli saastekvoodi raha eest selleks ajaks soojustatud ja meil oli mõnusalt soe. Külas olid riigikoolide ja valdade esindajad ning inimesed, kes olid seotud renoveerimistöodega.

Kohapeale oli tulnud ka Lääne Elu esindaja, kes kajastab sündmust ajalehes

Fotod: A. Nõupuu

Märts 2012

EO Eesti Ühenduse rahvusvahelised talimängud Otepääl

7.–8. märtsil peeti Otepääl Tehvandil maailmatasemega uhketel suusaradadel EO Eesti Ühenduse talimängud. Neist võttis osa 114 sportlast koos oma saatjatega. Osalesid ka Läti ja Leedu noored suusatajad. Vidruka kooli võistkonda kuulusid Maryleen, Annette, Revo, Reigo, Kaspar ja Leo. Kokku võideti 4 kuld- ja 2 hõbemedalit. Teatesuusatamises seisis meie lapsed III poodiumiastmel. Said kauni karika ja kaela uhked medalid.

Foto: K. Kivipuur

EO Eesti Ühenduse 2011. a parimate sportlaste tänuüritus

Veebruari viimasel päeval oli Tarus Agathe Keskuses eriolümpia sportlastele pidulik tänuüritus. Vidruka kooli parimad sportlased olid 2011. aastal Maryleen Israel ja Revo Pajuleht. Maryleen võitis eelmisel aastal ujumises kuld- ja pronksmedali, suusatamises kuldmedali, jooksukrossis pronksmedali, petangis ja rahvastepallis oli neljas. Revo võitis suusatamises kuldmedali ja boolingus pronksmedali. Maryleen ja Revo said kingituseks EO Eesti Ühenduse tänuplaadi.

Foto: E. Proos

EO Eesti Ühenduse boolinguvõistlused Viljandis

29. märtsil 2012 olid Viljandis EO Eesti Ühenduse boolinguvõistlused. Osalesid Kaspar Klippberg, Revo Pajuleht, Raido Lazurin ja Veiko Kidra. Saatja ja juhendaja õpetaja Mehis Ehanurm. Saavutati I koht, kokku 428 punkti.

Foto: E. Proos

10. aprill 2012

Lääne-Nigula kirikus

Ülestõusmispühad on kristlikud pühad. Koostöös Lääne-Nigula kirikuga saime meiegi kooliperega osa pühade tähendusest kiriku kontekstis. Olime väga tänulikud Lääne-Nigula kogudusele, et meil avanes võimalus külastada kirikut ja saada teada kirikuga seotud traditsioonidest.

Foto: M. Ristmägi

Kevadpühade tegemised

Traditsiooniliselt värvisime kevadpühadeks mune. Katsetasime uusi võimalusi munade värvimisel ja mängisime munaveeretamise mängu. Põnevust jagus nii õpilastele kui ka õpetajatele.

Foto: E. Ööpik

11. mai 2012 – Euroopa päev koolis

Koolinädala viimasel päeval pidasime oma koolis Euroopa päeva. Uurisime aulas ühiselt kaardilt Euroopa Liidu liikmesriike ja riikide pealinnu. Samuti uurisime, kuidas teha vahet õigel ja võltsrahal, millised on võltsingu tunnused ning mida teha, kui avastame valeraha. Päeva lõpetas viktoriin koos mõistatustega uute teadmiste kohta.

10. mai 2012 Tartus

10. mai varahommikul istus kogu koolipere bussi ja algas pikk sõit Tartu poole. Noorem kooliaste käis Tartu mänguasjamuuseumis, kus jäi müsteeriumiks kummituse ilmumine. Samal ajal uuris vanem kooliaste teadust AHHA keskus. Eriti huvitav oli käia viltuses majas, vaadata, kuidas tibupoeg munast koorub, ja opereerida sea silma. Pärast lõunasööki nautisime koos veemõnuseid Aura veekeskuses. Näiteringi lapsed võtsid osa Savilinnu teatريفestivalist. Näitering osales festivalil juba kolmandat korda. Saadi kiituskiri teksti mõtestatud, selge ja emotsionaalse esitluse eest ning tänukiri osalemise eest. Tänutäheks lastele raamat ja maskid. Päev oli pikk, põnev ja seiklusterohke!

Foto: T. Varik

22. mai 2012

Looduskaitse nädal Vidruka koolis

Looduskaitse nädala puhul läbisime lastega looduskasvatuse programmi „Otsi Otti”. Teatavasti eksib igal aastal Eesti metsades kümneid lapsi. Selle programmi eesmärk oli lastele õpetada, kuidas käituda, kui nad on metsas ära eksinud. Programm sai alguse Ameerikast, kui perega puhkamas olnud poiss metsa ära kadus ja mõne päeva pärast metsast surnuna leiti. Nüüdseks on programm laienenud üle maailma ning Eestis kannab see nime “Otsi Otti”. Oma looduskaitse nädalat jätkasime Matsalu rahvusparkis, kus viis programmi ellu keskkonnaameti töötaja Ave. Käisime Penijõe vaatetornis ning imetlesime kaunist rahvusparki. Leidsime jõe äärest päris mitu koprapesa ning üritasime tavapärasest rohkem silmi lahti hoida. Neljapäeval toimus kooli ümbruses fotojaht ning tegime viktoriini Matsalus kuuldu ja nähtu kohta. Looduskaitse nädalal korraldati klassides mitmesuguseid katseid ning reedel oli hea võimalus õpilastel ka teistele tutvustada oma katse tulemusi – sai pandi hallitama ja nael roostetama ning valmistati spiooniskoopi.

Fotod: T. Varik

8. mai 2012

HEV spordipäev Vidruka koolis

Esimest korda peeti Läänemaal hariduslike erivajadustega laste spordipäev Vidruka kooli staadionil. Osavõtjaid oli Taebla gümnaasiumist, Haapsalu kutsehariduskeskusest, Haapsalu sanatoorsest internaatkoolist, Oru koolist ja Vidruka koolist – ühtekokku 80 õpilast. Spordipäeva eesmärk oli tutvustada eriolümpia liikumist Läänemaal. Võisteldi eriolümpia reeglite järgi neljal alal – kaugushüpe, pallivise, kuulitõuge ja eri distantsidega jooksud. Emotsionaalseid võite jagus kõigile! „Las ma võidan ja kui ma ka ei võida, siis olen ma andnud endast parima!”

Fotod: T. Varik

7. mai 2012

Loovusringi hooaja lõpetamine

Eelmisel neljapäeval lõpetas Vidruka kooli loovusring oma selle aasta hooaja. Loovusringi lõpetamine oli EELK Lääne-Nigula koguduse pastoraadis ja kirikus. Söödi ühiselt valmistatud küpsisetorti ning meisterdati tikutopsidest kirik. Pärastlõuna lõppes kirikus, kus sai iga laps proovida, kuidas saab harmooniumi mängida. Peale harmooniumi mängimise korraldi üle ka aasta jooksul õpitud kirikuosad. Oli üks tore pärastlõuna!

Fotod T. Varik

Suur sügisene väljasõit

19. ja 20. septembril 2012 käisime väljasõidul Pokumaal ja EO Eesti Ühenduse matkapäeval Taevaskojas.

Fotod: K. Kivipuur

Õpetajate päev Olustveres

Külastasime Olustvere tehnika- ja majanduskooli, kus päeva olid meile sisustanud õpilased. Osalesime eri töötubades: puhusime klaasi ja voolisime savi. Päeva lõpetasime piduliku söömaajaga.

Foto: K. Kivipuur

5. november 2012

Hingedepäev

Käisime sel aastal hingedepäeval Lääne-Nigula koguduses ja Leediküla kalmistul mälestusküünlaid süütamas.

Foto: E. Proos

November 2012

Mardi- ja kadripäev

Traditsiooniliselt valmistati koolis maske ja loeti luuletusi ning lauldi mardi- ja kadrilaule. Räägiti rahvakombestikust ja söödi päevakohast toitu.

3. detsember

Advendihommik

Direktor Kristi Kivipuur mõtiskles hingerahust ja möödunud aastatest. Olulisel kohal oli mõte, et kõik, mis teed, teed endale. Huvijuht Tuuli mängis koos lastega ja sättis pidurüüsse koolimaja.

Foto: K. Kivipuur

20. detsember 2012

Jõulupäev Vidruka koolis

Hommik algas traditsioonilise hommikusöögiga. Hommikusöögi juhatas sisse Lääne–Nigula koguduse õpetaja Leevi Reinaru. Direktor tänas tublimaid õpilasi ja kooli töötajaid käskkirjaga. Kuulutati välja kooli aasta töötajad – Anneli Malm (sekretär) ja Inna Schvede (abiõpetaja toimetuleku- ja hooldusklassis).

Päev jätkus töötubadega – piparkookide töötuba, pillimängu töötuba – ja külas oli Kullametsa viburada oma atribuutikaga. Jõulukontsertaktusel kuulasime ilusaid pillilugusid ja laste laule ning luuletusi. Eriliseks tegi kontserdi jõuluvana tulek, kellel olid kingikotis õpilaste tunnistused.

Foto: K. Kivipuur

14.4. Haapsalu Sanatoorne Internaatkool (SIK)

Haapsalu Sanatoorne Internaatkool on füüsiliste ja vaimsete erivajadustega noorte põhikool kümneaastase õppeajaga. Praegu on koolis 116 õppijat.

Kroonika

- 1960** Eesti NSV Ministrite Nõukogu asutas oma määrusega nr 290 lastehalvatuse järelraviks Haapsalu Sanatoorse Internaatkooli.
1. septembril alustas õppeasutus tööd 8-klassilise koolina.
- Õppureid 120.

- 1961** Rohkete raviprotseduuride tõttu lisati õppeajale aasta, seega läbisid õpilased 8-klassilise koolikursuse üheksa aastaga. Lisandusid vene õppekeelega liitklassid ja kesk-kooliosa.
- 1964** Elisabeth Pauluse eestvedamisel hakkas tööle kooli näitering ja algas jõulunäidendite traditsioon.
- 1978** Vene õppekeele klassid kaotati.
- 1998** Õpilaskontingendi muutumise tõttu kaotati keskkooliklassid.
- 1999** 19. jaanuaril tabas kooli tuleõnnetus. 1. veebruaril algas taas õppetöö. Alustati kooli põhjalikku renoveerimist, mis lõppes juba septembris.
- 2000** Kool sai esimese lifti.
- 2005** Renoveeriti söökla, saal ja internaat.
- 2008** Valmis uus õppehoone.
- 2010** Tähistati kooli 50 aasta juubelit. Sel puhul ilmus töötajate mälestuste kogumik „Kõndides mööda vanu radu“. Lavastusega „PPP“ heideti pilk kooli ajalukku.

Koolijuhid

- 1960–1971 Voldemar Pihlau
- 1971–1998 Voldemar Pinn
1998. aastast Jaak Paesüld

Missioon

Haapsalu Sanatoorne Internaatkool arvestab iga haridusliku ja füüsilise erivajadusega õpilase individuaalsust, loob parimad võimalused tema igakülgseks võimetekohaseks arenguks ning elus toimetulekuks.

Visioon

Haapsalu Sanatoorne Internaatkool on kõrgeima kompetentsi taseme ja sobivaima õppekeskkonnaga Eesti kool tugi- ja liikumisaparaadi talitlushäirete ja liitpuudega õpilastele.

Õppetöö

Koolis õpitakse põhikooli riikliku, lihtsustatud ja toimetuleku õppekava alusel.

Õppekava määrab nõustamiskomisjon erispetsialistide uuringute alusel.

Õpilaste arv tavaklassides on 8–12, lihtsustatud ning toimetuleku õppekavaga klassides 4–7.

Kooli õppe- ja kasvatustöö on suunatud õpilaste eetiliste väärtushinnangute ja iseseisvas elus vajalike toimetulekuoskuste kujundamisele.

Kooli ainekavade aluseks on põhikooli riiklik õppekava, kuid kooli õppekava koostamisel arvestatakse erivajadustega laste klassi üldist taset ning keskendutakse baasteadmiste ja praktiliste oskuste õpetamisele.

Suurt tähelepanu osutatakse poiste tööõpetuse ja tüdrukute käsitöö õpetamisele. Materjalide ja töövõtete valik arvestab õpilaste hariduslikke erivajadusi ning on korrektsioonilise suunitlusega, kuid annab ka esteetiliselt ja kunstiliselt väärtusliku tulemuse. Tehakse nahkehistööd, keraamikat, puidutööd, siidimaali jm. Õpilastöid on eksponeeritud maakondlikel, üleriigilistel ja rahvusvahelistel õpilastööde näitustel ning saavutatud häid tulemusi.

Koolil on oma õppekööök, kus saab pidada praktilisi kodunduse tunde

ja anda tarvilikke näpunäiteid nii igapäevase olme kui ka toiduvalmistamise kohta.

Huvilistel on võimalik saada esmaseid kogemusi rahvusliku käsitöö vallas, sh kangastelgedel kudumisel.

Klassijuhataja (tiimijuht) jälgib koostöös õpilase, aineõpetajate, kasvatajate ning lapsevanematega õppetöö taseme jõukohasust ja teeb vajadusel ettepaneku selle muutmiseks. Kui õpilase teadmiste tase hälbib tema klassi ainekavast, siis määratakse talle tugiteenused, sh individuaalne õppekava.

Tavaklasside õpilased sooritavad põhikooli lõpetamisel (10aastase õppeajaga) ühtlustatud materjalide alusel samad eksamid kui teisedki vabariigi üldhariduskoolid. HEV õpilased saavad põhihariduse ja põhikooli lõputunnistuse omandatud õppekava alusel.

Komplekstaastusravi

Haapsalu Sanatoorne Internaatkool kuulub Eesti tervistarendavate koolide võrgustikku.

Õppeasutus võimaldab õpilastele taastusravi plaaniliste 2–3kuuliste kuuridena 1–2 korda aastas. Rehabilitatsiooniteenustest pakutakse massaaži, osokeriiti, ravivanne, tervisekapslit, muusikavoodit, psühholoogilist nõustamist, logopeedilist abi ning ravivõimlemist.

Ravivõimlemine kui teraapia aktiivne meetod on tähtsal kohal füüsiliste erivajadustega laste rehabilitatsioonis. Ravivõimlemine on põimunud kehalise kasvatus tundide, kehakultuuriürituste ja iga õpilase ortopeedilise režiimiga.

Kooli õpilastel on võimalik osa võtta mitmesugusest hobutegevusest (hobustega suhtlemine, puhastamine ja ratsutamine).

Huvitegevus

Koolis tegutseb 12 ringi. Õpilased saavad tegelda lilleseade, tantsimise, sportimise, näitlemise, laulmise, kandle ning rütmipillide mängimisega jne.

Väljaspool kooli on tunnustust leidnud lilleseadjad ja noored näitlejad. Aktiivsemad õpilased saavad osaleda ka õpilasomavalitsuse ja Eesti 4H toimkonna töös.

Sõpruskoolid

1961. aastal algasid sõprussuhted Läti Raiskumi Sanatoorse Internaatkooliga ja

1968. aastal Leedu Kaunase Sanatoorse Internaatkooliga.

Traditsioonilised on kolme kooli sõprusfoorumid, kus suheldakse, tehakse sporti ja isetegevust.

1991. aastal tekkisid sõprussuhted Helsingi Ruskeasuo kooliga, mille väljundiks on õpilaste iga-aastased loovuslaagrid.

Comeniuse projektide käigus sõlmiti suhted Hollandi, Belgia, Soome, Rumeenia, Põhjalirima ja Ungari koolidega.

2010. aastal loodi koostöösuhted Turu linna Luolavuore kooliga, mis päädis ühisprojektiga "Fotokunst primitiivse kaameraga".

Haapsalu Sanatoorse Internaatkooli juhtkond

Jaak Paesüld	direktor
Eve Urgas	õppealajuhataja
Katre Roosvald	kasvatusalajuhataja

14.5. Haapsalu Kutsehariduskeskus (HKHK)

Juhtkond

Ingrid Danilov – direktor

Ülle Ojamäe – õppedirektor

Aile Nõupuu – arendusdirektor

Marju Heldema – kutseõppe koordinaator

Marelle Möll – äriteeninduse osakonna juhataja

Uve Uustalu – ehitus-puidu-käsitöö osakonna juhataja

Enna Kallasvee – majutus-toitlustusosakonna juhataja

Rene Reinola – haldusjuht

Kaja Kaus – pearaamatupidaja

Koolikeskkond ja inimesed

Koolis õppis 2012. a 754 õpilast, neist 41 õpilast Astangu Kutserehabilitatsioonikeskuses. Hariduslike erivajadustega (HEV) õppijaid on koos Astanguga kokku 150. Õppijatest 44% on täiskasvanud õppijad, kes õpivad keskhariduse alusel erialasid. Ülejäänud noored omandavad põhikooli alusel kutsekeskhariduse või kutsehariduse. Kooli täienduskoolitustel osales 2012. a 518 täiskasvanud õppijat. Töötajaid on koolis 103, neist õpetajaid 69. Õpilastest on 45% Läänemaalt, 31% Harjumaalt, 9% Hiiumaalt, 4% Raplamaalt ning esindatud on ka kõik ülejäänud Eesti maakonnad.

Õppetöö toimub 9 õppekavarühmas 20 erialal. Uute erialadena lisandusid 2012. a sadulsepa, hooldustöötaja ja maaturismi ettevõtluse eriala. Õpiraskustega ja erivajadustega õpilastele on avatud 7 õpperühma HKHKs ja 5 õpperühma Astangul. Kutseõppeasutuste õppekavarühmade akrediteerimisel sai 2012. a maksimaalse, 6aastase akrediteeringu Haapsalu KHK arvutiteaduste valdkond. Varem on täisakrediteeringu saanud majutus-toitlustus ning ehitus ja tsiviilrajatiste õppekavarühmad.

Häid praktiseerimisvõimalusi ja teenuseid pakub HKHK toitlustuskompleks, kus koka- ja majutusõpilased valmistavad tähtpäevalaudu ja korraldavad *catering*-teenust. Kool on avatud ka konverentsiteenuste pakujana. Õpilaskodu toimib suviti kui suvehostel, kus saavad öömaja Haapsalu suveürituste külalised ning kus praktiseerivad majutusteeninduse õpilased. 2012. a suvel ööbis HKHK hostelis 1067 inimest kokku 5018 ööd. Kooli Puidumajas valmistavad tislariõpilased puittoodete tellimustöid.

Erialad

Baasharidus	Eriala	Õppeaeg aastates	Lõpetajad 2012	Vastuvõtt 2012
Põhiharidus	Ehitusviimistlus	3	20	15
	Kivi- ja betoonkonstruktsioonide ehitus	3	7	20
	Tisler	3	9	9
	Arvutiteenindus	4	11	
	Arvutid ja arvutivõrgud	3,5		29

	Tarkvara ja andmebaaside haldus3 (Astangu)	3	11
	Kokk	3,5	34
	Majutusteenindus	3	34
	Ehitusviimistlus	3	7
Põhiharidus	Kivi- ja betoonkonstruktsioonide ehitus	3	12
lihtsustatud	Kodumajandus	3	14
õppekava	Ehitusviimistlus	2	4
alusel			
Põhihariduse	Kivi- ja betoonkonstruktsioonide ehitus	2	6
ta, kooli-	Abikokk (Haapsalu)	1	9
kohustusliku	Abikokk (Astangu)	1	8
ea	Puidupingitööline	1	3
ületanud	Hooldustöötaja	2	16
noored			
Keskharidus	Sadulsepp	1	25
	Maaturismi ettevõtlus	2	7
	Majutusteenuste korraldus	1	6
	Mööblirestauraator	2	20
	Puit- ja kivehitiste restaauraator	2	6
	Tekstiilitöö	2	24
	Majandusarvestus	2	31
	Loodusturismi korraldus	2	19
	Toitlustusteenindus	2	8
	Arvutid ja arvutivõrgud	2,5	18
	Kinnisvara hooldus	2	1
	Mööblirestauraator	2	4
Põhiharidus,	Arvutid ja arvutivõrgud	2,5	3

vanus 25+	Hooldustöötaja	2		10
	Kinnisvarahooldus	2	2	
KOKKU			211	402

Kutsevõistlused

Iga aastaga on kasvanud HKHK õpilaste osavõtt üleriigilistest ja rahvusvahelistest kutsevõistlustest. Ka on kool ise aktiivne kutsevõistluste korraldaja.

- 2.–3. veebruarini toimusid HKHK lahtiste uste päevade raames viied kutsevõistlused, et huvilised võiksid saada parema ülevaate koolis õpitavatest erialadest ning noor, kes oma karjäärivalikus veel kindel pole, saaks teadmisi erialade kohta. Tegu oli traditsiooniliste, iga-aastaste noorte kutsevõistlustega, kus selgitatakse oma ala parimad asjatundjad, kes esindavad kooli üleriigilistel võistlustel.
- Kooli Puidumajas toimus mööblitiserite võistlus, mille ülesanne oli kahe päeva jooksul valmis saada ratastel liikuva sahtliga esikupink. Tiitli HKHK NOOR TISLER 2012 saavutas Ruslan Janter, teise koha Jürgen Post ja kolmanda koha Üllaris Jõgi.
- Arvutiklassides peeti arvutialane kutsevõistlus operatsioonisüsteemide installeerimises ja võrguühenduste loomises. Ülesannet lahendati kaheliikmelistes meeskondades, kus tiimikaaslased valiti loosiga. HKHK ARVUTIGURU 2012 tiitli said Rauno Pukk ja Risto Mitt, II koha Sigrid Hänni ja Egert Sarv ning III koha Reido Holsmer ja Steve Paal.
- Kokkade ja teenindajate kutsevõistluse teema oli "Kirev köögikunst HKHK-s". HKHK NOORKOKAKS 2012 tunnistas professionaalidest koosnev žürii Sven Vana, teisele kohale tuli Anna Guseva ja kolmandale Anna Rostovštšikova. Eripreemia said parima poissmeheroa eest Koit Kann, parima magustoidu eest Gerli Treimann ja ettevõtliku noorkokana Mario Jürgens.
- Parim HKHK NOORTEENINDAJA 2012 oli Riho Sommerman, II koha saavutas Kersti Künnapas ja III koha Liisi Pitka. Parimaks salvrätikute voltijaks tunnistati teenindusvõistluse üldvõitja Riho Sommerman, säravaimaks teenindajaks Mari-Liis Paabut ning parima veinivalaja tiitli said kaks õpilast – Kersti Künnapas ja Katre Kaptein.
- Ehituspuseppade kutsevõistluse tööülesanne oli puutööpingi alusraami valmistamine. HKHK NOOR EHITAJA 2012 kutsevõistluse võitjateks osutusid Sven Ratnik ja Priit Rand, teise koha said Enrico Küttis ja Jarmo Liit ning kolmanda koha Sven Kalju ja Ailan Polberg.

- 16. veebruaril peeti juba kolmandat korda majutusteeninduse eriala toateenindusvõistlused Promenaadi hotelli tubades, kus oli võistlustules 19 III kursuse õpilast. Esimest korda olid võistluste hindajaks majutusteenuste korralduse eriala 10 täiskasvanud õppijat, paljudel neist oli varasem töökogemus hotellis või läbitud majutusteeninduse eriala. Võitjateks tulid: I koht Kätlin Radik; II koht Stella Višovan, Mari-Liis Vahi; III koht Keili Kurisman, Leesi Jürman
- 21. veebruaril osales 7 HKHK kodumajanduse eriala õpilast Astangu Kutserehabilitatsioonikeskuses peetud koristusvõistlusel, millest võttis osa kokku 19 võistlejat. Esimesele-teisele kohale tulid AKRK õpilased. Kolmanda koha saavutas HKHK kodumajanduse esimese kursuse õpilane Madis Kase. Võistlusest võtsid osa ka Kadi Räis, Tiina Kann, Epp Ajaots, Kristina Puksing, Rainer Sülla ja Kati Saar.
- 28.–29. aprillini toimusid Tartu Kutsehariduskeskuses majutusteeninduse eriala üleriigilised kutsevõistlused. Haapsalu Kutsehariduskeskust esindasid majutusteeninduse eriala III kursuse õpilased Katre Kaptein ja Kätlin Radik. Võistlustel sai Katre eripreemia parima klienditeeninduse eest ning oli üldarvestuses 5. kohal.
- 12.–13. aprillil 2012 osalesid HKHK noored kokad ja teenindajad üleriigilistel kutsevõistlustel Nooruslik Kevad 2012, mis toimus Tallinna Teeninduskoolis. Kokavõistlustel saavutas III koha Sven Vana (*pildil*) ning ta sai ka tunnustuse parima järelroa valmistamise eest. Teine kokana võistelnud õpilane Anna Guseva oli üldkokkuvõttes kuues.

- Teenindusvõistlustel Nooruslik Kevad pälvis II koha Riho Sommerman. Kersti Künnapas oli üldkokkuvõttes kuues ning sai diplomi kui parim inventaritundja.
- 13.–15. aprillini peeti Haapsalu Kutsehariduskeskuses viies HKHK LanParty, mille korraldajad olid traditsiooniliselt arvutieriala õpilased. Igal aastal on LanParty korraldamine ka üks osa arvutieriala võrgupraktikast.
- 18. aprillil olid HKHKs üleriigilised raamatupidajate ja sekretäride kutsevõistlused.

- 22.–23. mail toimus Brüsselis Euroopa kutsekoolide noortele mõeldud ettevõtlusvõistlus European Innovation Camp 2012, kus osalesid ka kaks Haapsalu Kutsehariduskeskuse arvutiõpilast – Rauno Pukk ja Sigrid Hänni. Võistkond, kuhu kuulus Rauno Pukk, saavutas võistluse üldvõidu.
- 25.–26. oktoobril Tallinnas peetud Toidumessil saavutasid teenindusvõistlusel neljandat aastat järjest esikoha Haapsalu Kutsehariduskeskuse õpilased. Noor Teenindaja 2012 tiitli saavutas Kersti Künnapas, teise koha sai Riho Sommerman (*pildil*). Liisi Pitka oli üldkokkuvõttes 17 võistlejast kaheksas.

- Tegevteenindajatest saavutas tiitli Aasta Kelner 2012 HKHK vilistlane Merlyn Kallaste, kes esindas Eestit Belgias Euroopa kutsemeistrivõistlustel Euroskills, kust naasis 8. kohaga.
- Euroskills 2012 Euroopa parima noore koka tiitli ja kuldmedali saavutas Haapsalu Kutsehariduskeskuse vilistlane Krestina Õun (*pildil*), keda tunnustati ka meisterlikkuse medaliga.

Spordivõistlused

Kool osaleb aktiivselt maakondlikel ja üleriigilistel spordivõistlustel, kust on kogunud mitmeid auhinnalisi kohti.

- 1. veebruaril toimusid Haapsalu Wiedemanni spordihoones maakonna 10.–12. klassi noormeeste meistrivõistlused võrkpallis, kus HKHK noormehed saavutasid II koha.
- 17. veebruaril toimusid Wiedemanni kooli spordihoones Läänemaa sisejalgpalli võistlused, kus noormeeste 19aastaste (U19) vanuseklassis saavutas II koha HKHK võistkond. Meeskonda kuulusid Ergo Orumaa, Janar Kuld, Ken Sinkevicius, Enrico Küttis, Kalev Mänd, Enn Sinkevicius, Anari Mesi, Dmitri Tšerepanov ja Martin Raudkivi. Kokku osales võistlustel 7 võistkonda. Esikoha saavutasid Haapsalu Gümnaasiumi noormehed.
- 28. veebruaril osalesid HKHK noormehed Jõgeval Virtuse spordihoones Eesti Kutsekoolide Spordiliidu korraldatud saalihoki võistlustel ning saavutasid tasavägises mängus III koha Tartu KHK ja Tallinna Ehituskooli järel. Võistkonda kuulusid Ergo Orumaa, Janar Kuld, Andre Schneider, Ailan Polberg, Teno Kangur, Martin Piil, Anari Mesi ja Ruudi Konrad.
- 29. veebruaril oli Tartus Athena konverentsi- ja kultuurikeskuses Eriolümpia Eesti Ühenduse tänuüritus, kus said tunnustuse Tegija spordis 2011 osaliseks 2 HKHK noormeest – Raivo Laar ja Maikel Nirk. Raivol on ette näidata möödunud aastast 5 kuldmedalit ja 1 pronksmedal ujumises ning jooksukrossis, samuti 3 kuldmedalit kergejõustikualadelt EO suvemängudel. Maikeli tulemused – 2 kuldmedalit ja 1 pronksmedal – on saadud kõik suurepärase tulemuste eest ujumises.
- 29. veebruaril toimus teinegi spordiüritus – kutsekoolide meistrivõistlused lauatennises, kus HKHK õpilane Sergei Pendel saavutas 7. koha.
- 7.–8. märtsil olid Otepääl EO Eesti Ühenduse talimängud, kus 2 päeva jooksul näitas oma sportlikke võimeid 114 HEV noort Eestist, Lätist ja Leedust. HKHK õpilastest saavutasid Anu Säär ja Raivo Laar 500 m suusatamises esikoha. Raimo Grossberg oli 3 km suusatamises teine ning 4 x 500 m teatesuusatamises saavutati II koht.
- 8. mail oli Paliveres Vidrukal hariduslike erivajadustega (HEV) õpilaste spordipäev, millest võttis osa ka 13 õpilast Haapsalu Kutsehariduskeskusest kodumajanduse ja üldehituse erialadelt. Võistlused toimusid eri vanuserühmades ning eraldi füüsiliselt tugevatele ja nõrgematele õpilastele. Võistlusalad olid kaugushüpe, kuulitõuge ja pallivise ning mitme distantsiga jooksud. Võistlus oli tulemusrikas ja peaaegu iga osaleja naasis koju 1–2 diplomiga. Meeskondlikus pendelteatejooksus saavutati üldarvestuses II koht. Päev oli rõõmus ja eduelamusi jagus paljudele. Kokku osales HEV õpilaste spordipäeval 80 õpilast maakonna koolidest.

- 9. mail toimusid Kehtnas Eesti Kutsekoolispordi Liidu (EKSL) 2012. a meistrivõistlused kergejõustikus. Üldkokkuvõttes saavutas HKHK naiskond, kuhu kuulusid nii õpilased kui ka töötajad, 3. koha. Väga tublide tulemustega paistsid silma Kersti Künnapas, kes saavutas 1. koha kõrgushüppes, 3. koha kuulitõukes ja kaugushüppes. Õpetaja Ivika Raudsepp oli samuti edukas 3 alal: 1. koht kaugushüppes, 2. koht kuulitõukes ja 3. koht odaviskes. Kehalise kasvatuse õpetaja Aigi Pardel saavutas 2. koha kettaheites. Teatejooksus 4 x 100 m saavutas HKHK naiskond 4. koha. Võistkonda kuulusid ka Marta Lillemaa, Carolin Lehtpuu, Leesi Jürman, Viktoria Koljadko, Kelly Cärolin Kikas, Janelis Lepp, Krislin Kozik ja Maarja Mikker. Meeste poolelt oli edukaim õpetaja Taavi Joonas, kes saavutas 1. koha nii kaugushüppes, 100 m kui ka 1500 m jooksus. Kehalise kasvatuse õpetaja Mehis Ehanurm oli kettaheites 3. Kokku osales võistlustel 10 kutsekooli.
- Haapsalu Kutsehariduskeskus korraldas 31. mail Haapsalu staadionil suure antiikolümpiamängude spordipeo "Koos saavutamine". Külalisena osales kooliolümpial olümpiavõitja Erki Nool (pildil). Toetust kooliolümpia korraldamiseks saadi Eesti Olümpiaakadeemialt.

- Neljapäeval, 4. oktoobril peeti Jõgevamaal Kiigemetsa koolis EO Eesti Ühenduse korraldatud jooksukrossivõistlused. HKHK õpilastest saavutasid krossijooksus edukaid tulemusi Maikel Nirk (KM11), kes tuli 1000 m jooksus esikohale, ja Raimo Grossberg (EE10), kes oli esimene 500 m jooksus. KM12 õpilane Eric Tött jäi 1000 m jooksus 6. kohale.

Aktused

- 23. veebruaril sai HKHK lõputunnistuse 19 noort kokka, kellest 10 õpilast omandasid ka riikliku KOKA kutse kvalifikatsioonitunnistuse. Tänukirja hea õppeedukuse eest sai Inger Heinväli, erialaste saavutuste eest tunnustati Marvin Alpi, aktiivse tegevuse eest rühmavanemana sai kiita Marilyn Kibus, sportlike saavutuste eest tänati Marta Vasarat ja Martin Raudkivi.

- 21. ja 22. juunil olid lõpuaktused Haapsalu Kutsehariduskeskuses, kus said lõputunnistuse 178 koolilõpetajat. Põhikoolijärgseid õppijaid oli 88 ja tunnistused anti majutusteeninduse (19), kodumajanduse (5), abikoka (11), arvutiteeninduse (10), kivi- ja betoonkonstruktsioonide ehituse (20), ehitusviimistluse (31) ja tislari (8) erialal. Täiskasvanud õppijaid oli kokku 7 erialalt: loodusturismi korraldus (13), majandusarvestus (17), mööblirestauraator (14), kinnisvarahooldus (8), majutusteenuste korraldus (9), tekstiilitöö (17), toitlustusteenindus (10).
- Haapsalu Kutsehariduskeskus alustas 2012/2013. õppeaastat 3. septembril aktusega kooli aulas. Esimesel kursusel alustas 350 uut õppijat 20 õpperühmas. Kokku toimub õppetöö sel õppeaastal 46 rühmas, kellest 29 rühma on põhikoolijärgsed ja 17 täiskasvanud õppijate õpperühmad.

Koolis alustasid tööd 9 uut töötajat:

- Villu Vapper – ehitusõpetaja
- Margus Krips – puiduõpetaja
- Aavo Rebane – sadulsepa eriala õpetaja
- Marek Tarkin – sadulsepa eriala õpetaja
- Ingrid Kera – majandus- ja ettevõtlusõpetaja
- Kristin Kraft – õigusainete õpetaja
- Liisi Saareväli – kunstiõpetaja
- Helen Idarand – tekstiilitöö eriala õpetaja
- Helena Landes – õppesekretär

Tunnustamine

Teisipäeval, 19. juunil toimus Haapsalu Kutsehariduskeskuses traditsiooniline direktori pidulik aastalõpu vastuvõtt ja tublide töötajate tunnustamine.

Tunnustuse said (pildil):

- Aasta töötaja 2012 – õppejuht Stella Kisant
- Aasta kutseõpetaja 2012 – kokaõpetaja Kersti Raak

- Aasta üldainete õpetaja 2012 – kehalise kasvatuse õpetaja Aigi Pardel
- Aastate õpetaja 2012 – matemaatikaõpetaja Viive Padama
- Aasta rühmajuhendaja 2012 – M11, M10 ja MTK rühmajuhendaja Krista Põllula
- Aasta uustulnuk 2012 – eesti keele õpetaja Meelika Mihkelsaar

Peale selle said kooli tänukirja vabatahtliku tegevuse eest kooli uudiste levitamisel sotsiaalmeedias Heli Heimo, Liina Krips ja Krista Põllula ning tänukirja vastutulelikkuse eest HKHK koolisündmuste jäädvustamisel fotograaf Arvo Tarmula. Õppeinfo spetsialisti Inge Petersoni tunnustati ülikooli lõpetamise puhul.

Täiskasvanud õppija nädalal (TÕN) 12.–19. oktoobril valiti Lääne maakonna aasta õppijaks Haapsalu Kutsehariduskeskuse käsitöö ja tislari eriala õpetaja Epp Klimenko, kes lõpetas kevadel pere ja töö kõrvalt mööblirestaureerimise eriala ja omandas ühtlasi tislari kvalifikatsiooni. (pildil)

Peale aasta õppija esitas kooli aasta koolitaja tiitlile tunnustamiseks ka kooli toiduvalmistamise õpetaja Tiina Sootalu, kes on oma igapäevasele õpetajatöö kõrval olnud aktiivne kokakoolituste korraldaja nii kutsehariduskeskuses kui ka külaseltsides.

Raplamaal anti aasta õppija tiitel HKHK vilistlasele Kersti Raavile, kes lõpetas Haapsalu Kutsehariduskeskuse tekstiilitöö erialal.

Üritused ja vaba aeg

Vabal ajal on õpilastel võimalused mitmekülgseks tegevuseks – töötavad huvi- ja spordiringid, tegutseb õpilasesindus. Huvijuhi eestvedamisel tegutsevad koolis tugiõpilased. Igal aastal viiakse ellu traditsioonilisi üritusi ja tähistatakse kalendritähtpäevi. ESF projekti „Koolinoorte ühised huviringid“ raames toimusid ühised huviringid HKHK ja regiooni üldhariduskoolide õpilastele.

Valik HKHKs 2012. a toimunud tegevustest:

- 13. aprillil korraldas Haapsalu Kutsehariduskeskus koostöös Läänemaa Käsitöölise Ühendusega oma ruumides „käsitöökirbuka“, kuhu oodati ostma, müüma ja vahetama käsitöökaupu kõiki käsitööhuvilisi inimesi.
- 14. märtsil tähistati Haapsalu Kutsehariduskeskuses emakeelepäeva keeleoskusi testiva mänguga, mis haaras kõiki põhikoolijärgseid õpperühmi.
- 1.–3. juunil toimusid Otepääl Annimatsil Kutseõppeasutuste üheksandad suvepäevad. Sel aastal oli korraldajaks Valgamaa Kutseõppekeskus.
- HKHK loodusturismi korralduse eriala II kursuse õpilased korraldasid 5.–6. juunil lõputööna reisi Hiiumaale, kus noorte reisijuhtide koostatud kava järgi liiguti Ungern–Sternbergi valdustes ning kuulati mõisahärra ja tema perega seonduvaid legende. Ajaloole lisaks külastati ka Hiiumaa põnevamaid loodusobjekte.
- 8. juunil kell 13 tähistas Haapsalu Kutsehariduskeskus Läänemaa kutsehariduse 25. aastapäeva konverentsiga „Kutseharidus tänases ja homses Eestis“. Juubelikonverentsil arutleti kutseõppe koha üle kogukonnas ning Eesti ühiskonnas laiemalt. Ettekannetega esinesid Eesti parimad asjatundjad.
- 10.–12. septembrini korraldas Haapsalu Kutsehariduskeskus Tuksi tervise- ja spordikeskuses Noarootsi vallas kohanemis- ja tutvumislageri põhikoolijärgsetele esmakursuslastele. Laagrist võtsid osa koka, majutusteeninduse, arvutite ja arvutivõrkude, tisleri ning ehituserialade esimeste kursuste õpilased. Kodumajanduse ja abikoka eriala erivajadustega õpilastele korraldati kolmel päeval tutvumis- ja kohanemistegevusi koolis ja lähiümbruses.
- 26. septembril tähistati Euroopa keeltepäeva, et selle kaudu tähtsustada kõiki Euroopas kõneldavaid keeli: nii suure kõnelejaskonnaga keeli kui ka murdeid, nii

põliskeeli kui ka uusi keelekujusid. Ka Haapsalu KHK lõi kaasa üleeuroopalises ürituses ning sel aastal oli põhirõhk inglise keelel.

Projektitegevus

- Aastatel 2011–2012 külastasid 6 üldainete õpetajat ja õppedirektor Leonardo da Vinci VETPRO projekti „Üldharidus- ja erialaainete integratsioon“ raames Hollandi ja Sloveenia kutsekoole ning tutvusid üld- ja erialaainete integratsiooni ning kompetentsipõhise õppega.
- Samal perioodil leidis aset kooli tugitöötajatele mõeldud Leonardo da Vinci VETPRO projekt „Tugisüsteemide arendamine Haapsalu Kutsehariduskeskuses“. 10 tugipersonali liiget, sealhulgas HKHK direktor, külastas Saksamaa, Šotimaa ja Norra kutseõppeasutusi ning tutvus sealsete tugisüsteemide ülesehituse, erivajadustega õppijaile mõeldud teenuste ning raamatukogu, nõustamiskeskuste ja õpilaskodu tööga.
- Leonardo da Vinci praktikaprojekt „HKHK õpilaste töökogemused Euroopast“ viib 2012.–2013. aastal 45 põhikoolijärgset ja täiskasvanud õppijat 11 erialalt sooritama õppekavajärgset erialast praktikat praktikaettevõtetes ja partnerkooli praktikabaasides Soomes (pildil), Saksamaal, Portugalis, Prantsusmaal, Slovakkias, Sloveenias, Itaalias (pildil) ja Poolas. Portugalis praktikat sooritavad kokaeriala õpilased võtavad osa ka seal toimuvast suurest toidufestivalist „Cherry Festival“, mis on meie sõpruslinna Fundão kevadine tähtsündmus.

- 2012–2013 on kõikide valdkondade üld- ja erialaainete õpetajatel võimalus viibida töövarjuna Euroopa kutsekoolides Leonardo da Vinci VETPRO projekti „Töövarjuna Euroopa kutsekoolides“ raames. Sügisel käisid puidu- ja ehitusvaldkonna õpetajad Saksamaal, märtsis sõidavad toitlustusvaldkonna õpetajad Prantsusmaale, majutusteenindusvaldkonna õpetajad Slovakkiasse, loodusturismi valdkonna õpetajad Islandile ning sügisel arvutivaldkonna õpetajad Taani, et külastada nii praktilisi kui ka teoreetilisi tunde ning kogetu põhjal leida oma õpetatavais ainetes ühise, korraldamaks paremini õppeainete vahelist integratsiooni. Projekti on kaasatud 20 õpetajat.

- 2012–2013 toimub Leonardo da Vinci VETPRO projekt „Erikutseõppe metoodikad Euroopa kutsekoolides“, mis on mõeldud õpetajatele, kes annavad tunde erivajadustega õppijaile. Sügisel tutvuti Soomes Alavusel asuva Luovi kutseõppekeskusega ning kevadel Saksamaal Augsburgis asuva St Elisabethi kutsekooliga. Mõlemas koolis moodustavad põhikontingendi erivajadustega õppijad. Projektist võtab osa 6 õpetajat. Õpetajad tutvuvad ka erivajadustega õppijate praktikavõimalustega.
- 2013–2014 on ka kooli erivajadustega õppijail võimalus osaleda praktikaprojektis „Erivajadustega õppijad Euroopas töökogemusi omandamas“. 6 kodumajanduse ja abikoka eriala õpilast sooritab kahenädalase praktika Soomes Alavusel Luovi kutseõppekeskuse juures ning aasta hiljem 6 õpilast Saksamaal Augsburgis. Õpilased õpivad enne praktikale minekut nii sihtriigi keelt kui ka meeskonnatööd ja toimetulekut võõras keskkonnas.
- 2012–2013 osaleb HKHK NordPlus Junior koostööprojektis „Enterprising Education“, kus koostöös kuue Skandinaavia ja Balti riigiga õpivad projektis osalevad õpilased ettevõtlust ja võõrkeelset suhtlemist. Projektikohtumised toimuvad Rootsis, Lätis, Leedus, Eestis ja Islandil ning meeskonnatööna õpitakse oma äriidee elluviimist ja ettevõtluse arendamist. Projektist võtab osa 18 õpilast.
- Peale kogemuste omandamise välisriikides pakume sama võimalust siin ka teiste riikide kutskoolide õpilastele ja õpetajatele. Meie kooli kaudu on Haapsalus praktiseerinud Itaalia, Tšehhi ja Portugali noored kokad, ehitus- ja käsitööõpilased Soomest ning tulemas on õpilased Slovakiast ja Prantsusmaalt. Samuti oleme vastu võtnud õpetajaid Sloveeniast, Itaaliast, Soomest, Rootsist, Tšehhist, Taanist, Saksamaalt, Prantsusmaalt ja Portugalist.
- Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) projekti „Süsteemne nõustamine – tõhus abi õpilastele“ raames kestsid projekti tegevused kooli nõustamiskeskuse ja tugisüsteemide väljaarendamiseks ning käivitus tugiõpilasliikumine. Teise ESF projekti „Koolinoorte ühised huviringid Haapsalu kutsehariduskeskuses“ raames on olnud mitmesuguseid huviringe (koka-, teenindus-, arvuti-, foto-, ehitus- ja puiduring) regiooni üldhariduskoolide ja HKHK õpilastele.
- Keskkonnainvesteeringute Keskuse (KIK) projekti „Kas tunned maad 3“ kaudu toimub Haapsalu Kutsehariduskeskuse loodusturismi korralduse eriala õpilaste 3päevane õpperetk Haapsalu – Põltsamaa – Jõgeva – Palamuse – Tartu – Viljandi, mille käigus valmib õppefilm „Kas tunned maad 3“ ja koostatakse õpimapid kolme maastikurajooni kohta: Peipsi madalik, Ugandi lavamaa ja Vooremaa. Valminud filmi ja õpimappe kasutatakse õppematerjalina loodusturismi korralduse eriala õpetamisel.

- MISA projekt „Muinasajast euroaega“ viis HKHK 15–23aastased õpilased, kellest 14 õpilast on muukeelsed, 2päevasele ajaloo õppekursioonile. Küllastati Paide Vallitorni, Wittensteini ajakeskust, A. H. Tammsaare majamuuseumi ja Vargamäed, Kõrvemaa raba, Simisalu loodusmaja, Eesti Rahva Muuseumi ja Seidla tuulikut. Õpperetkel õpiti süvendatult Eesti ajalugu.

Täienduskoolitused

Koolis töötab täiendus- ja ümberõppeosakond, mis korraldab mitmesuguseid täiskasvanutele mõeldud kursusi põhiliselt koolis õpetatavais erialavaldkondades nagu ehitus, puidutöö, tootlustus, käsitöö, arvutiõpetus, turism, ettevõtlus. Kuna Haridus- ja Teadusministeerium koos

Euroopa Sotsiaalfondiga on toetanud täiskasvanute koolitamist rahaliselt, siis on kasvanud täiskasvanud õppijate osalus kursustel. Väga populaarsed on olnud inglise ja soome keele koolitused, samuti puidutöö, arvuti- ja kokakursused.

Osalemiseks Eesti Töötukassa välja kuulutatud koolitushangetes on toimunud huk koolitusi: arvuti algõppe koolitused nii vene kui ka eesti keeles, müüja-klienditeenindaja koolitus, abikoka koolitused.

Koostöös kolmanda sektoriga on toimunud koolitused mittetulundusühendustele. Populaarsed on olnud kokakursused „Tervislik toit ja rahvusroad“, „Ühise turundus- ja müügisüsteemi loomise võimalused kohalikule toodangule ja teenusele“. Märkimist vääriks koolitused „Läänemaa mahetootjate koostöövõrgustiku arendamine“, „Kultuuripärandi koolitused rahvusparkidele“, Üdruma Küla Seltsi koolitus „Looduslike kivide kasutus maastikukujunduses“, Voose Rehi koolitus „Voose Mõisa Rehe ajalooliste väärtuste taastamine ja paekivielementide rekonstrueerimine“ jt.

Tasulistest koolitustest olid populaarsemad käsitöökoolitused: Muhu tikand, seebikoolitus, viltimine; kokakursused: Vladislav Koržetsi kalakoolitus, maitsetaimede ja ürtide kasutamine toitide valmistamisel.

14.6. Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledž

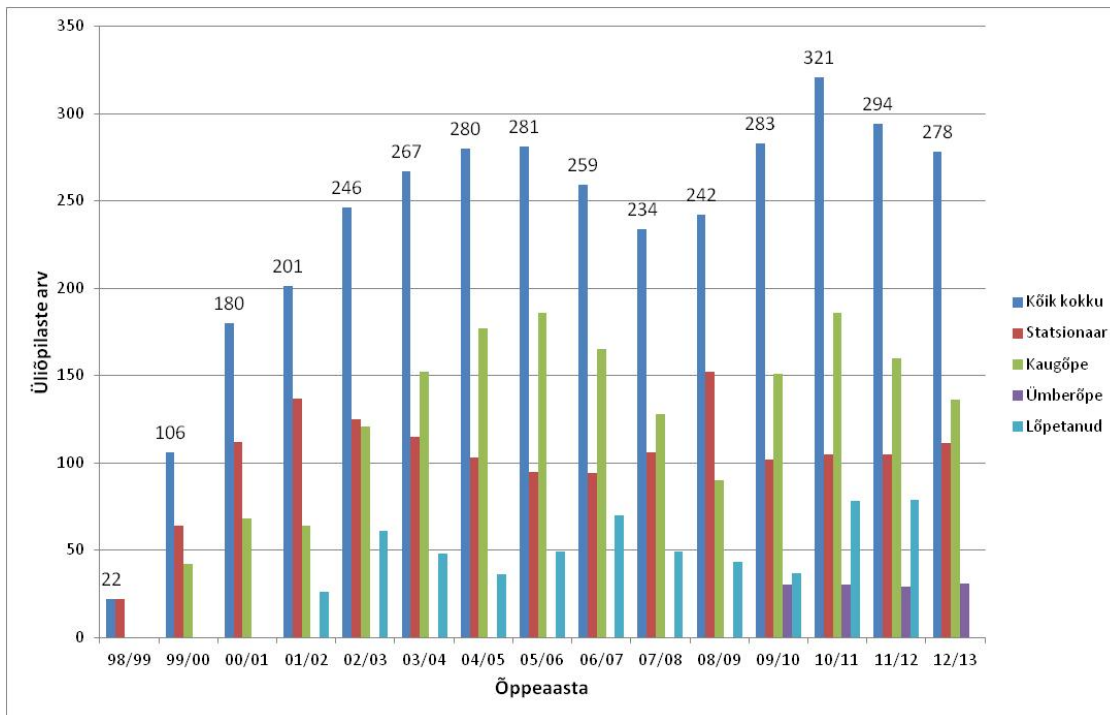
Erialad 2012. a sügissemestri seisuga

Eriala	Aste	Õppevorm	Õppeaeg (reaalne)	Lõpetamisel antav kraad
Klassiõpetaja põhikooli inglise keele õpetaja	BA ja MA integreeritud õppekava	statsionaar	5 aastat	haridusteaduse magister (klassiõpetaja)
Rakendusinformaatika	rakenduskõrgharidus	statsionaar	3 aastat	diplom
Tervisejuht	rakenduskõrgharidus	kaugõpe/tsükliõpe	3 aastat	diplom
Liiklusohutus	rakenduskõrgharidus	kaugõpe/tsükliõpe	3 aastat	diplom
Käsitöetehnoloogiad ja disain	rakenduskõrgharidus	kaugõpe/tsükliõpe	3 aastat	diplom

Üliõpilaste arv sügissemestril 2012

	ARVULISELT
ÜLIÕPILASED KOKKU	278
STATSIONAAR	111
Klassiõpetaja I-V kursus	48
Rakendusinformaatika I-III kursus	63
TSÜKLIÕPE	167
Tervisejuht I-III kursus	52
Liiklusohutus I-II kursus	48
Käsitöetehnoloogiad ja disain I kursus	36
Inglise keele õpetajate ümberõpe I ja II rühm	31

Üliõpilaste ja lõpetajate arv läbi aastate (seisuga sügissemester 2012)

Osalemine arendus- ja uurimisprojektides 2012

1. Supporting Newly Qualified Teachers through Collaborative Mentoring - Põhjamaade kutseaasta võrgustik (NQT-COME)

Rahastaja: Nordplus Horizontal

Kestus: 2009–2012

2. Improving quality of lessons through in-service teacher training – Õpetajate täienduskoolitussüsteemi arendamine

Rahastaja: Comenius Regio Partnerships, SA Archimedes (taotleja Saksamaa)

Kestus: 2010–2012

3. Bridge between vocational and higher education – Sild kutsehariduse ja kõrghariduse vahel (VET-HE)

Rahastaja: Leonardo da Vinci partnerships, SA Archimedes

Kestus: 2010–2012

4. “BOOTCAMP OF INTERACTIVE EDUCATION” Using ICT in education: interactive learning through media production - Interaktiivse Hariduse Intensiivprogramm – IKT hariduses: interaktiivne õpe läbi meediakasutuse (ActivEd)

Rahastaja: ERASMUS Intensive Programme, SA Archimedes

Kestus: 2011–2013

5. Tervisedenduse ja Rehabilitatsiooni Kompetentsikeskus (TERE KK)

Rahastaja: Euroopa Regionaalarengu Fond (ERDF), EAS

Kestus: 2010–2014

6. Haapsalu linna, Uuemõisa ja Paralepa aleviku kergliikluse ohutusanalüüs

Rahastaja: Maanteeamet

Kestus: 2012–2013

7. OÜ Kiili Betoon innovatsiooniosak

Rahastaja: EAS

Kestus: 13.04.2012–15.06.2012

Väljavõtte kolledži 2012. a kroonikast

Veebruar

Rannarootsi keskses toimus Haapsalu Kolledži käsitöetehnoloogiate ja disaini eriala II kursuse tudengite toolinäitus. Näitusel oli 14 tooli. Toolide disainimist, konstrueerimist ja valmistamist juhendasid õppejõud Raivo Hein ja Arvo Pärenson.

21. veebruar

Läänemaa Elukeskkonna Tuleviku-uuringute Sihtasutus premeeris 500euroste stipendiumitega järgmisi Lääne maakonna huve käsitleva silmapaistva teadus-, õppe- ja arendustöö autoreid:

Merle Soots – “Taimkattemuutuste ja metsapõlengute kajastumine viimase saja aasta jooksul Tänavjärve raba turbas” (Tallinna Ülikool, Ökoloogia Instituut) – / Pärit Nõva vallast Peraküllast, lõpetanud Nõva Põhikooli ja Haapsalu Gümnaasiumi)
Tõnis Aido – “Kompaktse asustusega Taebla aleviku liikluskorralduse analüüs” (Haapsalu Kolledži liiklusohutuse eriala lõpetanud tudeng)

6. märts

Haapsalu Kolledžis toimus alkoholi liigtarbimise ennetamise kampaania raames teabepäev. Näidati noore režissööri Aljona Zurshikova teemakohast filmi “Retsept – elu sajani”, toimus teabematerjalide jagamine, nõustamine, viktoriin. Ürituse korraldasid tervisejuhi eriala I kursuse tudengid.

13. märts

13. märtsil allkirjastasid koostöölepingu Haapsalu linna, Ridala valla, Maanteeameti ja TLÜ Haapsalu Kolledži juhid projekti „Haapsalu linna ja Paralepa ning Uuemõisa aleviku kergliikluse analüüsimiseks ja turvalisemaks muutmiseks“ elluviimiseks. Projekti rahastab Maanteeamet ning teostab TLÜ Haapsalu Kolledž, kaasates rakendusinformaatika, tervisejuhi ja liiklusohutuse eriala õppejõude ning üliõpilasi.

16. märts

Maanteeameti Lääne regioon koostöös Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledži liiklusohutuse eriala tudengitega korraldas Pärnus Noortefoorumi aktiivsetele noortele, kes tahavad kaasa rääkida ja otsustada liikluskasvatuse ja -ohutuse parandamises noorte liiklejate hulgas.

9.–20. aprill

Toimus ERASMUS Intensive Programme ActivEd – “BOOTCAMP OF INTERACTIVE EDUCATION” Using ICT in education: interactive learning through media production. Interaktiivse Hariduse Intensiivprogramm – IKT hariduses: interaktiivne õpe läbi meediakasutuse.

Osalesid kolledži tudengid ning külalisüliõpilased ja -õppejõud järgmistest partnerülikoolidest: Nord-Trøndelag University College (Norra), University College Syddanmark (Taani), University of Winchester.

8. aprill

Rahvusvahelise kuu puhul toimus Haapsalu Kultuurikeskuses rahvusvaheline tervisekonverents „TERVE MEES“. Esinesid Haapsalu Kolledži külalised Nord-Trøndelagi kõrgkoolist (Norras), Winchesteri ülikoolist (Inglismaal) ja WHO kogukonna turvalisuse koostöökeskusest (Rootsis) ning spetsialistid Eestist.

10. aprill

Külalisõppejõud Colin Goble Winchesteri ülikoolist esines avatud loenguga teemal „Disabilities, health and wellbeing“.

11.–13. aprill

Tallinna Tervishoiu Kõrgkoolis toimus Eesti Infotehnoloogia Sihtasutuse e-Õppe Arenduskeskuse konverents „Õppimine ja õpetamine digiajastul – müüdid ja tegelikkus“. Janno Kriiska koostatud kaks e-kursust “Rakendustarkvara” ja “Veebilehe optimeerimine otsimootoritele” pälvisid auhinna “E-kursuse kvaliteedimärk 2012“.

13. aprill

OÜ Kiili Betoon innovatsiooniosak sai EAS-ilt positiivse vastuse. 13. aprillil sõlmiti TLÜ Haapsalu Kolledži ja OÜ Kiili Betoon vahel Innovatsiooni osaku leping, mille raames töötatakse välja Kiili Betoonile linnaruumi tarbeesemete ideekavandid ja luuakse vastavad prototüübid. Lepingu tulemusena avaneb ettevõttele võimalus oma tooteportfelli laiendada ja tuua turule uusi linnaruumi esemeid, mis oleksid atraktiivsed, olulise kasutusega ja masstoodetavad.

17. aprill

Külalisõppejõud Hendrik den Ouden Kölni ülikoolist viis ellu avatud loengu/töötoa õppejõududele teemal „Õpetamine ja õppimine“.

18. aprill

Külalisõppejõud Hendrik den Ouden Kölni ülikoolist viis ellu avatud loengu/töötoa teemal „Õppija motivatsioon“.

27.–29. aprill

Sisustusmessil INTERJÖÖR osalesid ka kolledži käsitöetehnoloogiate ja disaini eriala tudengid. Nad “taltsutasid” Interjöörimessil asjatuid asju. Kolme päeva jooksul valmisid mitmetest kasutatust mööbliesemetest uued sisustuselemendid. Vanast kapist sai diivanilaud, sahtlist riitul, lauajuppidest taburet jne.

1. juuni

Kolledži nõukogu istungil otsustati salajase hääletuse tulemusena, et järgmisel 5 aastal juhib TLÜ Haapsalu Kolledžit Triin Laasi. Triin Laasi senine teenistuskäik hõlmab SA Lääne-Eesti Kutseõpe juhatamist ning ka juhtimiskogemust Läänemaa suurima õppeasutuse – Haapsalu Kutsehariduskeskuse – direktorina. Aastatel 2005-2006 töötas ta Haapsalu Kolledži arendusjuhina.

2. september

Toimus 2012/2013. õppeaasta avaaktus. Õpinguid alustas 76 esmakursuslast: 10 klassiõpetaja, 23 rakendusinformaatika, 11 käsitöetehnoloogiate ja disaini, 18 tervisejuhi ja 14 liiklusohutuse eriala tudengit. Enim esmakursuslasi on pärit Läänemaalt ja Harjumaalt. Uute töötajatena alustasid direktor Triin Laasi, õppejuht Liina Viiret, rakendusinformaatika õpetaja Mehis Küla, arvutivõrguadministraator Oliver Karjane ja algõpetuse didaktika lektor Lehte Jõe.

11. september

Seisuga 11. september 2012 õpib Haapsalu Kolledžis 278 üliõpilast: päevaõppes 111, kaugõppes 136 ja õpetajate ümberõppes 31 õppurit.

20. september

Tallinnas Rotermanni kvartali vanas elevaatorihoones avati Disainiöö raames TLÜ Haapsalu Kolledži tudengite tööde näitus. Näitusel on Haapsalu kolledži käsitöetehnoloogiate ja disaini eriala tudengite parimad tööd: raamaturiiulid, rahvusliku elemendiga toolid, painutatud vineerist valgustid ja järid.

25. september

Haapsalu Kolledži, Haapsalu Sanatoorse Internaatkooli ja Maanteeameti lääne regiooni ühisprojektina toimus liikumispuudega inimestele liiklemiseks ohutumate võimaluste kaardistamine Haapsalus. HSIK õpilastega koos liiguti marsruudil Sanatoorne Internaatkool – Haapsalu Kolledž. Eesmärgiks Haapsalus eri teid pidi jõuda koolist sihtpunkti koos LO eriala tudengite, LO eriala vilistlaste ja MA spetsialistidega, et kaardistada probleemsed kohad ja üheskoos leida liikumispuudega inimestele liiklemiseks ohutuid võimalusi. Tudengid olid eksperdid, kes tegid kindlaks ja märkisid üles liikluses üles kerkinud valukohad ja probleemid.

3. oktoober

Avati Eesti Kujurite Ühenduse ja Eesti Pimekurtide Tugiliidu korraldatud skulptuurinäitus "Taevas on paberist" Haapsalu Linnagaleriis. Näitusel olid nägemis- ja kuulmispuudega laste ja täiskasvanute, skulptorite ja TLÜ Haapsalu Kolledži käsitöetehnoloogiad ja disaini eriala üliõpilaste tööd.

5. oktoober

Liiklusohutusprogrammi rakendusplaan aastateks 2012–2015 meede D 3.1. nägi ette uue B-kategooria mootorsõidukijuhi riikliku õppekava kasutamiseks meetoodilise juhendi koostamise. Juhend valmis tuginedes Maanteeameti ja Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledži vahelisele koostöölepingule 1.10.12. Töö koostas liiklusohutuse lektor Heli Ainjärv. **Juhendiga saab tutvuda [B-kategooria mootorsõidukijuhi õppekava meetoodiline juhend](#)**

12. oktoober

Maanteeameti Lääne regiooni liikluskasvatuse osakond koostöös Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledži, Lääne Maavalitsuse ja Läänemaa Haiglaga korraldas 12. oktoobril eakate liiklusohutuse sügiskonverentsi “Väärικalt liikluses”.

Korraldaja: Maanteeamet lääne regioon
 Eakate Liiklusohutuse Sügiskonverents
VÄÄRIKALT LIIKLUSES

Aeg: 12.oktoobril 2012 a.
 Kell: 11.30 - 14.30
 Koht: Haapsalu Kolledž, Lihula mnt 12

KAVA:

11.30 Tervituskohv
 12.00 Konverentsi avamine, tervitused
 12.05 Liiklusolukorras Eestis - **Sirli Leier**, Maanteeamet lääne regioon
 12.25 Liiklustraumad, kuidas sellises olukorras toimida ja kuidas traumasid ennetada - **Anu Turu**, SA Läänemaa Haigla

13.00 - 14.35 **Töötuba**
 I töötuba - Mina liiklen ohutult
 II töötuba - Mina autoroolis
 III töötuba - Mina jalgratturina
 IV töötuba - Mina jalakäijana

Toitlustuse korraldamiseks palume osalemisest ette teatada: Solveig Edasi, solveig.edasi@mnt.ee, 4720090 või 53028222, hiljemalt 10. oktoobriks 2012.

Lääne Maavalitsus LÄÄNEMAA HAIGLA MAANTEEAAMET LIIKLUSOHUTUS TALLINNA ÜLIKOOL Haapsalu kolledž 2012: aktiivseks vananemiseks Euroopa aasta

25. oktoober

Toimus „Koolirahva Ideelaat 2012“. Töötubade läbivaks teemaks oli haridustehnoloogia, kus tegevõpetajad jagasid oma kogemusi seoses innovaatiliste tehnoloogiate kasutamisega.

1. november

Toimus TLÜ Haapsalu Kolledžis infotehnoloogia osakonna korraldatud tehnoõhtu. Huvilistele rääkis robotikast Mikk Luige.

2. november

TLÜ Haapsalu Kolledži ja inglise keele õpetajate ainenõukogu koostöös

toimus Oru Koolis Läänemaa koolide 6.-7. klasside õpilaste omaloominguliste ingliskeelsete lauamängude päev.

2. november

Haapsalu Neuroloogilises Rehabilitatsioonikeskuses toimus Tervisedenduse ja Taastusravi Kompetentsikeskuse (TERE) rahvusvaheline konverents "Regional co-work on balneology and mud therapy". Lisainfo ja ajakava

<http://www.hk.tlu.ee/uhiskonnale/tervisedenduse-ja-rehabilitatsiooni-kompetentsikeskus/uudised-ja-konverentsid/>

3. detsember

TLÜ HK rakendusinformaatika esimese kursuse tudengid Raido Sillaste ja Rauno Pukk võitsid SA Innove videokonkursil "Meistrid teevad tulevikku" esimese koha ja reisi Leipzigi ülemaailmsele noorte kutsemeisterlikkuse võistlusele WorldSkills 2013. Täpsemalt konkursist:

<http://www.innove.ee/et/kutseharidus/syndmused/videokonkurss>

18. detsember

Haapsalu Kolledži õpetajakoolituse osakonna koolipedagoogika lektor Mare Tereping valiti Tallinna Ülikooli aasta koolitajaks 2012.

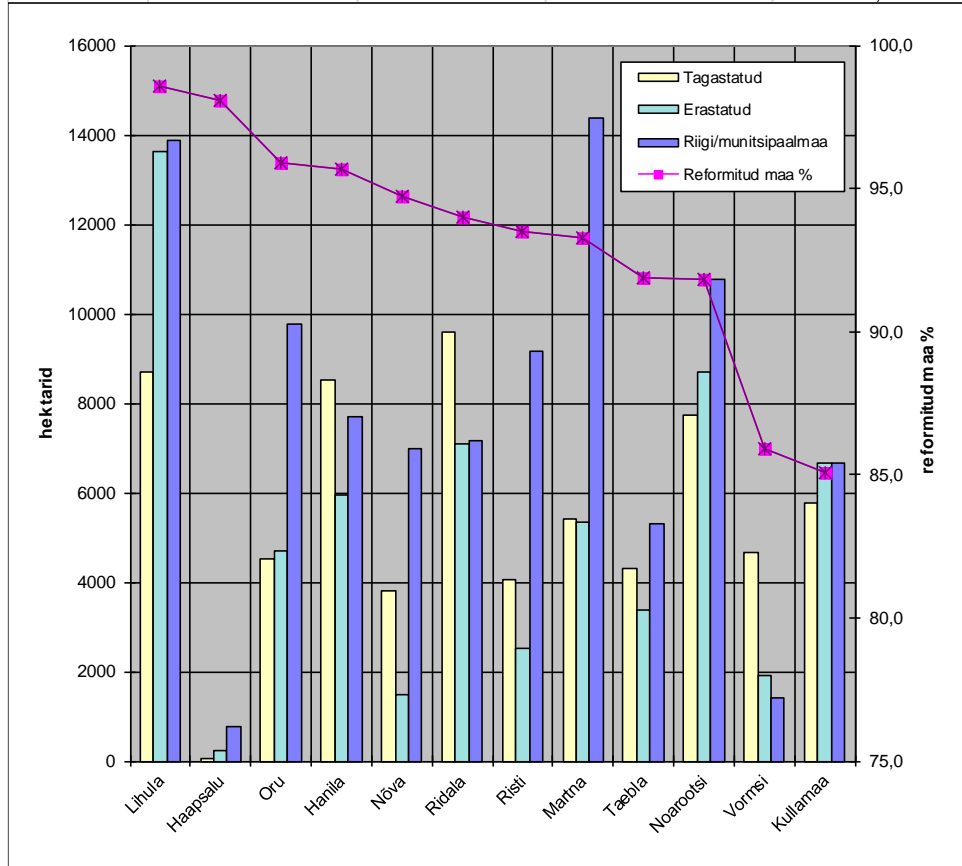

15. MAAREFORM

Katastrisse kantud maad (ha) 31. detsembri 2012 seisuga

Kasutatud Maa-ameti teabebüroo andmeid

Vald/Linn	Tagastatud	Erastatud	Riigi/munitsipaalmaa	Reformitud maa %
Lihula	8706	13643	13859	98,6
Haapsalu	46	233	761	98,1
Oru	4515	4691	9751	95,9
Hanila	8521	5959	7704	95,7
Nõva	3819	1474	6986	94,7
Ridala	9602	7085	7147	94,0
Risti	4051	2503	9147	93,5
Martna	5406	5351	14386	93,3
Taebala	4312	3380	5303	91,9
Noarootsi	7723	8708	10784	91,8
Vormsi	4655	1905	1421	85,9
Kullamaa	5768	6675	6667	85,1
Kokku:	67123	61607	93915	93,4

2012. aasta lõpuks oli Läänemaal reformitud maa osakaal maakonna pindalast 93,4%. Valdava enamiku tõusust 3305 ha moodustab reformimata maade riigi omandisse jätmine keskkonnaministeeriumi poolt.

2012. aastal müüs Lääne Maavalitsus avalikul enampakkumisel Lihula linnas Piiri tn 14 ärimaa sihtotstarbega 1,32 ha suuruse kinnistu 10 417 euroga. Kinnistu kasutusotstarbeks on vastavalt detailplaneeringule sakraal- ja tavandihoonete maa. Kinnistu omandaja kavatses kinnistule ehitada matusemaja (krematoorium, kabel, külmkamber, korrastusruum, peiesaal, kontori- ja abiruumid) ja abihoone.

2012. aastal jätkus 2011. aastal alanud kasutusvaldusega hõlmatud maade omandamine kasutusvaldajate poolt. 2012. aastal müüs Lääne Maavalitsus 48 kasutusvaldusega koormatud kinnistut kasutusvaldajatele 579 290 euro väärtuses.

2012. aastal andis Lääne maavanem nõusoleku reformimata maadel ohtlike ehitiste lammutamiseks ja heakorrastamiseks nn Kilti sõjaväelinnakus Ridala vallas ja vanade paadikuuride lammutamiseks Hanila vallas Pivarootsi külas avaliku huviga rannaaladel. Maavanem andis oma panuse ka muude ohtlike rajatiste ohutustamisse Ridala vallas Parila külas ja Haapsalu linnas Lossiplatsi kõrval asuval krundil.

Riisipere–Haapsalu–Rohuküla raudteeühenduse taastamise aktualiseerumisega tõusetusid 2012. aastal ka sellel trassil asuvate maade omandiküsimused.

16. PLANEERING

Järelevalve

2005. aastal moodustas maavanem Lääne maakonnas planeeringute tõhusamaks kontrolliks ja koostöö tugevdamiseks omavalitsuste, riigiasutuste ja planeerijate vahel planeeringute järelevalve komisjoni. 2012. aastal vaatas komisjon üle 24 algatatud ja 18 kehtestatud detailplaneeringu matejalid, maavanema heakskiitu küsiti 6 detailplaneeringule. Samuti vaadati üle Vormsi valla üldplaneeringu maakasutuse põhisuundi ja juhtotstarvet ning ehitustingimusi täpsustava teemaplaneeringu algatamise materjalid. Planeeringutega seotud kohtuvaidlusi 2012. aastal ei olnud.

Maakonnaplaneeringu teemaplaneeringud

„Tuuleenergeetika“

2012. aastal jätkus maavanema poolt 26. augustil 2009. a algatatud Lääne maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu „Tuuleenergeetika“ koostamine.

Maavanem võttis „Tuuleenergeetika“ teemaplaneeringu vastu 23.03.2012. a. Teemaplaneeringu avalik väljapanek oli Lääne Maavalitsuses ja Lääne maakonna kohalike omavalitsuste keskustes ajavahemikul 02.04.–30.04.2012. Avaliku väljapaneku ajal esitati planeeringu kohta 4 kirjalikku ettepanekut ja vastuväidet.

Teemaplaneeringu avalik arutelu oli 05.06.2012. Avaliku väljapaneku ja avaliku arutelu tulemuste alusel tegi maavanem planeeringus vajalikud parandused ja täiendused. Esitatud ettepanekutest ja vastuväidetest võeti tagasi 1.

Novembris kiitis Keskkonnaamet heaks teemaplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise aruande ning planeering esitati järelevalve teostamiseks regionaalministrile.

„Harku–Sindi–Lihula 330/110 kV elektriliini trassi asukoha määramine“

Samuti jätkus Lääne maavanema poolt 28. oktoobril 2011 algatatud teemaplaneeringu koostamine Harju-, Lääne- ja Pärnumaad ühendava Harku–Lihula–Sindi 330/110 KV elektriliini trassi asukoha määramiseks. Lääne maakonnas kulgeb planeeritava elektriliini trass läbi Risti, Kullamaa, Martna ja Lihula valla.

2012. aasta esimeses pooles korraldati riigihange planeerija leidmiseks. Ajavahemikul 27.09-03.10 tutvustati kõikides nimetatud valdades teemaplaneeringu lähteseisukohti ning aasta lõpus jätkati elektriliini trassi eskiislahenduse koostamist.

„Riisipere–Haapsalu–Rohuküla raudteetrassi koridori asukoha määramine“

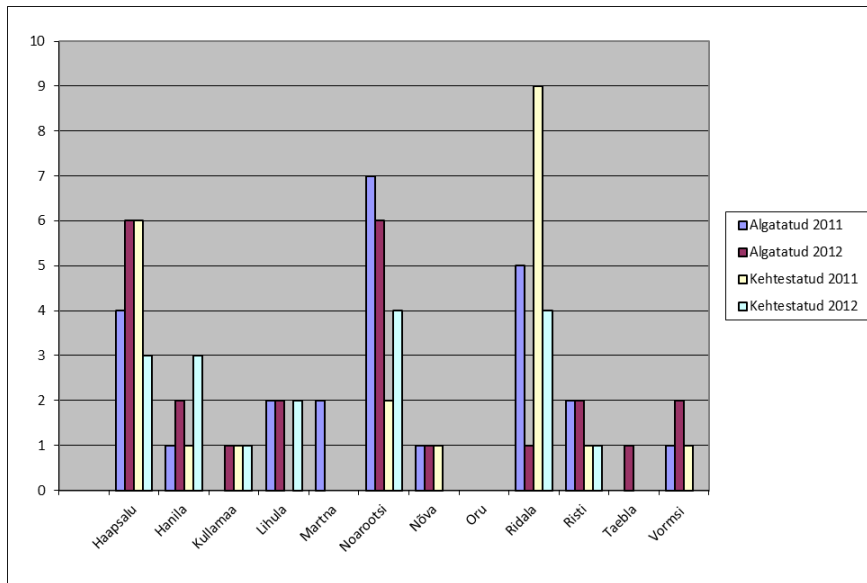
26.11.2012. a algatas Lääne maavanem Lääne maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu „Riisipere–Haapsalu–Rohuküla raudteetrassi koridori asukoha määramine“

Teemaplaneeringu peamine eesmärk on luua paremad eeldused Lääne maakonna sotsiaal-majanduslikuks arenguks kiire, nüüdisaegse ja keskkonnasäästliku rongiliikluse kaudu elu-, töö- ja teeninduskohtade ning haridusasutuste vahel. Eesmärk taastada rongiliiklus Riisipere–Haapsalu–Rohuküla liinil tuleneb Lääne maakonna arengustrateegiast ning on kooskõlas üleriigilise planeeringuga „Eesti 2030+“.

Planeeritav täies pikkuses elektrifitseeritud raudteetrass kulgeb läbi Risti, Taebla ja Ridala valla ning Haapsalu linna. Planeeringuga määratakse raudteetrassi koridori, jaamade, raudteeületuskohtade ning elektriraudtee toimimiseks vajaliku taristu asukoht.

Detailplaneeringud

Vald/kuu	Algatatud 2011	Algatatud 2012	Kehtestatud 2011	Kehtestatud 2012
Haapsalu	4	6	6	3
Hanila	1	2	1	3
Kullamaa		1	1	1
Lihula	2	2		2
Martna	2			
Noarootsi	7	6	2	4
Nõva	1	1	1	
Oru				
Ridala	5	1	9	4
Risti	2	2	1	1
Taebla		1		
Vormsi	1	2	1	
Kokku	25	24	22	18

17. MUINSUSKAITSE

Kes on kultuuripärandi kaitsja? Kas riik oma ametnike kaudu, kohalik omavalitsus planeeringutesse sissekirjutatud väärtustamiste ja abinõude kaudu, ajaloolased, kodu-uurijad? Usun, et tähtsaim ja kõige lähemalt asjaga seotud tegelane muinsuskaitse valdkonnas on säilitamisväärse vara omanik. Olgugi et ka kõige suurem murede ja hoole kandja, on tema see, kellest tegelikult suuresti sõltub mälestise saatus, kellel tuleb astuda esimesed sammud – kas ise käed külge panna või abi otsima asuda. Muinsuskaitseamet oma inspektoritega on seatud vahendama mälestistega, seega siis riikliku kaitse all oleva pärandiga kaasnevaid probleeme. Seaduse järgi vastutab mälestise säilimise eest omanik, kui see tal aga üle jõu käib, peaks riik kui kohustuste ja kitsenduste seadja kohe appi tulema. Nagu me teame, ei ole vajadused ja võimalused üldse mitte tasakaalus ja seetõttu on ka paljud omanikud hädas, üldse mitte hoolimatusest, vaid lihtsalt ei jätkujõudu ega raha ja riigi toetusi.

Ega see üldpilt nüüd väga hull ka ole, meil on ikka palju küllalt hästi või rahuldavalt hoitud mälestisi, tublisid omanikke ja tasemel restauraatoreid. Samuti on õnnestunud aeg-ajalt leida rahastamisvõimalusi eri programmide, fondidest. Kui saaks ja oskaks alati ka omanikele head nõu anda ning mälestise seisukorra ja hooldusvajaduse asjus ühisele arusaamisele jõuda, oleks asi veel parem.

Täpsustaks siin veel kord: muinsuskaitse seadus ei sunni omanikku mälestist konserveerima ega restaureerima, see kohustab hoidma sellises seisus, et oleks tagatud asja (ehitise, varemete, arheoloogilise kultuurikihi, hauakivi jne) säilimine. Konserveerima-restaureerima

saab hakata siis, kui on mingi idee objekti kasutuselevõtuks või kui olemasolev kasutus neid töid hädasti nõuab. Muul juhul räägimegi hooldusremondist, ilmastiku mõjude eest kaitsmisest (katuste korrashoid ja avariiremont eelkõige).

MKA on koostanud tegevuskava halvas ja avariilises seisukorras olevate mälestiste päästmiseks. Meil on maakonnas neid praegu 28, osa neist on riiklikus registris arvel varemtena – nende puhul piirdubki tegevus ümbruse heakorrastamise ja parimal juhul säilinud müüride konserveerimisega. Eelmise aastaga võrreldes tundub seis parem osalt tehtud avariitööde, osalt seisukorra ümberhindamise tõttu, kasutades täpsustatud seisukorra hindamiskriteeriume. Rohkem vajavad tähelepanu veel oma algupärase ilmega hooned, mille puhul hoiaks kiire ja asjatundlik sekkumine ära suurema lagunemise või lausa hävimise. Mõned objektid sellest loetelust on Matsalu mõisakompleksi hooned, Vatla mõisa magasiait, Kullamaa vesiveski, Koluvere pargipaviljon, Vanamõisa tall, ait ja teenijatemaja, Lihula moonakamajad jts.

2012. aastal rahastati riigieelarvest avarii-konserveerimis- ja restaureerimistöid järgmiselt:

KOKKU 36 430 €	Rahastatavad tööd	
Haapsalu linnus	3 200 €	ringmüüri avariikonserveerimine
Virtsu mõisa valitsejamaja	6 400 €	katusekatte vahetus
Jaagu talu viljaait remont	6 400 €	katusekatte vahetus ja puitkonstruktsiooni
Räägu mõisa ait	3 835 €	seinte toestamine, katuse remont
Suure-Rõude mõis	3 000 €	katuse avariiremont
Haapsalu raudteedepoo kinnikatmised	3 000 €	projektdokumentatsioon ja avarii –
Lihula mõisa viljaait	6 500 €	keldri katus, IV etapp
Lihula mõisa peahoone avariitööd	4 095 €	karniisi avariiremont

Objektid valiti laekunud taotluste põhjal ja arvestades objektide seisukorda ning valik on läbi arutatud Läänemaa kultuuripärandi kaitse komisjoni koosolekul.

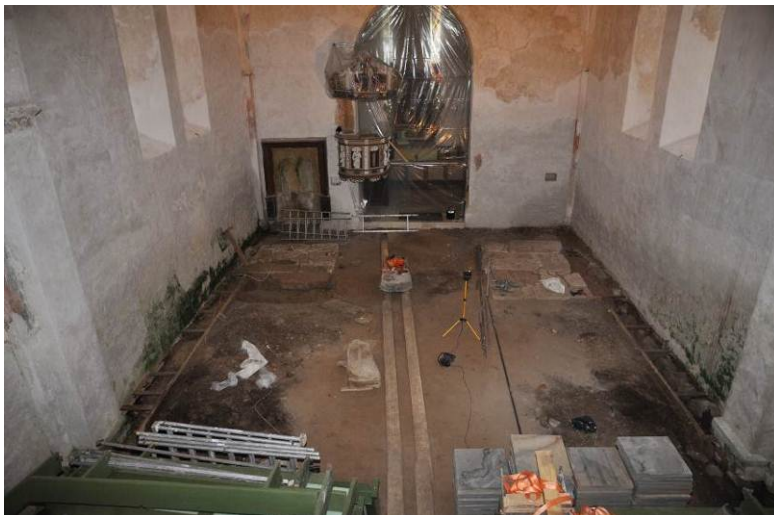
Riikliku programmi „Pühakodade säilitamine ja areng“ eelarvest said Läänemaalt toetust kahe hoone katusetööd. Haapsalu metodistide palvela restaureerimistöödeks eraldati 6000 €. Eriliselt hea meel on selle üle, et lõpuks, pärast aastaid kestnud ootamist, on nüüd teoks

saanud Ridala kiriku katuse restaureerimine, lisatoetust töödeks saadi riiklikust programmist 109 131 € ja kindlasti oli abiks ka heade annetajate panus. Pidulik tänujumalateenistus tööde lõpetamise tähistamiseks leidis aset 10. juunil.

Ridala kiriku katusetööd 14.03.2012 Foto: Kalli Pets

Sama röömustav on kohaliku koguduse toetajate abiga alguse saanud Hanila kiriku põrandaehitus. Seegi töö on juba pikki aastaid ootel olnud. Loodetavasti saab ka järgmisel aastal riigilt rahalist abi, et töö lõpuni viia.

Hanila kiriku põrandplaatide paigaldamise algus, 27.11.2012 Foto: Tõnis Padu

Kunstimälestiste arvukast nimistust leidsid toetamist Karuse kirikuaias olevad unikaalseid trapetsiaalsed hauaplaadid, õigemini kaks neist, mis aja jooksul pinnasesse kasvanud ning ilma meelevallas paratamatult kulunud. Päris keerukas oli neid looduses märgata, eriti

sügisel lehtede langemise ajal. Detsembris, juba päris lumistes oludes, kaevati hauaplaadid välja ja paigutati kabelisse, kus need saaks aeglaselt kuivada. Kevade poole otsustatakse, mis edasi saab. Kindlasti vajavad haruldused konservatori hoolsat kätt, misjärel tuleb otsustada, milline oleks parim viis plaate vääriliselt eksponeerida.

Karuse kirikuaia hauaplaadi ülestõstmine,

Hauaplaadi toimetamine kabelisse, 11.12 2012

Fotod: Kalli Pets

Plaadid konserveerimise ootel, Foto: Kalli Pets

Ajaloomälestistest sai riigi toetusel paremasse korda Noarootsi vabadussammas, omaniku algatusel restaureeriti perekonna hauaplatsi metallpiire Rooslepa kalmistul.

Sügisel toimusid Nõva kirikus restaureerimistööd Leader-programmist saadud rahalisel toel: torn sai lisaks uuendatud aluskattele peale vaskpleki ning tippu lehtkullaga kaetud kuke koos uue tammepuust kuuli ja tuulelipuga. Vana kuul ja lipuleht jäävad eksponaadiks kirikusse sisse. Korrastati alumine palgiriida, mis kenasti aluskividest kasetohuga isoleeriti, välja vahetati ka osa veelaudu. Loodame rahastamisvõimaluste leidmisele ja tööde jätkumisele järgmiselgi aastal – plaanid on ilusad ja koguduse inimesed tublid.

Nõva kiriku tornitööd, 02.10.2012 Foto: Kalli Pets

Töid mälestistel on saadud teha ka saastekvootide müügi summadest. Üks sellistest on põhjalikku uuenduskuuri läbiv Wiedemanni gümnaasiumi hoonekompleks, mis on kaitse all ajaloomälestisena. Renoveerimist korraldab riigi kinnisvara aktsiaselts koos haridus- ja teadusministeeriumiga.

Samast allikast on rahastatud ka Räägu mõisa peahoone akende vahetust ja Vatla mõisa aidale uute välisuste paigaldamist. Räägu mõisas asuva Oru hooldekodu soojapidavamaks muutmise andis olulise panuse ka kohalik omavalitsus, olles sunnitud selleks koguni laenu võtma. Maja on nüüd kindlasti mugavam sealsetele elanikele, aga ka palju kenam vaadata.

Räägu mõisa peahoone fassaaditööd, 01.08.2012 Foto: Kalli Pets

Üks suviseid helgemaid sündmusi oli Osmussaare kabeli varemete konserveerimistööde lõpetamist tähistav jumalateenistus. Viimase tööna sai konserveeriva viimistluse pikihoone mahtu markeeriv müür, millele tulevikus maalilise ilme andmiseks ja ühtlasi kaitseks istutati

kukeharja. Sügav kummardus algatajatele, toetajatele ja paljudele aastate jooksul töödel osalenud vabatahtlikele abilistele.

Kiiduväärsete inimeste ja tegudega jätkates tuleks rääkida Muinsuskaitseameti traditsioonilisest iga-aastasest parimate partnerite tunnustamisest. Läänemaaga seotud tööde-tegemiste eest pälvisid kiidusõnu:

Restauraator Paul Uibopuu, Reartis OÜ – tema poolt on kenasti korrastatud Haapsalu vana kalmistu hauatähiseid, samuti enamik Haapsalu monumente, sealhulgas Promenaadi dekoratiivvormid.

Katusemeister Siim Sooster sai kiita roogkatuste kõrgetasemelise teostamise eest (Lihula vallas Jaagu talu ait ning Tika talu ait).

Haapsalu vanalinnas Jaani tn 10 asuva 19. saj pärineva puumaja korrastamise eest tunnustati nii tellijat Põllumajandusametit kui ka projekti autoreid Tartu Projekti (ins Ü. Takker, arhitektuurse osa autor E. Laarmann) ja ehitajat OÜ Triaad Grupp. Eva Laarmanni jooniste alusel taastati hoovipoolne, rikkaliku puitpitsiga kaunistatud veranda. Pitsid taastati üksikute hoone pööningult leitud fragmentide alusel.

Tunnustuse osaliseks said muidugi ka Osmussaare kabeli konserveerimistöode eestvedajad ja tegijad Osmussaare Külaselts, Lea Täheväli Stroh, Saga Adolffsson ning Noarootsi vald ja tööde teostaja Säästvad Ehituslahendused OÜ.

Meeleolukaks kujunesid kevadised ringsõidud, üks kirikutesse, teine muid ehitismälestisi tutvustama. Kirikute külastamist kajastas ka EELK häälekandja Eesti Kirik.

Teiselegi reisile ehk siis „mõisatuurile“ kogunes tore huviliste grupp ning usutavasti sai iga osaleja tegelikult päris positiivse elamuse. Tänu Keskvere, Suure-Rõude, Lihula, Massu ja Vatla mõisa omanikele-valdajatele sai hoonetega nii seest kui ka väljast põhjalikult tutvuda ja kirkas kevadpäikeses ei mõjunud ka nähtud varemed väga lootusetuna.

Arheoloogiamälestiste omanike ja kohaliku külarahvaga sai kohtuda selleaastasel teabepäeval Nehatus. Üheskoos otsisime väga ammu kirjeldatud, kuid nüüd teadmata asukohaga allikaid, arutlesime kultuuripärandi väärtustamise üle ning vaatasime mitut seni veel laiemalt tutvustamata objekti. Mälestiseks tunnustatud allikad jäid seekord siiski tuvastamata, aga loodetavasti leiame need arheoloogide abiga üles.

Nehatu seltskond veski varemete juures,

Allikaid otsimas, 27.04.2012, Fotod: Kalli Pets

Allika sügavuse mõõtmine, 27.04.2012 Foto: Kalli Pets

Iga selline kokusaamine kinnitab teadmist, et kindlamalt kui mis tahes seadusesäte saab oma koduümbruse mälestisi kaitsta kohalik kogukond. Hea näide on siin Kinksi Külaselts, mille eestvedajad ei väsi pingutamast muuhulgas Karuse kalmistu korrastamise nimel. Sügiseks olid paigas uued uhked raudväravad, eelmiste aastate tegevust tähistavad restaureeritud kabel, abihoone, hoolsalt korrastatud hauaplatsid.

Meie kultuurimälestiste nimekirja, info nende asukohast ja seisukorrast leiab iga huviline kultuurimälestiste riiklikust registrist. Selleks tuleb vaid külastada meie kodulehte www.muinas.ee ja sealt registri lingile klikkida. Kindlasti tasub vaadata omanikule suunatud rubriigi alla, selt leiab värskelt täiendatud nõuandeid mälestiste hooldamiseks.

Päris konkreetseid lahendusi ehituslikele probleemidele leiab aga:

<http://www.muinas.ee/sinule/ettevotjale/lahendused>

18. KESKKONNAAMET

Keskkonnaamet täitis 2012. aastal oma põhikirjalisi tegevusi ühtse üle-eestilise asutusena.

Läänemaa osas vastutab suurema osa tööde elluviimise eest Keskkonnaameti Hiiu-Lääne-Saare regioon. Peamised valdkonnad on keskkonnalubade menetlemine, kaitstavatel aladel valitseja funktsioonide täitmine ja metsaseadusest tulenevate tööülesannete täitmine, samuti keskkonnahariduse arendamine maakonnapõhiselt. Aastaraamatusse tegid kokkuvõtted oma valdkonnas: Kai Vahtra (keskkonnamõtjude strateegiline hindamine) Anu Saue (veekasutamine), Tõnis Ruber (metsa majandamine), Piret Peeterson (jäätmevaldkond), Marju Erit (looduskaitse planeerimine), Mihkel Tiido (poollooduslike koosluste hooldamine) ja Ave Huugen (keskkonnahariduse ülevaade).

18.1. Keskkonnamõtjude strateegiline hindamine

2012. aasta peamiseks suuremaks keskkonnamõtjude hindamise protsessiks võib pidada Elering ASi ning Harju, Lääne ja Pärnu maavalitsuse vaheliste läbirääkimiste tulemusena algatatud kolme maavalitsuse maakonnaplaneeringu täpsustava teemaplaneeringu "Harku-Lihula-Sindi 330/110 kV elektriliini trassi asukoha määramine" koostamise ja planeeringu keskkonnamõtju strateegilise hindamise protsessi.

Harju maavanem 26. okt 2011 korraldusega nr 2018-k

Lääne maavanem 28. okt 2011 korraldusega nr 184

Pärnu maavanem 31. okt 2011 korraldusega nr 124

Sellele järgnevalt toimusid lähteseisukohtade tutvustamised kõigis omavalitsustes (11), mida trass läbib.

Kuna kavandatav tegevus on ühtne ja ei ole ellurakendatav osade kaupa (nt eraldi maakonniti), korraldatakse ühtne keskkonnamõtju strateegiline hindamine.

Mulle teadaolevalt ei ole Läänemaa põhjaosa valdades KSH-sid 2012. a algatatud. Vormsi üldplaneeringu KSH algatamisest oli juttu, kuid see protsess (planeering+KSH) on praeguseks peatunud.

18.2. Veemajanduskavade uuendamine

Keskkonnaministeerium algatas 2012. aasta alguses kehtivate veemajanduskavade

ajakohastamise, mida alustatakse kavade uuendamise ajagraafiku ja tooplani avalikustamise

ja kinnitamisega. Pikaajaline tööplaan sisaldab omakorda avalikkuse teavitamise ja nõustamisega seotud tegevusi ning avalike arutelude, küsitluste jms korraldamist. Veemajanduskavad koostatakse kuueks aastaks. Seejarel vaadatakse need üle ning ajakohastatakse järgmiseks perioodiks. Uuendatavad veemajanduskavad keskenduvad senisest enam põllumajandusest ja hajaasustusest tulenevale saastusele, kliimamuutuste mõjule, paisutamise ja tõkestatud jõgedele ning veekogude tervendamise ja seotud tegevustele.

Veemajanduskavadega saab lähemalt tutvuda <http://www.keskkonnaamet.ee/vesikonnad/>.

18.3. Vee kasutamine

Vee kasutamise ja kaitse korraldamise eesmärk on tagada säästev areng ja vee võimalikult looduslik seisund ning hoida pinna- ja põhjavee kvaliteeti, hulka ja režiimi inimtegevusest võimalikult rikkumatuna.

Vee ja veekogu kasutamine toimub avaliku kasutamisenä või erikasutusena.

Veekogu avalik kasutamine on veekogu kasutamine igaühe poolt ilma veekogu seisundit mõjutavate ehitiste või tehnovahenditeta

Vee erikasutus on vee kasutamine veekogu või põhjaveekihi seisundit mõjutavate ainete, ehitiste või tehnovahenditega. Keskkonnaamet väljastab vee erikasutusloa juhul, kui on tegu vee erikasutusega, hoides sellega kontrolli all tegevusi, mis võivad mõjutada mere, põhjavee, ja veekogude (jõed, järved, ojad, allikad) seisundit.

Kõik väljastatud vee-erikasutusload on kantud elektroonilisse keskkonnalubade infosüsteemi aadressiga <http://klis.envir.ee>

2012. aastal oli Läänemaal kokku 72 vee erikasutusluba, millest 42 väljastati veevõtuks ja heitvee ärajuhtimiseks, 25 luba oli vee tõkestamiseks või süvendamiseks, sealhulgas veekogude kaitseks sildade rekonstrueerimise ajal, 3 luba väljastati karjäärdest vee ärajuhtimiseks põhjavee alandamise eesmärgil, 1 luba väljastati laevade lossimiseks ja üks ajutine vee erikasutusluba Taebla reoveepuhasti rekonstrueerimistööde üheks perioodiks. Kalakasvatuseks ei väljastatud Läänemaal ühtegi vee erikasutusluba.

2012. aastal ei alustanud Läänemaal tegevust ükski uus ettevõtte, kes oleks vajanud vee erikasutusluba, seega pole tarbitud veekogus ja heitvee juhtimine veekogudesse viimaste aastatega võrreldes oluliselt muutunud.

Vee erikasutusloaga ettevõtted on kohustatud iga aasta märtsiks esitama veekasutuse aastaaruande. Kuna aruannete töötlemine pole veel lõppenud, ei saa sellesse aastaraamatusse 2012. a kohta täpseid andmeid esitada. Ligikaudu tarbiti põhjavett üle 2

miljoni kuupmeetri. Enamik kulub elanike olmevajaduste rahuldamiseks, põllumajandus tarbib ligi 5% ja tööstus alla 4%. Veekogudesse juhiti 18 miljonit kuupmeetrit heitvett, millest suurem osa oli puhastatud tasemeni, mis ei ohusta pinnavett. Karjääridest juhiti aasta jooksul ära 3 miljonit kuupmeetrit põhja-, pinna- ja sajuvett. Heitvee pinnaveekogudesse juhtimise tõttu pole Läänemaa veekogude vee kvaliteet teadaolevalt halvenenud.

2012. a veekasutuse valdkonna suuremad tegemised olid Haapsalu Veevärgi teostatavad reoveepuhastite ja joogiveehaarete rekonstrueerimised Põhja-Läänemaa valdades.

18.4. Jäätmete valdkond

Jäätmeluba on vaja jäätmete kõrvaldamiseks, taaskasutamiseks, ohtlike jäätmete ning teiste isikute tekitatud metallijäätmete kogumiseks või veoks, kohaliku omavalitsuse üksuse korraldatud jäätmeveoks, olmejäätmeveoks majandus- või kutsetegevusena, jäätmete tekitamiseks keskkonnakaitse ja jäätmekäitluse seisukohalt olulistes valdkondades või jäätmehoidla käitamiseks.

Isikud, kes on vabastatud jäätmeloa omamise kohustusest, koguvad tavajäätmeid või veavad tavajäätmeid, välja arvatud olmejäätmed, oma majandus- või kutsetegevuses, korraldavad vahendajana jäätmete kõrvaldamist või taaskasutamist teiste nimel või tegutsevad edasimüijatena, registreeritakse Keskkonnaametis ning neile väljastatakse registreerimistõend.

2012. a lõpu seisuga oli Läänemaal kehtivaid jäätmelubasid 34 ning registreerimistõendeid 36. Jäätmelubadest on väljastatud 13 jäätmete taaskasutamiseks, 3 jäätmete kõrvaldamiseks, 12 ohtlike jäätmete kogumiseks või veoks, 5 teiste isikute tekitatud ja üleantud metallijäätmete kogumiseks või veoks, 2 omavalitsusüksuse korraldatud jäätmeveoks, 11 olmejäätmeveoks majandus- või kutsetegevusena ning 5 jäätmete tekitamiseks. Jäätmeluba võib olla antud mitmeks tegevuseks.

Jäätmelubade ning registreerimistõenditega on võimalik tutvuda Keskkonnaameti e-teenuste portaalis <https://eteenus.keskkonnaamet.ee/>.

18.5. Looduskaitse planeerimine

Oluline dokument kaitstavatel loodusobjektidel kaitse-eesmärkide saavutamiseks ja säilitamiseks on kaitse-eeskiri. Kaitse-eeskiri on õigusakt, mis seab looduskaitsealades sätestatu kõrval ka kaitseala kaitse-eesmärgid ning sellest tulenevad piirangud, õigused ja kohustused, millega tuleb kaitsealadel tegutsemisel arvestada. Tulenevalt muudatustest nii looduskaitset reguleerivates õigusaktides kui ka täienenud teadmistest loodusväärtuste ohustatusest ja levikust, on vaja uuendada kaitse-eeskirja. 2012. aastal toimusid seoses

kavandatava Looduskaitseeaduse muudatusega Silma looduskaitseala, Salajõe maastikukaitseala ja Nõva looduskaitseala (praeguse maastikukaitseala) kaitse-eeskirjade uued avalikustamised. Oluliselt olid täienenud kaitse-eeskirjade seletuskirjade põhjendavad osad.

Põhirõhk 2012. aastal oli kaitsekorralduskavade tellimisel. Kaitsekorralduskavade koostajad leiti riigihanke abil. Avalikud kaasamiskoosolekud peeti Silma looduskaitseala ja Karjatsimere hoiuala; Nõva looduskaitseala; Vormsi saare kaitstavate alade; Laiküla hoiuala ja püsielupaiga; Tuhu maastikukaitseala ja hoiuala; Leidissoo looduskaitseala, Läänemaa Suursoo maastikukaitseala, Suursoo-Leidissoo hoiuala ja piirnevate püsielupaikade; Puhtu-Laelatu looduskaitseala ja Rame hoiuala ning Nehatu looduskaitseala, Porsiku, Kangruaadu ja Oademetsa hoiuala kaitsekorralduskavade koostamiseks. Kaasamiskoosolekutel tegid nii omavalitsused kui ka kohalikud elanikud ettepanekuid kaitsekorralduskavade täiendamiseks. Kaitsekorralduskava peamine osa on tegevuskava, millega nähakse ette kaitsekorraldusperioodil teostatavad vajalikud tööd. Kaitsekorralduskava on üks tähtsamaid dokumente kaitstavail aladel paiknevate kaitsealuste liikide, koosluste ning teiste oluliste loodusväärtuste kaitse korraldamisel.

2012 loendati üle kaitsealused linnu- ja taimeliigid mitmel Läänemaa kaitstaval alal. Peale riiklikult seirataivate alade, kus teostatakse süstemaatiliselt lindude või taimede loendusi, on vaja ka mujal aeg-ajalt üle kontrollida ja täpsustada kaitsealuste liikide olemasolu ja seisundit. 2012. aastal inventeerisid Läänemaa looduskaitsebioloogid ja rõngastuse spetsialistid Ilona Lepik, Maire Toming, Triin Paakspuu ja Olavi Vainu Rajametsa, Puiskarjamaa, Haeska, Mõisaküla ja Pullapää panga hoiualade kaitstavaid liike. Matsalu rahvuspargis loendati kevadrändel peatuvaid vee- ja rannikulinde ning Võigaste, Matsalu küla, Mõisaküla ja Saardo sihtkaitsevööndites metsalinnustikku. Loenduste tulemused edastatakse Keskkonnaregistrisse.

18.6. Looduskasutus kaitsealadel

Looduskaitseeaduse alusel ei või kaitstavate loodusobjektide kaitsevööndis ilma kaitseala valitseja (Keskkonnaameti) nõusolekuta muuhulgas kehtestada detailplaneeringut, anda projekteerimistingimusi ega ehitusluba. Nimetatud tegevusteks andis Keskkonnaamet nõusolekuid järgmiselt:

- 1) nõusolek projekteerimistingimuste väljastamiseks 21;
- 2) ehitusloa väljastamiseks 37;
- 3) nõusoleku andmine detailplaneeringu kehtestamiseks 9.

18.7. Metsade majandamine

Ülevaade Läänemaa metsadest

Läänemaal on metsa **106 200** hektarit. Seega on metsaga kaetud **44,5%** maakonnast. Statistilisel valikmeetodil on saadud Läänemaa metsade üldtagavaraks **17,1** miljonit tihumeetrit, mis moodustab Eestimaa metsade **442,5** miljoni tihumeetrisest üldtagavarast 3,9%. Keskmiselt on Läänemaa metsas ühe hektari tagavara **161** tihumeetrit, millega oleme maakondade võrdluses viimasel kohal. Järvemaal on näiteks hektari tagavara 173 tihumeetrit, Harjumaal 188 tihumeetrit ja Võrumaal 241 tihumeetrit. Seega on meil metsakasvatuses ees veel suur tööpõld. Valdavalt tähendab see kuivendussüsteemide uuendamist ja hooldusraiate mahu olulist suurendamist. Samuti tuleks suuremat rõhku panna metsauuendusele. Praegusel ajal jäetakse raielangid valdavalt looduslikule uuenemisele, kuid rõhku tuleks panna hoopis metsaistutusele ja –külville, millega saavutame tootlikuma metsapõlve kasvu. Läänemaa mets on keskeltläbi 57aastane ja valdavad puuliigid on kask (27%), mänd (24%) ja kuusk (16,5%).

Läänemaa metsades on kaitstavaid alasid u 40 000 hektarit, millest range kaitsereežiimiga alasid, kus metsa majandada ei tohi, on u 16 000 hektarit.

Metsade majandamine

2012. aastal Keskkonnaametile esitatud metsateatiste analüüsist järeldub, et Läänemaa metsades on raiemaht eelmise aastaga võrreldes vähenenud 4,1% ja ulatub **400 937** tihumeetrini.

Pindalalt hõlmas raiutav ala **5128** hektarit, millest lageraiet tehti **2017,1** hektaril ja harvendusraiet **1504,3** hektaril. Kindlasti märkab looduses liikudes, et üha rohkemates kohtades on tehtud lageraiet või teede äärtes kõrguvad suured puiduvirnad. Peasjalikult Maa-ameti poolt oksjoni korras müüdavate metsamaade majandamine on endaga kaasa toonud ulatuslike lageraiete tegemise. Põhjus peitub selles, et müüdavatel metsamaadel kasvab enamasti raieküps mets ja maa ostjal on huvi maa ostusumma võimalikult kiiresti tasa teenida.

Metsa raiumise mõte on metsa kasvatamine. Hooldusraie eesmärk on kasvatada paremat metsa, see tähendab sirgemaid tüvesid ja suuremat tagavara hektari kohta. Uuendusraie (lageraie ja turberaie) eesmärk on küpse metsapõlve realiseerimine ja uuele metsale kasvuvõimaluse andmine. Metsaomanik peab siinjuures järgima metsaseaduse nõuet, et

hiljemalt viis aastat pärast raiet oleks mets uuenenud. Seejuures võib lasta tekkida looduslikul uuendusel või uue metsa istuda või külvata.

Metsaseadus annab metsaomanikule võimaluse raiuda oma metsast ilma metsateatist esitamata 3 tihumeetrit hektari kohta igal aastal ja samuti aladel, mida ei loeta metsamaaks (kraavikaldad, teeservad, õuealad ja kõikvõimalike tehnoarajatiste kaitsevööndid), siis võib järeldada, et tegelik raiemaht on hinnanguliselt u 30 000 tihumeetri võrra suurem.

Raiumise aktiivsust nendel aladel on suurendanud Vao koostootmisjaama ja Pärnu elektrijaama valmimine, mis vajavad suures mahus hakkpuitu. Peaasjalikult toodetakse hakkpuitu võsast ja väheväärtuslikest puuliikidest nagu hall lepp. Kuna Läänemaal on hinnanguliselt hall-lepikuid 13 000 ha, peaks meil olema küllaldaselt võimalusi hakkpuidu tootmist oluliselt suurendada.

Virnastatud väheväärtuslik puit ootab hakkimist

Foto: Tõnis Ruber

2010. aastal loodud Läänemaa Metsaühistu on kujunenud tugevaks metsandusorganisatsiooniks, kes seisab oma liikmete huvide eest. 2013. aasta seisuga on Läänemaa Metsaühistul 166 liiget, kel on kokku 3800 hektarit metsamaad. Metsaühistu on mittetulundusühing, mis tähendab, et eesmärk ei ole teenida omatulu. Metsaühistu ülesanne on pakkuda nõuandeid ning abi erametsade majandamisel ja kõigil metsaomanikel on võimalik liituda.

18.8. Poollooduslike koosluste hooldamine

2012. aastal tehti loodushoiutoetuste abil poollooduslike koosluste taastamiseks töid 341 hektaril ning rajati tarasid 14,7 km edaspidiseks loomade karjatamiseks. Taastamise raames toimub niidu ettevalmistamine hooldamiseks (karjatamiseks või niitmiseks) – tavaliselt raiutakse võsa või hekseldatakse pilliroogu.

PRIA poollooduslike koosluste hooldamise toetuse (PLK) saamiseks anti kooskõlastus 139 taotlusele ning selle raames hooldati 7639 ha väärtuslikke niite ja karjamaid, mis on 109 ha võrra vähem kui 2011. aastal. PLK toetuse pindala on viieaastase kohustuse lõppemise ning ülemineku tõttu teistele toetustele vähenenud.

18.9. Keskkonnaharidus

Keskkonnaameti keskkonnaharidusliku tegevuse üldeesmärgid on parandada kõigi Eesti elanike keskkonnateadlikkust mitmekesise siht- ja huvirühmadele mõeldud tegevuse kaudu, edendada formaalharidust toetavat keskkonnaharidust ja aidata kaasa kogu Eestit hõlmava keskkonnahariduskeskuste võrgustiku tekkimisele ja toimimisele.

Üle Eesti on kokku 19 keskkonnahariduse spetsialisti, neist üks Läänemaal.

ERF meetme „Keskkonnahariduse infrastruktuuri arendamine“ projekti abil soetati Matsalu rahvusparki keskuse õppeklassi uusi õppevahendeid ning vahetati välja mööbel.

2012. aastal viis Keskkonnaamet Läänemaal ellu lasteaedadele ja üldhariduskoolidele 53 õppeprogrammi 1184 osalejale. Teemad hõlmavad looduskaitset ja elurikkust, kooslusi ja

nende kujunemist, vee kasutamist ja kaitset, jäätmetekke vähendamist ning maavarade kaevandamist ja kasutamist. Programmid on koolidele ja lasteaedadele tasuta. Juhendaja on keskkonnahariduse spetsialist.

Osakonna üks ülesandeid on korraldada ja viia ellu keskkonnahariduse valdkonda edendavat ja säästva arengu põhimõtteid tutvustavat tegevust siht- ja huvirühmadele. Korraldame seminare, infopäevi ja kampaaniaid, koostame keskkonnateemalisi infomaterjale, valmistame ette kaitsealasid ja matkaradu tutvustavaid infotahvlite ning looduskeskuste ekspositsioonide materjale. Tegevusse kaasatakse ka Keskkonnaameti teiste struktuuriüksuste töötajaid.

Läänemaal korraldati 12 keskkonnateadlikkust edendavat tegevust kokku 323 osalejale.

Osaleti veel kahel avalikkusele mõeldud üritustel. Roosta surfilaagris toimus kolmel päeval tunnine koolitus „Kuidas vähendada enda ökoloogilist jalajälge“. Keskkonnaamet osales oma telgiga ka Läänemaa „Ohutuspäeval“.

Keskkonnaamet jätkas keskkonnahariduslike regionaalsete konverentside korraldamist ka 2012. aastal. Konverentside eesmärk on tutvustada aktuaalseid teemasid valdkonnas, anda osalejatele uusi teadmisi ja kogemusi praktilistes töötubades, soodustada koostööd haridusasutuste ja koolivälise keskkonnaharidusega tegelejate vahel.

Konverentsid on mõeldud kooli- ja lasteaiaõpetajatele, üldhariduskoolide ja koolieelsete lasteasutuste juhtidele, keskkonnahariduskeskuste töötajatele, haridusametnikele ja teistele huvilistele.

Ettekannetes keskenduti keskkonnahariduse võimalustele ja väljakutsetele, töötubades anti praktilisi teadmisi ja tutvustati meetodilisi võtteid, mis sobivad nii lasteaia-, kooliealise lapse kui ka täiskasvanu õpetamiseks. Konverentsid lõpetas Foorumteatri etendus, kus kõigil osalejatel oli võimalus kaasa rääkida.

Konverentsidel osalemine on tasuta, sh tasuta sõit.

Konverentsi rahastab Euroopa Sotsiaalfondi programm „Keskkonnahariduse arendamine“ ja korraldusliku poole eest kandis hoolt La Pub Konverentsid.

22. novembril 2012 oli Hiiu-, Lääne- ja Saaremaa konverents Haapsalus, kus osales 63 haridustöötajat.

Ümarlaudade eesmärk on parandada keskkonnahariduse kujundamisega seotud asutuste ja organisatsioonide koostööd. Ümarlaud on koostöövorm, mille raames saadakse kokku 2–4 korda aastas. Ümarlaudade töösse on kaasatud maavalitsused, omavalitsuste liidud, RMK, KIKi maakondlikud esindajad, kutseõppeasutused, ülikoolid, aktiivsemad koolid ja lasteaiad,

keskkonnaharidust pakkuvad ettevõtted ja vabaühendused.

Läänemaal saadi kokku kaks korda: 16.02.2012 Silma Õpikojas ja 11.04.2012 Noarootsi Loodusinfokeskuses.

2012. aastal oli oktoobris–novembris Läänemaal looduskaitseteemaline rändnäitus „Hoia, mida armastad“. Näitus oli Kullamaa Keskkoolis, Uuemõisa Lasteaias–Algkoolis, Lihula Gümnaasiumis, Metsküla Algkoolis. Näitus jõuab Läänemaale tagasi aastal 2014.

Keskkonnahariduse spetsialistid on oma tööülesannete kohaselt koostanud trükiseid, infotahvleid ja ekspositsioonide sisu. Kaitsealasid tutvustavate infomaterjalide väljatöötamine toimub koostöös Riigimetsa Majandamise Keskusega, kes vastutab kaitsealade külastuse korraldamise eest.

Keskkonnaamet avaldas 2012. aasta kestel hulga uusi temaatilisi trükiseid: 24 Eesti kaitsealaid, 7 loodusradu tutvustavat voldikut ning 6 maakonna kaitstavaid loodusobjekte tutvustavat brošüüri eesti, inglise, vene jm keeles. Valminud on ka asjalikke nõuandeid sisaldav infovoldik „Hättasattunud metsloom“, ilmumist jätkas Karula rahvuspargi infoleht „Tarupettäi“.

Projekti „Keskkonna- ja looduskaitseteemaliste teabematerjalide väljaandmine“ raames koostati, kujundati ja trükiti üle Eesti 39 keskkonna- ja looduskaitseteemalist teabematerjali, mille kogutiraaž on 214 700. Kättesaadavad Keskkonnaameti kodulehel

<http://www.keskkonnaamet.ee/index.php?id=11071>

Ilmunud on trükised järgmiste Läänemaa kaitsealuste objektide kohta:

- Nõva LKA,
- Silma LKA,
- Läänemaa Suursoo MKA.

2012. aastal viidi ellu 11 Läänemaad puudutavat SA Keskkonnainvesteeringute Keskuse rahastatud keskkonnahariduslikku projekti.

1. Looduskaitseteemalise rändnäituse duplikaatide valmistamine
2. Looduskaitsekuu üritused 2012. aastal
3. Eesti elupaigatüüpe tutvustav õppeprogramm koolidele
4. Keskkonnahariduslike õppeprogrammide kättesaadavuse parandamine
5. Endla looduskeskuse koostöövõrgustiku arendamine
6. Keskkonna- ja looduskaitseteemaliste teabematerjalide väljaandmine
7. Jäätmetekke vähendamise kampaania ja üleeuroopalise jäätmetekke vähendamise nädala tähistamine
8. Keskkonna- ja looduskaitsekoolitus regioonidele 2012. aastal

9. Uurimusliku õppe projekt „Minu kodukohta veekogu bioloogilised, kultuurilised ja majanduslikud väärtused“
10. Hiiu-Lääne 5.–6. klassi „Veepäev“ 2012
11. Õppematerjalid looduskaitse ja kaitsekorralduslike tegevuste tutvustamiseks

19. KESKKONNAINSPEKTSIOONI LÄÄNEMAA BÜROO

Kui 2012. aasta järelevalvetegevus väga lühidalt kokku võtta, mahub see mõnda lausesse: keskkonnaalaseid kontrollimisi tehti 749, sealhulgas lahendati 159 kodanikelt saabunud kaebust, mis laekusid Keskkonnainspektsiooni valvetelefoni 1313 kaudu. Trahve määrati 72 korral kokku 9506 € ulatuses, millest aasta lõpuks oli laekunud 8111 €. Keskmise trahvisumma oli 136 €.

Pikemalt rääkides ei saa mööda minna ilmast, mis mõjutab inimeste liikumist looduses ja seeläbi ka rikkumiste arvu. Ilusate ilmadega on metsades-randades rahvast palju ning aeg-ajalt tekib probleeme telkimise, parkimise või tuletegemisega. Läänemaal kohtab sellist tegevust kõige enam Nõva kandi randades, sest ilus ilm meelitab mõnel kaunil nädalalõpul kohapeale rohkem külastajaid, kui RMK korraldatud puhkealad suudavad mahutada. Nii tulebki Keskkonnainspektsioonil koostöös RMK loodusvahtidega leida privaatset olemist nõudlevaile puhkajatele siiski puhkekoht kusagil ettevalmistatud puhkeala servas ja lõpetada omavoliline telkimine väljaspool selliseid paiku. Õnneks on eestimaalaste seaduskuulekus märgatavalt kasvanud ja korraldustele muuta oma telkimiskohta allutakse enamasti eriti vastu vaidlemata. Seetõttu ei jõua ka Keskkonnainspektsioon protokollide vormistamiseni.

Foto 1: „Mustad“ puhkajad on sõitnud autoga Nõva maastikukaitseala luidetele.

Püstitatud on telgid ja põleb lõke. Autor: KKI Läänemaa büroo fotoarhiiv

2012. aastat iseloomustas jahe ja vihmane suvi ning seetõttu ei olnud meil ühtki suuremat tulekahju looduses, mis on vägagi positiivne uudis.

Tundub, et aasta-aastalt suurenevad Läänemaaga piirnevas meres ja ka maakonna siseveekogudes kalavarud. Eriti on märgata just haugi ja ahvena arvukuse suurenemist. Suuremad kalavarud ahvatlevad Läänemaale ka suuremal arvul kalastajaid, viimane omakorda tõi kaasa probleemid looduskaitsealadel (Matsalu RP ja Silma Looduskaitseala). Asi ise ei olegi niivõrd mitte kalapüügi endaga seotud, kuivõrd on seotud kaitstavate alade kaitseriimiga, mis seab kalapüügile omad piirangud.

Kalandusega seostub ka Keskkonnainspektsiooni Läänemaa büroo suur töömaht traalpüügi kontrollil, mida on viimastel aastatel tehtud koostöös Politsei- ja Piirivalveametiga.

Foto 2: Keskkonnainspektsiooni Läänemaa büroo inspektorid Arseni Eller ja Marek Laht kontrollivad koostöös PPA-ga Läänemeres kalalaeva „Kiipsaare“. Foto: kalalaeva kapten Vjatšeslav Utjupin

Jahi valdkonnas tekitas mõnevõrra segadust juba aastaid menetluses olnud nn uue jahiseaduse eelnõu. Mitmed maaomanikud, eriti just suurmaa omanikud, keelasid 2012. aasta sügisest oma maadel jahipidamise, mis tekitas jahimeeste seas mõningast segadust, sest sellega muutus harjumuspärane jahikorraldus. Sellest tekkis probleeme, mida meiegi ametkonnal tuli uurida ja selgitada.

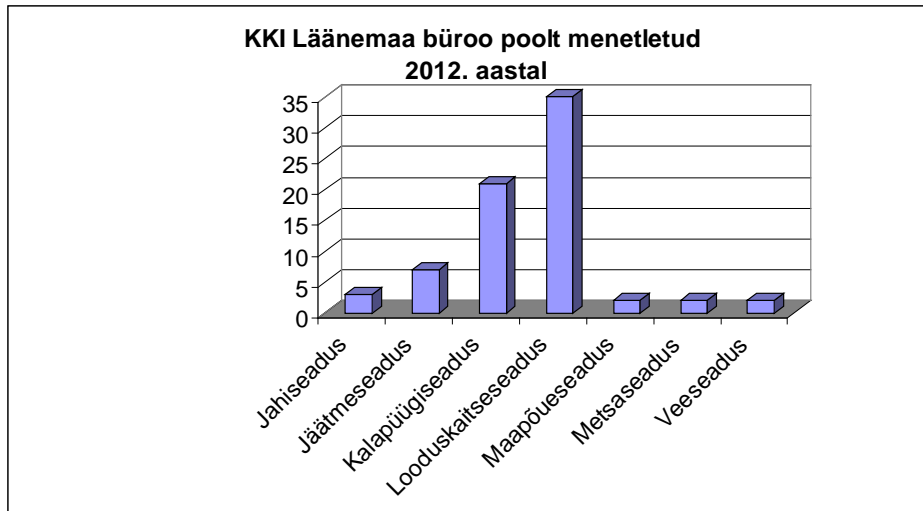
Kõik menetlused, mida Läänemaa büroo aasta jooksul jahiseadusest tulenevalt alustas, puudutasid siiski ohutusnõuete rikkumist jahipidamisel.

Mis puudutab metsaraiet, siis on viimased aastad, sealhulgas 2012. aasta, olnud suhteliselt stabiilsed. Raiemahud on küll suured, kuid raied ise on seaduspärased. Nii möödus ka 2012. aasta selliselt, et raietega looduskeskkonnale suuremat kahju ei tekitatud.

Läänemaal 2012. aastal keskkonna valdkonnas ühtegi kriminaalasja ei alustatud.

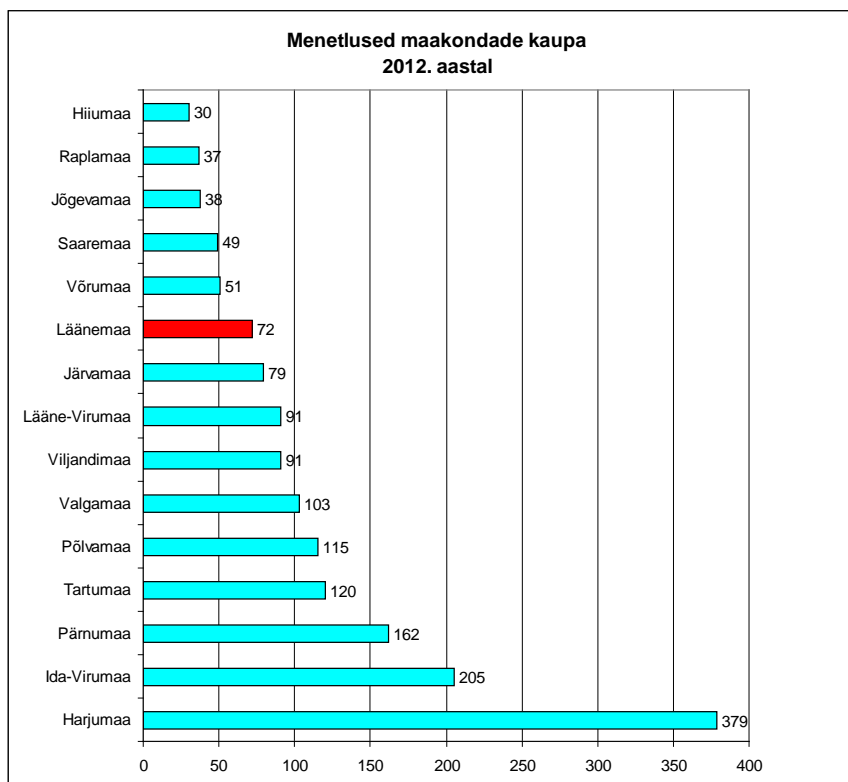
Maakondlik statistika

Keskonnainspeksiooni Läänemaa büroo alustatud menetlused 2012. aastal:

Kõige rohkem on Lääne maakonnas menetletud õigusrikkumisi looduskaitse valdkonnas (35), järgnesid kalapüügi valdkond (21) ja jäätmed (7). Jahiseaduse nõuete rikkumisi on menetletud 3 korral, maapõue-, metsa- ja veeseaduse nõudeid kõiki 2 korral.

Ülejäänud maakondadega võrreldes asub Lääne maakond keskkonnavaldkonnas õiguskaitsealalt 6. kohal.

20. LÄÄNE REGIONAALNE MAANTEEMET

Maanteeamet on Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi valitsemisalas tegutsev valitsusasutus. Maanteeamet viib seadusega sätestatud ülesannete ulatuses ellu riigi poliitikat ja arengukavasid, teostab juhtimisfunktsiooni ja riiklikku järelevalvet ning kohaldab riiklikku sundi tehoiu, liiklusohutuse, ühistranspordi ja liiklusvahendite keskkonnaohutuse valdkonnas, samuti peab arvestust liiklusregistrisse kantud sõidukite, sõidumeerikukaartide, juhilubade ja muude õigusaktidest tulenevate dokumentide üle.

Maanteeameti põhiülesanded on:

- 1) tehoiu korraldamine ja tingimuste loomine ohutuks liiklemiseks riigimaanteedel;
- 2) liiklusohutuse suurendamine ja liiklusvahendite keskkonnakahjulikkuse vähendamine;
- 3) liikluse ja ühistranspordi korraldamine;
- 4) riikliku tee ehitus- ja remonditööde ehitusjärelevalve, omanikujärelevalve, tee kasutamise ja seisundinõuete tagamise järelevalve ning riikliku järelevalve korraldamine ameti tegevusvaldkonda reguleerivaist õigusaktidest tulenevate nõuete täitmise üle ja vajadusel riikliku sunni kohaldamine;
- 5) riikliku teeregistri, liiklusregistri ja ühistranspordiregistri pidamine ning õigusaktidest tulenevate erinõuete rakendamine registrikannete teostamisel;
- 6) osalemine oma tegevusvaldkondi reguleerivate õigusaktide väljatöötamisel ning nende õigusaktide muutmiseks ettepanekute tegemine, samuti osalemine ameti tegevusvaldkondade eestikeelse terminoloogia korrastamises;
- 7) osalemine oma tegevusvaldkonnaga seotud poliitikate, strateegiate ja arengukavade väljatöötamisel ning rahvusvaheliste projektide ettevalmistamisel ja elluviimisel.

Maanteeameti lääne regiooni tegevuspiirkond on Hiiu, Lääne, Pärnu, Saare ja Viljandi maakond.

Lääne maakonna riigimaanteed

Riigimaanteed oli Lääne maakonnas 1. jaanuari 2013 seisuga 751,7 km, millest tolmuvaaba kattega teid oli 546,4 km ehk 73%. Tolmuvaabade katete kogumahu poolest oleme Eesti keskmisest kõrgemal.

Igapäevane teede hooldetööde maht kokku oli 1,6 miljonit eurot, millest 65% moodustasid suvised hooldetööd, 33% talihooldetööd ning 2% sildade ja viaduktide hoole. Lääne maakonnas teostab riigimaanteed hoolet OÜ ÜLE tütarettevõtte OÜ Lääne Teed.

Teehoiutöid tehti 2012. aastal Läänemaa riigimaanteedel 4,7 miljoni euro eest, millest moodustasid 6% maanteed ja katete ehitus, 60% maanteed remonditööd ja 34% hooldetööd.

2012. aasta alguse heitlikud ilmaolud andsid võimaluse rajada mõlemad Läänemaa jääteed, kuid tuisused ilmad ja kõrge merevee taseme tõttu jääle kerkinud vesi ei võimaldanud jääteid liiklusele avada pikemaks ajaks. Haapsalu–Noarootsi jäätee oli liiklusele avatud vaid 13 päeva ja selle aja jooksul kasutas jääteed 3538 autot.

Rohuküla–Sviby jäätee oli liikluseks avatud veelgi vähem, kokku 9 päeva, mille jooksul kasutas võimalust saarele ja tagasi sõita 1778 autot.

Vormsi jäätee

Foto: Maanteeamet

Suuremate teetööde käigus ehitati 2012. aastal ümber mõned amortiseerunud teelõigud. Uue katte sai Risti–Virtsu maanteel Kasari–Kirbla teelõik koos Kasari silla katte kulumiskihi vahetusega.

Parendamiseks liiklustingimusi kõrvalteedel, rajati 2012. aastal tolmuvabu katteid Läänemaal 14,3 km. Kasari–Kirbla maanteelõigu remontimisest üle jäänud freesipurust rajati tolmuvaba katet Kirbla–Rumba–Vana-Vigala maanteele 5,4 km ulatuses ja tolmuvaba katte sai ka Hanila–Hõbesalu maantee 8,9 km ulatuses.

Säilitamiseks teede katte- ja kulumiskihti remonditi kruusateid 16 km ja korduspindamisi kattega teedel tehti 51 km ulatuses.

Kasari–Kirbla maanteeõigu remont

Foto: Maanteeamet

Tabel 1. Riigimaanteede olem Lääne maakonnas seisuga 01.01.2013

Teed katte liigi järgi	Möötühik	Kokku km seisuga:		sealhulgas		
		01.01.2012	01.01.2013	Põhi-	Tugi-	Kõrval-
				maanteed	maanteed	maanteed
K O K K U	km	751,766	751,729	106,907	74,807	570,015
asfaltbetoonkattega	km	172,723	172,716	100,305	29,585	42,826
mustkattega	km	160,324	160,287	6,602	45,222	108,463
freesipurust kate ja pinnatud kruuskate.	km	199,086	213,428	0	0	213,428
kruusateed	km	219,633	205,298	0	0	205,298
Sillad ja viaduktid	tk/ m	41/1102,6	41/1102,6	9/391,7	9/93,1	23/617,8
sh puidust	tk/m	1/13,0	1/13,0			1/13,0

Allikas: Maanteeameti lääne regiooni Haapsalu esindus

Kohalikud teed

Maanteeameti lääne regiooni ülesanne on nõustada kohalikke omavalitsusüksusi teehoiul, liikluse korraldamisel ning teeregistriandmete töötlemisel.

Tabel 2. Kohalike teede olem Läänemaal seisuga 01.01.2013

	Maantee	Tänav	Kokku km
HAAPSALU LINN	4,422	57,600	62,022
HANILA VALD	82,723	12,250	94,973
KULLAMAA VALD	101,704	0	101,704
LIHULA VALD	155,770	21,691	177,461
MARTNA VALD	120,108	0	120,108
NOARROOTSI VALD	122,356	0	122,356
NÕVA VALD	58,517	0	58,517
ORU VALD	82,050	0	82,050
RIDALA VALD	149,117	17,752	166,869
RISTI VALD	104,194	5,473	109,667
TAEBLA VALD	96,878	12,356	109,234
VORMSI VALD	35,015	0	35,015
KOKKU/km	1112,854	127,122	1239,976

Allikas: Maanteeameti lääne regiooni Haapsalu esindus

Liiklusohutus

Liiklusohutlike kohtade ümberehitamise programmi raames rajati 2012. a 0,9 km pikkune ja 3,0 m laiune, sõiduteest metallpõrkepiirdega eraldatud ja renoveeritud bussipeatustega kergliiklustee lõik Keila–Haapsalu maanteele Linnamäe külas. Nimetatud kergliiklustee lõigu ehitus on teine etapp projekteeritud Linnamäe–Rannaküla 6,6 km pikkusest kergliiklusteest. Kergliiklustee uus lõik tagab jalakäijaile ja jalgrattureile ohutu teeäärse kergliiklustee väljaspool Keila–Haapsalu maanteed tiheasustusega alal. Uudsenäol avanesid 2012. a valminud kergliiklustee lõigu näol ka Oru Hooldekodu asukatele ohutumad võimalused kasutada Linnamäe külakeskuses asuvaid infrastruktuuri ettevõtteid ja Oru Vallavalitsust. Seega on 2011-2012. a Linnamäel rajatud kergliiklustee kahe esimese etapiga õnnestunud lahendada kõige arvukamate ja vähemkaitstud kergliiklejate kategooriate – laste ja puudega inimeste – teravamad liiklusprobleemid.

Linnamäe jalgte

Foto: Maanteeamet

Tabel 3. Liiklusõnnetused Läänemaal aastatel 2010–2012

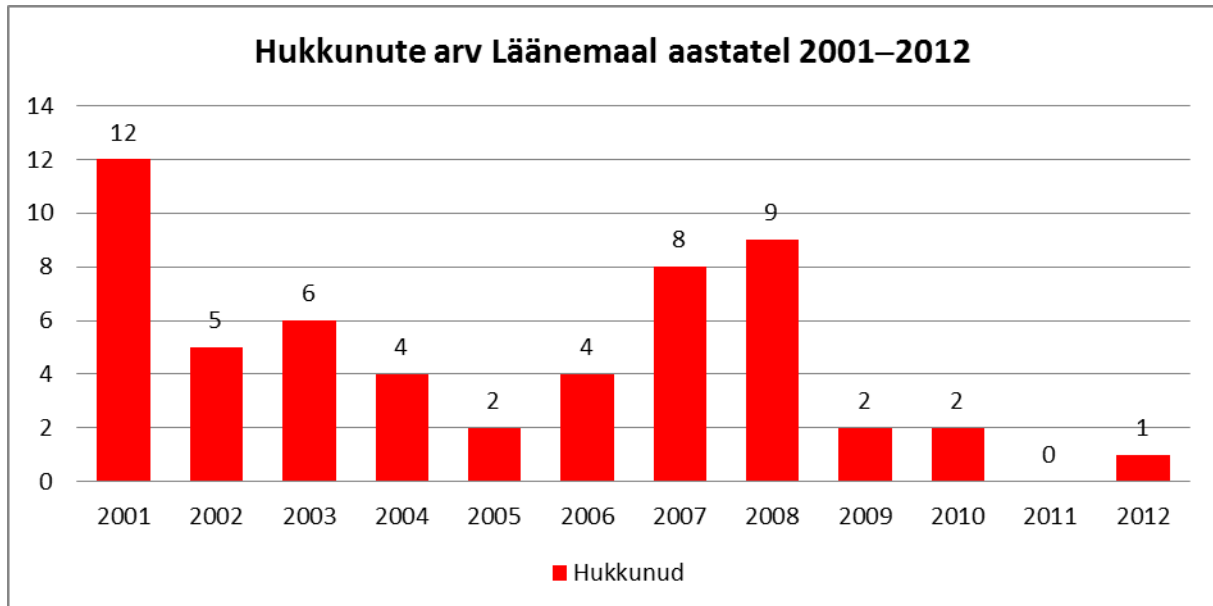
21. Liiklusõnnetused									
Maakond	Liiklusõnnetused			Hukkunud			Vigastatud		
	2010	2011	2012	2010	2011	2012	2010	2011	2012
Läänemaa	20	26	17	2	0	1	27	35	22
sh joobes juhtide osalusel	3	2	0	0	0	0	6	5	0

Allikas: Maanteeameti lääne regiooni Haapsalu esindus

Liiklusõnnetuste üldise kasvutendentsi taustal Eestis saab vastupidi tõdeda, et liiklusohutustöö ja -järelevalve on Läänemaal endiselt vilja kandnud – liiklusõnnetuste koguarv on vähenenud. Lähiminevikust paistavad aastad 2007 ja 2008 silma Läänemaa kohta tavapärasest suurema hukkunute arvuga (vastavalt 8 ja 9 hukkunut), millest enamiku põhjustasid joobes juhid. Seevastu kaks järgmist aastat – 2009 ja 2010 – on piirdunud kahe

liikluses hukkunuga aastas. Veelgi paremad ja ohutumad on olnud aastad 2011 ja 2012 (vastavalt 0 ja 1 hukkunu liikluses). Sellega oleme Eesti rahvusliku liiklusohutusprogrammi 2015. a lõppeesmärgi – vabariigis mitte üle 75 ja Läänemaal mitte üle 2 liikluses hukkunu aastas, eesmärki ennetamas.

Tabel 4. Liiklusõnnetustes hukkunute arv aastatel 2001–2012

Allikas: Maanteeameti lääne regiooni Haapsalu esindus

Liikluskasvatus

2012. aasta oli MA liikluskasvatustöös ülemineku aasta, st II poolaastast alustati tööd regioonipõhiste liikluskasvatustegevuste ühtlustamiseks kindlate sihtrühmade kaupa (põhikooli II aste, gümnaasiumi- ja kutseõppeasutuste õpilased, projektikonkursid, ühishanked jne).

Väga suure osa liikluskasvatavate tööst moodustab töö koostöövõrgustikega. Tõhusalt on toimunud koostöövõrgustiku arendamine, ühised tegevused / koostööprojektid koostöös teiste asutuste ja organisatsioonidega, nt Päästeamet „KEAT“, Politsei “Väike ellujääja“ Punane Rist, Maavalitsus „Ohutuspäev“, Kaitseliit „Perepäev Kaitseliiduga“ jne. Tänu väljatöötatud terviseprofiilile ja ühtsele tegevuskavale toimub maakonnas süsteemne lähenemine ennetustööle.

Liikluse üks olulisi sihtrühmi 2012. aastal olid eakad. Aasta 2012 oli aktiivsena vananemise ja põlvkondadevahelise solidaarsuse Euroopa aasta. Selle eesmärk oli juhtida tähelepanu kiiresti vananevale Euroopa rahvastikule, edendada vanemate inimeste suhtes sõbralikku keskkonda ning leida uusi lahendusi ja ideid, kuidas kaasneksid vananemisega omad võimalused. Liikluskasvatuse valdkonnas peeti Läänemaal konverents „**Väärikalt liikluses**“ ja

oli mitmesuguseid koolitusi (Kullamaal, Paliveres, Haapsalus), mis olid mõeldud just sellele sihtrühmale. Konverentsist „Väärικalt liikluses“ võttis osa üle 60 eaka Haapsalust ning Risti, Taebla, Oru ja Ridala vallast. Konverentsil räägiti Eesti, sh Läänemaa liiklusõnnetuste statistikast ning õpetati eakaid, kuidas toimida traumadega liiklusõnnetuse korral. Pärast loenguid olid arutelud töötubades. Arutleda ja mõtteid vahetada sai alljärgnevail teemadel: „Mina autoroolis“, „Mina jalgratturina“, „Mina kaasliiklejana“ ja „Mina liiklen ohutult“.

Sihtrühmapõhiseid koolitusi korraldati põhikooli II astme õpilastele ning gümnaasiumi-õpilastele. Mõjutuskoolitused viiakse ellu asjaomase ettevalmistusega spetsialistide osalusel. Riskikäitumist ennetavail koolitustel „**Selge pilt**“ osales kokku 60 gümnaasiumi- ja kutseõppeasutuse õpilast. Samuti on Lääne regioonis korraldatud kaks koolitust riskeeriva käitumise põhjuste ja selle vältimise võimaluste kohta, mille läbis 220 gümnasisti.

Projekti „**Must Nukk**“ eesmärk on valdavalt 4. klassi õpilastele anda teadmisi helkuri kasulikkuse ja vajaduse kohta. Koolitus koosneb kahest osast: teooriast ning välikatsetest. Katsetel näidati lastele olukorda autojuhi silmade läbi. Praktilise koolituse pimedal ajal liiklemise ohutusest ja helkuri kandmise vajalikkusest läbis kokku 230 last.

*Nõva küladepäeval külgboksi tagurdamise harjutamine autokooli õpetaja juhendusel
Autor: Maanteeamet*

*Pöörlev auto ja kaldtee Haapsalu ohutuspäeval
Autor: Maanteeamet*

*Läänemaa lasterikaste perede päev Kinksis. Jalgratta vigursõidurada pakkus huvi nii väikestele kui ka suurtele
Autor: Maanteeamet*

*Eakate liiklusohutuse sügiskonverents „Väärικalt liikluses“
Autor: Maanteeamet*

Maanteeameti liikluskasvatuse osakond püüab olla abiks jalgratturikoolituste korraldajaile ning tegi koostöös Haapsalu kolledžiga eelmisel aastal ühepäevase koolituse, millest võtsid osa õpetajad, kes tegelevad jalgratturite koolitamisega. „**Vigurvända**“ rajaelementidega harjutuspäevi korraldati õpilastele kuues üldhariduskoolis, jalgratturieksamit võeti vastu viies üldhariduskoolis. Populaarsust hakkab võitma „Vigurvända“ harjutuselementidega rajal harjutamine ka täiskasvanute seas. Nii näiteks võistlesid 2012. a Nõva küladepäeval omavahel harjutusplatsil valla külade segavõistkonnad. Samuti leidis rada aktiivset kasutust augustis peetud **ohutuspäeval**.

Lasteiaõpetajate täienduskoolitused on tõusutrendis (lasterühma saatja koolitus, liikluskasvatuskoolitus), kuid klassiõpetajate täienduskoolitused selles valdkonnas vajavad veel arendamist. Augustis oli infotund Läänemaa lasteiaõpetajate ja –juhatajate infotund, kus tutvustati MA liiklusvaldkonna tegevusi, koolitusvõimalusi, esitleti mitmesuguseid projekte, tutvustati õppematerjale ja nende tellimisvõimalusi.

Väga edukaiks ettevõtmisteks peame kevadel toimunud **noortefoorumi** korraldamist Lääne-, Pärnu- ja Viljandimaa gümnaasiumiealistele noortele, lasterikaste perede perepäeva toimumist Kinksi külaplatsil ning Haapsalu kolledži, sanatoorse internaatkooli ja Maanteeameti lääne regiooni ühisprojekti „Ratastooliga Haapsalu linnas“, millest võttis osa ligi 115 kooliõpilast.

21.1. Liiklusregistri Haapsalu büroo

Tavapärase töö kõrval oli 2012. aasta märksõnaks kindlasti mopeedide registreerimine. Kuna uus liiklusseadus määratleb mopeedi mootorsõidukiks, kuulub see ka registreerimisele.

Kodanike paremaks teenindamiseks käidi mopeede registreerimas Lihulas, Pürksis, Nõval ja Kullamaal.

Sügisel korraldati koos Uuemõisa tehnõulevaatuspunktiga tulede ja rehvide tasuta kontrollimise aktsioon.

Aasta lõpus sai büroo ka uue eksamisõiduki – Toyota Aurise.

Juhilubadega seonduvad toimingud Liiklusregistri Haapsalu büroos 2012. aastal

Esmas- ne juhi- luba	Juhen- daja tunnis-tus	Juhi- luba	Juhiõpe- taja tunnistus	Kutse- tunnis- tus	Piiratud õigu- sega juhiluba	Rah-vus- vahe-line juhi- luba	Väike-laeva- juhi tunnis-tus

303 (359)	128 (111)	765 (1094)	2 (3)	80 (145)	9 (13)	6 (4)	30 (30)
--------------	--------------	---------------	-------	-------------	--------	-------	---------

Teooriaeksami sooritamine Liiklusregistri Haapsalu büroos 2012. aastal

Kategooria	Ilmus eksamile	Sooritas	Läbivuse %
A	43 (51)	36 (39)	83,7 (76,5)
AM	13 (12)	9 (4)	69,2 (33,3)
B	626 (511)	464 (373)	74,1 (73)
BE	1 (10)	1 (9)	100 (90)
C	63 (53)	51 (36)	81 (67,9)
C1	5 (2)	1 (2)	100 (100)
CE	56 (26)	43 (19)	76,8 (73,1)
D	1 (2)	1 (2)	100 (100)
D1	0 (0)	0 (0)	0 (0)
T	5 (6)	5 (5)	100 (83,3)

Sõidueksami sooritamine Liiklusregistri Haapsalu büroos 2012. aastal

Kategooria	Ilmus eksamile	Sooritas	Läbivuse %
A	54 (51)	52 (49)	96,3 (96,1)
A1	2 (2)	2 (1)	100 (50)
A2	7 (7)	7 (7)	100 (100)
AM	12 (8)	9 (8)	75 (100)
B	770 (876)	471 (537)	61,2 (61,3)
BE	1 (8)	1 (8)	100 (100)
C	62 (61)	57 (54)	91,9 (88,5)
C1	1 (0)	1 (0)	100 (0)
CE	59 (48)	54 (39)	91,5 (81,3)

Sõidukite jaotus Läänemaal 2009.–2012. aastal				
	2009	2010	2011	2012
Sõiduaudod	16 127	15 006	14 620	14762, sh era 11031
sh Haapsalu	6 333	5 647	5 626	5665, sh era 3709
Autobussid	84	88	76	73, sh era 17
sh Haapsalu	40	35	26	20, sh era 4
Veoautod	2 413	2 389	2 431	2504, sh era 762
sh Haapsalu	1 162	1 148	1 158	1171, sh era 168
Mootorrattad	597	572	575	893, sh era 842*
sh Haapsalu	189	174	187	274, sh era 249*
Haagised	1 738	1 835	1 896	1993, sh era 1411
sh Haapsalu	553	584	617	662, sh era 450

*mootorrattad ja mopeedid

Tehnoülevaatusse läbinud sõidukid 2012. Aastal								
Ülevaatusi			sh korralisi ülevaatusi				Sõidu- kite arv	Sõidukite keskmine vanus
Kokku	Korras	Kordus	Kokku	Korras	Kordus	Korduva %		
7218	6311	984	7071	6088	980	13,86	6098	12
(7086)	(6301)	(779)	(6874)	(6090)	(778)	(8,97)	(6120)	(12)

Sulgudes eelmise aasta näitajad

22. POLITSEI JA PIIRIVALVE

22.1. Lääne maakonna õiguskorra ja tegevuse üldiseloostus

Haapsalu politseiijaoskond teenindab Lääne maakonda, mille pindala on 2383 km², s.o 5,5% Eesti territooriumist. Läänemaal elab 11 inimest 1 km² kohta (võrdluseks: Eestis on sama näitaja 31) ning selle näitajaga on maakond Mandri-Eesti kõige hõredamini asustatud maakond. Maakonnas elas Rahvastikuregistri andmeil sel aastal 26 880 inimest, rahvaloenduse andmeil 24 184. Läänemaa elanike hulgas võib täheldada kolme põhitendentsi: sündimuse ja elanike arvu vähenemist ning 25–40aastaste inimeste väikest osakaalu.

Halduslikult jaguneb Läänemaa kaheteistkümneks omavalitsuseks. Läänemaa on jagatud kahe, Risti ja Haapsalu konstaablijaoskonna vahel, millest Haapsalu teenindab kolme omavalitsust (Haapsalu linn, Ridala ja Vormsi vald) ja Risti konstaablijaoskond teenindab üheksat ülejäänud omavalitsust.

Läänemaad teenindab 29 korrakaitsepolitseinikku ja 7 teenistajat, 13 kriminaalpolitseinikku ja 2 teenistajat, kolm kodakondsus- ja migratsioonibüroo teenistajat ning 23 piirivalvurit.

Maismaasõidukeid on 23, sh 2 rollerit, 2 kaatrit, 3 mootorpaati ning 2 sõudepaati.

Läänemaa turvalisus viimase kolme aasta jooksul on olnud suhteliselt stabiilne. Kuritegude üldarv on aasta-aastalt vähenenud ja nende avastamine on püsinud kõrgel tasemel – 76%.

Väga oluline on, et 2012 ei olnud maakonnas ühtegi mõrva ega tapmist.

Tulekahjudes hukkus 1, veeõnnetustes 2 ja liikluses 1 inimene.

2012. aasta erineb kuritegude dünaamikas mõnevõrra 2011. aastast. Kui 2011. aastal oli märgata küllaltki suurt kasvu kehalise väärkohtlemise arvus, siis 2012 on see süüteo liik vähenenud 20%. Kasvanud on aga varavastaste süütegude arv, peamiselt kauplustest nn korduvvarguste arvel – kasv 46%. Vähenenud on kelmuste arv 68%. 2011. aastal kasvas internetikelmuste arv oluliselt. Tegemist oli ühtede ja samade isikute toimepandud kelmustega ostu/müügi keskkondades. Tunduvalt on kasvanud narkokuritegude arv – 38 fakti (5/43). Tegemist on siiski ühe grupi toimepandud kuriteoepisoodidega. Joobes (kriminaalsete) juhtide arv on vähenenud 12 võrra.

Tähtis on siinjuures liiklusõnnetuste, inimkannatanutega liiklusõnnetuste ja joobes juhtide süül toimunud liiklusõnnetuste arvu vähenemine. Inimkannatanutega õnnetused vähenesid 45%, vigastatute arv 38% (37/23). Õnnetustes hukkus 1 ja joobes juhi osalusel toimus 1 inimkannatanuga liiklusõnnetus.

Positiivne on olnud suhtlus omavalitsuste ja volikogudega. Aasta jooksul on peaaegu kõigi omavalitsuste volikogudes antud ülevaade politseitööst ja maakonna turvalisuse küsimustes.

Samuti on koostöös Läänemaa Omavalitsuste Liiduga viidud ellu väärtemenetluse koolitus omavalitsuste ametnikele. Mitu valda on politsei ettepanekul nüüdisajastanud oma piirkonna avaliku korra eeskirjad ja kaasanud nende uuendamisele ka piirkonnavanema. Omavalitsuste Liidu eestseisusele on antud ülevaade maakonna turvalisusest ja osaletud neile mõeldud kriisiõppusel.

Hea koostöö ennetusürituste ja projektide elluviimisel toimib maakonnas paiknevate asutuste vahel väga hästi. KEAT, „Tea, oska, rakenda, ennetä“, turvalisuse päev, maakaitsepäev, „Talvapäev Kaitseliiduga“ on peamised koostööüritused. Põhilised koostööpartnerid on Kaitseliidu Lääne Malev, Haapsalu päästeosakond, Lääne-Eesti vabatahtlike reservpäästerühm, maavalitsus ja omavalitsused.

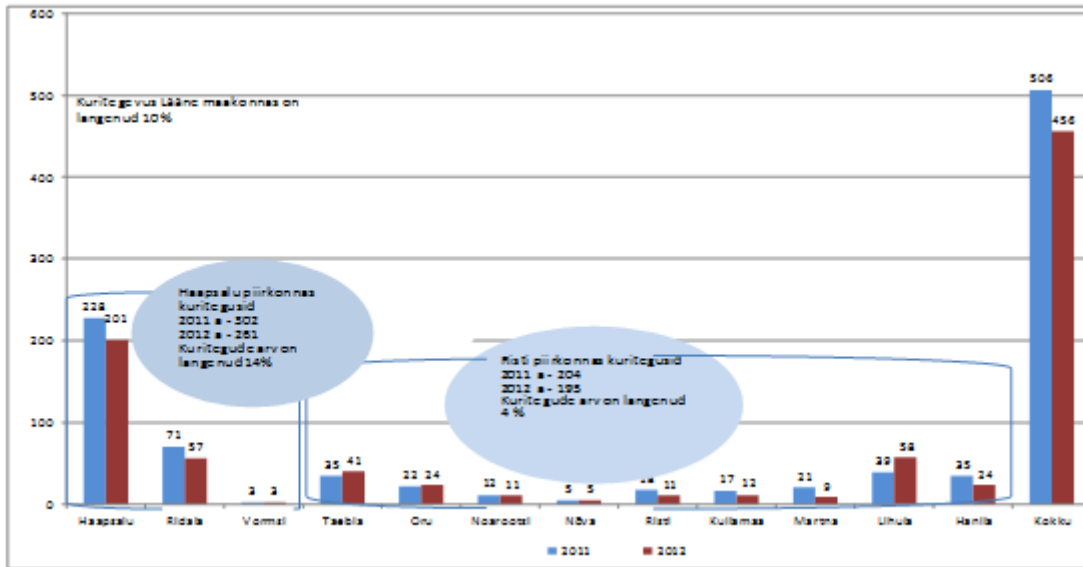
Väga hästi sai tagatud turvalisus suurematel rahvaüritustel „Surfilaager“, Jalgpalli MM U19 sarja mängud Haapsalus, Augustibluus ja American Beauty.

Positiivne on Haapsalu politseijaoskonna hoones remonditööde teostamine. Juunist 2012 algasid ehitustööd akende ja küttesüsteemide vahetuseks, vahetati katus, soojustati pööning ja kolmanda korruse seinad, paigaldati ventilatsioon. Samuti paigaldati arestikambri kolmele kambriale aknad ja tehti remont. Poole aasta jooksul oli politseinike töö häiritud samaaegsest ehitustööst, kuid kokkuvõttes on loodud töötingimused paremad kui varem.

Kuriteod

Maakonnas registreeriti 2012. aastal 456 kuritegu, mis on 2011. aastaga võrreldes 50 kuritegu vähem. Omavalitsuste kaupa oli suurim muudatus Lihula vallas, kus kriminaalpolitsei töötulemusena selgitati välja isikud, kes vahendasid narkootilisi aineid. Kokku tuvastati 31 kuriteoepisoodi, mis olid narkootiliste ainetega seotud. Teistes omavalitsustes on registreeritud kuritegude arvu kõikumine olnud väiksem.

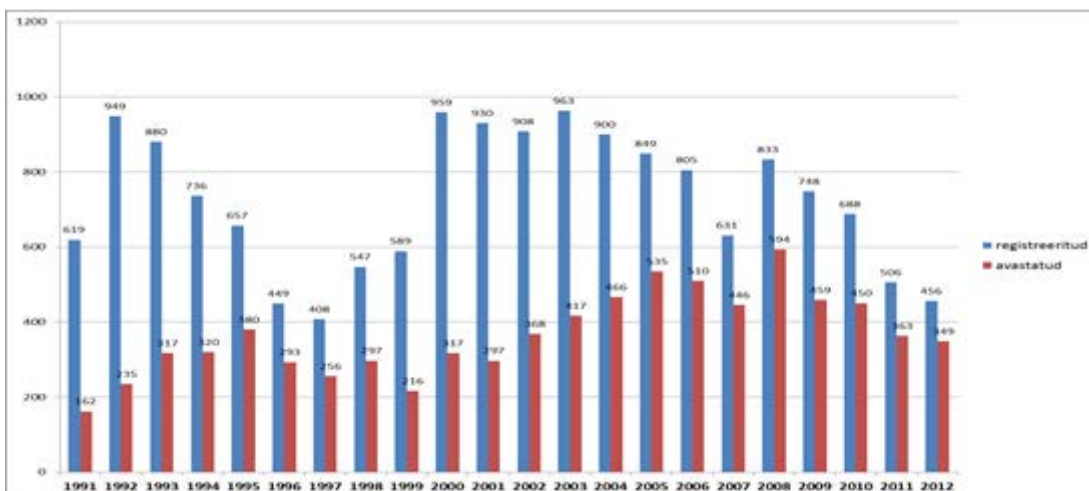
Diagramm 1. Registreeritud kuriteod 2011–2012

Registreeritud kuritegude arv alates 1991. aastast on moodustanud graafiliselt laine, milles 2011. ja 2012. aasta on võrreldavad 1996. ja 1997. aastaga. Samal diagrammil joonistub aga selgelt, et kuritegude avastamise tase on viimastel aastatel kõrgem kui üheksakümnendate aastate keskpaigas.

Oluline on siinjuures esile tuua, et politseinike arv 1996. ja 1997. aastal oli Läänemaal 125, aga 2012. aastal 45. See annab tunnistust, et arenenud tehnika ja digiajastu võimaldab tööd teha väiksema ressursiga ja tööd tehakse intensiivselt. Kindlasti mängib oma rolli ka rahvaarvu vähenemine ja kogukonna kaasatus turvalisuse tagamiseks.

Diagramm 2. Registreeritud ja avastatud kuriteod 1991–2012

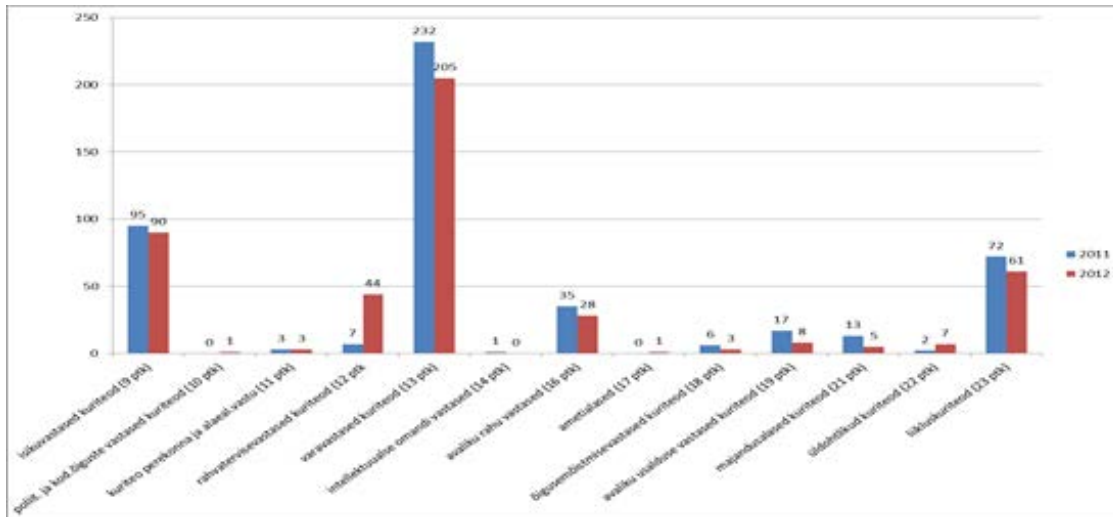

2011. aastaga võrreldes registreeriti 2012. aastal kõige rohkem vargusi, mille arv kasvas 10 võrra, 165-lt 175-le; narkokuritegude arv 5-lt 43-le, kehaliste väärkohtlemiste arv vähenes 89-lt 71-le, kelmuste arv vähenes 32-lt 10-le ja omavoliliste sissetungimiste arv 33-lt 23-le. Alkoholihoobes sõidukijuhtide arv vähenes 12 võrra, 72-lt 60-le.

Tapmisi ei olnud, raskeid tervisekahjustusi tekitati 2 korral ja registreeriti 1 röövimine.

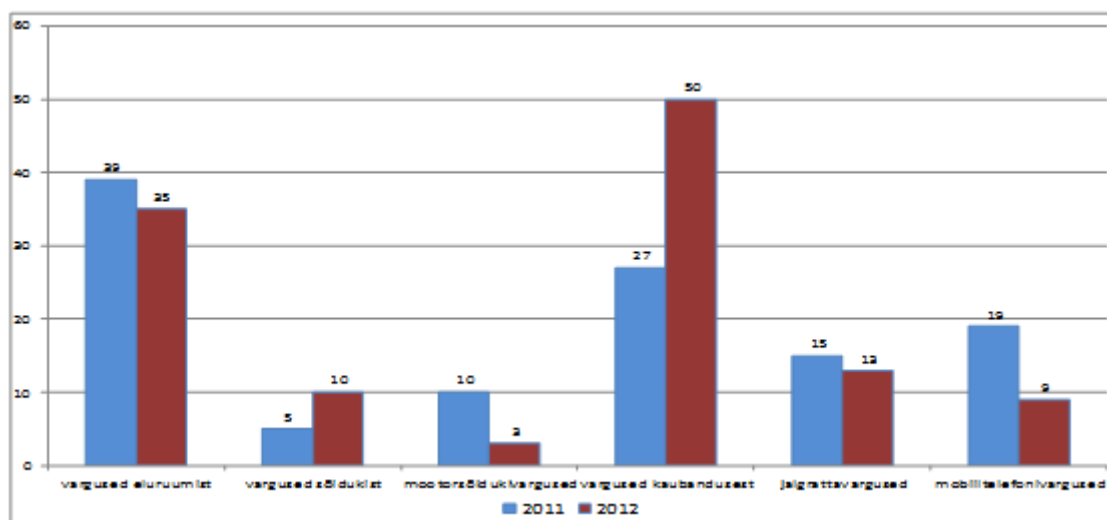
Kuritegude registreerimine karistusseadustiku peatükkide põhjal on vaadeldav alloleval diagrammil.

Diagramm 3. Kuritegude registreerimine karistusseadustiku peatükkide viisi

Vargustest domineerivad vargused kauplustest. Tegemist on isikutega, kes on varem korduvalt pisivarguste toimepaneku eest karistatud. Kauplustest varastatakse enamjaolt alkoholi, aga ka toiduaineid ja maiustusi. Sõidukitest toimepandud varguste läbiv vargusobjekt on mootorikütus.

Diagramm 4. Varavastased kuriteod

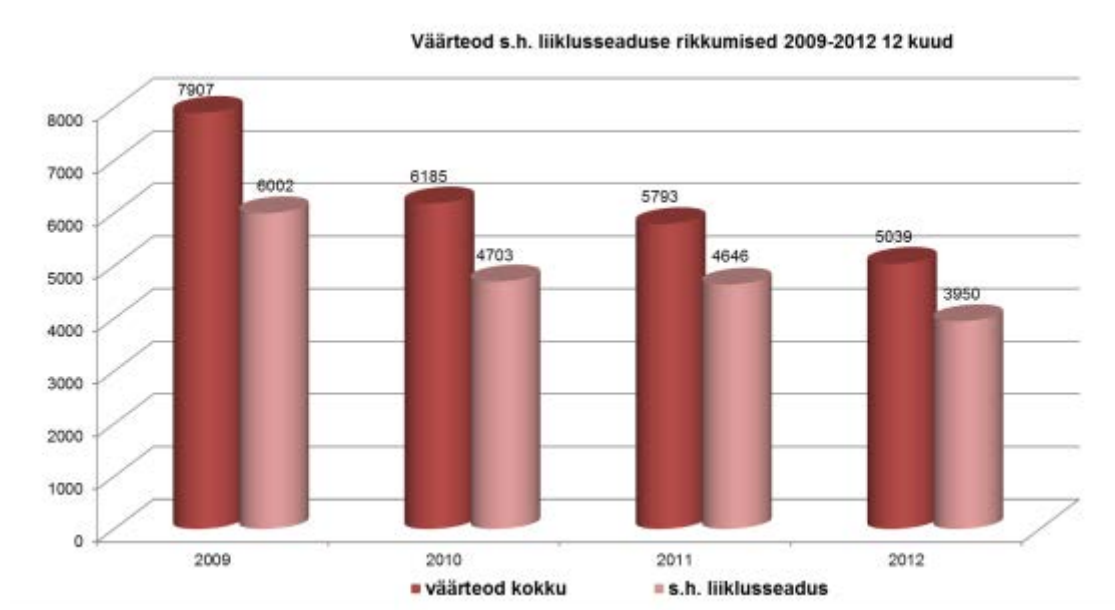
Alaealiste toimepandud kuritegude arv on kasvanud 25-lt 56-le. Nende toimepandud kuritegudest 19 on kehalised väärkohtlemised, sh koolivägivald, 17 vargust, 8 omavolilist sissetungimist võõrasse hoonesse või ruumi. 1 alaealine on käidelnud narkootilist ainet suures koguses. Ülejäänud kuriteod jaotuvad eri kuriteoliikide vahel ega moodusta olulist osa ehk on pigem juhuslikku laadi.

Väärteod

Politsei registreeritud väärtegude arv 2012. aastal on 2011. aastaga võrreldes vähenenud.

Põhjusi on mitu. Üks põhjus on rahvaarvu vähenemine, politseinike arvu vähenemine, eeldatavalt ka inimeste õiguskuulekuse paranemine. Kui politseinike arv väheneb, siis on hulk töid, mis tuleb teha väiksema koosseisuga. See mõjutab aga otseselt avastatavate väärtegude arvu.

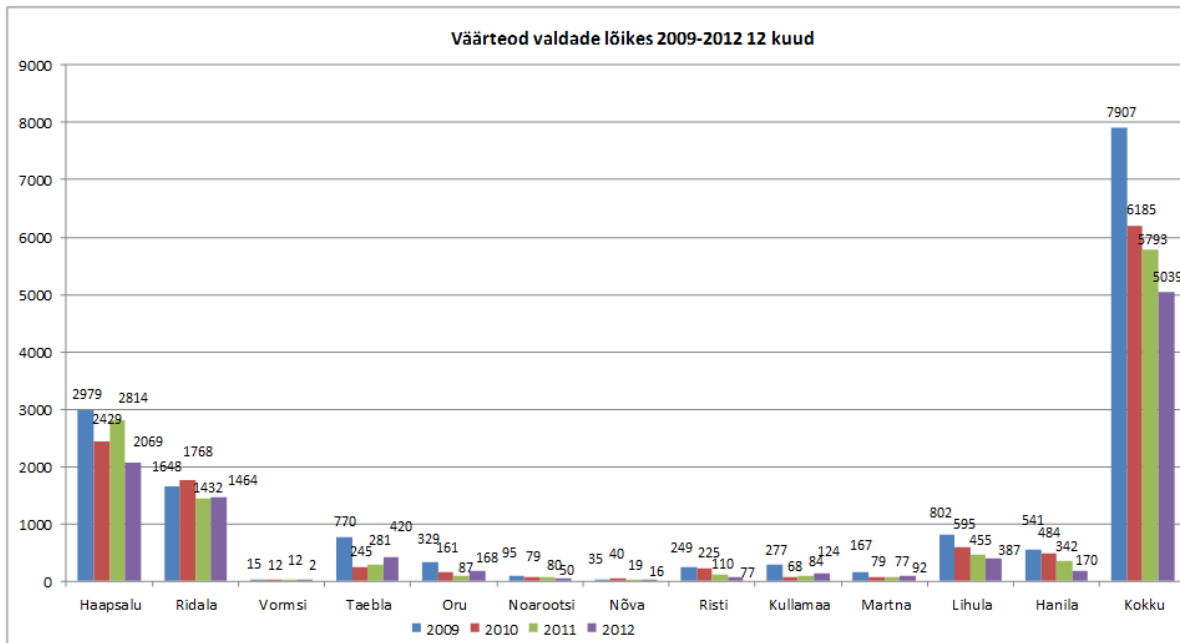
Diagramm 5. Väärteod Läänemaal aastate kaupa

Suurima osa registreeritud väärtegudest moodustaval liiklusväärteod – 78%.

Valdade viisi on enim vähenenud registreeritud väärtegude arv Haapsalu linnas. Protsentuaalselt on kõige suurem vähenemine olnud Hanila vallas, mõnevõrra vähem vähenes väärtegude arv Lihula vallas. Haapsalu linna väärtegude arvu vähenemisele ühest ja selget põhjust ei ole. Seda mõjutab kindlasti patrulltoimkondade sagedasem paiknemine Haapsalu linnas. Lihula ja Hanila vallas on väärtegude arvu vähenemise põhjuseks politseitöö ümbrkorraldamise vajadus, pärast mida ei olnud Lihulas enam püsivalt paiknevat patrulltoimkonda. Põhiline vähenemine neis valdades toimuski liiklusvaldkonnas, sh piirkiiruse ületajate arvel.

Diagramm 6. Väärteod valdade viisi

Nagu juba mainitud, moodustavad suurima osa registreeritud väärtegedest liiklusväärteod, järgnevad karistusseadustiku, tubakaseaduse ja alkoholiseaduse rikkumised. Karistusseadustiku järgi vormistatud väärtegedes puhul on tegemist varavastaste süütegudega – pisivargused kauplustest ja teisele isikule kuuluva vara kahjustamine (akende, pinkide, reklaamide jms lõhkumine). Peale varavastaste väärtegedes on karistusseadustiku järgi vormistatud väärtegeid ka avaliku korra rikkumised. Alkoholi- ja tubakaseaduse rikkumistest suurem osa moodustub alaealiste poolt alkoholi ja tubakatoodete omamine ja tarvitamine. Aastate võrdluses on alkoholiseaduse rikkumiste arv aasta-aastalt vähenenud.

Läänemaal narkoaineid tarbinuid tuvastati 28, mis on vähem kui 2011. aastal. Samuti tuvastati 6 isikut, kes olid keelatud ainet tarvitanud väljaspool Läänemaad, kuid siis narkoaine mõju all Läänemaal viibinud ja siin politsei poolt tabatud. Kui arvestada, et 2012 ei olnud Kiltsi lennuväljal klubimuusikaüritust, mille ajal 2011. aastal tabati 23 narkoainetarvitajat, on see arv küllaltki suur. Tabatud narkoainete tarvitajaist jaotuvad nad vanuseliselte järgmiselt: alla 18 aasta vanuseid 5; 18–20aastasi 29; 21–26aastasi 9; 42aastasi 1. Sellest nähtub, et tarvitajad on valdavalt noored, kes kasutavad uimasteid pidudel ja ühistel koosviibimistel.

Narkoainete tarvitajate ja levitajate tabamine on aastaid politsei prioriteet. Mida rohkem politsei ja kogukond sellele valdkonnale tähelepanu pöörab, seda suuremaks muutub väärtegedes ja kuritegedes arv. Meie eesmärgipärane tegevus peab tagama, et narkoaineid maakonda ei sattuks ja need isikud, kes seda maakonda vahendavad, oleksid pidevalt politsei huviaorbiidis.

Diagramm 7. Väärtegedes võrdlus seaduste viisi

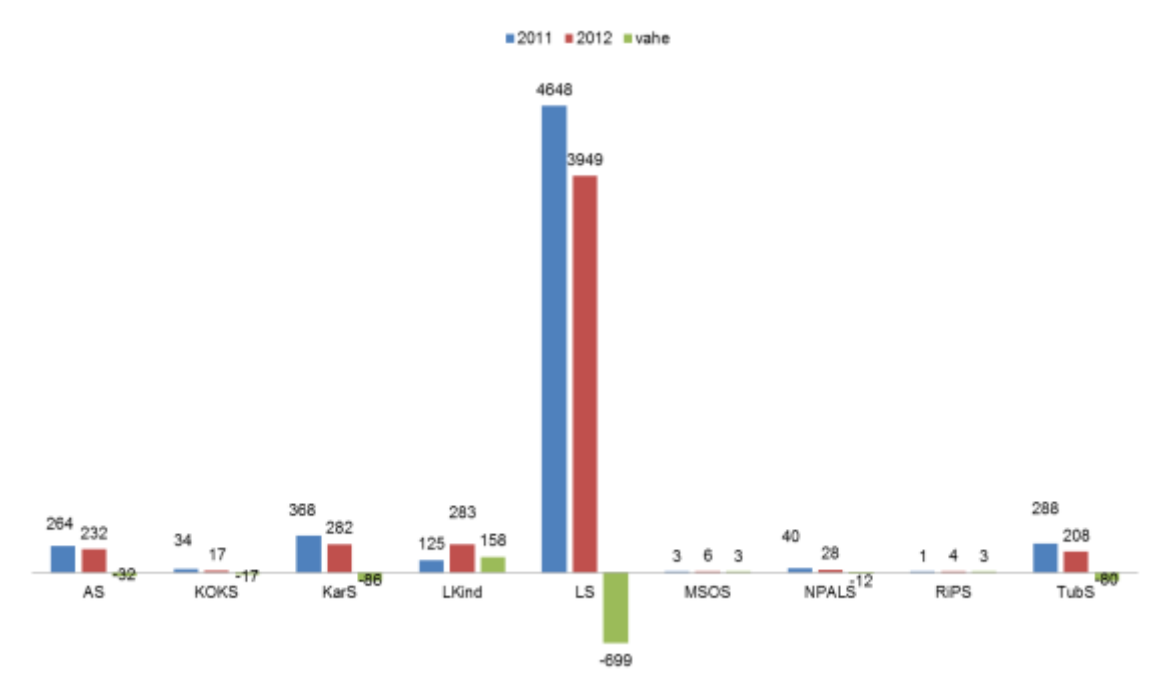
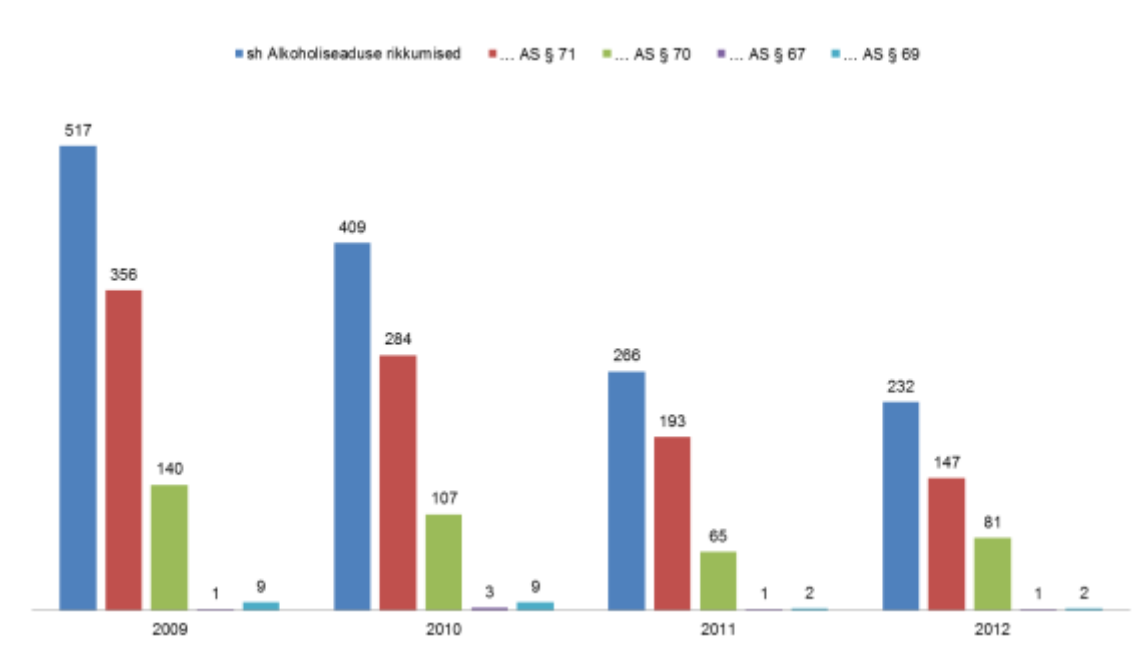

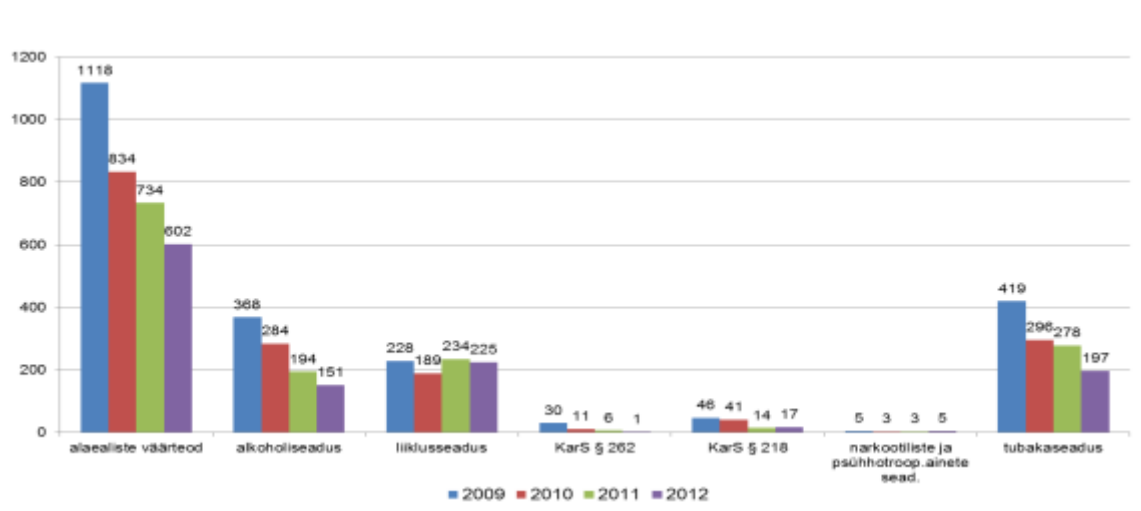
Diagramm 8. Alkoholiseaduse rikkumised Lääne maakonnas

Alaealiste arv nagu ka rahvaarv tervikuna on maakonnas vähenenud. Kui 2009. aastal olid registri andmeil maakonna elanikest 5174 alaealised, siis 2012. aastaks on alaealiste arv vähenenud 4712ni.

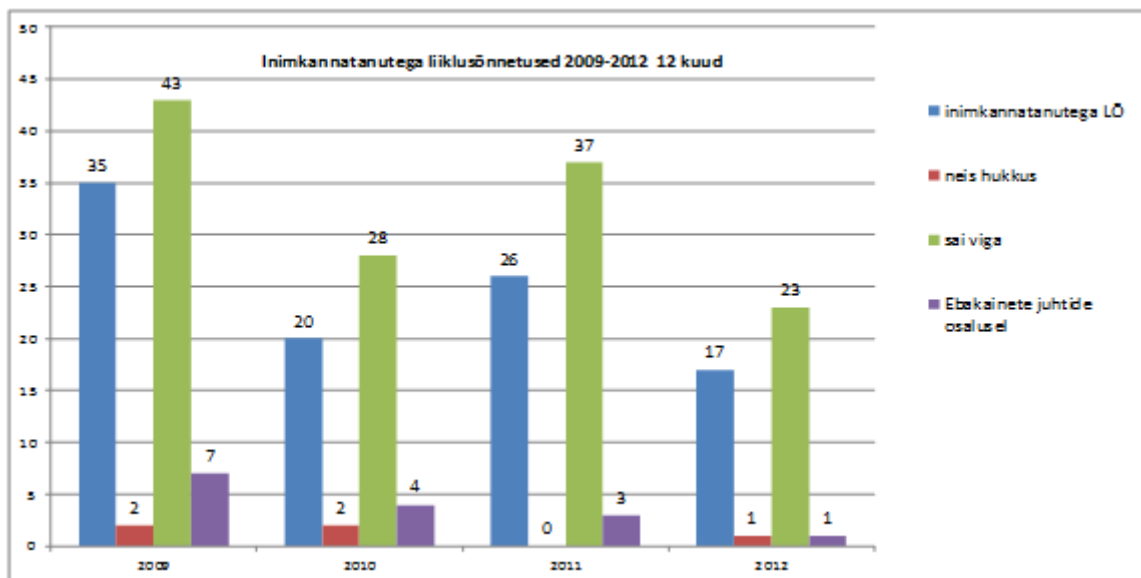
Alaealiste toimepandavate väärtegu arv on samuti langustrendis, mida ilmestab järgnev diagramm.

Diagramm 9. Alaealiste väärteod seaduste viisi

Liiklusohutuses võib 2012. aastat pidada positiivseks. Registreeritud liiklusõnnetuste arv tervikuna on vähenenud, samuti on vähenenud õnnetustes vigastada saanud inimeste arv.

Diagramm 10. Liiklusõnnetused Läänemaal aastate võrdluses

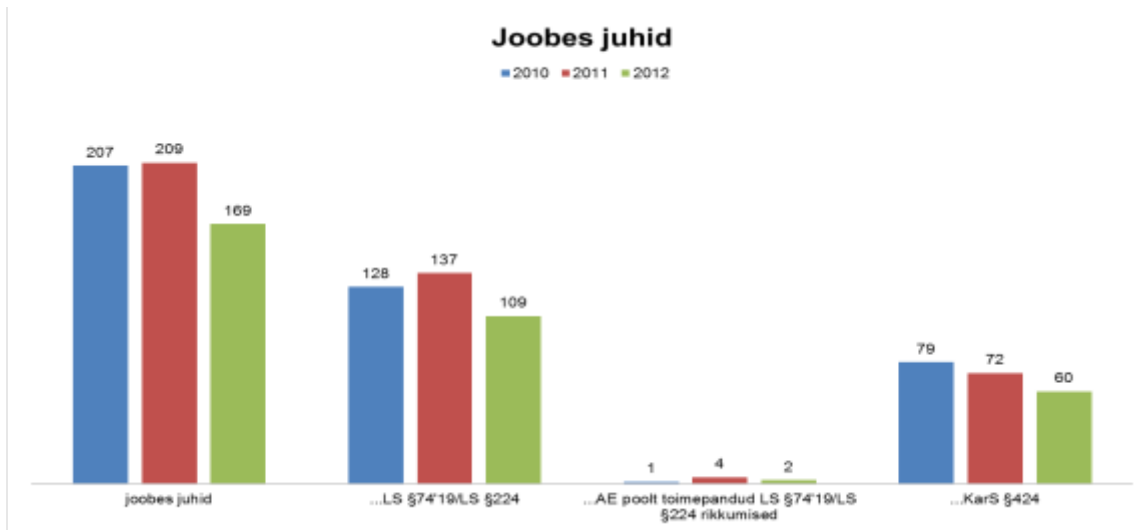

Liiklusõnnetuste peamised põhjused on vale sõidukiiruse valik ja manöövritest põhjustatud õnnetused.

Maakonnas ei ole välja joonistunud geograafilist punkti, kus oleks liiklusõnnetusi rohkem kui mujal. Sagedamini juhtub liiklusõnnetusi Haapsalu linnas, kus on liiklustihedus suurem, kuid positiivne on, et liikumiskiirused on väiksemad ja sellega seoses on ka vigastuste arv väike ja vigastused kergemat laadi.

Joobes juhte tabati 2012. aastal vähem kui 2011. aastal. Vähenenud on nii alkoholi piirmäära ületajate arv kui ka alkoholijoobes olnud juhtide arv. Alaealisi tabati mootorsõiduki juhtimisel 2, kes olid alkoholi piirmäära ületanud. Tegemist oli mopeedijuhtidega.

Diagramm 11. Joobes juhid aastate võrdluses

Lubatud sõidukiiruse ületajate koguarv on jäänud varasema aastaga võrreldes samale tasemele. Küll aga nähtub diagrammilt, et nende juhtide arv, kes ületavad lubatud sõidukiirust üle 21 kilomeetri tunnis, on viimastel aastatel vähenenud. 2012. aastal on politsei rohkem tähelepanu pööranud asulakiirusele ja kiiruspiiranguladele. Seetõttu on kuni 20 km/t sõidukiiruse ületajate arv kasvanud.

Diagramm 12. Lubatud sõidukiiruse ületamine

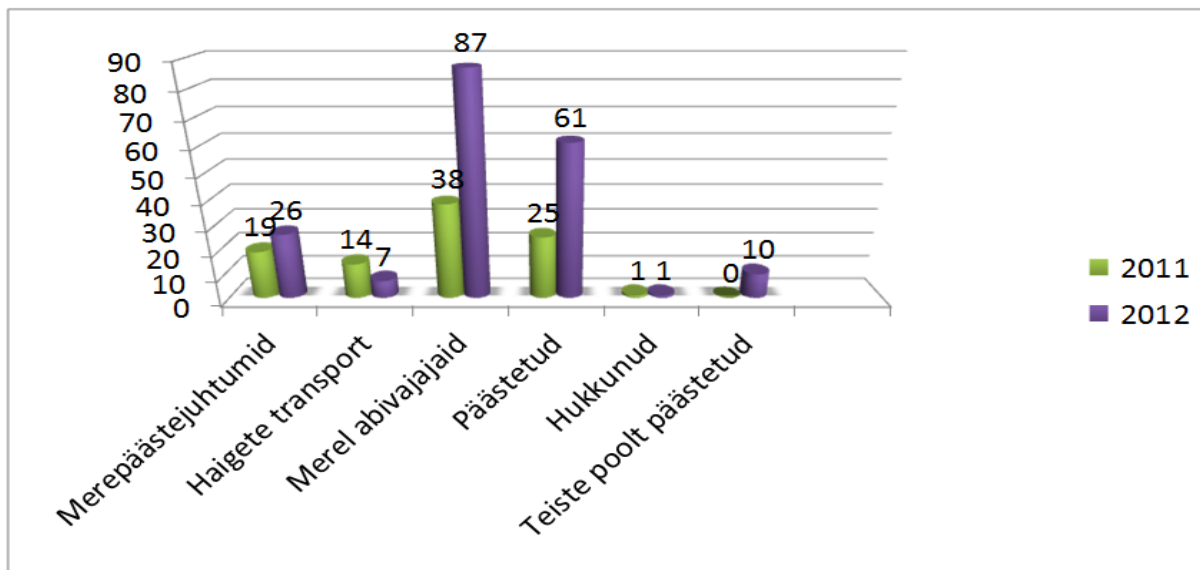

22.2. Piirivalve

Haapsalu kordoni kohta saab esile tuua aktiivset tegevust merel just merepääste valdkonnas.

2012. aastal kasvas merepäästejuhtumite arv 2011. aastaga võrreldes 19-lt 26-le. Kuigi nii abivajajate kui ka päästetute arv on suur, ei olnud nende juhtumite puhul eludele ohtu. Tegemist oli valdavalt navigeerimisvigade tõttu madalikele sõitnud jahtidega, kes omal jõul madalikult liikuma ei saanud.

Merel hukkunuid oli 1, kelleks oli kalamees Virtsu lähistel.

Piirikontrolliga seotud tegevuste arv kasvas samuti ja just Virtsu sadama kaubalaevade liikluse sagenemise tõttu. Haapsalu kordon teenindab kolme rahvusvahelist piiripunkti – Virtsu, Rohuküla ja Dirhami sadama piiripunkti. Kõige väiksema koormusega on Dirhami sadam. 2012. aastal tabati tänu heale koostööle Dirhami sadama töötajatega sealt 2 illegaalselt Eestisse sisenenud Venemaa kodanikku.

Oluliselt on kasvanud kordoni patrulltoimkondade arv nii maal kui ka merel. Merepäästejuhtumite ja piirikontrolli kõrval on kordoni ametnike ülesanne reageerida merereostusjuhtumitele ning kontrollida meresõiduohutuse seaduse ja riigipiiri seaduse nõuetest kinnipidamist. Koostöös politsei ja oskonna ametnikega reageeritakse vajadusel ka liiklusseaduse nõuete ja muude seaduste rikkumisele. Ühine ressursikasutus võimaldas teenindada Lõuna-Läänemaa väljakutseid ja teostada järelevalvet, sest suvisel navigatsiooniperioodil paiknes üks piirivalvelaev koos meeskonnaga Virtsu sadamas ja piirivalve valdkonna ülesannete puudumisel tegelesid piirivalvurid ka korrakaitsete ülesannetega.

Selline koostöö ja ressursside ühiskasutus kasvab järgmistel aastatel veelgi.

Ennetus

Ennetustöö Läänemaal toimub Lääne prefektuuri ennetustöö tegevuskava kohaselt. Oleme kaasa löönud mitmesugustes ennetusprojektides, millest traditsiooniline laager „Kaitse end ja aita teist“ toimus sel aastal koos Hiiumaa lastega kahepäevase laagrina Roosta puhkekülas. Projekti osana antakse lastele teadmisi ohutusest ja turvalisusest eri valdkondades ja projekti lõpulaagris korraldatakse lastele võistlused mitme ametkonna koostöös.

Veeohutust propageeriva projekti „T.O.R.E“ (Tea, oska, rakenda, ennetä) käigus õpetatakse, kuidas vees ja vee peal ohutult aega viita ja ohtu sattudes käituda.

Ennetusüritused – maakaitsepäev, talvapäev Kaitseleiiduga ja urvalisuse päev – on Läänemaal eri ametkondade koostöös korraldatud päevad, mil tutvustatakse oma tööd ja võimalusi, ning tehnikat, demoesinemistel näidatakse reaalseid tegutsemistaktikaid eri situatsioonides. Hulgaliselt on peetud mitmesugustel teemadel loenguid Läänemaa koolides.

KEAT lastelaager – laskeharjutus

Foto A. Katkosilt

KEAT lastelaager- tule kustutamine

Foto A. Katkosilt

KEAT lastelaager- tule kustutamine

Foto A. Katkosilt

KEAT lastelaager – koostöö

Foto: A. Katkosilt

Maakaitsepäev, politsei demo: kurjategija kinnipidamine Foto: politsei

Vabatahtlikud

Vabatahtlikena osalevad turvalisuse tagamisel ka abipolitseinikud. Läänemaa abipolitseinike nimekirjas on praegu 24 abipolitseinikku. Abipolitseinikke rakendatakse peamiselt suurüritustel avaliku korra tagamisel ja teise liikmena patrulltoimkonnas. Abipolitseinikke nagu ka RPR liikmeid kaasatakse ka inimeste otsinguile. Meie soov on, et abipolitseinikke oleks igas vallas, praegu see paraku nii ei ole. Abipolitseinike aktiivse koolitamisega tegi politsei algust 2011. aastal. Seda tingis 2011. aastal jõustunud abipolitseiniku seadus. 2012. aastal jäi abipolitseinike kaasamine tundide arvult väiksemaks, kui see oli 2011. aastal, kuid koolituste kaudu loodi eeldus nende paremaks kaasamiseks turvalisuse tagamiseks.

Praegused abipolitseinikud on enamikus aktiivsed kogukonnaliikmed, kel on soov oma kodukoht turvalisemaks muuta. 2012. aasta kooliaasta alguses kaasasime vabatahtlikke abistajaid liiklusturvalisuse parandamise, kus tagati turvalisust ülekäiguradade juures, eesotsas Lääne maavanem Innar Mäesalu. Kollastes vestides inimesed tänavail muutis nii jalakäijad kui ka sõidukijuhid üksteise vastu tähelepanelikumaks ja hoolivamaks ja see oligi ürituse eesmärk.

september

Foto: M. Kaldma

22.3. Turvalisuse teemakoda

Läänemaa on kogukond, kus on teadvustatud õnnetuste ja vigastuste ohtud, potentsiaalsed ohtude allikad ja keskkonna riskitegurid ning kus teadlikult ja koordineeritult tegeldakse terviseprotsesside juhtimisega – Läänemaa kuulub rahvusvahelisse Safe Community võrgustikku.

Safe Community võrgustiku liige olla ei ole mitte eesmärk omaette, vaid see on kaubamärk, mis kaasneb kodukoha edendamisele suunatud tööga. Turvalisus on hea visiitkaart ja mainekujunduse vahend. Safe Community staatus on eeskätt kohustus inimeste ees – täita antud lubadused, et tagada elanike turvalisus, mis on üks inimeste põhiõigustest.

Läänlaste tervis – „Eesti keskmine“

Elanikkonna tervis maakonnas on tervisestatistika andmetel n-ö Eesti keskmine. Maakonna tervise ja heaolu näitajate ülevaade toob esile olulised tervisega seotud probleemid.

Öeldakse küll, et on olemas suured ning väikesed valed ning siis on statistika, siiski on tervisestatistika andmebaasidele tuginev ülevaade oluline informatsioon, mis aitab kaasa kohaliku tasandi tegevuste planeerimisele elanike tervise ja heaolu parandamisel.

Vähim ülekaalulisi ja igapäevasuitsetajaid

Hea on tõdeda, et läänlastel on väikseim ülekaaluliste täiskasvanute osakaal, väikseim igapäevasuitsetajate ja regulaarselt alkoholi tarvitajate osakaal. Ehk on selle põhjus, et läänlastel on kasvanud teadmised tervislikumast elustiilist, et enam mõistetakse, et “hea tervis” on tähtis ja selle tagamiseks olulised vahendid on eelkõige endi kätes. Tahaks loota, et maakonna terviseprojektidel, mis on olnud mõeldud eri sihtrühmadele ja mille peamiseks valdkonnaks on olnud tervislik toitumine, riskikäitumise ennetamine ja tervislik liikumine, on siin oma roll olnud.

Kahjuks pole tervisevaldkonnas võimalik tulemusi mõõta ega hinnata kohe pärast sekkumist, vaid kõik võtab oma aja. Just see mõõtmatu ajaühik on tihti takistuseks igapäevapoliitika tegemistes ning terviseotsuste mõjutamisel. Keerulises eelarveelus jääb tihti omavalitsustel puudu suutlikkusest teha otsuseid terviseaspekti kaudu. On hea tõdeda, et maakonna kõikidel omavalitsustel on koostatud terviseprofiilid, mis on head kirjeldused kogukonna tervisevaldkonna kohta.

Väljakutse: isikuvastased kuriteod, ülekaalulised koolilapsed

Maakonna keerulisemad väljakutsed on: Eesti suurim isikuvastaste kuritegude arv elaniku kohta, Eesti keskmisest kõrgem varajase suremuse määr (enne 65. eluaastat), ülekaaluliste koolilaste osakaalu kasvav trend.

Need on näitajad, millega tuleb tegelda, et tagada elanikkonna jätkusuutlikkus ja positiivne tervis. Siinkohal on hea teada, et isikuvastaste kuritegude suurele arvule vaatamata tuleneb

see näitaja pigem politsei tublist tööst ja elanike positiivsemast suhtumisest sellesse. Praegu on inimesed teadlikumad, kuidas sekkuda, kui juhtutakse pealt nägema või osalema juhtumites, siis teatakse ja julgetakse pöörduda jõustruktuuride poole, et saada abi ja tuge.

Muret teeb ülekaaluliste koolilaste osakaalu kasvav trend. See on tõsine häirekell lastevanematele, sest kõik olulised teadmised ja oskused, sh tervislik toitumine, saadakse kodust. Et tervisedenduse käed on kõige lühemad "lastetoa" osas, siis on võimalik pakkuda parimat koolis tervisliku koolilõunana. Kurb on tõdeda, et siiani on olemas koolijuhte, kes veel tänini ei tea, mida koolisööklast pakutakse. Siiani on olemas koolikokkaid, kelle teadmised toitumisest põhinevad nõukogude põhimõttel "odavalt saadud". Õnneks on olnud mitmeid koolitusi kokkadele ja kaasatud ka lapsevanemaid, et uuendada teadmisi, milline on see tervislik toit. On mitmeid positiivseid näiteid "Parimate praktikate" näol, kus eri konkursside korraldamisega, kampaaniatega on parendatud inimeste teadmisi toitumisest, mille tulemusel jääb loota, et olukord noorte toitumisel paraneb.

Eeskuju – turvalisuse teemakoda

Maakonna turvalisuse teemakoda on hea näide, kuidas üks sektoritevaheline töörühm kogukonnas peaks toimima: eri valdkondade inimesed tegutsevad ühise eesmärgi nimel. Teema kuulub töörühma kõigi liikmete igapäevaste tööülesannete hulka. Kõik olulised struktuurid selles töörühmas on ühendatud – päästeteenistus, politsei, liiklusohutus, haigla, avalik sektor, kolmas sektor, väikelaste, koolide ja eakate asutuste esindajad, KOVde ja maavalitsuse töötajad.

Turvalisuse teemakoja eesmärk on maakonna terviseprotsesside juhtimine, sh vigastuste, esmahaigestumuse, suremuse ja invaliidistumise vähendamine Lääne maakonnas, mille saavutamiseks teemakoja liikmed, kellel on kattuvaid kohustusi vigastuste ennetamise ja turvalisuse edendamise alal, teevad koostööd liikmetele esitatud ülesannete ja kehtestatud pädevuse kohaselt.

Teemakojust sai alguse tervisejuhi eriala

Teemakoja algatusel loodi 2008. a sügisel Tallinna Ülikooli Haapsalu Kolledžis **tervisejuhi** eriala. Õppekava sündis suurepärasest kooslusest – meeskond moodustus pädevatest inimestest, kelle mure Eesti rahva tervise pärast vajas väljundit – Eesti Tervisedenduse Ühing, Sotsiaalministeerium, Tervise Arengu Instituut, Tallinna Ülikool, Haridusministeerium. Praegu õpib tervisedenduse õppekaval „Tervisejuht“ üle 60 tudengi.

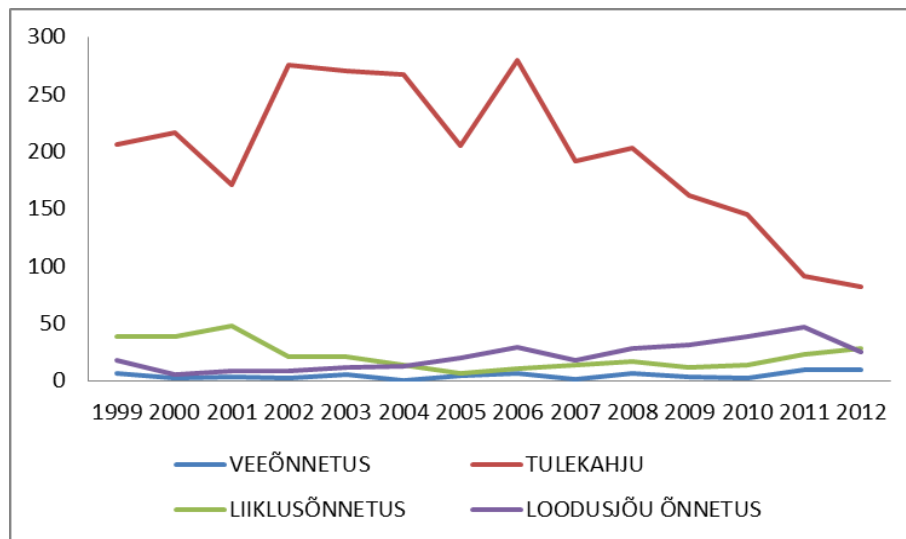
Turvalisuse teemakoja igapäevaste toimetamiste kõrval on peamisi tähtsündmusi korraldada iga-aastane rahvusvaheline tervisekonverents. Konverents käsitleb mitmesuguseid terviseprobleeme ja esitleb võimalusi parimateks sekkumistegevusteks. Oluline, et igal konverentsil tunnustatakse maakonna aasta tiitliga “Kõige tervem” inimest, kes on oma isikliku eeskujuga suutnud innustada ka teisi olema terve, elama tervislikult ning valmis toetama, julgustama, aitama.

Hea on elada Läänemaal!

23. PÄÄSTEAMET

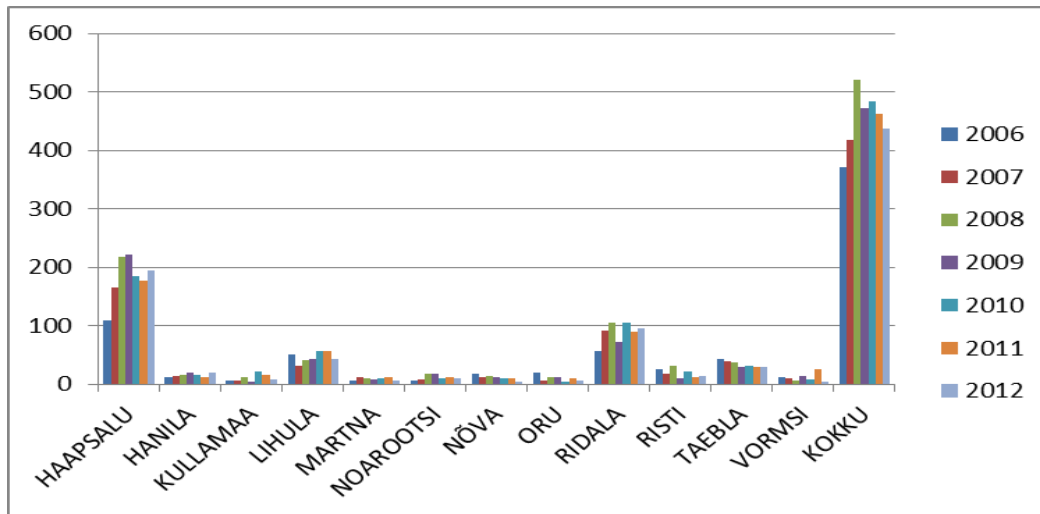
Päästeameti tegevuses on päästetööde korraldamise kõrval väga oluline ka õnnetusi ennetustegevuse kaudu ära hoida. Kõige paremini on ennetustegevuse tulemit näha tulekahjude arvu vähenemises. Kui 5 aastat tagasi oli aastas tulekahjuväljakutseid üle 200, siis viimastel aastatel on Läänemaa päästemeeskonnad sõitnud tulekahjudele alla 100 korra.

Tabel 1. PÄÄSTESÜNDMUSED LÄÄNEMAAL 1999.–2012. a

KOV	HAAP-SALU	HANILA	KULLA-MAA	LIHULA	MARTNA	NOA-ROOTSI	NÕVA	ORU	RIDALA	RISTI	TAEBLA	VORMSI	KOKKU
2006	110	13	6	52	7	7	18	20	57	26	43	12	371
2007	165	14	7	32	12	9	12	7	92	18	39	10	417
2008	217	16	13	41	11	18	14	12	105	31	37	6	521
2009	221	20	5	44	9	19	13	12	73	11	30	15	472
2010	185	16	22	56	11	11	11	4	106	21	31	9	483
2011	178	12	16	57	13	12	10	10	89	12	29	25	463
2012	194	20	8	44	7	10	5	6	95	15	29	5	438

Tabel 2. PÄÄSTEVALJASÕIDUD LÄÄNEMAA OMAVALITSUSTES 2006.–2012. a

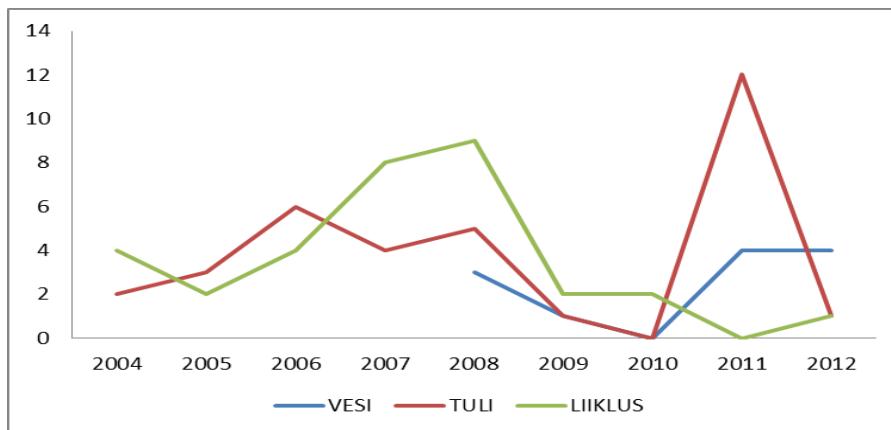

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	KOKKU
Eluhooned		1	3		2	1	0	1	0	1	0	2	11
Muud hooned		3	1	3	4	1	1	1	3	1	2	2	22
Metsatulekahjud						0	0	0	0	0	0	0	0
Kulutulekahjud				7	5	0	2	1	0	0	0	0	15
Prügi, lõke, grill			1	2		2	5	1	1	0	0	1	13
Mootorsõidukid, transpordivahendid				1		1	0	0	1	2	1	0	6
Muud tulekahjud	2	4	2		1		3	1	2	0			15
TULEKAHJUD KOKKU	2	8	7	13	12	5	11	5	7	4	3	5	82
Päästemeeskonna selgitustöö				1	1	1		2	1	1	0	1	8
Ekslik kutse tulekahjule	1	4	1	1	3	3	2	2	0	3	3	5	28

Tabel 3. TULEKAHJUD LÄÄNEMAAL 2012. a KUUDE KAUPA

HUKKUNUID	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
VESI					3	1	0	4	4
TULI	2	3	6	4	5	1	0	12	1
LIIKLUS	4	2	4	8	9	2	2	0	1

Tabel 4. ÖNNETUSSURMAD LÄÄNEMAAL 2004.–2012. a

2012. aastal viis Päästeamet ellu mitmesuguseid ennetusprojekte eri sihtrühmadele.

KEAT laagris tutvusid lapsed päästjate tööga

- 6–7aastastele lastele on igal aastal koolitusprojekt „**Nublu aitab**“.

Lasteaedu külastavad päästemeeskonnad. Rõhk on mängulisel ja praktilisel tegevusel, mille abil antakse lastele põhjalikud ja eakohased teadmised tuleohutusest. Lastele räägitakse tulekahju tunnustest, ruumis olevaist põlevmaterjalidest ja evakuatsioonist. Nad saavad proovida hädaabinumbril 112 helistamist ja harjutada ruumist evakueerumist. Lastele selgitatakse lahtise tulega seonduvaid ohte, samuti tutvustatakse neile päästetehnikat.

- 1.–3. klasside õpilased osalevad Päästeameti koolitusel „**Tean tulest**“.

Selle eesmärk on võimaldada lastele mõeldud õpe võimalikult reaalses keskkonnas. Koolitusel käsitletakse põhikooli ja gümnaasiumi õppekavas olevat turvalisuse teemat, põimides seda praktiliste ülesannetega: Häirekeskusesse helistamine, toas ohtlike olukordade leidmine, tikkudega mängimine on ainult mõned neist. Lapsed saavad ülevaate tuleohutusest kodus, neile tutvustatakse võimalikke ohtlikke olusid ja nad kaasatakse nende olude lahendamisse.

- 7–14aastaste noorte õppeväliseks tegevuseks on mõeldud „**Päästeala noortering**“.

Ringitöös omandavad noored päästeteadmised ja -oskused, et eri olusituatsioone ennetada ning nende korral teadlikult käituda. Noorteringides õpitakse aktiivse tegevuse kaudu. Meie tegevusnimekiri on pikk – tutvume päästesüsteemiga ja päästjate varustusega, õpime käsitsema tulekustutit; proovime läbi, mis reaktsiooni võib vallandada eri ainetega tule kustutamine; tutvume demineerijate tööga, räägime veeohutusest, külastame häirekeskust, harrastame tuletõrjesporti, matkame, mängime läbi mitmesuguseid olusituatsioone, orienteerume.

2012. a osales päästeala lasteringis aktiivselt 15 last. Ringi lõpetas suurem väljasõit ööbimisega. Kõik ringis käijad said osalemise eest tunnistuse.

- 6. klassidele on mõeldud projekt „**Kaitse end ja aita teist**“.

Projekti eesmärk on õpetada noortele eluks vajalikke ohutusteadmisi: kuidas ohte ette näha ja kuidas hädaolukordades hakkama saada. Projekti viivad ellu Lääne-Eesti Päästekeskus, Lääne prefektuur, Punase Risti Läänemaa Selts, Kaitseliit. Projekti toetab rahaliselt ka Eesti Haigekassa Läänemaa traumade ennetamise projekt. Projekt lõpeb võistluslaagriga, kus võtavad koolide võistkonnad omavahel mõõtu nii teoreetilistes testides kui ka osavust ja nutikust nõudvais praktilistes harjutustes.

2012. a osales projektis 16 Läänemaa ja 5 Hiiumaa kooli. Parim oli Uuemõisa Lasteaed-Algkool, kes sai oma valdusse rändauhinna. Teisele kohale tuli Nõva Kool, kolmandale Virtsu Kool.

- 11. klasside lastele toimub igal aastal projekt „**Veeohutus**“.

Veepääste on päästeteenistusel üks prioriteete seetõttu, et uppunute arv Eestis on sama suur kui tules hukkunute arv. Veeõnnetuste üks peamisi põhjusi on oma võimete ülehindamine, samuti hoolimatus ja mõnikord lausa rumalus. Paljud traagiliselt lõppenud veeõnnetused võinuks esmaseid ohutusnõudeid jälgides olemata olla. Ennetustöö spetsialist peab loenguid haridusasutustes ning ühe loengu kestus on 45 minutit.

- Projekt „**Kodu tuleohutuks**“

Päästkeskuse spetsialistid on valmis tulema elanikele koju ja andma nõu, et vähendada tuleõnnetuste riski. Projekti osana pannakse üles suitsuandur ja hinnatakse kodu tuleohutust. Eelmistel aastatel on Läänemaal käidud umbes 500 majapidamises ja paigaldatud suitsuandur.

- „**Ohutuspäev**“

Kord aastas maakonnas peetaval pereüritusel saab tutvuda päästetehnika, politsei erivarustuse, mitmesuguste veepäästesõidukite, kaitseväelaste relvastuse ja palju muuga. Oma käega saab harjutada tulekustutiga kustutamist, omal nahal tunda autoga üle katuse rullumist ja turvavöö vajalikkust, õppida esmaabivõtteid ja ohutut käitumist veekogu ääres. Avatud on ala lastele, kus jagavad tarkust päästekoer Nublu ja politsei Lõvi Leo. Kogu päeva jooksul toimuvad demoesinemised, kus üritusel osalevad organisatsioonid esitlevad oma tööd.

- „**Avatud uste päevad**“

Päästekomando tegemistest huvituvad nii lasteaialapsed, koolilapsed kui ka pered ja üksikisikud. Sellepärast on tavaks saanud kutsuda huvilisi paar korda aastas komandodesse. Ootame inimesi külla ja vastame küsimustele. Anname nõuandeid tulega seotud ohtude ja tuleohutuse kohta.

Ohutuspäeval Haapsalus pakuti huvilistele koolitusi.

24. KAITSELIIDU LÄÄNE MALEV

Kaitseliit on kaitsejõudude osa, Kaitseministeeriumi valitsemisalas tegutsev vabatahtlik sõjaväeliselt korraldatud relvi valdav ning sõjaväeliste harjutustega tegelev riigikaitseorganisatsioon, mis täidab temale Kaitseliidu seaduse alusel pandud ülesandeid. Kokku on Kaitseliidus 15 malevat.

Kaitseliidu (edaspidi KL) Lääne Malev hõlmab teistest malevatest erinevalt kaht maakonda – peale põhiosa moodustava Lääne maakonna ka Hiiu maakonda. 1940. aastal hõlmas Läänemaa, seega ka KL Lääne Malev märksa suuremat territooriumi kui praegu. Sõjajärgsel ajal on Lääne maakond loovutanud oma alasid: Varbla ja Lihula kant läks Pärnumaale ning Kullamaa, Märjamaa, Velise ja Vigala alad Rapla maakonnale. Seevastu on Harjumaalt Nõva piirkond tulnud Lääne maakonda. Enne sõda iseseisev Hiiumaa malevkond on nüüd KL Lääne Maleva üksus.

Tegevust juhib malevapealik ja maleva juhatus ning kord aastas või erakorralistel juhtudel ka sagedamini käib koos maleva esinduskogu. Staabi eesotsas on staabiülem, väljaõpet juhib väljaõppeülem ning maleva tegevuse eest vastutavad valdkonniti tagalaülem, relvur, sidespetsialist, personalispetsialist, instruktorid, eriorganisatsioonide instruktorid.

Lääne malev koosneb maleva staabist ja kolmest malevkonnast – Haapsalu malevkond, Risti malevkond ja Hiiumaa malevkond. 2013. a jaanuaris oli struktuurimuudatus ja senisele kolmele malevkonnale lisaks moodustati Lihula üksikkompanii.

Vastutusosalad

Haapsalu malevkond – Haapsalu linn, Oru, Ridala ja Vormsi vald;

Risti malevkond – Taebla, Risti, Martna, Kullamaa, Nõva, Noarootsi;

Hiiumaa malevkond – kogu maakond;

Lihula üksikkompanii – Lihula ja Hanila vald.

Maleva liikmeskond

Lääne malev kokku 1550, sellest Kaitseliit 991. Neist tegevliikmeid 938; noorliikmeid 23; toetajaliikmeid 29; 1 auliige.

Naiskodukaitse 161;

Noored Kotkad 178;

Kodutütred 220.

Kaitseliiduga on seotud u 3,5% Läänemaa ja Hiiumaa elanikest, Eesti keskmine on 1%. Aastast aastasse on kodanike huvi Kaitseliidu vastu kasvanud ja liikmete arv suurenenud.

Väljaõppe üritused. Lääne malev

2012. aasta jooksul korraldati 130 väljaõppeüritust (ei kajasta muid üritusi), mis on 72 võrra rohkem kui 2011. aastal.

Kokku 1914 osalejat.

Aasta tähtsamad ja traditsioonilised üritused

* Maleva allüksused läbisid 30.11.–02.12.2012 suurõppuse “Orkaan” Pärnumaal. Osales 190 Lääne maleva kaitseliitlast. Õppust “Orkaan” korraldatakse 2006. aastast. Tegemist on regionaalse koostööõppusega, mida korraldavad KL Lääne, Pärnumaa ja Saaremaa malev. 2013. a on õppus Läänemaal.

* Malev osales kompanii koosseisus võidupüha paraadil Pärnus. Paraadil osalesid ka NKK rühm ning Noorte Kotkaste ja Kodutütarde rühmad.

* Võidupüha paraad Kullamaal, mille jooksul oli ka Risti malevkonna lipu õnnistamine. Risti malevkonna lipu valmistasid NKK Risti jaoskonna liikmed.

* Vabariigi aastapäeva paraad Haapsalus – kompanii koosseisus, samuti eriorganisatsioonid.

* Vabariigi aastapäevale pühendatud üritused Lääne maakonna koolides.

* Talvapäev Kaitseliiduga koos KL Haapsalu siselasketiiru avamisega 8. detsembril 2013, üle 500 osavõtja.

* Patrullvõistlus “Valge Laev 2012” 31.03.2012. Osalejaid üle 300. Patrullvõistlust “Valge Laev” korraldatakse igal aastal alates 1995. aastast.

Kollegiaalsete organite töö

Maleva juhatus on 2012. a jooksul pidanud 8 koosolekut.

Põhiteemad: maleva majandusküsimuste otsustamine, hoolitsemine maleva sissetulekute eest, kinnisvara küsimused, mitmesugused esildised, maleva seltsielu korraldamine.

Rahvusvaheline koostöö

On jätkunud koostöö oma kauaaegsete koostööpartneritega: Soome Savonlinna reservväelaste ühendus; Helsingi reservohvitseride liit; Poola Liga Obrony Kraju.

Sportitegevus

KV MV maadluses; osalejaid 1

Haapsalu MK laskevõistlus; osalejaid 24

KL MV sõjalises kolmevõistluses; osalejaid kokku 40 / malevast 4 (korraldus Risti MK / Haapsalu MK)

Jalgrattamatk (Hiiumaa); 30 osalejat (korraldus Hiiumaa MK)

Tihu Kevade; 121 osalejat (korraldus Hiiumaa MK)

Maleva võidupüha laskevõistlus; 16 osalejat

KV MV triatlonis; osalejaid 3

KL KV laskmises 09.06; osalejaid 6

KL perepäevad (võrkpall), võistkond

Maleva laskevõistlus 02.09; osalejaid 23

Lasketiiru avamine

Foto: Silver Inno

Naised kõigi kaitsel Suusõppus Orkaan

Foto:Erika Raudsepp

Ohvitserid Lääne Malev 95

Foto: Madis Mintel

Suurõppus Orkaan

Foto: Piret Veevo

25. TÖÖTURG

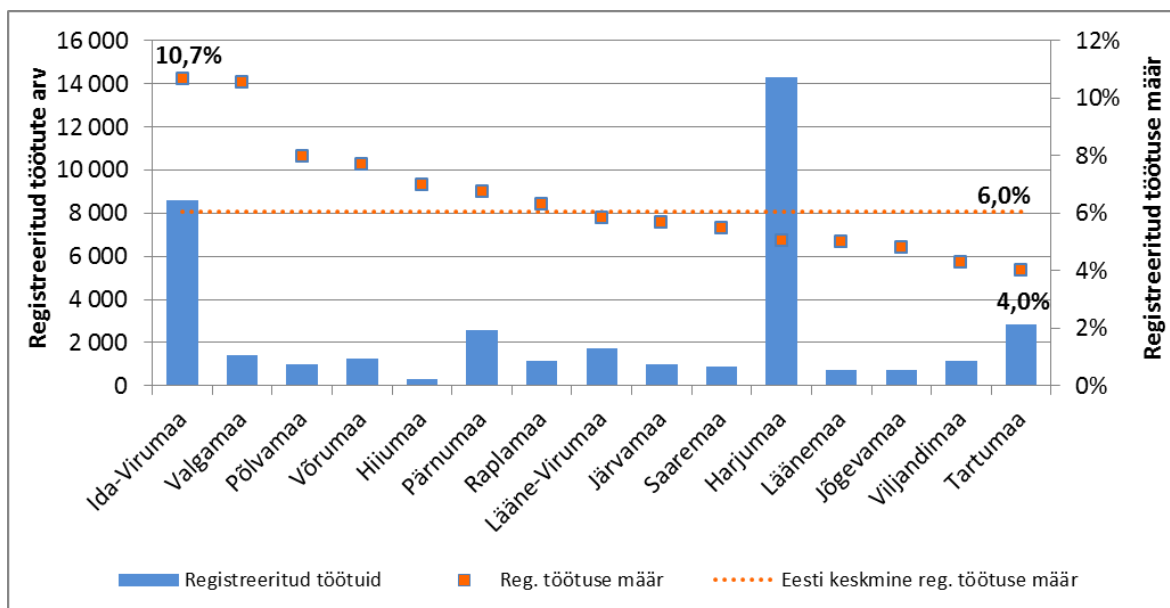
Pärast majanduse ja tööhõive kiiret kasvu 2006.–2007. aastal ning rekordiliselt madalat töötuse taset (2008. aasta suvel 4%) halvenes majanduse ja tööturu seisukord järsult. 2009. aasta esimesel poolel kahanes majandus ligi 16%, mis tõi kaasa töötute, sh registreeritud töötute arvu väga suure kasvu. Registreeritud töötute arv Lääne maakonnas kasvas 2008.–2009. aastal 4,3 korda ja 2009.–2010. aastal keskmiselt kaks korda. 2010. aasta märtsis oli registreeritud töötuid Läänemaal 1730, mis tähendab senise kõrgeima tasemeni jõudmist — registreeritud töötuse määr oli siis 12,7%. Kui 2009. ja 2010. aasta olid tööturul rasked ja keerulised nii ettevõtjatele, tööandjatele kui ka töökoha kaotanud inimestele, siis 2011. ja 2012. aasta töid endaga kaasa majanduse elavnemise ning registreeritud töötuse vähenemise.

Tabel 1. Registreeritud töötud seisuga 31.12.2012

Maakond	Töötuid 31.12.2012	Tööjõud vanuses 16 kuni pensionieani*	Registreeritud töötuse määr
Ida-Virumaa	8 606	80 700	10,7%
Valgamaa	1 434	13 600	10,5%

Põlvamaa	1 015	12 700	8,0%
Võrumaa	1 267	16 500	7,7%
Hiiumaa	308	4 400	7,0%
Pärnumaa	2 604	38 600	6,7%
Raplamaa	1 137	18 000	6,3%
Lääne-Virumaa	1 739	29 700	5,9%
Järvamaa	998	17 600	5,7%
Saaremaa	878	16 000	5,5%
Harjumaa	14 297	282 500	5,1%
Läänemaa	721	14 400	5,0%
Jõgevamaa	709	14 700	4,8%
Viljandimaa	1 130	26 400	4,3%
Tartumaa	2 827	70 600	4,0%
Kokku	39 670	656 400	6,0%

* — Eesti Statistikaameti andmed, 2011. aasta keskmine

Tabel 2. Registreeritud töötud Läänemaa omavalitsustes

KOV	31.12.2008	31.12.2009	31.12.2010	31.12.2011	31.12.2012
Haapsalu linn	266	772	510	369	288
Hanila vald	39	87	104	65	69
Kullamaa vald	15	46	43	29	28
Lihula vald	43	131	129	105	87
Martna vald	32	50	45	23	27
Noarootsi vald	14	39	26	17	16
Nõva vald	0	10	19	13	9
Oru vald	12	32	29	29	15
Ridala vald	82	217	172	111	97
Risti vald	15	38	41	21	16
Taebla vald	54	148	105	65	55
Vormsi vald	12	16	21	22	14
Kokku	584	1586	1244	869	721

Tabel 3. Töötukassa Läänemaa osakonnas registreeritud töötud perioodil 01.01.2012–31.12.2012 varasema tegevuse järgi

Varasem tegevus	Töötute arv
Töötas või oli ettevõtja	1359
Õppimine	64
Kaitsevägi	4
Kasvatas last	57
Hoidas	0

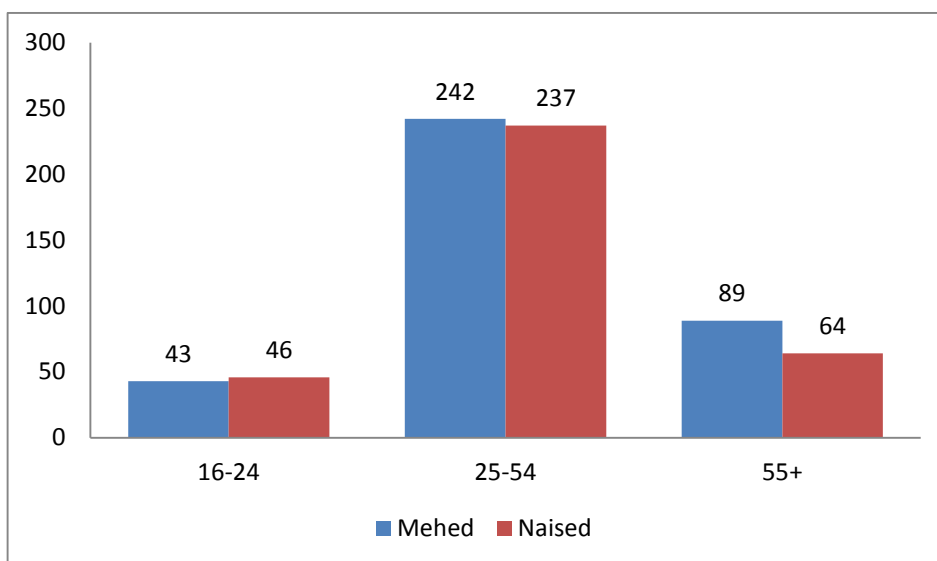
Töövõimetus	11
Vanglast vabanenu	14
Muu	227

Tabel 4. 2012. aasta jooksul töötukassa Läänemaa osakonnas arvele võetud uued töötud, kes varem töötasid, varasema töösuhte lõpetamise põhjuse järgi

Töösuhte lõpetamise põhjus	Töötuid
Asutuse likvideerimine	1
Distsiplinaarsüütegu	9
Katseaja ebarahuldavad tulemused	21
Koondamine	132
Muud põhjused	20
Pankrot	0
Poolte kokkuleppel	71
Teenuse osutamise leping	49
Tähtajaline leping	190
Töötaja algatusel	79
Töötaja algatusel (tööandja süül)	3
Kokku	575

Tabel 5. Registreeritud töötute soolis-vanuseline jaotus Läänemaa kohalike omavalitsuste kaupa 31.12.2012 seisuga

KOV	Kokku	Sugu		Vanus			Mehed			Naised		
	mehed naised	mehed	naised	16-24	25-54	55+	16-24	25-54	55+	16-24	25-54	55+
Haapsalu linn	288	147	141	36	192	60	17	96	34	19	96	26
Hanila vald	69	33	36	7	47	15	3	22	8	4	25	7
Kullamaa vald	28	10	18	1	22	5	0	8	2	1	14	3
Lihula vald	87	56	31	12	54	21	7	35	14	5	19	7
Martna vald	27	18	9	5	17	5	3	11	4	2	6	1
Noarootsi vald	16	8	8	0	13	3	0	7	1	0	6	2
Nõva vald	9	7	2	0	6	3	0	5	2	0	1	1
Oru vald	15	5	10	4	10	1	1	3	1	3	7	0
Ridala vald	97	51	46	15	61	21	7	31	13	8	30	8
Risti vald	16	6	10	1	9	6	0	3	3	1	6	3
Taebla vald	55	26	29	7	39	9	4	17	5	3	22	4
Vormsi vald	14	7	7	1	9	4	1	4	2	0	5	2
Kokku	721	374	347	89	479	153	43	242	89	46	237	64

Tabel 6. Registreeritud töötute hariduslik jaotus

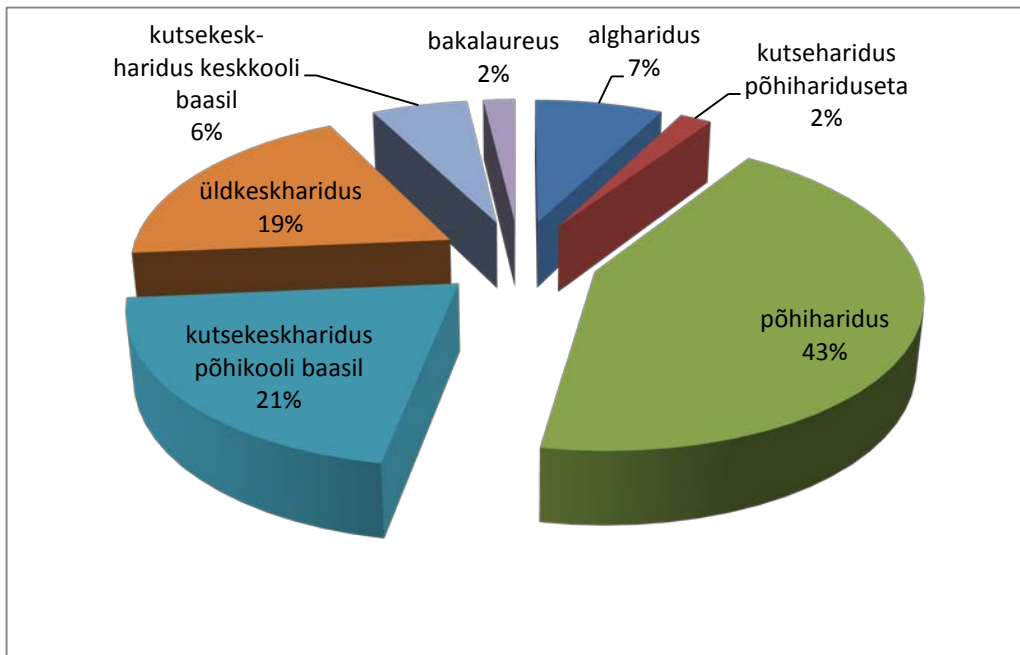
Läänemaa kohalike omavalitsuste kaupa 31.12.2012 seisuga

KOV	I TASE*	II TASE**	III TASE***
Haapsalu linn	93	142	288
Hanila vald	20	41	68
Kullamaa vald	7	16	28
Lihula vald	28	43	88
Martna vald	7	15	26
Noarootsi vald	5	4	16
Nõva vald	0	6	9
Oru vald	5	5	15
Ridala vald	28	56	97
Risti vald	8	5	16
Taebla vald	20	20	53
Vormsi vald	6	3	14
Kokku	227	356	135

I TASE* – algharidus; kutseharidus põhihariduseta; põhiharidus

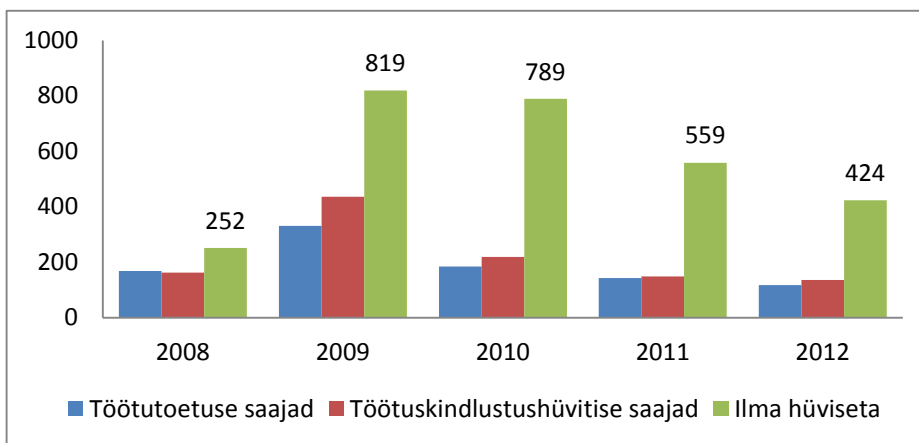
II TASE** – põhiharidus kutseharidusega; kutsekeskharidus põhikooli baasil; üldkeskharidus; kutsekeskharidus keskkooli baasil

III TASE*** – keskeriharidus; rakenduskõrgharidus (kutsekõrgharidus); bakalaureuseõpe; magistriõpe; doktoriõpe

Tabel 7. Läänemaal registreeritud töötute sotsiaalne kaitse

Toetuse liik	2008	2009	2010	2011	2012
Töötutoetuse saajad	169	331	185	144	118
Töötuskindlustushüvitise saajad	163	436	220	149	136
Ilma hüviseta	252	819	789	559	424

Tabel 8. Läänemaal registreeritud töötute tööturuteenustel osalemine

Teenus	2008	2009	2010	2011	2012
Karjäärinõustamine	171	421	483	558	578
Koolitus	81	481	236	480	512
Tööharjutus	0	22	34	53	64
Tööpraktika	10	29	44	37	76
Palgatoetus	3	1	159	97	64
Ettevõtluse alustamise toetus	6	12	22	8	8

Tabel 9. Töötuse kestus Läänemaal

Töötuse kestus	Töötuid	Töötuid
	31.12.2011	31.12.2012
Kestus alla 6 kuu	227	232
Kestus 6 kuni 8 kuud	98	81
Kestus 9 kuni 11 kuud	80	40
Kestus 12 kuni 23 kuud	153	78
Kestus vähemalt 24 kuud	311	201
Kokku	869	678

Tabel 10. 2012. aasta jooksul pakutavad vabad töökohad Läänemaal valdkondade kaupa

Valdkond	Töökohti
Relvajõud	0
Kõrgemad ametnikud ja juhid	11

Tippspetsialistid	71
Keskastmetspetsialistid, tehnikud	71
Kontoritöötajad ja ametnikud	41
Teenindus- ja müügitöötajad	181
Põllumajanduse ja kalanduse oskustöölised	43
Oskus- ja käsitöölised	108
Seadme- ja masinaoperaatorid	123
Lihttöölised	129
Kokku	778

MOBI (Mobiilne nõustamine) eesmärk on teavitus ja tööotsingute nõustamine ning juhendamine maakonna neis piirkondades, kus tööotsinguteks vajaliku teabe ja tööturumeetmete kättesaadavus on asukoha tõttu piiratud ja kus registreeritud töötuse osatähtsus tööealistest elanikest on suur.

2010. aastal hõlmas MOBI Kullamaa, Taebla ja Hanila valda, kus nõustati kokku 51 inimest.

2011. aastal „mobitati“ Martna, Risti, Noarootsi ja Nõva vallas ja osales kokku 46 inimest.

2012. aastal „mobitati“ Taebla, Oru, Hanila ja Vormsi vallas ja osales kokku 60 inimest.

MOBI Hanila vallas

MOBI Oru vallas

MOBI Taebla vallas

MOBI Vormsi vallas

26. MAKSU- JA TOLLIAMETI HAAPSALU TEENINDUSBÜROO

Maksu- ja Tolliametis tervikuna oli aasta 2012 muutuste ja uue strateegia tegemise aasta. Ametis tervikuna koondati kokku 243 inimest (-14%) ja töötajate palk tõusis 90,1% ametnikest. Teenindusbüroode olemasolu on kõikides maakonnakeskustes tagatud, moodustati valdkondlik toimemudel – kompetentsikeskused.

Kompetentsikeskuste loomisega soovime jõuda selleni, et saame efektiivsemalt kasutada oma töötajate teadmisi ja oskusi:

- me säilitame oma büroode võrgu (oleme oma teeninduskohaga jätkuvalt esindatud kõigis maakonnakeskustes);
- maksumaksja saab oma teenuse temale lähimas teenindusbüroos;
- meie ametnikud oskavad kliendikontakte juhtida.

Kompetentsikeskus haldab oma tegevustega kogu riiki, mitte vaid oma piirkonda, kuid vahetu kontakti saab klient talle lähimas teenindusbüroos. Teenuse kättesaadavus kliendile ei halvene.

2012. aastal toimus ametis ka büroopindade optimeerimine, mille eemärk oli viia keskmine rendipind 12–15 m² töökohale.

Seoses struktuurimuudatustega muutus ka Maksu- ja Tolliameti Lääne maksu- ja tollikeskuse Läänemaa teeninduskoha nimetus. Alates 01.12.2012 oleme Maksu- ja Tolliameti Haapsalu teenindusbüroo, mis asub endiselt Haapsalu kesklinnas, aadressil Jaama

17. Teenindusbüroos töötab kokku 15 ametnikku, kellest 6 on teenindusosakonna ametnikud, 5 kontrolliosakonnas. Siin asuvad samuti juriidilise osakonda kuuluvad 2 juristi, sissenõudmise osakonna üldmenetluse osakonna 1 spetsialist ja erimenetluse osakonna 1 jurist.

Teenindusosakonna ametnike töö on tihedamalt seotud Läänemaa maksukohustuslastega, kuid seoses kompetentsikeskuste tekkimisega tehakse nüüd ka üleriigilisi töid füüsiliste isikute tuludeklaratsioonide menetlemise vallas.

Toimub klientide teenindamine ja nõustamine teenindusbüroos kohapeal, telefoni, e-posti ja kirja teel. Samuti vastavad meie teenindusosakonna spetsialistid ülevabariigilise kontaktikeskuse füüsiliste isikute maksustamise kõnedele ja saadetud e-kirjadele.

Kliendikülastusi Läänemaa teeninduskohas 2012. aastal oli 3274, võrreldes 2011. aastaga on vähenemine -41,7%, kui bürood külastas 5616 klienti. Kohapealsete bürookülastuste vähenemine näitab, et kliendid eelistavad kasutada üha enam e-teenuseid, mida on amet järjepidevalt arendanud.

Peamised teenindusbüroo külastamise põhjused

- Tuludeklaratsiooni esitamine
- Tulumaksualased küsimused
- Klientide kontaktandmete uuendamine
- Võlgade ja ettemaksuga seotud tõendite väljastamine
- Võlgadega seotud küsimused
- E-maksuameti/e-tolli kasutamise lepingute sõlmimine
- Volituste administreerimine
- Maksudeklaratsioonide esitamine
- Maamaksu küsimused
- KMK registreerimine

Peamised teemad, milles maksunõu sooviti, olid maksude vallas:

- maksude maksmine välisriigist saadud tuludelt
- investeerimiskonto kasutuselevõtmisega seonduv
- metsamüügi tulu maksustamise edasilükkamine
- maksustamine kinnisasja võõrandamisel

2012. aastal said Maksu- ja Tolliameti kliendid juba kolmeteistkümnendat korda esitada tuludeklaratsiooni ka elektroonilisel teel. Kokku esitati elektrooniliselt 525 733 tuludeklaratsiooni, mis moodustab 94% kõikidest sel aastal esitatud deklaratsioonidest. Kui kõikide esitatud deklaratsioonide arv kasvas võrreldes eelmise aastaga 2,5%, siis e-maksuameti/e-tolli kaudu esitatud deklaratsioonide arv kasvas 4,7%.

Maksu- ja Tolliametile esitati 2011. aasta eest kokku 561 453 tuludeklaratsiooni, mis on 16 701 tuludeklaratsiooni (3,1%) rohkem kui 2010. aastal. Esitatud deklaratsioonidest 15% moodustasid ühisdeklaratsioonid.

2011. aasta tulud deklareeriti esimest korda eurodes, tulumaks tagastati või kuulus juurdemaksmisele eurodes.

Kokku puudutasid 2011. aasta eest esitatud tuludeklaratsioonid 643 545 inimest, mis moodustab 44,4% Eesti elanikkonnast (seisuga 1. jaanuar 2011). Võrreldes 2010. aastaga deklareeris 2011. aasta eest oma tulusid 15 886 inimest rohkem, mis tähendab, et deklareerijate arv kasvas aastaga 2,5%.

Läänemaal esitati kokku 10 946 tuludeklaratsiooni, millest ühisdeklaratsioone oli 1414. Läänemaa inimesed on väga tublid e-deklareerijad. Koguni 96,5% deklaratsioonidest esitati e-maksuameti/e-tolli kaudu.

OMAAVALITSUS	PABERIL	E-DEKLARATSIOON	KOKKU	E-DEKLAREERIJATE %
HAAPSALU LINN	169	4 565	4 734	96,4
HANILA VALD	13	601	614	97,9
KULLAMAA VALD	20	398	418	95,2
LIHULA VALD	34	986	1 020	96,7
MARTNA VALD	33	314	347	90,5
NOAROOTSI VALD	7	323	330	97,9
NÕVA VALD	9	148	157	94,3
ORU VALD	20	343	363	94,5
RIDALA VALD	47	1 373	1 420	96,7
RISTI VALD	13	368	381	96,6

TAEBLA VALD	28	1 023	1 051	97,3
VORMSI VALD	3	108	111	97,3

E-deklaratsiooni eelistatakse seetõttu, et korrektse deklaratsiooni esitamisel tagastatakse tulumaks juba 5 tööpäeva jooksul (2011. aasta eest tuludeklaratsiooni esitanutest 96% said tagastuse 5 tööpäeva jooksul), samuti on see mugav eeltäidetud andmete olemasolu ja tagastatava/juurdemaksmisele kuuluva summa kohta saadava kohese info tõttu. Lisaks saab e-deklaratsiooni esitamisel infot ka muude nõuete kohta (nt kohtutäiturite nõuded).

2012. aastal võttis Maksu- ja Tolliamet esimest korda kasutusele lisameetmed üksikisikute õiguskuulekuse parendamiseks. Kui varem said kiire tulumaksutagastuse ainult need maksumaksjad, kes esitasid oma tuludeklaratsiooni elektroonselt ning deklaratsioon ei vajanud lisakontrolli, siis tänava laiendati kriteeriumeid. Juba 2010. aasta tulude deklareerimise aegu anti teada, et 2011. aastal saavad kiire tulumaksu tagastuse need maksumaksjad, kes peale eespool mainitu esitavad oma 2010. aasta tuludeklaratsiooni õigel ajal, st hiljemalt 31.03.2011 ning kes ei olnud maksuvõlglaste perioodil 15.02.2011 kuni 14.02.2012. Nii esitas oma 2011. aasta tuludeklaratsiooni õigeks ajaks 7062 maksumaksjat, kes aasta tagasi ei teinud seda õigel ajal. Samuti vähenes füüsiliste isikute maksuvõlglaste arv: kui 2011. aasta 4. aprilli seisuga oli füüsilisest isikust maksuvõlglaste 60 630 isikut, siis 2012 oli samal ajal maksuvõlglaste alla 40 000, mis teeb maksuvõlglaste arvu vähenemise protsendiks 34.

Maksu- ja Tolliameti eesmärk on 2015. aastaks saavutada e-deklaratsioonide esitamise osakaaluks vähemalt 95%. Tuludeklaratsioonide esitamine interneti teel võimaldab Maksu- ja Tolliametil suunata mehaanilisele sisestamistööle kuluv ressurs kontrollimist vajavate deklaratsioonide töötlemisele. Sellest tulenevalt paraneb kontrolli kvaliteet ning tekib võimalus tagastada maksumaksjale enamakstud tulumaks kiiremini.

Üksikisiku tulumaksus laekumisest eraldab MTA kindla protsendi kohalikele omavalitsustele. Isikute, kellel pole kindlat elukohta, tulumaks jagatakse proportsionaalselt kõikide omavalitsuste vahel.

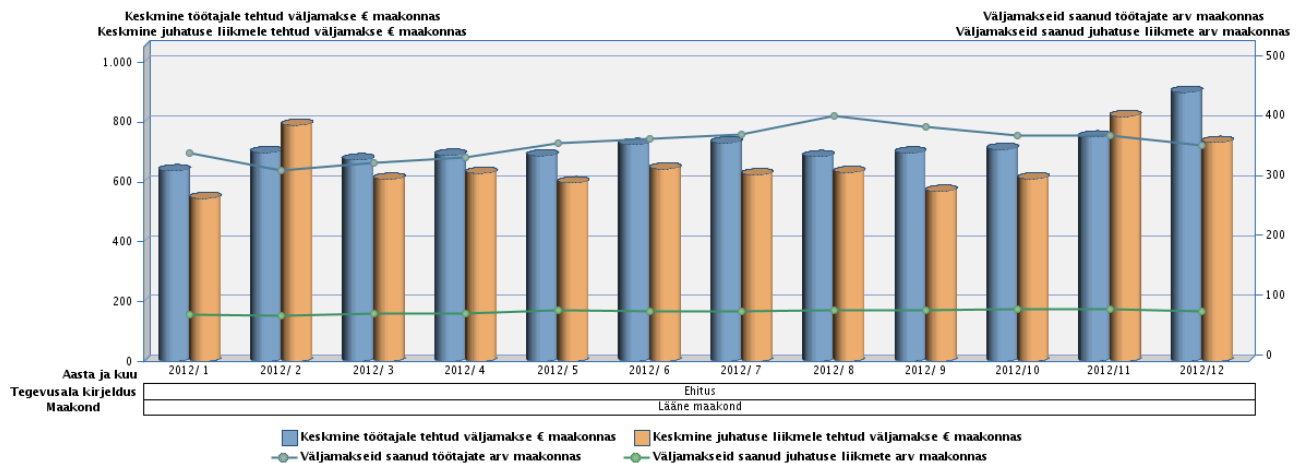
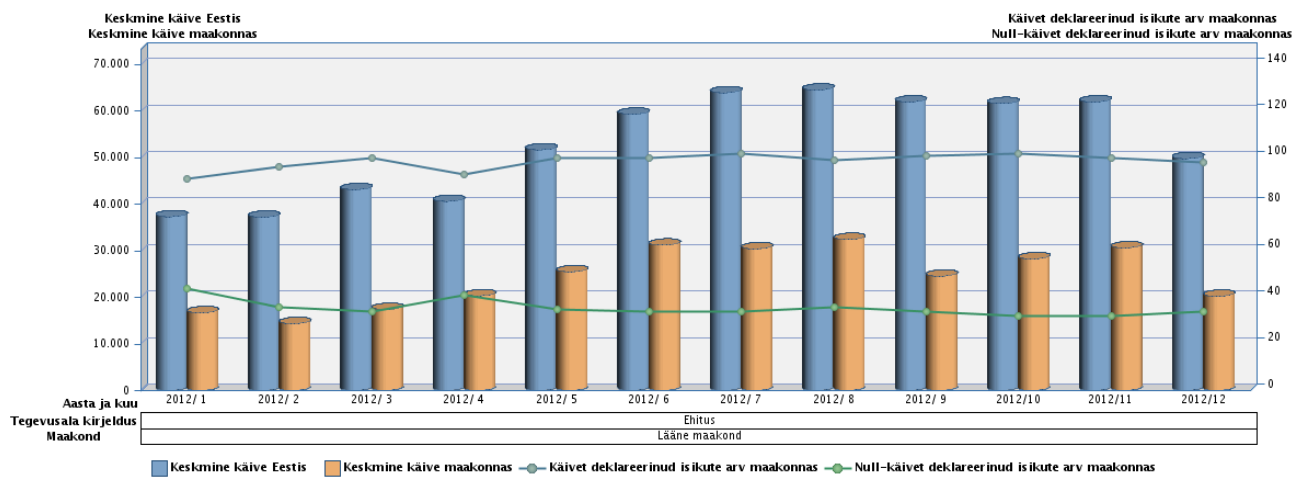
2012. aastal on jõudsalt kasvanud nii juriidiliste isikute kui ka käibemaksukohustuslaste arv. Juriidiliste isikute arv kasvas aastaga 6,1% vabariigis ning 5,1% Läänemaal.

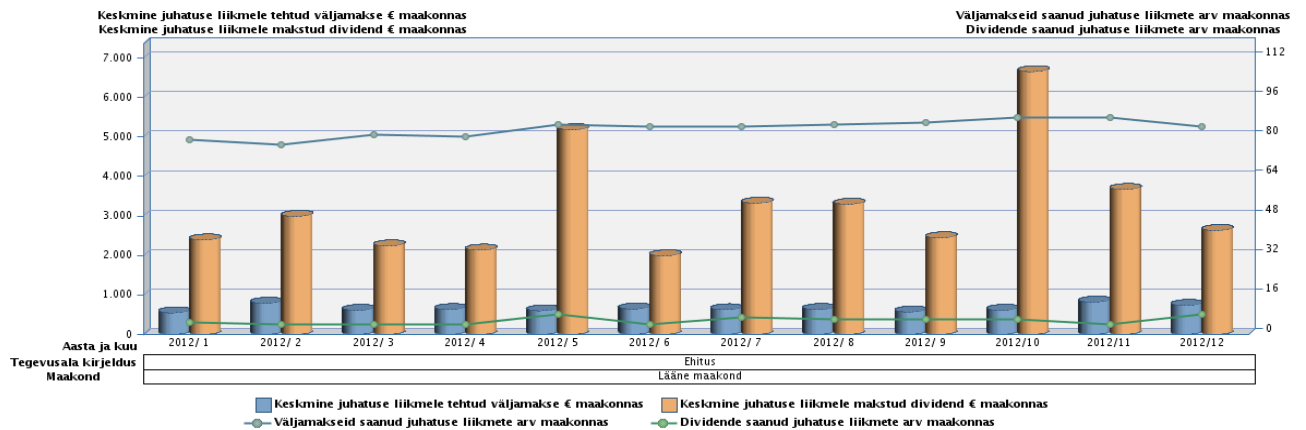
	Eesti Vabariik	Läänemaa
2012. aasta algus	181 317	2 561
2012. aasta lõpp	193 174	2 700
Muutus	6,1%	5,1%

2012. aastal kasvas juriidiliste isikute arv, suurenes ka käibemaksudokumentatsioonide arv, mis samuti viitab ettevõtluse arengule, investeerimisele ja edule ettevõtmistes.

	Eesti Vabariik	Läänemaa
2012. aasta algus	69 217	1 075
2012. aasta lõpp	71 829	1 126
Muutus	3,7%	4,5%

Näide ehitusvaldkonna kohta Lääne maakonnas

Nii nagu 2011. aastal nii vähenesid ka 2012. aastal kõikjal füüsilisest isikust ettevõtjate arvud. Seda mõjutab endiselt registreeringu muudatus ja suur isiklik vastutus võrreldes näiteks osahinguga.

	Eesti Vabariik	Läänemaa
2012. aasta algus	33 715	992
2012. aasta lõpp	32 904	954
Muutus	-2,4%	-3,83%

Peale teenindusosakonna spetsialistide töötavad endiselt Haapsalus ka revidendid. Nende põhiülesandeks on tegelda käibemaksualaste kontrollide ja käibemaksu tagastamisega.

Maksuvõlgadega tegeleb Haapsalu büroos sissenõudmise osakonna üldmenetluse spetsialist, kelle põhiülesanded on korralduste ja intressinõuete koostamine maksuvõla tasumiseks, nende täitmise kontrollimine ja vajadusel sundtäitmise toimingute teostamine (pangakontode arestid, käsutamise keelumärgete seadmine varale). Tema töö hõlmab kogu vabariigi maksuvõlgasid. Suure osa tema tööajast võtab ka maksuvõlglaste nõustamine maksuvõla tasumisel. Spetsialist on abiks saabunud kirjadele ja taotlustele ning telefonikõnedele vastamisel, ühtlasi nõustab ta maksuvõla ajatamise küsimustes.

Ka 2012. a töötas Haapsalus 1 peajurist ja 1 jurist, kes kuuluvad Maksu- ja Tolliameti juriidilise osakonna koosseisu. Juristide tööülesanded on tegelemine vaidemenetlustega, kohtumenetlused ja juriidiline nõustamine.

27. TÖÖINSPEKTSIOON

Töökeskkonna ja töösuhete järelevalve

2012. aastal kontrolliti Läänemaa ettevõtteid 112 korral, neist 70 oli seotud töökeskkonnaga ja 42 töösuhetega. Trahve määrati neljal korral kogusummas 520 eurot.

Tööinspeksioonile esitati 4 taotlust nõusoleku saamiseks 7-14aastase alaealisega töölepingu sõlmimiseks. Nõusolek anti 78 alaealisele.

Sihtkontrollid

2012. aastal tehti Läänemaa ettevõtetes kaks töötervishoiu ja tööohutuse sihtkontrolli.

Tõstetööde ohutuse sihtkontroll: järelevalvet tehti kahes Läänemaa ettevõttes.

Tõstetööd olid ohtlikud ning õnnetuse korral sageli raskete tagajärgedega. Sihtkontrolli tehes vaadati tõsteseadmete paigaldust ja püsivust, juhtimis-, kontroll- ja hoiatusseadiste märgistust ning nähtavust, seiskamis- ja hädaseiskamisseadiste seisukorda ning kasutamise ohutust, ohumärgistuse olemasolu ja õiget paigutust. Samuti hinnati igal külastusel ettevõtte tõsteseadmete ja tõstetööde ohutust ning töötervishoiu- ja tööohutusnõuete täitmist töökeskkonnas.

Inspektor hindas olukorda kontrollitud ettevõtetes pigem heaks, sihtkontrolli tehes anti neljal korral suulisi soovitusi puuduste kõrvaldamiseks, üks rikkumine fikseeriti kontrollaktis. Ettekirjutusi ei koostatud.

Rikkumine:

- ✓ Liikuvate tõstevahendite puhul ei olnud tagatud nende juhukasutus (võtmed ees).

Kontoritöötajate füsioloogiliste ohutegurite sihtkontroll: külastati viit ettevõtet Läänemaal.

Sihtkontrolli eesmärk oli teada saada arvutitöötajate tegelik tervislik seisund, kuivõrd on töökohad ergonoomiliselt kujundatud, ja nende kahe teguri omavaheline seos.

Hinnati töökoha ergonoomilist kujundust: seljatoe asendi ja istme kõrguse reguleerimise võimalust, klaviatuuri ja hiire paiknevust, töölaua sobivust ning arvutiekraani paigutust. Samuti hinnati küsitluse teel töötajate tervisehäireid: valud kaela- või õlapiirkonnas, valud randme või küünarvarre piirkonnas, seljavalud ja valud jalgades. Hinnati ka tööandja üldist

tegevust: kas töötajaid on tervisekontrolli saadetud, kas ohutegurid on riskianalüüsis kajastatud, kas juhendus on nõuetekohane ja kas töötajad peavad regulaarselt puhkepause.

Sihtkontrolli tehes anti 25 suulist soovitus ja kontrollaktis märgiti ära 4 rikkumist. Ettekirjutusi ei koostatud.

Rikkumised:

- ✓ sülearvutil puudus eraldiseisev klaviatuur ja kuvar;
- ✓ töötoolid halvasti reguleeritud, ei toeta selga;
- ✓ töötoolid amortiseerunud, neid ei ole võimalik reguleerida, seljatoed ei fikseeru seadistatud asendisse;
- ✓ kuvarid halvas asendis, liiga madalal, mitte otse ees.

Tööõnnetused

2012. aastal juhtus Läänemaal 49 tööõnnetust, millest 32 oli kergete ja 17 raskete tagajärgedega. Tööõnnetustes sai kannatada 27 meest ja 22 naist. Õnnetusterohkemad tegevusalad toiduaine- ja puidutööstus. Tööõnnetuste peamised põhjused olid tööohutusnõuete rikkumine töötaja poolt ning tööruumide mittevastavus nõuetele.

Kutsehaigused ja tööst põhjustatud haigestumised

2012. aastal ei registreeritud Läänemaal ühtegi kutsehaigestumise ega tööst põhjustatud haigestumise juhtumit.

Töövaidlused

2012. aastal esitati Läänemaal 22 töövaidlusavaldust.

Töötajailt laekus 20 avaldust, peamised nõuded olid:

- ✓ töölepingu lõppemisega sissenõutavaks muutunud rahalised nõuded (saamata jäänud lõpparve),
- ✓ töötamise ajal saamata jäänud töötasu nõuded.

Tööandjailt laekus 2 avaldust, peamised nõuded olid:

- ✓ töölepingu ülesütlemise vaidlustamise nõuded (eelkõige tööandjapoolse lepingutingimuste rikkumisest tulenev ülesütlemine töötaja poolt),
- ✓ töötaja enne etteteatamistähtaja möödumist omavoliliselt töölt lahkumise hüvitise nõuded.

Töösuhetealane nõustamistegevus

Tööinspeksioon pakub nõustamistegevuseks kolme peamist infokanalit:

- ✓ infotelefon 640 6000 (E-R 9-15),
- ✓ e-post jurist@ti.ee,
- ✓ vastuvõtt inspeksioonis kohapeal – Jaama 13, Haapsalu.

Teavitus- ja koolitustegevus

Väikeettevõtete esindajate töökeskkonnakoolitus

Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse kohaselt peab igas ettevõttes olema töökeskkonnaspetsialisti ülesandeid täitev isik. Töökeskkonnaspetsialisti kohustusi võib täita töandja ise. Töökeskkonnaspetsialist või tema kohuseid täitev töandja peab olema pädev töökeskkonna alal ning läbima täiendusõppe koolitusasutuses mitte harvem kui kord viie aasta jooksul.

Aitamaks töandjail täita seadusest tulenevaid nõudeid ning korraldada paremini ja ohutult oma töökeskkonda, korraldab Tööinspeksioon töökeskkonnaspetsialistidele ja väikeettevõtete esindajaile tasuta töökeskkonnakoolitusi.

Koolitusel käsitletakse enamlevinud töökeskkonnaga seotud teemasid (töökeskkonna ohutegurid, riskianalüüs ja sisekontroll, valgustus, tervisekontrolli korraldus, esmaabi jm). Koolitus lõpeb eksamiga ning edukas lõpetaja saab sellekohase tunnistuse.

2012. aasta oktoobris korraldas Tööinspeksioon 3päevase väikeettevõtete esindajate koolituse Haapsalus. Koolituse läbis edukalt 33 ettevõtte esindajat.

Põhikooli viimaste klasside ja gümnaasiumiõpilaste teavitamine töösuhete regulatsioonist

Alates 2011. aastast korraldavad Tööinspeksiooni juristid gümnaasiumites tasuta loenguid, mille eesmärk on teavitada põhikooli viimaste klasside ja gümnaasiumiõpilasi kui noori tööellu astujaid nende õigustest ja kohustustest.

Loengute eesmärk on noortele teemat lähemale tuua; juhatada kohtadesse, kust nad võiksid leida vajalikku infot; ning rõhutada vajadust iseenda eest tööellu astudes hoolitseda. 45minutilise loeng tutvustab noortele nende õigusi ja kohustusi; selgitab vanusest tulenevaid erisusi; rõhutab riskantseid kohti, millele tähelepanu pöörata, jms. Samuti saab infot tööelu puudutavate seaduste ning asjaomase valdkonna riigiasutuste kohta. Pärast ettekannet oli õpilastel võimalus esitada loengupidajale küsimusi.

Läänemaal korraldati teabepäevad kahes koolis:

- ✓ Taebla Gümnaasiumis, 36 osalejat,
- ✓ Kullamaa Keskkoolis, 51 osalejat.

Tööinspektsiooni infokiri

Tööinspektsioon annab välja elektroonset infokirja, milles kajastatakse aktuaalset töökeskkonna- ja suhete alast informatsiooni. Infokirjaga on võimalik liituda Tööinspektsiooni kodulehe www.ti.ee kaudu.

28. TARBIJAKAITSEAMET

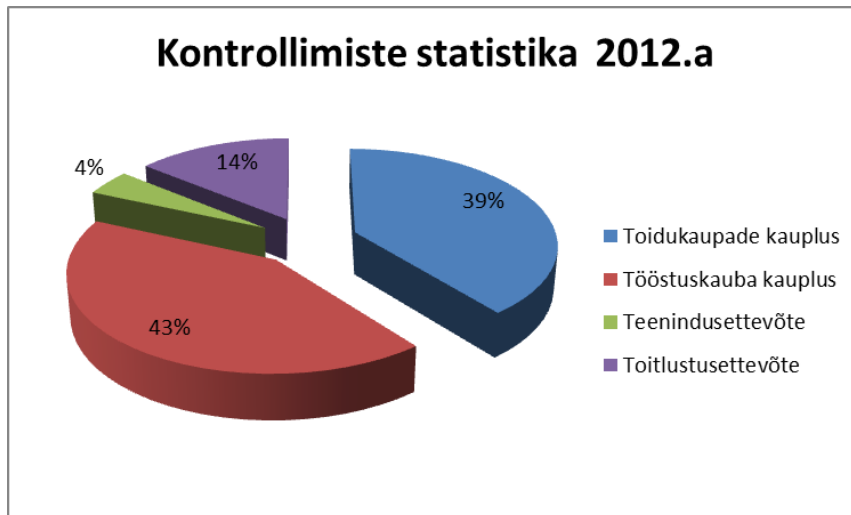
2012. aastal muutus mõneti tarbijakaitseameti töökorraldus. Eelkõige hõlmas ümberkorraldus kaubanduse järelevalvega tegelevat kaubandustalitust ning selle piirkondlikke üksusi.

Kaubandustalituse alla kuulus kuni 2012. aasta sügistalveni lisaks Tallinnale üheksa regionaalset üksust: Haapsalu, Jõhvi, Kuressaare, Paide, Pärnu, Rakvere, Tartu, Viljandi ja Võru. Nendes keskustes tegi järelevalvet ja tegeles tarbijate nõustamisega enamasti üks inimene. Ümberkorralduse järel hakkas tööle neli suuremat piirkondlikku järelevalve- ja nõustamismeeskonda. Põhja-Eesti regiooni katva meeskonna keskuseks sai Tallinn, Kirde-Eesti regiooni keskuseks Jõhvi, Lõuna-Eestis Tartu ning Lääne-Eestis Pärnu.

Läänemaa ettevõtjatele aastatega tuttavaks ja omaseks saanud peainspektor Rein Schneider jäi pärast rohkem kui 17-aastast teenistust pensionile.

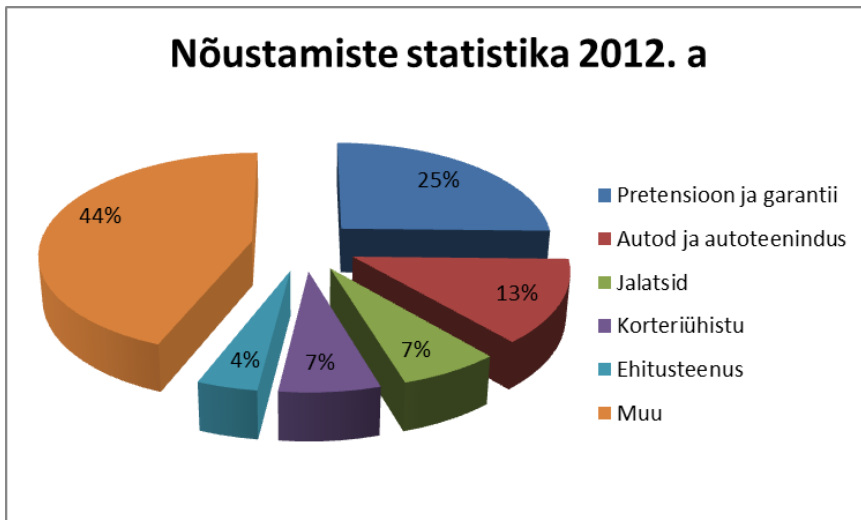
Turujärelevalve Läänemaal

2012. aastal koostati Läänemaal 163 kontrollakti, millest tõsisemaid rikkumisi tuvastati vaid seitsmel korral, mil müügil tuvastati „kõlblik kuni“ tähtaja ületanud toidukaupu, mis võivad tervisele tõsist ohtu põhjustada, ning toidu säilitamistingimuste rikkumisi. Kahel korral tuvastati ka hinnaerinevus müügisaalis ja kassas olnud hinna vahel, see tähendab, et kassas osutus kaup kallimaks kui hinnasedelilt võis lugeda.

Nõustamine Läänemaal

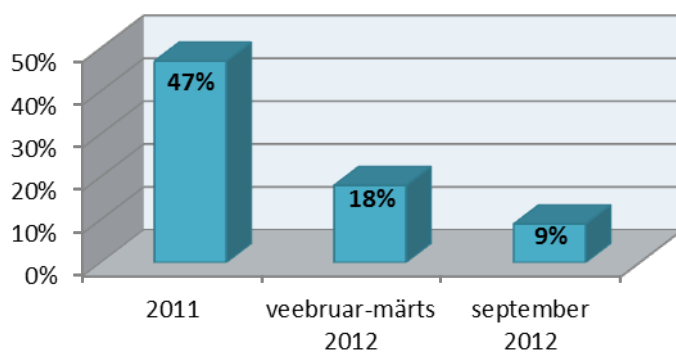
2012. aastal tuli tarbijakaitseameti Haapsalu kontoris vastuvõtule 75 tarbijat ja ettevõtjat nõu ja abi saamiseks. Pöördumiste peamised teemad (19 korral) olid kauba või teenuse kvaliteet ning mõlema lepingupoole õigused ja kohustused (pretensiooni esitamine ja garantii). Kümnel korral pöördui aga tarbijakaitseameti poole autodega seotud küsimustes, probleeme tekitasid nimelt kasutatud auto ost ja autoremonditeenus. Viiel juhul olid pöördumised seotud korteriühistuga, kuid sellistele küsimustele vastamine ei kuulu tarbijakaitseameti pädevusse.

Kogu aasta kestnud kampaania: pretensiooni esitamise õigus

Tarbijakaitseameti 2012. aasta esimene teavituskampaania keskendus tarbijate seaduslikule õigusele esitada kahe aasta jooksul pärast ostu sooritamist kauplejale pretensioon. Kuigi aktiivne kampaaniaperiood oli veebruaris-märtsis, kujunes sellest peaaegu kogu ametit ja kogu aastat hõlmanud tegevus.

Amet alustas kontrolle olude kindlakstegemiseks kauplustes juba 2011. aastal ning 2012. aasta jooksul oli kaks järelaktiooni. Peamine ülesanne oli uurida, millist infot tarbijad ostu sooritamise ajal müüjatelt pretensiooni esitamise võimaluste kohta saavad. Kokku tehti aasta jooksul selliseid kontrolle ligi tuhandel korral. Rikkumiste osakaal (Joonis 3) näitas ajas selget kahanemistrendi, mistõttu võib samal ajal toimunud teavitustööd pidada tulemuslikuks.

Joonis 3. Tuvastatud rikkumiste osakaal 2011–2012 pretensiooni esitamise kohta antava teabe kontrollaktsioonides

Tavapärastele laiemale avalikkusele mõeldud teavitustegevustele, nagu on tele- ja raadioreklaam, väljplakatid, veebireklaamid ja trükised, kasutas amet spetsiaalseid kanaleid ettevõtjate ning jaekaubanduses teenindajana töötavate inimeste informeerimiseks. Suuremate ketipoodide esindajad, jalatsikaupmehed ning elektroonika- ja kodumasinat müüjad said võimaluse osaleda ametis suletud uste taga toimunud aruteludel. Samuti peeti tarbijaõiguste päeval 15. märtsil üheskoos avalik arutelu, mis leidis laia kõlapinna ka ajakirjanduses. Aruteludel kerkinud küsimuste alusel koostas amet ettevõtjatele juhendmaterjali ning teenindajate koolitamiseks mõeldud meelepea. Mõlemad dokumendid saadeti otsepostiga ligi 7000-le Eestis tegutsevale jaekauplejale.

Pretensiooni esitamise õigusega seonduvat selgitati põhjalikumalt ka tarbijakaitseameti ja kaubandus-tööstuskoja ühise koolitussarja „Suunanäitaja“ üritustel. Täissaalidele toimus kolm koolitust Tallinnas, üks koolitus Jõhvis ja üks Narvas.

29. TERVISEAMET

Lääne talituse Haapsalu esindus

29.1. Nakkushaiguste epidemioloogia

Vaktsineerimine

Riikliku immuniseerimiskava alusel (sotsiaalministri 01.07.2011 määrus nr 30 „Immuniseerimiskava“) vaktsineeritakse Eestis lapsi ja noorukeid kuni 16. eluaastani ja edasi täiskasvanuid difteeria-teetanuse vastu iga kümne aasta tagant. Kahjuks on endiselt probleem, et osa lapsevanemaid keeldub laste vaktsineerimisest. See ohustab nii last kui ka teisi inimesi. Oht peitub nimelt selles, et kui tekib küllalt suur hulk vaktsineerimata inimesi, tekib ka haigustekitajatel võimalus ringlemiseks ja tagajärjeks on suured haiguspuhangud, sest vastuvõtlike organismide hulk on selleks üpris suur.

Kuni kahe aasta vanuseni vaktsineerimiste hõlmatus Läänemaa laste seas vastab Maailma Terviseorganisatsiooni (*WHO – World Health Organization*) soovitudele (vähemalt 95% – see tagab elanikkonna kaitstuse): Difteeria – läkaköha – teetanuse – poliomüeliidi – *Haemophilus influenzae* ja B-hepatiidi vastase vaktsineerimise hõlmatus oli 97,8%– mumpsiviiruse – punetiste vastase vaktsineerimise hõlmatus 96,0%. Tuberkuloosi vastu on vaktsineerimise hõlmatus 98,3%. Nende andmete taustal võib öelda, et Läänemaal on lapsed piisavalt hästi vaktsineeritud ja seega ka kaitstud eespool nimetatud haiguste vastu.

Nakkushaigused

2012. aastal (Tabel 1) registreeriti salmonelloosi haigestumist ligi kuus korda vähem kui 2011. aastal. Ka teisi soolenakkusi on registreeritud vähem või püsivad need stabiilsel tasemel, välja arvatud adenoviirusenteriit, mida on registreeritud eelmistest aastatest tunduvalt rohkem. Selle põhjus võib olla, et adenoviiruse laboratoorse uurimise võimalused Läänemaal paranesid.

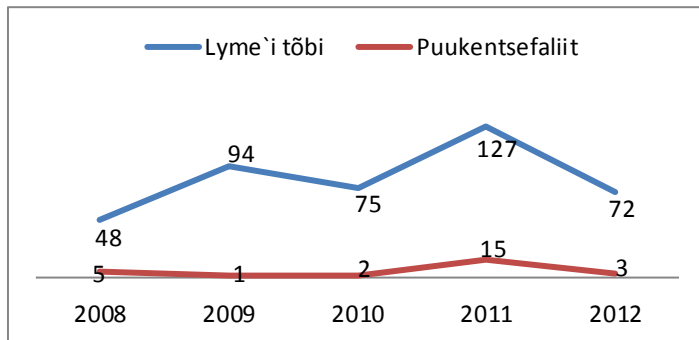
2012. aastal suuremaid haiguspuhanguid Läänemaal ei esinenud.

Soolenakkus	2009. a	2010. a	2011. a	2012. a
Salmonelloos	5	26	50	8
Rotaviirused	40	38	49	32
Täpsustamata soolenakkused	11	27	5	3
Kampülobakterenteriit	1	1	7	2
Yersinia ent. enteriit	5	1	1	1
Norwalki viiruse tekkene...	51	4	9	10
Šigelloos	3	0	1	0
Adenoviirusenteriit		1	3	15

Tabel 1. Soolenakkuste võrdlus

Puukentsefaliidi ja puukborrelioosi ehk Lyme'i tõve registreeritud haigusjuhtude arv vähenes 2012. aastal võrreldes 2011. aastaga tunduvalt (Joonis 1). Selle üheks põhjuseks olid kindlasti puukide eluks väga ebasoodsad suvised ilmastikutingimused 2012. aastal, mis suure tõenäosusega vähendaski haigestumist. Puukentsefaliiti haigestumist hoiab kontrolli all elanike aktiivne vaktsineerimine puukentsefaliidi vastu. 2012. aasta kevadel alustas

Haapsalust tegevust vaksineerimisbuss, kus oli võimalik lasta vaksineerida puukentsefaliidi vastu. Nimetatud buss külastas ka maapiirkondi ja liikus suve jooksul kogu Eestis.

Joonis 1. Haigestumine Lyme'i tõppe ja puukentsefaliiti Läänemaal aastatel 2008–2012

29.2. Keskkonnatervis

Joogivesi

Veevärgi nimetus	Veekäitleja	Fluoriidide sisaldus Varem norm 1,5 mg/l	Joogivesi vastab normile alates:	Fluoriidide sisaldus 2012 norm 1,5 mg/l
Lihula linn	Matsalu Veevärk AS	2-3,5	2009	1,27
Koluvere küla	Hoolekandeteenused AS	2,7	2008	1,1
Kullamaa küla	Matsalu Veevärk AS	2,6	2008	0,85
Virtsu alevik	Matsalu Veevärk AS	5,8	2010	0,78
Taebla alevik	Taebla Kodu AS	1,8	2006	1,4
Sutlepa küla	Haapsalu Veevärk AS	1,9	2009	1,5
Palivere alevik	Haapsalu Veevärk AS	3,5	2008	1,4
Linnamäe küla	Haapsalu Veevärk AS	2,3	2010	1,4

Liivi küla	Matsalu Veevärk AS	2	ei vasta	1,6-1,88
Tuudi küla	Matsalu Veevärk AS	3,2	ei vasta	2,71-2,9
Kõmsi küla	Matsalu Veevärk AS	4,1	ei vasta	2,57-3,9
Kirbla küla	Matsalu Veevärk AS	2,2	ei vasta	1,99
Vatla küla	Matsalu Veevärk AS	4,7	ei vasta	2,76

Tabel 2. Fluoriidide sisaldus Läänemaa joogivees

Peamiseks joogivee kvaliteedi probleemiks Läänemaal on jäänud ülemäärane fluoriidide sisaldus (Tabel 2), eriti Lõuna-Läänemaal Lihula ja Hanila vallas. Vee kvaliteedi vastavusse viimine on toimunud suures osas Euroopa Ühtekuuluvusfondi finantseeritud Matsalu valgala piirkonna veeprojekti raames. Projekt jagunes kaheks alamprojektiks: Matsalu (AS Matsalu Veevärk) ja Haapsalu (AS Haapsalu Veevärk).

Matsalu Veevärk AS ei ole veel lahendanud fluoriidide ülemäärase sisalduse probleemi Liivil, Vatlal, Kirblas, Tuudil ja Kõmsil. Matsalu Veevärk AS on esitanud olukorra lahendamiseks meetmete kava, mille kohaselt peaks joogivesi 2013. a lõpuks vastama normile.

Probleemsete piirkondade lasteaiad ja koolid on kõik varustatud joogiveeautomaatidega ja seega on lastele joogiks tagatud nõuetekohane joogivesi.

Ujulad

2012. a oli Läänemaal järelevalve all 4 ujulat, kõik üldkasutatavad.

Järelevalve tulemusena selgus, et ujulad vastavad üldises osas neile kehtestatud nõuetele, kuid kõigil on rohkem või vähem probleemiks basseinivee kloori sisaldus. Probleeme on nii vaba kloori kui ka seotud kloori normide tagamisega, millega ujulate omanikud pidevalt tegelevad. Kõige enam on probleeme kloorisisaldusega väikestes ja madalates basseinides.

2012. a renoveeriti täiesti Laine SPA (Haapsalu Kuurort AS). Renoveerimise käigus ehitati juurde mullivann. Kaebusi ujulate kohta ei ole esitatud.

29.3. Teenuse terviseohutus

Ilu- ja isikuteenused

Maakonnas oli 2012. a järelevalve all 28 tegutsevat ilu- ja isikuteenust osutavat ettevõtet. Neist kontrolliti 5. Puudusi ei tuvastatud. Kaebusi esitatud ei ole.

Majutusettevõtted

2012. a oli arvel 72 majutusettevõtet, kontrolliti 24. Ettekirjutusi ei koostatud.

Sihtuuring: Ravimuda turustamine, säilitamine ja kasutamine.

Sihtuuring korraldati IV kvartalis 2012. Sihtuuringu eesmärk oli välja selgitada, kuidas vastab ravimudateenus sotsiaalministri 04.02.2002 määruse nr 28 "Tervisekaitsenõuded ravimuda turustamisele, säilitamisele ja kasutamisele" nõuetele. Sihtuuringu tulemused: Läänemaal on 3 ravimuda teenusepakkujat ja 1 tootja/turustaja: Teenusepakkujad – Haapsalu Kuurort AS, AS Heal ja Haapsalu Neuroloogilise Rehabilitatsiooni Keskus. Tootja/turustaja – Ravimuda OÜ, millel on kaevandamisluba. Nii tootja/turustaja kui ka teenusepakkujate ravimuda säilitustingimused ja –temperatuurid vastasid nõuetele, kuskil ei kasutata ravimuda korduvalt, vaid see utiliseeritakse, milleks kasutatakse vastavat teenust.

- Sotsiaalteenused, koolid ja koolieelsed lasteasutused, noortelaagrid
- Koolieelsed lasteasutused

Maakonnas lasteaedu 19, lapsehoiuteenuse osutajaid 3

2012. aastal asendus Nõva kooli ruumides tegutsenud lapsehoiuteenus lasteaiaiga, mis töötab nüüd kooli osana. Ridalas ja Nõval renoveeriti mänguväljakud.

2012. aastal korraldas Terviseameti Lääne talituse Haapsalu esindus **sihtuuringu "Koolieelsete lasteasutuste riskianalüüsi ja tegevuskava hindamine"**. Riskianalüüsi ja tegevuskavasid kontrolliti kõigis 19 lasteaias Terviseameti kodulehel leitavate hindamiskriteeriumite alusel. Sihtuuringu tulemusena selgus, et riskianalüüsid olid kõigil, neist oli teavitatud nii lasteaia kollektiivi, hoolekogu kui ka omavalitsust. Kaheksal lasteaial oli tegevuskava lülitatud arengukavasse. Paljude tegevuste elluviimise edasilükkumise või mittetegemise põhjuseks on endiselt rahaliste vahendite nappus.

- Koolid

2012. aastal suleti Tuudi kool. 2012 alustati Wiedemanni Gümnaasiumi täielikku renoveerimist, selleks ajaks on õppetöö üle viidud Haapsalu Gümnaasiumisse. 2012. aasta järelevalves pandi rõhku koolide päevakavade ja õppekorralduse nõuete vastavusele. Paraku on maakoolides neid nõudeid täita keeruline, sest paljuski oleneb õppetöö korraldamine

busside sõidugraafikust ja ka osalise koormusega töötavad õpetajad liiguvad eri koolide vahel, millega on kool sunnitud tunniplaani koostamisel arvestama.

- Sotsiaalhooldusteenus

2012. aastal alustas tööd Haapsalu Hoolekandekeskus AS, kuhu koondati lapsed Palivere Laste- ja Noortekodust ning Haapsalu Väikelastekodust. 2012. aastal jätkusid ehitustööd 2011. aastal põlenud Haapsalu Väikelastekodu uute hoonete ehitamisel.

2012 valmis Uuemõisas ka Uuemõisa Kodu: 6 pereelamu tüüpi hoonete kompleks 64 hoolealusele, kellele osutatakse seal ööpäevaringset erihooldusteenust.

Seega võib hinnata, et 2012. aastal paranes sotsiaalhoolekandeteenuste kvaliteet Läänemaal tunduvalt.

30. TERVISHOID

A. ESMATASAND

Perearstiabi	14 nimistut
	12 asutust

B. ERIARSTIABI

Ambulatoorne	2 asutust
Statsionaarne	3 haiglat

C. HAMBARAVI 10 asutust

D. RAVIMIABI 11 apteeki,
haruapteeki

E. KIIRABI 3 brigaadi

F. TERVISEKAITSE Pärnu
Tervisekaitsetalituse
osakond

G. SANATOORNE 2 sanatooriumi

TAASTUSRAVI

H. TÖÖTERVISHOID

Töö & Tervis

A ESMATASAND

Asutus	Teeninduspiirkond
Haapsalu Perearst	Haapsalu linn
“Peretohter”	Haapsalu linn
OÜArstiabi	Haapsalu linn Oru vald
Andri Meriloo Arstikabinet OÜ	Haapsalu linn
Perearst Hiie Tiisler	Martna vald
FIE	Kullamaa vald
OÜ Risti Perearst	Risti vald Koluvere
OÜ Taebla Perears	Taebla vald
Perearst Tiina Proosväli	Noarootsi vald
FIE	Nõva vald
Perearst Mare Lõunat	Lihula vald ja linn
OÜ	
Perearst Külli Raudsik	Hanila vald
OÜ	Lihula vald ja linn
Vormsi Perearstikeskus	Vormsi vald
Perearst Marika LAAR	Ridala vald
FIE	Haapsalu linn

B. ERIARSTIABI

AMBULATOORNE ERIARSTIABI

Asutus	Asukoht	Pakutav teenus
SA Läänemaa Haigla	Haapsalu, Vaba 6	<ul style="list-style-type: none"> üldteraapia kardio-reumatoloogia üldkirurgia traumatoloogia onkoloogia gastroenteroloogia oftalmoloogia otorinolarüngoloogia neuroloogia psühhiaatria dermato-veneroloogia pulmonoloogia pediaatria günekoloogia taastusravi radioloogia endokrinoloogia vasoloogia ortopeedia
SA Neuroloogiline Rehabilitatsiooni Keskus	Haapsalu Haapsalu, Sadama 16	taastusravi

Silmaarst Mari Pedak	Haapsalu, Jaama 14-2	oftalmoloogia optika
Naistearst Ena Volmer	Haapsalu, Ehte	günekoloogia

STATSIONAARNE ERIARSTIABI

Läänemaal on 3 haiglat

Asutus	Asukoht	Haigla liik	Voodite profiil	Voodite arv
SA Läänemaa Haigla	Haapsalu, Vaba üldhaigla 6		sisehaigused üldkirurgia günekoloogia lastehaigused närvihaigused vaimuhaigused hooldusravi intensiivravi päevaravi	98 +12
SA Lõuna-Läänemaa Sotsiaal-Tervisekeskus	Lihula, ja Tallinna mnt 37	hooldusravihaigla	hooldusravi	15
SA Haapsalu Neuroloogiline Rehabilitatsiooni Keskus	Haapsalu, Sadama 16	taastusravihaigla	taastusravi	102
			Üldhooldus	34

C. KIIRABI 112

Läänemaad teenindab 3 kiirabibrigaadi: 2 brigaadi SA Läänemaa Haigla juures, 1 brigaad SA Pärnu Haigla juures. Brigaadide tööd koordineerib Pärnus paiknev Häirekeskus.

Tervishoiu statistilised näitajad Tervisearengu Instituudi kodulehelt www.tai.ee

31. SOTSIAALHOOLEKANNE

Sotsiaalhoolekande ülesanded on isikule või perekonnale toimetulekuraskuste ennetamiseks, kõrvaldamiseks või kergendamiseks abi osutamine ja sotsiaalsete erivajadustega isiku sotsiaalsele turvalisusele, arengule ja ühiskonnas kohanemisele kaasaaitamine.

Sotsiaalhoolekande toimingud kaheks abistamise vormiks: sotsiaaltoetuste määramine ja maksmine ning sotsiaalteenuste osutamine. Lisameetmetena aitavad inimeste toimetulekule kaasa ka mitmesugused riiklikud hoolekandeprogrammid.

Läänemaa sotsiaalhoolekannet korraldavas süsteemi kuuluvad Lääne maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakond, kohalikud omavalitsused, vabatahtlikud ühendused. Hoolekandeteenuste osutamisel on väga oluline ressurss maakonnas tegutsevad eraõiguslikud organisatsioonid: Läänemaa Laste ja Noorte Nõustamiskeskus, Läänemaa Kriisiabikeskus, Läänemaa Usaldustelefon, Läänemaa Psühhosotsiaalse Rehabilitatsiooni Keskus, SA Lõuna-Läänemaa Tervishoiu- ja Sotsiaalhoolekande Keskus, Samaaria Eesti Misjon, Haapsalu Töötajate Ühing.

Omavalitsus	Elanikke 01.01.2013 seisuga	Sotsiaal- töötajaid	Lastekaitse- ametnikke
Haapsalu linn	11 078	5	1
Hanila vald	1 580	1	0
Kullamaa vald	1 323	1	0
Lihula vald	2 497	2	0

Martna vald	881	1	0
Noarootsi vald	862	1	0
Nõva vald	386	1	0
Oru vald	885	1	0
Ridala vald	3 412	2	0
Risti vald	891	1	0
Taebla vald	2 510	2	0
Vormsi vald	403	1	0

31.1. SOTSIAALSTATISTIKA (01.01.2013. aasta seisuga)

Lastega pered

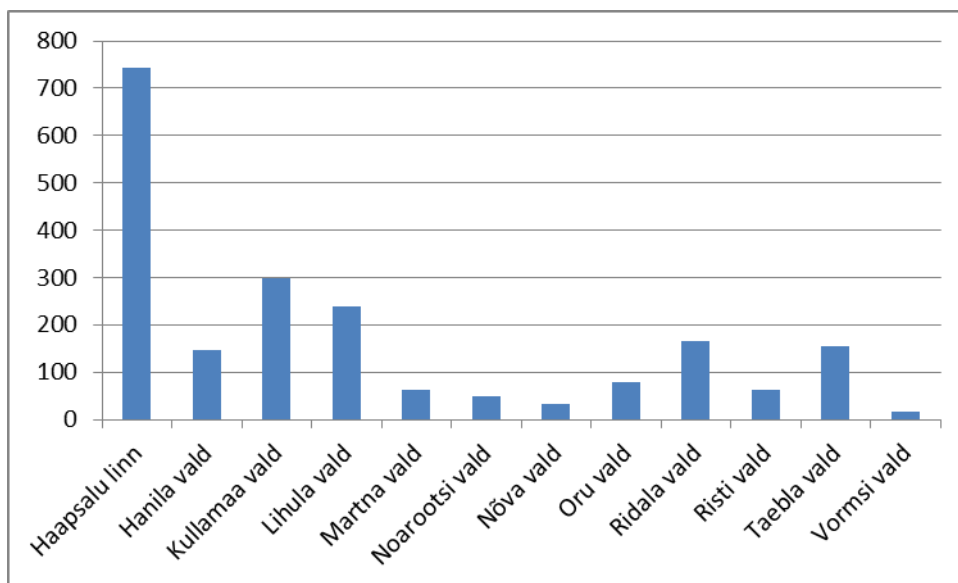
Omavalitsus	Lastega									
	(kuni 18 a) peresid	1 laps	2 last	3 last	4 last	5 last	6 last	7 last	8 last	9 last
Haapsalu linn	1 186	654	421	91	19	1				
Hanila vald	221	83	33	19	1	1	1			
Kullamaa vald	98	55	33	7	2	1				
Lihula vald	226	120	64	27	13	2				
Martna vald	113	37	18	6	3	2				
Noarootsi vald	55	26	21	6	2					
Nõva vald	18	11	5	2						
Oru vald	84	45	24	13		1	1			
Ridala vald	392	186	151	41	13	1				
Risti vald	77	45	27	8	2					
Taebla vald	284	157	80	31	9	7				

Vormsi vald 23 13 7 1 2

Puuetega inimesed

Sotsiaalkindlustusameti andmeil oli Läänemaal 01.01.2013. a seisuga 2049 puudega inimest, neist 950 meessoost ja 1099 naissoost. Eelmise aastaga võrreldes on puuetega inimeste arv kasvanud 63 võrra.

Puude raskusastme järgi on Lääne maakonnas keskmise puudega 541, raske puudega 1232 ja sügava puudega 276 isikut.

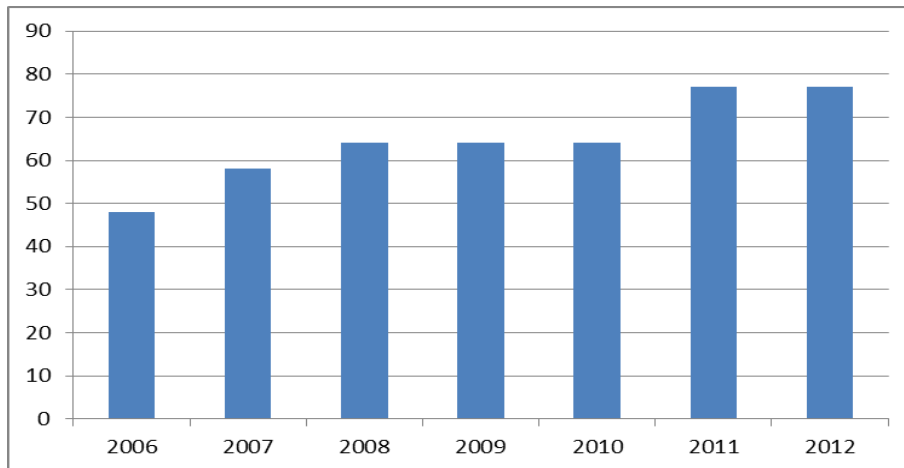

Joonis 1. Puuetega inimesed omavalitsuste kaupa

31.2. RIIKLIKUD SOTSIAALTOETUSED

Toimetulekutoetus

Peamine sotsiaaltoetuste liik väikese sissetulekuga perekondadele on valla- või linnavalitsuste makstav toimetulekutoetus riigieelarve summadest. Toimetulekutoetust on õigus saada üksi elaval isikul või perekonnal, kelle kuu netosissetulek pärast eluruumi jooksva kuu alaliste kulude mahaarvamist normpinna ulatuses on alla kehtestatud toimetulekupiiri. Toimetulekupiiri suuruse üksi elavale isikule või perekonna esimesele liikmele kehtestab Riigikogu igaks eelarveaastaks riigieelarvega.

Toimetulekupiir 2006–2012

2012. aastal riigieelarvest toimetulekutoetuseks, lissotsiaaltoetusteks ja –teenusteks ning sotsiaaltoetuste ja –teenuste osutamiseks ja arendamiseks kasutatud vahendid omavalitsuste kaupa

Omavalitsus	Elanikke 01.01.13 seisuga	Arvestatud toetust kroonides	
		Kokku	sellest sotsiaalteenuste osutamiseks ja toetuste maksmiseks
Haapsalu linn	11 078	234 534.78	0
Hanila vald	1 580	31 659.98	0
Kullamaa vald	1 323	9 732.60	0
Lihula vald	2 497	51 657.15	2 442.56
Martna vald	881	19 022.83	2 712.55
Noarootsi vald	862	2 768.41	40.00
Nõva vald	386	2 743.89	42.38
Oru vald	885	15 359.11	0
Ridala vald	3 412	50 286.03	0
Risti vald	891	10 261.61	0
Taebla vald	2 510	40 367.70	2 095.86
Vormsi vald	403	10 184.42	0
KOKKU	26 708	478 578.51	7 333.44

Hooldajatoetus

1. märtsist 2009 ei ole kohalikel omavalitsustel enam kohustust ega ka riiklike rahalisi vahendeid maksta ühtviisi kõigile raske ja sügava puudega isikute hooldajatele toetust. Omavalitsustele jäeti võimalus rahaliste vahendite olemasolu korral maksta lisatoetusi raske ja sügava puudega isikutele nende tegelikust abivajadusest lähtuvalt.

Hooldajatoetust maksavad Hanila, Kullamaa, Lihula, Martna, Noarootsi, Nõva, Oru, Ridala, Taebla ja Vormsi omavalitsus.

Kulutused puuetega inimeste hooldamisele

Kulutused puuetega inimeste hooldamisele (toetus hooldamise eest, hooldaja eest makstud sotsiaalmaks)

Omavalitsus	Toetus puuetega isikute hooldamise eest		Hooldajate sotsiaalmaksu eest		makstud
	täiskasvanud	lapsed	täiskasvanud	lapsed	
Haapsalu	0	1 437.96	0	4 385.02	
Hanila	7 500.82	191.70	3 303.00	917.50	
Kullamaa	1 748.00	384.00	2 084.94	1 101.00	
Lihula	2 096.16	3 016.70	1 931.28	2 376.62	
Martna	2 561.40	600.00	642.25	1 101.00	
Noarootsi	3 644.00	0	1 101.00	0	
Nõva	4 460.33	0	0	0	
Oru	3 706.58	0	2 440.55	0	
Ridala	8 224.00	0	1 192.75	0	
Risti	0	0	0	0	

Taebla	3 488.00	0	1 994.82	0
Vormsi	1 788.00	0	1 009.25	0
Kokku	39 217.29	5 630.36	15 699.84	9 881.14

Sotsiaalstatistilised aruanded täies mahus kättesaadaval aadressil

<http://www.sm.ee/hveeb>

OMAAVALITSUSE EELARVEST MAKSTUD SOTSIAALTOETUSED 2012. aastal **

Omaavalitsus	Toetuse liik /summa kr	Rahuldatud taotlusi	Summa kokku eurodes
Haapsalu Linnavalitsus	Sünnitoetus	96	18404.08
	Esimest korda kooli mineva lapse toetus	98	6263.18
	Muud toetused ja teenused		236624.03
	sh toetused (abi- ja hooldusvahendid, prillid, ravimid, ravikulud, õpilaskodu üür ja kooli lõpetamisega seotud kulud, küttepuud, leinalaager, transpordikulud, huviringid, korteri remont, kooli ja lasteaia toidutoetus jm)		58283.70
Hanila Vallavalitsus	Sünnitoetus/320	4	1280.00
	Sünnitoetus/160	1	160.00
	Juubelitoetus/65	25	1625.00
	Matusetoetus/65	18	1170.00
	Muud	30	1691
	hooldusvahendid, prillid,	15	2910

	ravikulud, laste- ja spordilaagrid, õpilaskodu üür ja kooli lõpetamisega seotud kulud, lasteaia- ja koolitoit küttepuud jõulupakid jm)		5244
	Hooldajatoetus	36	5144
	Toetus puuetega inimestele	205	1400
	Toetus lastega peredele	37	7692
		19	1142
		37	4869
	Koolitoetus/65	48	3120.00
Kullamaa Vallavaltsus	Sünnitoetus	11	2109.57
	1. osa 192.00		
	2. osa 128.00	7	895.10
	Laste jõulupakid	136	816.00
	Kooli lõputoetus / 65.00	16	1040.00
	Kooli lõputoetus / 40.00	8	320.00
	Ühekordne sots. toetus	16	1992.33
	Õpilaste toiduraha	79	16 099.63
	Õpilaste sõidusoodustus	4	66.72
	Küttetoetus/204.50	9	1840.50
	Hooldekodude kulud	3	9282.81
	Hooldajatoetus/32.00	5	605.00
	Hooldajatoetus/22.00	4	1034.00
	Ravimitoetus 32.00	5	605.00
	Õpilaste koolitransport	67	51076.92

	Ühekordne sotsiaaltoetus	16	1992.33
Lihula Vallavalitsus	Sünnitoetus/127.82	13	1661.66
	Matusetoetus/63.91	5	319.55
	I klassi mineva lapse toetus / 31.96	24	767.04
	Põhikooli ja gümnaasiumi lõpetaja toetus / 31.96	17	547.44
	Toetus lasteaias toidu eest tasumiseks / 0,32 euro senti päevas	39	1633.51
	Väljaspool valda õppiva õpilase toetus / 31,96 eurot poolaastas	11	351.56
	Toetus ravikindlustuseta isikule meditsiiniabi osutamiseks 31.96 aastas	3	73.44
	Toetus vähekindlustatud, puuetega või erivajadustega isikule / 31.96	32	1564.68
	Toetus vähekindlustatud pere lastele / 63.91	5	364.57
	Transporditoetus / 63.91	6	87.71
	Eakate sünnipäevatoetus / 31.96	45	1438.20
	Toetus isiku hooldamiseks hoolekandeasutuses / 319,56 eurot kuus	11	16790.23
	Toetus erivajadusega lapse hooldamiseks hoolekandeasutuses / 223,69 eurot kuus	0	
Martna Vallavalitsus	Sünnitoetus 191.80, millest 50% lapse sünni korral ja 50% lapse 1,5aastaseks saamisel	6	431.55

	Matusetoetus/32	15	480.00
	Juubelitoetus	12	128.86
	Muud	31	3839.16
Noarootsi Vallavalitsus	Sünnitoetus/320	12	1920.00
	Matusetoetus/192	10	1920.00
	Muud		
	Kooliminekutoetus/192	6	1152
	Koolilõpetaja toetus	2	160
	Ravimitoetus eakatele / 32	122	3873
	Hooldajatoetus raske puudega isiku hooldajale / 20		
	Sügava puudega isiku hooldajale / 32		
	Muu ühekordne toetus toimetuleku tagamiseks	2	768
	Laste jõulupakid	25	2910
	Õpilastransport kõikidel liinidel kokku	61	315
	Õpilaskodu kulud kokku		26462
			45952
Nõva Vallavalitsus	Sünnitoetus I / 320	2	640.00
	Sünnitoetus II / 95.87	3	287.61
	Matusetoetus 200.00	6	1200.00
	Juubelitoetus/20	15	300.00
	Muud		
	Küttepuud	5	975.00

	Prillitoetus	1	64.00
	Spordilaagrid	3	225.00
	Maj. raskuste toetus	8	876.01
	Jõulutoetus	180	711.29
	Ravimitoetus	9	500.47
	Abi- ja hooldusvahendid	9	105.84
	Huvitegevus	2	43.50
	Puudega lapse toetus	1	34.34
Oru Vallavalitsus	Sünnitoetus/128	9	1152.00
	Lapsetoetus/192.00	6	1151.00
	Ranitsatoetus/100.00	9	900.00
	Muud		
	Hooldamine hoolekandeesutuses	4	6275.00
	Eluasemeteenus	1	3031.00
	Erihoolekandeteenus	1	1740.00
	Õppetegevusega seotud toetused lastega peredele	20	2900.00
	Muud toetused eakatele	4	430.00
	Muud toetused peredele	14	1664.00
Ridala Vallavalitsus	Sünnitoetus/320	48	7519.00
	Matusetoetus/245	22	5390.00
	I klassi astuja toetus/192	35	6720.00
	Juubelitoetus/32	89	2848.00
	Hooldajatoetus	27	8224.00
	Hooldekodu/vastavalt lepingule	7	25297.00
	Ravi/ravimid	14	722.00

	Lastekodu	1	5772.00
	Varjupaigateenus	1	1700.00
	Koolilõuna ja lasteaiatoidu toetus	10	3983.00
	Kooliriided, koolitarbed	2	376.45
	Küttepuid	12	3750.00
	Maj. toetus	25	1838.00
Risti Vallavalitsus	Sünnitoetus I/191.74	8	1533.92
	Sünnitoetus II/127.82	14	1789.48
	Ranitsatoetus/64	8	512.00
	Laste spordilaagrid	2	
	Jõulupakid	42	
	Transporditeenus	12	
Taebla Vallavalitsus	Sünnitoetus/200	21	4200.00
	1. sünnipäeval/64	20	1300.00
	Matusetoetus/100	22	2200.00
	Toidutoetus	44	2412.67
	Juubelitoetus/32	70	2240.00
	Ranitsatoetus/40	18	720.00
	Koolilõputoetus / 384 eurot lõpuklassi kohta	3	300.00
	Sõidutoetus (põhikooli ja gümnaasiumi õpilastele)		
	Jõulutoetus (pakkidena lastele, suurtele peredele)	345	1455.28
		20	520.00
	Sotsiaaltoetus puuetega inimestele	2	77.92

	Puudega lapse koolitoetus	7	1438.80
	Hooldajatoetus (raske puue) / 32	58	1856.00
	Hooldajatoetus (sügav puue) / 48	34	1632.00
	Ühekordne toidutoetus	17	472.61
	Koolitransport		34511.58
Vormsi Vallavalitsus	Sünnitoetus/192	3	576.00
	Sünnitoetus/128	3	384.00
	Matusetoetus/192	6	1152.00
	Juubelitoetus 15/10	34	510.00
	Peretoetused	6	486.23
	Kooli lõpetamise toetus / 32	2	64.00
	Üld- ja kutseharidust omandava õpilase toetus / 64 eurot kuus	4	2304.00
	Üliõpilase stipendium/400/200	4	1600.00
	Üksikvanema ja paljulapselise pere toetus / 19	15	285.00
	Hooldajatoetus 25.50	4	1686.00
	Toetus huvialaringidele 63.00	5	320.00
	Ravimitoetus	29	810.40
	Sõidusoodustus pensionäridele	15–20	1011.90
	Jõulupakid/9.15	35	320.00

*** Andmed on saadud omavalitsustelt*

31.3. SOTSIAALTEENUSTE OSUTAMINE MAAKONNAS

Sotsiaalnõustamine

Sotsiaalnõustamine on isikule vajaliku teabe andmine sotsiaalsetest õigustest ja seaduslike huvide kaitsmise võimalustest ning abistamine konkreetsete sotsiaalsete probleemide lahendamisel edaspidise toimetuleku soodustamiseks. Sotsiaalnõustamise kaudu antakse

isikule juriidilist teavet tema sotsiaalsete õiguste kohta, kuid sotsiaalnõustamise hulka kuuluvad ka perenõustamised, kriisinõustamised, kutsenõustamised ning uuema nõustamisliigina ka töönõustamine. Läänemaal tegutsevad sotsiaalnõustamisega peamiselt mittetulundusühingud – Läänemaa Laste ja Noorte Nõustamiskeskus, Läänemaa Kriisiabikeskus ja Usaldustelefon.

Läänemaa Kriisiabikeskus Kastani 7, 90508 Haapsalu psühholoogiline nõustamine;
tel 475 7555 sotsiaalne nõustamine;
Läänemaa Usaldustelefon www.hot.ee/kriisiabikeskus/ juriidiline nõustamine

MTÜ Läänemaa Laste- ja Noortetel 473 7227 psühholoogiline abi ja nõustamine;
Nõustamiskeskus e-post lasteabi@hot.ee abi kriisisituatsiooni lahendamiseks;
s psühhoteraapia perekondadele;
lastepsühhiaatri konsultatsioonid.
Teenuse sihtrühm lapsed ja lastega seotud täiskasvanud, lapsed, noorukid.

Rehabilitatsiooniteenus

Rehabilitatsiooniteenus on sotsiaalteenus, mis aitab parandada puudega inimese iseseisvat toimetulekut, suurendada ühiskonda kaasatust ja soodustada töötamist või tööle asumist. Tegemist on kompleksse tegevusega, mille eesmärk on taastada ja säilitada tervisekahjustusega inimestel võimalikult suurt füüsilist, meelelist, intellektuaalset, psüühilist ja sotsiaalset aktiivsust.

Lisainfo rehabilitatsiooniteenuse kohta

Sotsiaalkindlustusameti koduleheküljel www.ensib.ee
Sotsiaalministeeriumi www.sm.ee

Lääne maakonnas osutab rehabilitatsiooniteenust puuet taotlevaile või puude raskusastet omavaile lastele ja täiskasvanutele **SA Haapsalu Neuroloogilise Rehabilitatsiooni Keskus**.

SA Haapsalu Sadama 16, 90502 Haapsalu Täiskasvanute ja ka laste taastusravi
Neuroloogilise ja rehabilitatsioon
Rehabilitatsiooni tel 472 5400

Keskus e-post info@hnrk.ee

www.hnrk.ee

Priit Eelmäe

Koduteenused

Koduteenused on isikule kodustes tingimustes osutatavad teenused, mis aitavad tal harjumuspärasel keskkonnas toime tulla. Koduteenuseid osutatakse eelkõige eakatele, kuid mõningal määral ka puuetega inimestele ja lastega peredele, teisisõnu neile, kelle toimetulek sõltub kõrvalabist.

Omavalitsus	Sotsiaal- hooldajaid	Teenuse- kasutajaid kokku	Kulutatud omavalitsuse eelarvest kr	Kulud ühe teenusekasutaja kohta aastas kr
Haapsalu linn	10	97	40043.18	414.38
Hanila vald	2	22	12036	586.36
Kullamaa vald	0	0	0	0
Lihula vald	2	33	24231.68	734.29
Martna vald	1	17	8729.28	548
Noarootsi vald	0	0	0	0
Nõva vald	0	24	0	0
Oru vald	0	0	0	0
Ridala vald	0	7	699.48	99.93
Risti vald	1	10	6866.39	686.64
Taebla vald	2	17	8741.80	580.84
Vormsi vald	1	1	110	110
Kokku	19	228	101457.81	456.98

Eluasemeteenused

Sotsiaalhoolekande seaduse kohaselt on kohalikud omavalitsusüksused kohustatud andma eluaseme isikule, kes ise ei ole suuteline seda endale või oma perekonnale tagama, luues vajadusel võimaluse sotsiaalkorterite üürimiseks.

Eluaseme nimetus	Asukoht	Kortereid /tube	2012. a jooksul teenusel viibinud isikuid
Haapsalu linna sotsiaalkorterid	Haapsalu	17	33
Kõmsi sotsiaalkorter	Hanila vald, Kõmsi	5	3
Kullamaa sotsiaalkorter	Kullamaa vald, Liivi	2	1
Kirbla sotsiaalkorter	Lihula vald, Kirbla	5	3
Noarootsi sotsiaalmaja	Noarootsi vald, Pürksi	4	19
Sotsiaalkorterid ja –pinnad?	Oru vald	4	5
Sotsiaalkorterid ja munitsipaaleluruum?	1 Ridala vald	3	3
Taebala sotsiaalkorterid ja munitsipaaleluruumid	ja Taebala vald	13	26
Kokku		53	93

Asutuse nimetus	Asukoht	Kohti	2012. aasta jooksul teenusel viibinud isikuid
Haapsalu Sotsiaalmaja	Kastani 7, 90508 Haapsalu	20	48
Haapsalu Töötajate Ühing	Tulbi põik 3, 90403 Haapsalu	40	60
Palivere Laste- ja Noortekodu	90818 Vidruka küla, Taebala vald	0	1
SA Haapsalu	Kastani 9,	4	4

Hoolekandekeskus	90508 Haapsalu		
------------------	----------------	--	--

Varjupaigategenus

Hooldamine hoolekandeesutustes

Hoolekandeesutus on päeval või ööpäev ringi tegutsev asutus, kus viibivatele isikutele tagatakse nende ea- ja seisundikohane hooldus, sealhulgas ravimine, põetamine, kasvatamine ja arendamine. Läänemaal tegutsevad nii laste kui ka täiskasvanute hoolekandeesutused, suurim neist on Koluvere Hooldekodu psüühiliste erivajadustega isikute ööpäevaringseks hooldamiseks.

2012. aasta oli sotsiaalvaldkonnas märkimisväärne aasta kogu Läänemaal. Avati kaks hoolekandeküla (Uuemõisa Kodu ja peremajad vanemliku hoolitsuseta lastele) ning De la Gardie hooldus-õenduskeskus.

Uuemõisa Kodu

5. novembril 2012 avas AS Hoolekandeteenused Uuemõisa Kodu kuus peremaja, kus hakkab elama 61 psüühilise erivajadusega inimest, kellele pakutakse nüüdisaegseis peremajades erihoolekandeteenust.

Peremajad ehitas AS Remet ja ehitustööde maksumuseks kujunes 2,7 miljonit eurot (ERF).

Foto: Arvo Tarmula

Haapsalu Hoolekandekeskus

30. aprillil 2012 lõpetati Lääne Maavalitsuse hallatavate riigiasutuste – Haapsalu Lastekodu ning Palivere Laste- ja Noortekodu – tegevus. Asenduskoduteenuse ning teiste

lastehoolekandeteenuste osutamise funktsioon anti üle Haapsalu Linnavalitsuse moodustatud sihtasutusele Haapsalu Hoolekandekeskus.

22. mail 2012 avati viis peremaja lastekodulastele.

Pildil (vasakult): sotsiaalminister Hanno Pevkur, Haapsalu linnapea Urmas Sukles, Lääne maavanem Innar Mäesalu, asekanstler Riho Rahuoja, SA Haapsalu Hoolekandekeskuse juhataja Peeter Alekand

Foto: Kaasi Almers

DE la Gardie hooldus-õenduskeskus

20. detsembril 2012 avati kümme aastat tühjalt seisnud De la Gardie renoveeritud krahvilossis õendus-hoolduskeskus, kus on eluruumi 34 hoolealusele.

2009. aastal ostis SA Läänemaa Haigla varem haiglana töötanud ja viimastel aastatel mitu korda omanikku vahetanud maja tagasi eesmärgiga kohandada see hooldusravikeskuseks.

Projekti kogumaksumus oli 2,4 miljonit eurot, sh Euroopa Liidu tõukefondidest kaeti vaid 0,92 miljonit.

Läänemaa sotsiaaltöö tegijad vastavatud De la Gardie hooldus-õenduskeskuses

Foto: Kersti Lõhmus

Lääne maakonna hoolekandeteenuseid osutavad asutused

Jrk nr	Teenust asutus	osutavKontaktandmed (aadress; telefon; e-post)/ Asutuse juht	Osutatavad teenused
1.	SA Haapsalu Hoolekandekeskus	Kastani 9, 90508 Haapsalu tel 475 6712 e-post info@haapsaluhkk.ee juhatuse liige Peeter Alekan	1. Asenduskoduteenus 2. Varjupaigateenus lastele 3. Lapsehoiuteenus 4. Ööpäevaringne hooldus ja toetatud elamise teenus täisealistele psüühilise erivajadusega inimestele
2.	Uuemõisa Kodu	Neeme 5, 90401 Uuemõisa, Läänemaa tel 473 1157	Ööpäevaringsed erihooletandeteenused
3.	Kolivere Kodu	90702 Kolivere, Kullamaa vald, Lääne maakond	1. Toetatud elamine

	tel 477 5780	2. Töötamise toetamine
	faks 477 5777	3. Ööpäevaringne hooldamine
	e-post
koluvere@hoolekanne.ee	4. Ööpäevaringne tugevdatud toetusega hooldamine.
	direktor Tiia Topper	5. Ööpäevaringne tugevdatud järelvalvega hooldamine.
		Teenuseid osutatakse täisealistele psüühilise erivajadusega inimestele
4.	MTÜ Läänemaa Psühhosotsiaalse Rehabilitatsiooni Keskus	1. Igapäevaelu toetamine
	Raudtee 14,
90504 Haapsalu	2. Toetatud elamine
	tel 473 7155; e-post
Sveta.Reinsalu@mail.ee	3. Töötamise toetamine
	juhataja Svetlana Reinsalu	
	Lihula filiaal	4. Ööpäevaringne tugevdatud toetusega hooldamine
	Pärna 4, 90302 Lihula	5. Toetatud elamine / töötamise toetamine
	tel 477 8085	Teenuseid osutatakse täisealistele psüühilise erivajadusega inimestele
5.	SA Lõuna-Läänemaa	1. Igapäevaelu toetamine
	Tervishoiu- ja Sotsiaalhoolekande Keskus	2. Ööpäevaringne hooldamine
	Tallinna mnt 37, 90303 Lihula, Lääne maakond	Teenuseid osutatakse eakatele ja puudega inimestele ning täisealistele psüühilise erivajadusega inimestele
	tel 477 8557; 477 8103	
	e-post
aino.merevoo@mail.ee	
	juhataja Aino Merevoo	
6.	Oru Hooldekodu	Ööpäevaringne eakate ja puuetega inimeste hooldus
	91001 Linnamäe, Oru vald, Lääne maakond	
	tel 472 9459; 472 9444	

- e-post
oruhooldekodu@hot.ee
www.hot.ee/oruhooldekodu
[u](#)
 juhataja Aili Nõupuu
7. Risti Hooldekodu Eha 2, 90901 Risti vald, Ööpäevaringne eakate ja
 Lääne maakond puuetega inimeste hooldus
 tel 476 1103; 476 1282
 e-post hooldekodu@risti.ee
 juhataja Marje Viigipuu
8. Haapsalu 90403 Haapsalu, Tulbi põik Majutusteenus vangist
 Töötajate Ühingu 3 vabanenuile, kodututele,
 täiskasvanute töötutele
 öömaja tel 514 5869,
 e-post hty@hot.ee
 Taavi Kask
9. Samaaria Eesti Ehitajate tee 3, 90401 1. Majutusteenus vangist
 Misjon Uuemõisa, Ridala vald, vabanenuile; sõltuvushaigetele,
 Lääne maakond kodututele
 tel 473 1007 2. Psühholoogiline nõustamine
 e-post
Samaaria.Eesti.SEM@mail.ee
[e](#)
 Toomas Vallimäe
10. Haapsalu Kastani 7, 90508 Haapsalu 1. Ajutine turvakodu
 Sotsiaalmaja tel 473 5061 pereprobleemidega jts
 klientidele.
 e-post info@sotsmaja.ee 2. Koduhooldus- ja tugiteenused.
 Kaja Rootare 3. Nõustamine (sotsiaal- ja

võlanõustamine, psühholoogiline nõustamine).

4. Toitlustamine (supiköök, toidu kojuviimine).

5. Invatransporditeenus puuetega inimestele.

6. Isikliku abistaja teenus puudega inimesele

11.	SA Haapsalu
Neuroloogiline
Rehabilitatsiooni
Keskus | Sadama 16, 90502 Haapsalu
tel 472 5400
e-post info@hnrk.ee

www.hnrk.ee

Priit Eelmäe | 1. Täiskasvanute ning ka laste taastusravi ja rehabilitatsioon |
| 12 | MTÜ Lepatriinu
Mängumaa | Posti 23, 90502 Haapsalu;
Lahe 16, 90503 Haapsalu;
Lossi 1, 90401 Uuemõisa
tel 520 0634.

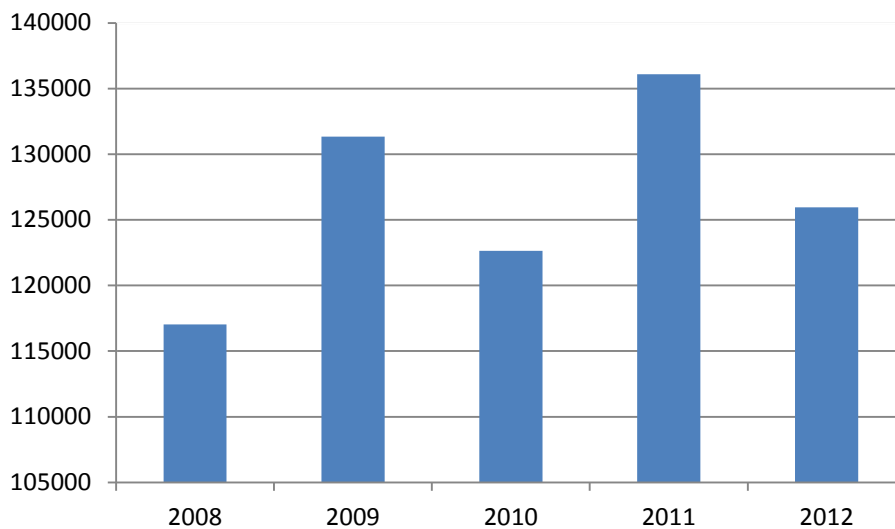
Kristin.Veltri@gmail.com | Lapsehoiuteenus |
| 13 | De la Gardie
hooldus-
õenduskeskus | Vaba 4, Haapsalu
juhataja Tiina Rohi | Ööpäevaringne hooldus |

Abivahenditega varustamine

Tehnilised abivahendid (proteesid, ortoosid jm abivahendid) on tooted, instrumendid, varustus või tehnilised süsteemid, mille abil on võimalik ennetada tekkinud või kaasasündinud kahjustuse või puude süvenemist, kompenseerida kahjustusest või puudest tingitud funktsioonihäiret, parandada või säilitada võimalikult suurt füüsilist ja sotsiaalset iseseisvust ning tegutsemisvõimet.

Isikutel on võimalik haiguse, kõrge ea või puude tõttu taotleda proteesi, ortopeedilist või muud talle vaja minevat tehnilist abivahendit. Riikliku toetusega võimaldatakse abivahendeid lastele, tööealistele isikutele, kellel on tuvastatud töövõime kaotus vähemalt 40% või on määratud puude raskusaste, ning vanaduspensionäridele. Abivahenditega varustamist korraldab maakonnas Lääne Maavalitsuse haridus- ja sotsiaalosakond.

Riigieelarvest eraldatud rahalised vahendid 2008–2012

2012. aastal sõlmiti Lääne maakonnas proteeside, ortopeediliste ja muude abivahendite soodustingimustel müügi ja laenutamise kompenseerimiseks lepingud 21 ettevõttega.

Abivahendi väljastanud firma	Abivahendi saajate arv					
	kokku	liikumis-abi-	ortoosid ja	põetus- ja hooldusvahendid	janägemis-abi-	kuulmis-abi-
AS Gadox	133			133		
Kuulmisrehabili-	19					19
OÜ Invaru	279		8		271	

RV Ortopeedia OÜ	8		8			
SA TÜ Kliinikumi	2					2
Kõrvakliinik AS Ida-Tallinna	22		1		21	
Keskhaigla MTÜ Inkotuba	110			110		
MTÜ Jumalalaegas	27				21	6
Tervise Abi OÜ	62	20	24	17		1
Jalaexpert OÜ	2		2			
OÜ Laservisioon	5				5	
OÜ Manual	1	1				
Empatrax OÜ	1	1				
Ortoosimeister OÜ	5		5			
Eesti Vähiliit SA Kõrva-Nina- Kurguhaiguste kliinik	2					2
Ülejõe Apteek AS	1		1			
KOKKU	702	31	196	398	26	51

Tugiisiku ja tugipere teenus

Valla- või linnavalitsus määrab vajaduse korral lapsele või last kasvatavale isikule tugiisiku või –perekonna ning isikule tugiisiku.

Tugiisiku teenus on isiku või pere jõustamine või juhendamine tema igapäevases elukeskkonnas asjaomase ettevalmistusega isiku poolt. Tugiisik abistab isikut tema kohustuste täitmisel, õiguste teostamisel või toimetulekul raske elumuutusega. Lapse tugiisik on mõeldud eelkõige järgmistele sihtrühmadele: alaealiste komisjoni suunatud lapsed; puudega lapsed; sõltuvusprobleemidega lapsed; käitumishäiretega lapsed. Lastega pere tugiisik on mõeldud toimetulekuraskustega lapsevanematele. Täiskasvanud inimese tugiisik on mõeldud puudega täiskasvanule, toimetulekuraskustesse sattunud inimesele, asendushoolduselt iseseisvasse ellu astunud noorele, ohvrile, kinnipidamiskohast vabanenule jts. Tugiisiku teenuse osutamise ning rahastamise tagab kohalik omavalitsus.

2012. a määrati tugiisikuid kolmes omavalitsuses (Haapsalu, Oru ja Taebala) kokku 29 isikule, sh 4 last kasvatavale isikule, 1 asenduskodus elavale lapsele, 1 käitumisprobleemiga lapsele, 23 lapsele, kelle pere on raskustes. Kokku osutas teenust 18 vabatahtlikku tugiisikut, neist 11 olid läbinud tugiisiku koolituse.

Lapsehoiuteenus

Lapsehoiuteenus on lapse seadusliku esindaja või hooldaja toimetulekut või töötamist toetav teenus, mis tagab lapse hooldamise, arendamise ja turvalisuse. Kui lapsehoiuteenust rahastatakse kohaliku omavalitsuse eelarvest, kehtestab lapsehoiuteenust saama õigustatud isikute ringi, lapsehoiuteenuse rahastamise mahu ning lapsehoiuteenuse osutamise tingimused ja korra kohaliku omavalitsusüksuse volikogu. Riigi rahastatavale lapsehoiuteenusele on õigus raske või sügava puudega lapse seaduslikul esindajal või hooldajal, kui lapsehooldusteenuste vajadus on kirjas lapse rehabilitatsiooniplaanis, lapse hooldamine ei ole samal ajal tagatud teiste sotsiaalteenustega ja laps ei viibi samal ajal haridusasutuses.

Lapsehoiuteenust osutavad MTÜ Lepatriinu Mängumaa ja Haapsalu Lastekodu.

2012. aastal oli lapsehoiuteenusel 68 last, sh riigi rahastataval lapsehoiuteenusel viis puudega last (2 sügava puudega last ja 3 raske puudega last).

Laste hoolekanne

Vanemliku hoolitsuseta ja abivajavad lapsed 2012. aastal

Esimest korda arvele võetud orvud, vanemliku hoolitsuseta ja abi vajavad lapsed	67
Lapsi, kelle vanematelt on kohus lapse isikuhooldusõiguse täies ulatuses ära võtnud	2
Lapsi, kelle puhul on kohus lahendanud vaidluse lapse hooldusõiguse üle	7
lapsega suhtlemise õiguse üle	6
lapse ülalpidamise kohustuste täitmise üle	9
Lapsi, kelle puhul on kohalik omavalitsusüksus osalenud vaidluse lahendamisel kohtuväliselt:	
A. lapse elukoha üle	11
B. lapse hooldusõiguse üle	

C. lapsega suhtlemise õiguse üle	1
D. lapse suhtes otsustusõiguse üle	
E. lapse varahooldusõiguse üle	12
F. lapse ülalpidamise kohustuste täitmise üle	
Lapsi, kelle puhul on kohalik omavalitsusüksus tegelnud laste ja peredega seonduvate probleemide lahendamise	2
ga:	1
• koolikohustuse mittetäitmine	15
• koolikiusamine	
• väärkohtlemine	
Lapsi, kelle puhul on kohalik omavalitsus osalenud	
• alaealiste komisjoni mõjutusvahendi kohaldamisel	26
• kriminaalmenetluse toimingutes	
	2
	45
Varjupaigategenusele olnud lapsed	15
Asenduskoduteenusele paigutatud lapsed	2
Eestkostele võetud lapsed	3
Perekonda hooldamisele võetud lapsed	0
Lapsendatud lapsed	0

31.4. AASTA SOTSIAALTÖÖTEGIJA 2012

Aasta sotsiaaltöötajate valimise eesmärk on tunnustamise kaudu esile tõsta ja maakonnale tutvustada sotsiaalvaldkonnas tegutsevaid spetsialiste, vabatahtlikke ja organisatsioone, kes oma isikliku eeskujuga ja panusega sotsiaaltöö edendamisele on kaasa aidanud sotsiaalprobleemide leevendamisele. Aasta sotsiaaltöötajate valimise eesmärk on oma tegevusega oluliselt edendanud organisatsiooni ning elu piirkonnas ja kohalikus kogukonnas.

Aasta sotsiaaltöötajaks 2012 valiti Haapsalu Linnavalitsuse sotsiaal- ja tervishoiuosakonna juhataja **EVE LEMMSALU**.

Foto: Kaasi Almers

32. KIRIKUD JA KOGUDUSED

Lääne maakonnas tegutsevad Eesti Kirikute Nõukogu liikmeskirikutest Eesti Evangeelne Luterlik Kirik (Lääne praostkonna 13 kogudust: Haapsalu, Hanila, Karuse, Kirbla, Kullamaa, Lihula, Lääne-Nigula, Martna, Noarootsi, Nõva, Piirsalu, Ridala, Vormsi); Eesti Apostliku Õigeusu Kiriku Haapsalu Maarja-Magdaleena kogudus; Moskva Patriarhaadi Eesti Õigeusu Kiriku Haapsalu Aleksander Nevski kogudus; Eesti Evangeeliumi Kristlaste ja Baptistide Liidu kogudused (Ridala, Haapsalu, Sutlepa, Vormsi, Palivere ja Lihula); Eesti Metodisti Kiriku Haapsalu kogudus; Seitsmenda Päeva Adventistide kogudus Haapsalus; Eesti Kristliku Nelipühakiriku kogudused Paliveres ja Lihulas. Haapsalus tegutseb ka Täisevangeelne Vabakogudus ja Jehoova Tunnistajate kogudus.

Eesti Evangeelse Luterliku Kiriku Lääne praostkond hõlmab suurelt osalt ajaloolist Läänemaad, välja arvatud Vigala kihelkond ja Hiiumaa. Praostkonna territoorium on umbes **3680 km²** (1934. a oli Läänemaa **4780 km²**). Väljaspool praegust Lääne maakonda on Märjamaa, Mihkli ja Varbla kogudus.

Kogudused lähtuvad oma elu korraldamisel EELK põhikirjast, kirikuseadustikust ja EELK arengukavast. EELK missioon on täita Kristuse misjonikäsku, olles hooliv, avatud, aktiivne ja ühendav. EELK põhiväärtused on pühadus; Kristuse-kesksus; osadus; hoolivus; nähtavus, avatus ja aktiivsus. Koguduste tegevus on suunatud kultuuriväärtuste ja elu püsiväärtuste kandmisele. Nüüdisajal kurdetakse autoriteetide puudumise üle nii kiriklikus kui ka sekulaarses maailmas, aga kas tänapäeval on võimalik saada autoriteediks? Kas ja milles ollakse Eesti ühiskonnas valmis kokku leppima? Milline on väärtuste skaala kogukonnas? Mida madalam on otsustamise tase, seda kergem on kokku leppida, sest pakkuda ei ole raha, kuulsust ega võimu. Õhkkond kogudustes on siiani soodus ja julgustab võtma ülesandeid. 2012. aasta oli mitmes kihelkonnas kirikute ehitamise ja korrastamise aasta: Haapsalu Jaani, Ridala Maarja-Magdaleena, Nõva Püha Olevi, Hanila Püha Pauluse ja Mihkli Miikaeli kirikus ning Osmussaare Jeesuse kabeli varemetel toimusid olulised tööd. Kirik on kultuuri hoidja olnud aastasadu. Vaimse pärandi kõrval on tähtis ka arhitektuurse ja esemelise pärandi hoidja roll. Kirikuhooned ja vallasmälestised kujutavad endast olulist osa Eesti kultuurivaras. Riiklik programm "Pühakodade säilitamine ja areng" on aastate jooksul vaatamata rahaliste vahendite nappusele toetanud mitmeid Läänemaa kirikuid. Läänemaa kultuuripärandi rikkuseks on unikaalsed keskaegsed kirikuhooned oma kunstiga ja kirikute orelid. Sisult moodustavad Läänemaa orelid orelimuuseumi. Orelid on enamalt jaolt mängukorras, kuid vajavad pidevat hooldust. Mitmes kirikus toimuvad kontserdid. Kirikute tegevus on väga mitmekesine. Paljud kirikud on avatud suvehooajal programmi „Teeliste kirikud“ raames. Eesti Kirikute Nõukogu annab välja sellekohast trükitud teatmikku, aga sama materjal on leitav ka internetist aadressil <http://www.teelistekirikud.ekn.ee/2012/>.

Meie kaasaja ootustest lähtuvalt pööravad kogudused tähelepanu avalike suhete paremale korraldamisele. Mitmel kogudusel on oma koduleht. Haapsalu, Kullamaa, Lääne-Nigula, Mihkli ja Märjamaa koguduse kodulehelt on võimalik saada ka pidevat infot koguduse tegevuse kohta. Lääne Elu kajastas 2012. aastal Kullamaa ja Haapsalu koguduse kodulehe avamist. Koduleheküljelt leiab teavet ka koguduse ajaloo, sõpruskoguduste ja koostööpartnerite kohta. Koduleht on avatud 24/7 üle terve maailma! Kirikutes on saadaval Piiblid ja vaimulik kirjandus. Trükist ilmus Lääne praostkonna väljaandel "Scripta Annalia 2012. EELK Lääne praostkonna aastakirjad". Ajakirja koostas Tiit Salumäe, toimetas Lehte Ilves, kujundas ja küljendas Ivar Soopan. Väljaanne sisaldas kõigi koguduste ja praostkonna kui terviku informatsiooni.

Leitav aadressil <http://issuu.com/ivarsoopan/docs/scriptaannalia2012veebi>.

Praostkonna trükis ilmus nimega „Jõululeht“ aastatel 1993–2004. Vajaduse tõttu muuta aastakiri loetavaks kogu aasta jooksul võeti aastast 2005 kasutusele uue nimega „Scripta Annalia“. Mitmed teemad on püsinud aastast aastasse, aga igal aastal on olnud ka midagi erakordset ja uut. Kõik 16 kogudust tegid aastakirjale oma kaastöö. Väljaanne on ilmunud tänu Saksamaa Kurhessen-Waldecki maakiriku Schmalkaldeni sõpruspraostkonna toetusele. Ajaleht Lääne Elu avaldab igal teisipäeval kõigi koguduste kirikuteated. Paljud vanemad inimesed mäletavad veel aega, mil kristlikke raamatuid ei olnud võimalik trükkida ega

levitada ning vaimulikke saateid oli võimalik kuulata vaid Soome raadiost või Välis-Eesti raadiotelegijatel. Nüüd on iseenesestmõistetav, et võime kuulata Eesti Raadiost kristlikke programme ja kristlikud raadiod töötavad ööpäev läbi. Eesti Raadiot kuulab igal hommikul umbes 70 000 inimest. Kirikuelu uudistesaaade kajastab nädala tähtsamaid sündmusi. Tööd on jätkanud ka Haapsalu Pereraadio (saated Kuressaare Pereraadio), mille juhatusse kuuluvad Haapsalu koguduste esindajad. Paljud koguduse liikmed on ustavad Pereraadio kuulajad ja teevad selle töö heaks ka annetusi. Teletööd on kirik teinud ligi kakskümmend viis aastat. 2012. aasta neljandal advendil oli ETV eetris sarja „Ajalik ja ajatu“ saade Tiit Salumäe perekonna jõuludest. Saade leidis head vastuvõttu ja aruandja sai palju positiivset tagasisidet. Nimetamisväärne meediasündmus oli jõuluõhtu jumalateenistuse ETV teleülekanne Lääne-Nigula kirikust. Ajaleht Lääne Elu avaldas 22.12.2012 artikli „Lääne-Nigula kogudus valmistub teleülekandeks“. „Reede õhtul oli Lääne–Nigula kirikus jõuluõhtu jumalateenistuse kolmas ja kõige tähtsam peaproov koos teleülekande meeskonnaga. „Täna on otsustav hetk, õhtul kell seitse on peaproov,“ ütles kirikuõpetaja Leevi Reinaru reede ennelõunal. Teleülekande jumalateenistus tuleb tavalise korra järgi. Jõuluõhtu teenistusel vaheldub jõuluevangeeliumi lugemine koorilaulu ja solistiga. Evangeeliumi loevad jalaväebrigaadi kaplan Arvo Orav, Taebla vallavanem Ülle Erman, Oru vallavanem Arno Kelnik ja koguduse nõukogu liige Kadri Lääs. Jumalateenistusel loetakse ette ka president Toomas Hendrik Ilvese tervitus. Jutlustab peapiiskop Andres Põder, teenivad praost Tiit Salumäe, Leevi Reinaru, Arvo Orav ja teoloogiaüliõpilane Kristo Hüdsi. Orelit mängib Lia Salumäe. Laulab koguduse ühendkoor Helle Reinaru juhatusel. Saatebändi juhatab Daniel Reinaru, solistid on Samuel Markus Reinaru, Joel Reinaru ja Mirjam Pihlak. Viiulil esineb Merili Kisant, kitarriil Aigar Kõrgesaar. Kogudust tutvustab nõukogu liige Saamo Heldema. Reinaru sõnul on kõige raskem asja tehniline külg, peamine on, et kõik minutipealt klapiks.“ Nimetatud telesaated on järelvaadatavad ERR arhiivis. „Aktuaalne kaamera“ on kajastanud kiriku uudiseid Läänemaalt tänu kohaliku korrespondendi Ivar Soopani aktiivsele tööle.

Lääne Maavalitsuse ja riiklike struktuuridega ühiste teemade käsitlemiseks koguneb kord kvartalis Lääne Maavalitsuse ja Lääne praostkonna koostöökomisjon. Infovahetusele lisaks kooskõlastatakse ka ühisüritused, käsitletakse kultuuriväärtuste hoidmist, sotsiaaltööd, noortetööd, turvalisust jms. Maavanem Innar Mäesalu külastas koos praost Tiit Salumäega Läänemaa kirikuid 23. aprillil. Kaasas olid Muinsuskaitseameti Läänemaa vaneminspektor Kalli Pets, Lääne Maavalitsuse kultuurinõunik Kristi Erkmann ning Lääne maakonna arengu- ja planeeringuosakonnast Liis Moor. Peale kirikuhoone tutvuti ka koguduste hetkeseisuga. Külalisi võtsid vastu nii koguduse esindus kui ka vallavanem. Pikemalt saab sellest päevast lugeda Eesti Kiriku ajakirjaniku Liina Raudvassara sule läbi Eesti Kiriku 9.05.2012 artiklist „Külmad kirikud ja soojad südamed jüripäeval Läänemaal“
<http://www.eestikirik.ee/?p=14393>.

Mõned märksõnad koguduste elust

Haapsalu. Toomkirik ja Jaani kirik olid avatud nii jumalateenistusteks kui ka turistidele. Koguduse üks väga aktiivseid töövaldkondi on muusika, millega on kogudus Haapsalu kogukonna ja kultuurielu lahutamatu osa. Koguduse koorid ja külalismsuusikud on andnud ühtekokku 53 kontserti. Aasta muusika tippsündmused olid niihästi XIX Haapsalu vanamuusika festival kui ka XIX rahvusvaheline keelpillimuusika festival. Kirikus on tähistatud rahvuslikke ja riiklikke tähtpäevi koostöös maavalitsuse ja linnavalitsuse ning Kaitseliidu ja teiste organisatsioonidega. Adventiküünla süütamine on kujunenud ülelinnaliseks suuropäevaks. Väga hea koostöö on olnud koolidega jõulujumalateenistuste korraldamisel. Eraldi võib nimetada suhteid sõpruskogudustega. Eesti taasiseseisvumise 20. aastapäeva puhul asutas EELK koostöömedali, mida antakse silmapaistvatele välisetoetajatele. Medaleid jagati partneritele Soomes, Rootsis ja Saksamaal. Koolitusürituseks oli koguduse ekskursioon Peipsi-äärsetesse vanausuliste küladesse. Teel tehti peatusi mitmes luterlikus kirikus. Vastu on võetud nii kõrgeid riiklikke külalisi kui ka reisijaid ja palverändureid lähedalt ja kaugelt. Haapsalu toomkirik on armastatud laulatuspaik ja laulatuste arv küündis viimaste aastate maksimumini. Head suhted on kohaliku omavalitsusega. Koguduse töö on võimalik tänu tublidele kaastöölisele ja kiriku toetajatele.

Hanila. Nüüd, mil juba aastaid kestnud majanduskriis on paljudelt peredelt röövinud sissetuleku ja ajanud nad vaesuse piirile, on kogudus teeninud inimesi neile abi jagades. Jagatud on Soomest saadetud riideabi. Aruandeaasta suursündmus oli kiriku pikiruumi põrandaehitustööde käivitumine. Põranda ehituseks annetas raha pr Lily Kocins Austraaliast. Ta müüs maha oma kodutalu maad Hanila vallas ja annetas saadud raha kiriku põranda ehitamiseks.

Karuse. Traditsioon on pidada palvused pööripäeva hetkel, millest võtab kellaajast olenemata osa nimetamisväärne hulk rahvast. Suvisel pööripäeval seadis praost Kaido Saaki Karuse koguduse hooldajaõpetajaks. Väga head suhted on Karuse külaseltsiga.

Kirbla. Üks peamisi sündmusi oli korjanduspaku saamine, millest kirjutab Eesti Kirik artiklis „Kirbla kirikus on uus korjanduspakk“. Vt <http://www.eestikirik.ee/?p=14507>.

Kullamaa. Aasta oli kogudusel pöördeline. Maikuust vahetusid koguduses õpetaja ja organist. Ligi kolmkümmend viis aastat kogudust teeninud õpetaja Ants Leedjärv ja organist Tooni Leedjärv jäid pensionile. Uueks õpetajaks valiti õpetaja Lembit Tammsalu. Kogudusel on tubli aktiiv ja tehakse head koostööd vallavalitsusega.

Lihula. Oluliste sündmustena kirikuelus mainitakse arvukaid suviseid kirikukontserte, kus osales hulganisti kuulajaid; koos kultuurimajaga korraldatud hingedepäeva palvust ja adventiküünla süütamist.

Lääne-Nigula. Kaks jumalateenistust jäävad paljudele meelde. Suvine vanaaegne kirikupüha koos kihelkonnapäevadega ning jõuluõhtu jumalateenistus, millest seekord oli otseülekanne

ETVs. Noorte aktiivsus oli rõõmustav! Poliitika-aastast jäi meelde arstide ja kooliõpetajate streik. On põhjust olla tänulik, et kirik on tohtinud oma tööd Eestis ustavalt teha.

Martna. Hea ja meeldiv koostöö vallaga. Koos tähistati valla aastapäeva, Eesti Vabariigi iseseisvuspäeva ja emadepäeva. Tunnustust väärrib koguduse koori jätkuv töö ning esinemine jumalateenistustel.

Mihkli. Tähelepanuväärsemad sündmused olid talgupäev „Teeme ära!“; 1949. aastal langenud metsavendade mälestuskivi õnnistamine; Pikavere palvemaja aastapäev ja mälestuskonverents, kus meenutati Gustav Maarandit, Gabor Bereczkit, Priit Rannutit ja Mihkel Mälki. Tähtsaim sündmus oli kirikuhoone katuse remondi lõpetamine. Nii suuremahulisi ehitustöid ei ole kiriku juures tehtud aastakümneid või isegi aastasadu. Kogudus sai Muinsuskaitseameti tänukirja kiriku pikihoone katuse ja talli-tõllakuuri katuse taastamistööde korraldamise eest. Koonga vald nimetas kiriku katuse renoveerimist Koonga valla aastasündmuseks.

Märjamaa. Kohaliku omaalgatuse programmi toel hangiti kirikusse stendid ning paigaldati rõdude aluste postide külge uued valgustid.

Noarootsi. Peamistest sündmustest nimetatakse talgupäeva „Teeme ära!“ pastoraadi juures; koostöömedalite üleandmist sõpruskoguduste tublidele kaastöölisele; Osmussaare kabeli kellatorni õnnistamist ja mitmeid kirikukontserte.

Nõva. Olulisemaist sündmustest olgu nimetatud kirikuhoone renoveerimistööde I ja II etapi teostamine PRIA sihttoetuse abil; koguduse osalemine projektis „Teeliste kirikud“; suvised kirikukontserdid; külaskäik Soome Munsala ja Tarvasjoe sõpruskogudusse.

Piirsalu. Kogudusele olid olulised sündmused praostkonna sinod ja koguduse õpetaja vahetumine. Praostkonna sinodit ei ole Piirsalus olnud aastakümneid. Nii uus õpetaja kui ka töötajad on oludega kohanenud ja töö koguduses on jätkunud. Lähimal ajal tuleb korda teha avariihoone kiriku käärkamber ja remontida kogudusemaja.

Ridala. Suursündmus oli, et OÜ Restheh lõpetas riikliku programmi toel kiriku avariilise katuse vahetuse ja 10. juunil oli uue katuse valmimise tänujumalateenistus, teenisid peapiiskop Andres Pöder ja Lääne praost assessor Tiit Salumäe koos külalisvaimulikega, muusikalist osa juhatas organist Lia Salumäe. Peapiiskop andis üle EELK koostöömedalid välisõpetajatele ja EELK tänukirjad koguduse kaastöölisele. Ridala Põhikoolis oli kontsert, kus esines The Road Band Soomest. Praost visiteeris kogudust 24.–28.10.2012.

Varbla. Koguduse üks peamisi sündmusi oli kirikule uue torniristi paigaldamine. Eelmine rist sai raskelt kannatada tormituultes ja sellest oli järel ainult põhipuu. Uue risti valmistamiseks ja selle paigaldamiseks korjati aastaid raha ja suurema annetuse tegi üks kohalik perekond. Selle eest andis ka praost Tiit Salumäe neile Lääne praostkonna tänukirja.

Vormsi. Kevad algas talgutega kirikuaias ja surnuaias. Sellest on kujunenud aastate jooksul traditsioon. Olevipäeval möödus 22 aastat Vormsi Püha Olavi kiriku taaspühitsemisest. Pidulikul jumalateenistusel teenisid Soome Porvoo piiskopkonna piiskop Björn Vikström, praost Tiit Salumäe, Soome Rekola sõpruskoguduse emeritõpetaja Jukka Yrjölä, Tallinna Roots-Mihkli koguduse õpetaja Patrik Göransson ja kohalik diakon Ants Rajando. Organist oli Lia Salumäe, liri flöödil mängis Katharina Ufholz ja esines Vormsi folklooriansambel. Olevipäeva kirikuüritused olid osa Vormsi kihelkonna päevadest. Olevipäevast on kujunenud kogu Vormsi rahva ja Vormsi sõprade ühine aasta suursündmus. 2009. aastal algatas Lääne maavanem Neeme Suur läbirääkimised kõigi sõja ja Nõukogude okupatsiooni ajal ära viidud EELK eestirootsi koguduste kirikuvarade tagastamiseks nende kodukogudustele. Kavas on luua Vormsi kirikus tingimused ajalooliste kirikuvarade eksponeerimiseks.

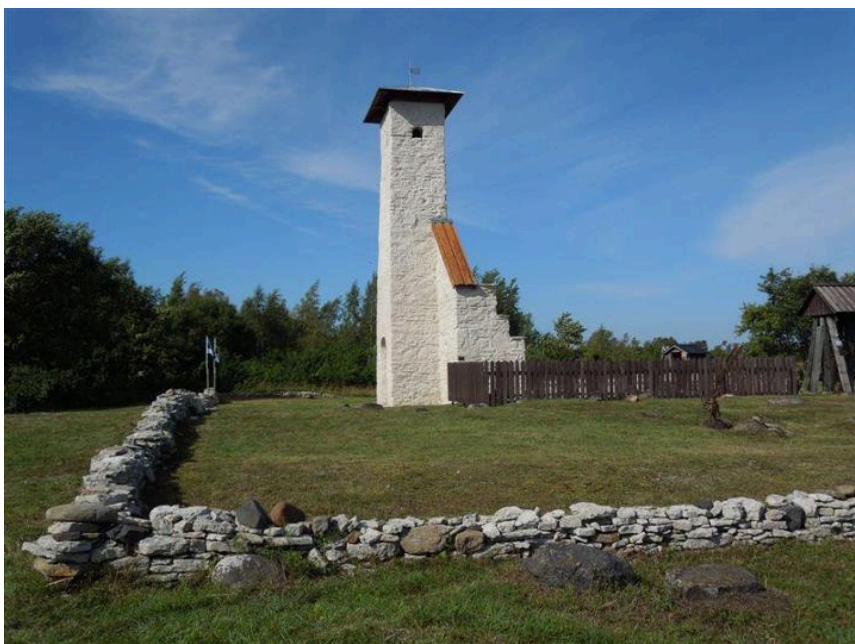
2012. aasta märksõnaks said koguduste juhtorganite valimised, mis jõuavad lõpule aastal 2013. Kogudused tänasid EELK koostöömedaliga oma toetajaid välismaal. Mitmed kiriku kaastöölised said kiriklikku ja riiklikku tunnustust. Koguduste liikmed on aktiivsed ka kogukonna tasandil ja löövad aktiivselt kaasa oma valla või linna volikogu töös. Rõõmustada võib koguduste ja kogukonna viljaka koostöö üle.

Haapsalu koguduse ekskursioonist osavõtjad Torma kiriku juures 20.08.2012

Praost Tiit Salumäe koguduse liikme Antonia Bakise 100. sünnipäeval 17.12.2012

Osmussaare taastatud kellatorn 2012

Sinodi koosolekust osavõtjad Piirsalus 29.03.2012

KOOSTAJAD

Aastaraamatu valmimisele aitasid kaasa:

Aino Rahula	Jane Möll	Merle Mäesalu
Andres Huul	Jüri Indus	Mihkel Tiido
Andres Liiv	Kaasi Almers	Piret Peeterson
Ave Huugen	Kalli Pets	Tiit Koel
Anneli Vaarpuu	Kersti Lõhmus	Tiit Salumäe
Anu Saue	Kristi Erkmann	Triin Laasi
Arnold Juhans	Kristi Kivipuur	Tõnis Ruber
Cynne Pöldäär	Lea Kiis	Tõnis Ulm
Ene Sarapuu	Liilia Tormis	Urmas Robam
Evelin Kullison	Liis Moor	Ülle Hepner
Hele Leek-Ambur	Margus Kaldma	Ülle Jaansalu
Helle Rennu	Marika Tamm	Ülle Lass
Ilme Sepp	Marju Erit	Ülo Kalm
Innar Mäesalu	Marju Viitmaa	
Jaak Paesüld	Mati Kallemets	

Kohalikud omavalitsused

Keskkonnainspeksioon

Läänemaa Muuseum

Haapsalu Kutsehariduskeskus

Tarbijakaitseamet

Tööinspeksioon

Eriline tänu: Heli Tammik, Arvo Tarmula

Kaanel: Haapsalu raudteejaam tulevikus